

II

(Μη νομοθετικές πράξεις)

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2022/2472 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 14ης Δεκεμβρίου 2022

για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων στους τομείς της γεωργίας και δασοκομίας και σε αγροτικές περιοχές συμβιβάσιμων με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 108 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2015/1588 του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2015, για την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ορισμένες κατηγορίες οριζόντιων κρατικών ενισχύσεων ⁽¹⁾, και ιδίως το άρθρο 1 παράγραφος 1 στοιχεία α) και β),

Αφού δημοσίευσε σχέδιο του παρόντος κανονισμού σύμφωνα με το άρθρο 6 και το άρθρο 8 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1588,

Κατόπιν διαβουλεύσεων με τη συμβουλευτική επιτροπή για τις κρατικές ενισχύσεις,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Κρατική χρηματοδότηση που πληροί τα κριτήρια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης συνιστά κρατική ενίσχυση και απαιτείται η κοινοποίησή της στην Επιτροπή βάσει του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης. Ωστόσο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 109 της Συνθήκης, το Συμβούλιο δύναται να καθορίζει τις κατηγορίες ενισχύσεων που απαλλάσσονται από την εν λόγω υποχρέωση κοινοποίησης. Σύμφωνα με το άρθρο 108 παράγραφος 4 της Συνθήκης, η Επιτροπή δύναται να εκδίδει κανονισμούς σχετικά με τις ανωτέρω κατηγορίες ενισχύσεων. Σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2015/1588, η Επιτροπή εξουσιοδοτείται να δηλώσει, σύμφωνα με το άρθρο 109 της Συνθήκης, ότι ορισμένες κατηγορίες ενισχύσεων δύναται να απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης. Βάσει του εν λόγω κανονισμού, η Επιτροπή εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 702/2014 της Επιτροπής ⁽²⁾ για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων στους τομείς της γεωργίας και δασοκομίας και σε αγροτικές περιοχές συμβιβάσιμων με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο οποίος εφαρμόζεται έως τις 31 Δεκεμβρίου 2022.
- (2) Το άρθρο 42 της Συνθήκης ορίζει ότι οι κανόνες ανταγωνισμού εφαρμόζονται στην παραγωγή και εμπορία γεωργικών προϊόντων μόνο στην έκταση που καθορίζουν το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο. Σύμφωνα με το άρθρο 211 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1308/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽³⁾, οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις εφαρμόζονται στις ενισχύσεις για την παραγωγή και την εμπορία γεωργικών προϊόντων, με την επιφύλαξη ορισμένων παρεκκλίσεων. Το άρθρο 211 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1308/2013 ορίζει ότι οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις δεν εφαρμόζονται σε ενισχύσεις που χορηγούνται τα κράτη μέλη για μέτρα που προβλέπονται στον εν λόγω κανονισμό τα οποία χρηματοδοτούνται εξολοκλήρου ή εν μέρει από την Ένωση και για

⁽¹⁾ ΕΕ L 248 της 24.9.2015, σ. 1.

⁽²⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 702/2014 της Επιτροπής, της 25ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων στους τομείς της γεωργίας και δασοκομίας και σε αγροτικές περιοχές συμβιβάσιμων με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ L 193 της 1.7.2014, σ. 1).

⁽³⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1308/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, για τη θέσπιση κοινής οργάνωσης των αγορών γεωργικών προϊόντων και την κατάργηση των κανονισμών (ΕΟΚ) αριθ. 922/72, (ΕΟΚ) αριθ. 234/79, (ΕΚ) αριθ. 1037/2001 και (ΕΚ) αριθ. 1234/2007 του Συμβουλίου (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 671).

τα μέτρα που ορίζονται στα άρθρα 213 έως 218 του εν λόγω κανονισμού. Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 145 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽⁴⁾, οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις δεν εφαρμόζονται στις ενισχύσεις που καταβάλλουν τα κράτη μέλη κατ' εφαρμογή του εν λόγω κανονισμού ούτε στην πρόσθετη εθνική χρηματοδότηση εντός του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 42 της Συνθήκης. Οι ενισχύσεις αυτές που προορίζονται για τη χορήγηση πρόσθετης εθνικής χρηματοδότησης εντός του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 42 της Συνθήκης πρέπει να πληρούν τα κριτήρια του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115, ώστε να εγκρίνονται από την Επιτροπή ως μέρος του στρατηγικού σχεδίου της ΚΓΠ του εκάστοτε κράτους μέλους. Ωστόσο, οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις εφαρμόζονται τόσο στο μέρος που συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) όσο και στην πρόσθετη εθνική χρηματοδότηση για μέτρα τα οποία δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 42 της Συνθήκης.

- (3) Δεδομένου ότι οι οικονομικές επιπτώσεις των ενισχύσεων δεν διαφέρουν ανάλογα με το αν αυτές συγχρηματοδοτούνται από την Ένωση ή χρηματοδοτούνται μόνο από ένα κράτος μέλος, θα πρέπει να υπάρχει συνέπεια και συνοχή μεταξύ της πολιτικής της Επιτροπής σχετικά με τον έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων και της στήριξης που παρέχεται στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής και της πολιτικής αγροτικής ανάπτυξης της Ένωσης.
- (4) Κατά συνέπεια, το πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού θα πρέπει να εναρμονιστεί με το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115 όσον αφορά τα μέτρα που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΑΑ.
- (5) Ο παρών κανονισμός θα πρέπει να παρέχει τη δυνατότητα περαιτέρω απλούστευσης και θα πρέπει να συνδυάζεται με μεγαλύτερη διαφάνεια, αποτελεσματική αξιολόγηση και έλεγχο της συμμόρφωσης προς τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο, διατηρώντας συγχρόνως τις θεσμικές αρμοδιότητες της Επιτροπής και των κρατών μελών.
- (6) Η Επιτροπή έχει εφαρμόσει επανειλημμένως τα άρθρα 107 και 108 της Συνθήκης στους τομείς της γεωργίας και της δασοκομίας, σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται στις κατευθυντήριες γραμμές του 2014⁽⁵⁾. Συνεπώς, έχει αποκτήσει σημαντική εμπειρία στους τομείς αυτούς όσον αφορά τα μέτρα ενισχύσεων που εξακολουθούν να υπόκεινται στην υποχρέωση των κρατών μελών να κοινοποιούν τις ενισχύσεις στην Επιτροπή. Επομένως, η εμπειρία της Επιτροπής της έδωσε τη δυνατότητα να προσδιορίσει καλύτερα τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες ορισμένες κατηγορίες ενισχύσεων είναι δυνατό να θεωρηθεί ότι συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά και να διευρύνει το πεδίο εφαρμογής των απαλλαγών κατά κατηγορία, εξακολουθώντας ταυτόχρονα να διασφαλίζει τη διαφάνεια και την αναλογικότητα των ενισχύσεων.
- (7) Οι γενικοί όροι εφαρμογής του παρόντος κανονισμού θα πρέπει να βασίζονται σε ένα σύνολο κοινών αρχών που εξασφαλίζουν ότι οι ενισχύσεις έχουν σαφή χαρακτήρα κινήτρου, είναι κατάλληλες και αναλογικές, χορηγούνται με απόλυτη διαφάνεια και υπόκεινται σε μηχανισμό ελέγχου και τακτική αξιολόγηση και δεν αλλοιώνουν τους όρους του ανταγωνισμού και των συναλλαγών.
- (8) Κάθε ενίσχυση η οποία πληροί όλες τις προϋποθέσεις του παρόντος κανονισμού, τόσο τις γενικές όσο και τις ειδικές προϋποθέσεις για την εκάστοτε κατηγορία ενισχύσεων, θα πρέπει να απαλλάσσεται από την υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης. Για να διασφαλιστεί αποτελεσματική εποπτεία και να απλουστευθούν οι διοικητικές διαδικασίες, χωρίς ωστόσο να αποδυναμωθεί η δραστηριότητα της παρακολούθησης από την Επιτροπή, οι απαλλασσόμενες ενισχύσεις (καθεστώτα ενισχύσεων και μεμονωμένες ενισχύσεις) θα πρέπει να περιλαμβάνουν ειδική αναφορά στον παρόντα κανονισμό.
- (9) Οι κρατικές ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης που δεν καλύπτονται από τον παρόντα κανονισμό εξακολουθούν να υπόκεινται στην υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται με την επιφύλαξη της δυνατότητας των κρατών μελών να κοινοποιούν ενισχύσεις των οποίων οι στόχοι ανταποκρίνονται στους στόχους που καλύπτονται από τον παρόντα κανονισμό.

⁽⁴⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/2115 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 2021, σχετικά με τη θέσπιση κανόνων για τη στήριξη των στρατηγικών σχεδίων που πρέπει να καταρτίζονται από τα κράτη μέλη στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής (στρατηγικά σχέδια για την ΚΓΠ) και να χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων (ΕΓΤΕ) και το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και την κατάργηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1305/2013 και (ΕΕ) αριθ. 1307/2013 (ΕΕ L 435 της 6.12.2021, σ. 1).

⁽⁵⁾ Κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Ένωσης του 2014 σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις στον γεωργικό και τον δασοοικονομικό τομέα και στις αγροτικές περιοχές (ΕΕ C 204 της 1.7.2014, σ. 1). Τροποποιήθηκαν με τις ανακοινώσεις που δημοσιεύθηκαν στην ΕΕ C 390 της 24.11.2015, σ. 4· ΕΕ C 139 της 20.4.2018, σ. 3, και ΕΕ C 403 της 9.11.2018, σ. 10, και με το διορθωτικό που δημοσιεύθηκε στην ΕΕ C 265 της 21.7.2016, σ. 5.

- (10) Λόγω του μεγαλύτερου αντίκτυπου που ενδέχεται να έχουν τα καθεστώτα μεγάλης κλίμακας στο εμπόριο και τον ανταγωνισμό, τα καθεστώτα ενισχύσεων με προϋπολογισμό κρατικών ενισχύσεων που υπερβαίνει ένα ορισμένο όριο σε ένα συγκεκριμένο έτος ή συνολικά, υπολογιζόμενο με βάση μια απόλυτη τιμή, θα πρέπει καταρχήν να υπόκεινται σε αξιολόγηση κρατικών ενισχύσεων. Η αξιολόγηση θα πρέπει να χρησιμεύει, αφενός, για να ελέγχεται αν έχουν εκπληρωθεί οι παραδοχές και οι προϋποθέσεις βάσει των οποίων κηρύχθηκε συμβιβασμο το καθεστώς και, αφετέρου, για να κρίνεται η αποτελεσματικότητα του μέτρου ενίσχυσης με βάση τους γενικούς και ειδικούς στόχους του, ενώ θα πρέπει επίσης να παρέχει ενδείξεις σχετικά με τις επιπτώσεις του καθεστώτος στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές. Για να διασφαλίζεται ίση μεταχείριση, η αξιολόγηση των κρατικών ενισχύσεων θα πρέπει να διενεργείται βάσει σχεδίου αξιολόγησης που εγκρίνεται από την Επιτροπή. Μολονότι τα εν λόγω σχέδια θα πρέπει κατά κανόνα να καταρτίζονται τη στιγμή του σχεδιασμού του καθεστώτος και να εγκρίνονται εγκαίρως για να τεθεί σε ισχύ το καθεστώς, αυτό ενδέχεται να μην είναι εφικτό σε όλες τις περιπτώσεις.
- (11) Ως εκ τούτου, για να μην καθυστερεί η έναρξη ισχύος τους, ο παρών κανονισμός θα πρέπει να εφαρμόζεται στα καθεστώτα αυτά για αρχική περίοδο μέγιστης διάρκειας έξι μηνών. Η Επιτροπή μπορεί να αποφασίσει να παρατείνει την εν λόγω περίοδο, κατόπιν έγκρισης του σχεδίου αξιολόγησης.
- (12) Για τον σκοπό αυτό, το σχέδιο αξιολόγησης θα πρέπει να κοινοποιείται στην Επιτροπή εντός 20 εργάσιμων ημερών από την έναρξη ισχύος του καθεστώτος. Η Επιτροπή μπορεί επίσης, κατ' εξαίρεση, να αποφασίσει ότι η αξιολόγηση δεν είναι αναγκαία λόγω των ιδιαιτεροτήτων της περίπτωσης. Η Επιτροπή θα πρέπει να λαμβάνει από το κράτος μέλος τις αναγκαίες πληροφορίες, ώστε να είναι σε θέση να διενεργεί την εξέταση του σχεδίου αξιολόγησης, και να ζητεί συμπληρωματικές πληροφορίες χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση, δίνοντας τη δυνατότητα στο κράτος μέλος να συμπληρώσει τα ελλιπή στοιχεία για να μπορέσει η Επιτροπή να λάβει απόφαση.
- (13) Με εξαίρεση τις αλλαγές που δεν επηρεάζουν τη συμβατότητα του καθεστώτος ενισχύσεων βάσει του παρόντος κανονισμού ή δεν επηρεάζουν σημαντικά το περιεχόμενο του συγκεκριμένου σχεδίου αξιολόγησης, οι μεταβολές σε καθεστώτα που υπόκεινται σε αξιολόγηση θα πρέπει να εξετάζονται λαμβανομένου υπόψη του αποτελέσματος της εν λόγω αξιολόγησης και θα πρέπει να εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού. Μεταβολές όπως τροποποιήσεις καθαρά τυπικού ή διοικητικού χαρακτήρα ή μεταβολές που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο των μέτρων που συγχρηματοδοτούνται από την Ένωση δεν θα πρέπει, καταρχήν, να θεωρούνται ικανές να επηρεάσουν σημαντικά το περιεχόμενο του συγκεκριμένου σχεδίου αξιολόγησης.
- (14) Ο παρών κανονισμός δεν θα πρέπει να εφαρμόζεται σε ενισχύσεις που εξαρτώνται από τη χρήση εγχώριων αντί εισαγόμενων προϊόντων ή σε ενισχύσεις εξαγωγικών δραστηριοτήτων. Ειδικότερα, δεν θα πρέπει να εφαρμόζεται σε ενισχύσεις που χρηματοδοτούν τη δημιουργία και τη λειτουργία δικτύου διανομής σε άλλο κράτος μέλος ή τρίτη χώρα. Δεν θα πρέπει να θεωρούνται ενισχύσεις δραστηριοτήτων που συνδέονται με εξαγωγές οι ενισχύσεις για την κάλυψη του κόστους συμμετοχής σε εμπορικές εκθέσεις ή του κόστους μελετών ή συμβουλευτικών υπηρεσιών που είναι αναγκαίες για τη διάθεση ενός νέου ή ήδη υπάρχοντος προϊόντος σε μια νέα αγορά σε άλλο κράτος μέλος ή τρίτη χώρα.
- (15) Η Επιτροπή θα πρέπει να εξασφαλίζει ότι οι επιτρεπόμενες ενισχύσεις δεν αλλοιώνουν τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντέκειτο προς το γενικό συμφέρον. Συνεπώς, οι ενισχύσεις που χορηγούνται σε δικαιούχους για τους οποίους εκκρεμεί εντολή ανάκτησης ενισχύσεων κατόπιν προηγούμενης απόφασης της Επιτροπής, με την οποία οι ενισχύσεις αυτές κηρύσσονται παράνομες και ασυμβίβαστες με την εσωτερική αγορά, θα πρέπει να εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού. Ωστόσο, είναι σημαντικό να λαμβάνεται ταχύτατα δράση στο πλαίσιο των αντισταθμιστικών ενισχύσεων σε καταστάσεις κινδύνου και κρίσεων, όπως οι ενισχύσεις για την αποκατάσταση ζημιών που προκλήθηκαν από θεομηνίες ή επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμούς και οι ενισχύσεις για τις δαπάνες πρόληψης, καταπολέμησης και εξάλειψης ασθενειών των ζώων. Επομένως, ο αποκλεισμός από την ενίσχυση δεν θα πρέπει να εφαρμόζεται σε τέτοιες περιπτώσεις. Επιπλέον, λόγω της φύσης των εν λόγω καθεστώτων, στα οποία οι μεμονωμένοι δικαιούχοι δεν είναι δυνατό να προσδιοριστούν, δεν θα πρέπει να εφαρμόζεται ούτε σε μικρά ποσά ενισχύσεων υπέρ μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) που συμμετέχουν σε πράξεις τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων (ΤΑΠΤΚ) ούτε σε έργα επιχειρησιακών ομάδων της Ευρωπαϊκής Σύμπραξης Καινοτομίας (ΕΣΚ) για την παραγωγικότητα και τη βιωσιμότητα της γεωργίας.
- (16) Κατά γενικό κανόνα, οι ενισχύσεις που χορηγούνται σε προβληματικές επιχειρήσεις θα πρέπει να εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού, δεδομένου ότι οι ενισχύσεις αυτές θα πρέπει να αξιολογούνται με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων⁽⁶⁾. Ωστόσο, είναι αναγκαίο να θεσπιστούν ορισμένες εξαιρέσεις από τον κανόνα αυτόν. Πρώτον, ο παρών κανονισμός θα πρέπει να εφαρμόζεται σε προβληματικές επιχειρήσεις στις περιπτώσεις ενισχύσεων υπέρ ΜΜΕ οι οποίες συμμετέχουν σε έργα ΤΑΠΤΚ ή σε έργα επιχειρησιακών ομάδων της ΕΣΚ, ή επωφελούνται από αυτά, όπου είναι δύσκολο να προσδιοριστούν μεμονωμένοι δικαιούχοι των εν λόγω καθεστώτων. Δεύτερον, θα πρέπει να εφαρμόζεται σε τέτοιες επιχειρήσεις στις περιπτώσεις στις οποίες διακυβεύεται η προστασία της δημόσιας υγείας, δηλαδή σε περιπτώσεις ενισχύσεων για δαπάνες εξάλειψης ασθενειών των ζώων και ενισχύσεων για την καταστροφή και απομάκρυνση νεκρών ζώων. Τρίτον, λαμβανομένου υπόψη του άρθρου 107 παράγραφος 2 στοιχείο β) της Συνθήκης, ο παρών κανονισμός θα πρέπει να εφαρμόζεται επίσης σε προβληματικές επιχειρήσεις στις περιπτώσεις στις οποίες καταβάλλονται ενισχύσεις

⁽⁶⁾ ΕΕ C 249 της 31.7.2014, σ. 1.

για την επανόρθωση ζημιών που προκλήθηκαν από θεομηνίες. Το ίδιο θα πρέπει να ισχύει και στις περιπτώσεις στις οποίες ο λόγος για τον οποίο μια επιχείρηση αντιμετωπίζει δυσκολίες οφείλεται σε ζημιές που προκλήθηκαν από περιστάσεις που εκφεύγουν του ελέγχου της οικείας επιχείρησης, κυρίως από δυσμενή κλιματικά φαινόμενα τα οποία είναι δυνατό να εξομοιωθούν με θεομηνία, ασθένειες των ζώων ή επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμούς, προστατευόμενα ζώα, δασικές πυρκαγιές, καταστροφικά συμβάντα σε δάση και συμβάντα σε δάση που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή.

- (17) Αν οι κρατικές ενισχύσεις ή οι όροι που τις συνοδεύουν, συμπεριλαμβανομένης της μεθόδου χρηματοδότησής τους όταν αυτή αποτελεί αναπόσπαστο μέρος τους, συνιστούν παραβίαση του δικαιού της Ένωσης που τις καθιστά παράνομες στο σύνολό τους, οι εν λόγω κρατικές ενισχύσεις δεν είναι δυνατό να κηρυχθούν συμβατές με την εσωτερική αγορά. Συνεπώς, ο παρών κανονισμός δεν θα πρέπει να εφαρμόζεται σε ενισχύσεις που συνεπάγονται μη διαχωρίσιμη παραβίαση της ενωσιακής νομοθεσίας.
- (18) Η εφαρμογή της νομοθεσίας για τις κρατικές ενισχύσεις εξαρτάται σε πολύ μεγάλο βαθμό από τη συνεργασία των κρατών μελών. Επομένως, τα κράτη μέλη θα πρέπει να λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλίζεται η συμμόρφωση με τον παρόντα κανονισμό, συμπεριλαμβανομένης της συμμόρφωσης μεμονωμένων ενισχύσεων που χορηγούνται στο πλαίσιο καθεστώτων απαλλαγής κατά κατηγορία.
- (19) Οι ενισχύσεις που ανέρχονται σε μεγάλα ποσά και χορηγούνται είτε μεμονωμένα είτε σωρευτικά θα πρέπει να αξιολογούνται από την Επιτροπή κατόπιν κοινοποίησης, επειδή ο κίνδυνος να αλλοιώσουν τους όρους των συναλλαγών είναι μεγάλος. Συνεπώς, θα πρέπει να καθοριστούν όρια ανά μέγιστο ποσό ενίσχυσης για ορισμένες κατηγορίες ενισχύσεων για επενδύσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού, λαμβάνοντας υπόψη την κατηγορία της σχετικής ενίσχυσης και τις πιθανές επιπτώσεις της στους όρους των συναλλαγών. Κάθε χορηγούμενη ενίσχυση η οποία υπερβαίνει τα εν λόγω ανώτατα όρια θα πρέπει να εξακολουθεί να υπόκειται στην υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης. Τα όρια που θεσπίζονται στον παρόντα κανονισμό δεν θα πρέπει να καταστρατηγούνται με την τεχνητή κατάτμηση των καθεστώτων ή των έργων ενίσχυσης, π.χ. σε διάφορα επιμέρους καθεστώτα ή έργα ενίσχυσης με παρόμοια χαρακτηριστικά, στόχους ή δικαιούχους. Άλλες κατηγορίες ενισχύσεων, στον βαθμό που τηρούνται οι όροι συμβατότητας και οι μέγιστες εντάσεις ενίσχυσης ή τα μέγιστα ποσά ενίσχυσης που προβλέπονται στον παρόντα κανονισμό, δεν θα πρέπει να θεωρείται ότι παρουσιάζουν υψηλό κίνδυνο να αλλοιώσουν τους όρους των συναλλαγών.
- (20) Για λόγους διαφάνειας, ίσης μεταχείρισης και αποτελεσματικής παρακολούθησης, ο παρών κανονισμός θα πρέπει να εφαρμόζεται μόνο σε ενισχύσεις για τις οποίες είναι δυνατός ο ακριβής υπολογισμός του ακαθάριστου ισοδύναμου επιχορήγησης εκ των προτέρων, χωρίς να είναι αναγκαία η διενέργεια αξιολόγησης κινδύνου (στο εξής: διαφανείς ενισχύσεις).
- (21) Όσον αφορά ορισμένα ειδικά μέσα ενίσχυσης, όπως τα δάνεια, οι εγγυήσεις, τα μέτρα φορολογικού τύπου και, ειδικότερα, οι επιστρεπτές προκαταβολές, ο παρών κανονισμός θα πρέπει να καθορίζει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες οι εν λόγω ενισχύσεις είναι δυνατό να θεωρούνται διαφανείς. Οι ενισχύσεις που συνίστανται σε εγγυήσεις θα πρέπει να θεωρούνται διαφανείς εάν το ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης έχει υπολογιστεί με βάση τις προμήθειες ασφαλούς λιμένα που έχουν καθοριστεί για τον αντίστοιχο τύπο επιχείρησης. Θα πρέπει επίσης να θεωρούνται διαφανείς εάν, πριν από την εφαρμογή του μέτρου, η μεθοδολογία που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό της έντασης της ενίσχυσης της κρατικής εγγύησης έχει κοινοποιηθεί και εγκριθεί από την Επιτροπή σύμφωνα με την ανακοίνωση για τις εγγυήσεις ⁽⁷⁾. Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, οι ενισχύσεις που συνίστανται σε μέτρα χορήγησης επιχειρηματικών κεφαλαίων και σε εισφορές κεφαλαίου δεν θα πρέπει να θεωρούνται διαφανείς ενισχύσεις.
- (22) Οι ενισχύσεις οι οποίες, σε διαφορετική περίπτωση, θα ενέπιπταν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού, αλλά δεν είναι διαφανείς, θα πρέπει πάντοτε να κοινοποιούνται στην Επιτροπή. Οι κοινοποιήσεις αδιαφανών ενισχύσεων θα πρέπει να αξιολογούνται από την Επιτροπή ιδίως με βάση τα κριτήρια που καθορίζονται στις κατευθυντήριες γραμμές του 2023 ⁽⁸⁾ ή τα άλλα συναφή πλαίσια, κατευθυντήριες γραμμές και ανακοινώσεις.
- (23) Προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι οι ενισχύσεις είναι αναγκαίες και λειτουργούν ως κίνητρο για την περαιτέρω ανάπτυξη δραστηριοτήτων ή έργων, ο παρών κανονισμός δεν θα πρέπει να εφαρμόζεται σε ενισχύσεις για δραστηριότητες ή έργα που θα αναλάμβανε ούτως ή άλλως ο δικαιούχος, ακόμη και χωρίς την ενίσχυση. Δεν θα πρέπει να επιτρέπεται η αναδρομική χορήγηση ενισχύσεων για δραστηριότητες ή έργα που έχουν ήδη αναληφθεί από τον δικαιούχο. Οι ενισχύσεις θα πρέπει να απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης βάσει του παρόντος κανονισμού μόνον εάν η δραστηριότητα ή οι εργασίες για το ενισχυόμενο έργο ξεκινούν μετά την υποβολή γραπτής αίτησης ενίσχυσης από τον δικαιούχο.

⁽⁷⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής για την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης ΕΚ στις κρατικές ενισχύσεις με τη μορφή εγγυήσεων (ΕΕ C 155 της 20.6.2008, σ. 10).

⁽⁸⁾ Κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Ένωσης του 2023 σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις στον γεωργικό και τον δασονομικό τομέα και στις αγροτικές περιοχές, Ανακοίνωση της Επιτροπής — Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις στον γεωργικό και τον δασονομικό τομέα και στις αγροτικές περιοχές (ΕΕ C 485 της 21.12.2022, σ. 1).

- (24) Όσον αφορά ad hoc ενισχύσεις που καλύπτονται από τον παρόντα κανονισμό και οι οποίες χορηγούνται σε δικαιούχο που είναι μεγάλη επιχείρηση, το κράτος μέλος θα πρέπει, επιπλέον των όρων που αφορούν τον χαρακτήρα κινήτρου και ισχύουν για τις ΜΜΕ, να διασφαλίζει επίσης ότι ο δικαιούχος έχει αναλύσει, σε εσωτερικό έγγραφο, τη βιωσιμότητα του ενισχυόμενου έργου ή της ενισχυόμενης δραστηριότητας τόσο με τη χορήγηση της ενίσχυσης όσο και χωρίς αυτή. Το κράτος μέλος θα πρέπει να επαληθεύει ότι το εν λόγω εσωτερικό έγγραφο επιβεβαιώνει την ουσιαστική αύξηση της εμπέλειας του έργου ή της δραστηριότητας, την ουσιαστική αύξηση του συνολικού ποσού που δαπάνησε ο δικαιούχος για το ενισχυόμενο έργο ή την ενισχυόμενη δραστηριότητα ή την ουσιαστική αύξηση της ταχύτητας ολοκλήρωσης του εξεταζόμενου έργου ή της δραστηριότητας. Θα πρέπει επίσης να είναι δυνατόν να διαπιστώνεται ο χαρακτήρας κινήτρου βάσει του γεγονότος ότι το επενδυτικό έργο ή η δραστηριότητα δεν θα είχε υλοποιηθεί στη συγκεκριμένη αγροτική περιοχή χωρίς την ενίσχυση.
- (25) Τα αυτόματα καθεστώτα ενισχύσεων υπό τη μορφή φορολογικών πλεονεκτημάτων θα πρέπει να εξακολουθήσουν να υπόκεινται σε ειδικό όρο όσον αφορά τον χαρακτήρα κινήτρου, δεδομένου ότι οι ενισχύσεις στο πλαίσιο αυτών των καθεστώτων ενίσχυσης χορηγούνται αυτομάτως. Αυτός ο ειδικός όρος σημαίνει ότι τα εν λόγω καθεστώτα ενίσχυσης θα πρέπει να έχουν εγκριθεί πριν από την έναρξη των εργασιών για το ενισχυόμενο έργο ή την ενισχυόμενη δραστηριότητα. Ωστόσο, ο όρος αυτός δεν ισχύει στην περίπτωση διάδοχων φορολογικών καθεστώτων, υπό την προϋπόθεση ότι η δραστηριότητα καλυπτόταν ήδη από τα προηγούμενα φορολογικά καθεστώτα υπό τη μορφή φορολογικών πλεονεκτημάτων. Για την αξιολόγηση του χαρακτήρα κινήτρου των εν λόγω καθεστώτων ενίσχυσης, η κρίσιμη χρονική στιγμή είναι ο χρόνος θέσπισης του φορολογικού μέτρου για πρώτη φορά στο αρχικό καθεστώς.
- (26) Όσον αφορά τις περιοχές Natura 2000 (*) για τη γεωργία, στόχος είναι να διασφαλιστούν οι περιβαλλοντικές επιδόσεις και η αποδοτικότητα των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον γεωργικό τομέα. Οι ενισχύσεις ανά εκτάριο θα πρέπει να συμμορφώνονται με την ενωσιακή νομοθεσία και με την εθνική νομοθεσία των οικείων κρατών μελών για την προστασία του περιβάλλοντος, την επίτευξη των γεωργοπεριβαλλοντικών και κλιματικών στόχων, περιλαμβανομένης της κατάστασης διατήρησης της βιοποικιλότητας των ειδών και των οικοτόπων, καθώς και η ενίσχυση της αξίας των περιοχών Natura 2000 ως δημόσιου αγαθού.
- (27) Όσον αφορά τις ενισχύσεις για αναδασμό, τις ενισχύσεις για δράσεις ενημέρωσης ώστε να είναι δυνατή η διάθεση των πληροφοριών σε απροσδιόριστο αριθμό δικαιούχων στους τομείς της γεωργίας και της δασοκομίας, τα μέτρα προώθησης υπό τη μορφή δημοσιεύσεων που αποσκοπούν στην ευαισθητοποίηση του ευρύτερου κοινού για τα γεωργικά προϊόντα, τις ενισχύσεις για την αποκατάσταση ζημιών οι οποίες προκαλούνται από δυσμενές κλιματικό φαινόμενο που μπορεί να εξομοιωθεί με θεομηνία και από λοιπά δυσμενή κλιματικά φαινόμενα, τις ενισχύσεις για την αποζημίωση των δαπανών πρόληψης, καταπολέμησης και εξάλειψης ασθένειών των ζώων και επιβλαβών για τα φυτά οργανισμών και των ζημιών που προκαλούνται από τις εν λόγω ασθένειες των ζώων ή τους εν λόγω επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμούς, τις ενισχύσεις για την αποζημίωση των δαπανών απομάκρυνσης και καταστροφής νεκρών ζώων, τις ενισχύσεις για την αποκατάσταση των ζημιών που προκαλούνται από προστατευόμενα ζώα, τις ενισχύσεις λόγω μειονεκτημάτων που σχετίζονται με περιοχές Natura 2000, τις ενισχύσεις για έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία, τις ενισχύσεις για την αποκατάσταση ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες και τις ενισχύσεις για επενδύσεις υπέρ της διατήρησης της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς που βρίσκεται σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις και σε δάση, τις ενισχύσεις για την αποκατάσταση ζημιών σε δάση, τις ενισχύσεις για τη συμμετοχή γεωργών σε συστήματα ποιότητας για το βάμβάκι και τα τρόφιμα και τις ενισχύσεις για επιχειρήσεις που συμμετέχουν σε έργα ΤΑΠΤΚ ή σε έργα των επιχειρησιακών ομάδων της ΕΣΚ ή επωφελούνται από αυτά, ο χαρακτήρας κινήτρου δεν πρέπει να απαιτείται ή πρέπει να θεωρείται ότι υφίσταται, εάν πληρούνται οι ειδικοί όροι γι' αυτές τις κατηγορίες ενισχύσεων που καθορίζονται στον παρόντα κανονισμό.
- (28) Για να διασφαλιστεί ότι η ενίσχυση ανταποκρίνεται στην αρχή της αναλογικότητας και περιορίζεται στο αναγκαίο ποσό, τα μέγιστα ποσά ενίσχυσης θα πρέπει, στο μέτρο του δυνατού, να ορίζονται ως εντάσεις ενίσχυσης σε σχέση με μια σειρά επιλέξιμων δαπανών. Όταν δεν είναι δυνατόν να καθοριστεί η μέγιστη ένταση ενίσχυσης, λόγω αδυναμίας προσδιορισμού των επιλέξιμων δαπανών ή για να προβλεφθούν απλούστερα μέσα για τα μικρά ποσά, πρέπει να καθορίζονται ανώτατα ονομαστικά ποσά ενίσχυσης, ώστε να διασφαλίζεται η αναλογικότητα της ενίσχυσης. Η ένταση της ενίσχυσης και τα μέγιστα ποσά ενίσχυσης θα πρέπει να καθορίζονται σε επίπεδο που ελαχιστοποιεί τις στρεβλώσεις του ανταγωνισμού στον ενισχυόμενο τομέα, λαμβανομένου ταυτόχρονα δεόντως υπόψη του στόχου της προώθησης της ανάπτυξης των οικονομικών δραστηριοτήτων των δικαιούχων στον τομέα της γεωργίας, στις αγροτικές περιοχές ή στον τομέα της δασοκομίας. Για λόγους συνοχής με τις παρεμβάσεις αγροτικής ανάπτυξης που χρηματοδοτούνται από την Ένωση, τα ανώτατα όρια θα πρέπει να εναρμονίζονται με τα ανώτατα όρια που καθορίζονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2021/2115, στον βαθμό που αυτό συνάδει με τις αρχές για τις κρατικές ενισχύσεις που απορρέουν από την εφαρμογή του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης.
- (29) Για τον υπολογισμό της έντασης των ενισχύσεων, θα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται μόνο οι επιλέξιμες δαπάνες. Ο παρών κανονισμός δεν θα πρέπει να απαλλάσσει τις ενισχύσεις που υπερβαίνουν τη σχετική ένταση ενίσχυσης ως αποτέλεσμα του συνυπολογισμού μη επιλέξιμων δαπανών. Ο προσδιορισμός των επιλέξιμων δαπανών θα πρέπει να τεκμηριώνεται με σαφή, συγκεκριμένα και επικαιροποιημένα αποδεικτικά έγγραφα. Ο υπολογισμός θα πρέπει να βασίζεται σε ποσά πριν από την έκπτωση φόρων ή άλλων επιβαρύνσεων. Οι ενισχύσεις που καταβάλλονται σε περισσότερες δόσεις θα πρέπει να ανάγονται στην αξία τους κατά την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης. Οι επιλέξιμες δαπάνες θα πρέπει επίσης να ανάγονται στην αξία τους κατά την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης. Το επιτόκιο που πρέπει να χρησιμοποιείται για

(*) Οδηγία 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 1992, για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας (ΕΕ L 206 της 22.7.1992, σ. 7).

την αναγωγή και για τον υπολογισμό του ύψους της ενίσχυσης στην περίπτωση ενισχύσεων που δεν έχουν τη μορφή επιχορήγησης θα πρέπει να είναι, αντίστοιχα, το προεξοφλητικό επιτόκιο και επιτόκιο αναφοράς που ισχύει κατά την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης, όπως καθορίζεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την αναθεώρηση της μεθόδου καθορισμού των επιτοκίων αναφοράς και προεξόφλησης ⁽¹⁰⁾. Εάν η ενίσχυση χορηγείται με μορφή άλλη από την επιχορήγηση, ως ποσό της ενίσχυσης θα πρέπει να λογίζεται το ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης της ενίσχυσης. Σε περίπτωση που η ενίσχυση χορηγείται μέσω φορολογικών πλεονεκτημάτων, η αναγωγή της αξίας των τμηματικών καταβολών της ενίσχυσης θα πρέπει να πραγματοποιείται με βάση τα προεξοφλητικά επιτόκια που ισχύουν κατά τους διάφορους χρόνους υλοποίησης των φορολογικών πλεονεκτημάτων. Είναι σκόπιμο να ενθαρρύνεται η χρήση ενισχύσεων υπό τη μορφή επιστρεπτών προκαταβολών, διότι τα συγκεκριμένα μέσα επιμερισμού του κινδύνου ενισχύουν τον χαρακτήρα κινήτρου των ενισχύσεων. Ως εκ τούτου, είναι σκόπιμο να προβλεφθεί ότι, όταν η ενίσχυση χορηγείται υπό τη μορφή επιστρεπτών προκαταβολών, είναι δυνατό να αυξάνονται οι ισχύουσες εντάσεις ενίσχυσης που καθορίζονται στον παρόντα κανονισμό.

- (30) Στην περίπτωση φορολογικών πλεονεκτημάτων σε σχέση με μελλοντικούς φόρους, το ισχύον προεξοφλητικό επιτόκιο και το ακριβές ποσό των τμηματικών καταβολών της ενίσχυσης μπορεί να μην είναι γνωστά εκ των προτέρων. Στην περίπτωση αυτή, τα κράτη μέλη θα πρέπει να θεσπίζουν εκ των προτέρων ένα ανώτατο όριο για την παρούσα αξία της ενίσχυσης με τήρηση της ισχύουσας έντασης ενίσχυσης. Στη συνέχεια, όταν καταστεί γνωστό το ποσό της τμηματικής καταβολής της ενίσχυσης σε συγκεκριμένη ημερομηνία, μπορεί να γίνει προεξόφληση του ποσού αυτού βάσει του εφαρμοστέου προεξοφλητικού επιτοκίου κατά την εν λόγω ημερομηνία. Η προεξοφλημένη αξία κάθε δόσης ενίσχυσης θα πρέπει να αφαιρείται από το συνολικό ποσό του ανώτατου ορίου (στο εξής: ανώτατο ποσό).
- (31) Για να διαπιστωθεί αν τηρούνται τα όρια κοινοποίησης μεμονωμένων ενισχύσεων και οι μέγιστες εντάσεις ενίσχυσης ή τα ανώτατα ποσά ενίσχυσης που καθορίζονται στον παρόντα κανονισμό, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το συνολικό ποσό της κρατικής ενίσχυσης για την ενισχυόμενη δραστηριότητα ή το ενισχυόμενο έργο. Επιπλέον, ο παρών κανονισμός θα πρέπει να προσδιορίζει τις περιστάσεις υπό τις οποίες επιτρέπεται η σώρευση διαφόρων κατηγοριών ενισχύσεων. Οι ενισχύσεις που απαλλάσσονται από κοινοποίηση βάσει του παρόντος κανονισμού, καθώς και κάθε άλλη συμβατή ενίσχυση που απαλλάσσεται βάσει του παρόντος κανονισμού ή εγκρίνεται από την Επιτροπή, είναι δυνατό να σωρευθούν, υπό την προϋπόθεση ότι τα εν λόγω μέτρα αφορούν διαφορετικές προσδιορισμένες επιλέξιμες δαπάνες. Σε περίπτωση που διαφορετικές πηγές ενίσχυσης αφορούν τις ίδιες προσδιορισμένες επιλέξιμες δαπάνες —που επικαλύπτονται πλήρως ή εν μέρει—, η σώρευση τους θα πρέπει να επιτρέπεται υπό την προϋπόθεση ότι δεν υπερβαίνει την υψηλότερη ένταση ενίσχυσης ή το υψηλότερο ποσό ενίσχυσης που εφαρμόζεται στις εν λόγω ενισχύσεις βάσει του παρόντος κανονισμού. Ο παρών κανονισμός θα πρέπει επίσης να θεσπίσει ειδικούς κανόνες για τη σώρευση ενισχύσεων με και χωρίς προσδιορισμένες επιλέξιμες δαπάνες, καθώς και για τη σώρευση με ενισχύσεις ήσσονος σημασίας. Οι ενισχύσεις ήσσονος σημασίας συχνά δεν χορηγούνται για συγκεκριμένες προσδιορισμένες επιλέξιμες δαπάνες ούτε είναι δυνατό να αποδοθούν σε τέτοιου είδους δαπάνες. Στην περίπτωση αυτή, θα πρέπει να επιτρέπεται η ελεύθερη σώρευση ενισχύσεων ήσσονος σημασίας με κρατικές ενισχύσεις που απαλλάσσονται βάσει του παρόντος κανονισμού. Ωστόσο, όταν η ενίσχυση ήσσονος σημασίας χορηγείται για τις ίδιες προσδιορισμένες επιλέξιμες δαπάνες με εκείνες για τις οποίες χορηγείται και η κρατική ενίσχυση που απαλλάσσεται βάσει του παρόντος κανονισμού, η σώρευση θα πρέπει να επιτρέπεται μόνον έως τη μέγιστη ένταση της ενίσχυσης, όπως καθορίζεται στο κεφάλαιο III του παρόντος κανονισμού.
- (32) Ενωσιακή χρηματοδότηση που υπόκειται σε κεντρική διαχείριση από τα θεσμικά και λοιπά όργανα, οργανισμούς, κοινές επιχειρήσεις ή άλλους φορείς της Ένωσης και δεν τελεί υπό τον άμεσο ή έμμεσο έλεγχο των κρατών μελών, δεν συνιστά κρατική ενίσχυση. Όταν η εν λόγω ενωσιακή χρηματοδότηση συνδυάζεται με κρατική ενίσχυση, για να εξακριβωθεί αν τηρούνται τα όρια κοινοποίησης και οι μέγιστες εντάσεις ενίσχυσης ή τα μέγιστα ποσά ενίσχυσης, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη μόνο οι κρατικές ενισχύσεις, υπό την προϋπόθεση ότι το συνολικό ποσό της δημόσιας χρηματοδότησης που χορηγείται για τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες δεν υπερβαίνει το πλέον ευνοϊκό ποσοστό χρηματοδότης που καθορίζονται στους ισχύοντες κανόνες της ενωσιακής νομοθεσίας.
- (33) Οι κρατικές ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης καταρχήν απαγορεύονται. Ωστόσο, σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφοι 2 και 3 της Συνθήκης, μπορεί η Επιτροπή, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να επιτρέψει στα κράτη μέλη να χορηγούν κρατικές ενισχύσεις. Επομένως, είναι σημαντικό να έχουν όλα τα μέρη τη δυνατότητα να επαληθεύουν αν οι ενισχύσεις χορηγούνται σύμφωνα με τους εφαρμοστέους κανόνες. Ως εκ τούτου, η διαφάνεια των κρατικών ενισχύσεων είναι ουσιώδης για την ορθή εφαρμογή των κανόνων της Συνθήκης και συνεπάγεται βελτίωση της συμμόρφωσης, ενίσχυση της λογοδοσίας, αξιολόγηση από ομοτίμους και, εντέλει, μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα των δημόσιων δαπανών. Για να διασφαλιστεί η διαφάνεια, τα κράτη μέλη θα πρέπει να υποχρεωθούν να δημιουργήσουν εμπειρισττωμένους διαδικτυακούς τόπους για τις κρατικές ενισχύσεις, σε περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο, με συνοπτικές πληροφορίες για κάθε μέτρο ενίσχυσης που απαλλάσσεται βάσει του παρόντος κανονισμού. Η εν λόγω υποχρέωση θα πρέπει να συνιστά προϋπόθεση για τη συμβατότητα κάθε μεμονωμένης ενίσχυσης με την εσωτερική αγορά. Σύμφωνα με την πάγια πρακτική σχετικά με τη δημοσίευση πληροφοριών βάσει της οδηγίας (ΕΕ) 2019/1024 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽¹¹⁾, πρέπει να χρησιμοποιείται τυποποιημένος μορφότυπος που επιτρέπει την αναζήτηση πληροφοριών, την τηλεφόρτωση και την ευχερή δημοσίευση στο διαδίκτυο. Οι σύνδεσμοι με τους

⁽¹⁰⁾ ΕΕ C 14 της 19.1.2008, σ. 6.

⁽¹¹⁾ Οδηγία (ΕΕ) 2019/1024 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Ιουνίου 2019, για τα ανοικτά δεδομένα και την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα (ΕΕ L 172 της 26.6.2019, σ. 56).

δικτυακούς τόπους για τις κρατικές ενισχύσεις όλων των κρατών μελών θα πρέπει να αναρτώνται στον δικτυακό τόπο της Επιτροπής. Σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1588, θα πρέπει να δημοσιεύονται στον δικτυακό τόπο της Επιτροπής συνοπτικές πληροφορίες για κάθε μέτρο ενίσχυσης που απαλλάσσεται βάσει του παρόντος κανονισμού.

- (34) Όσον αφορά τη δημοσίευση των πληροφοριών σχετικά με τις χορηγήσεις μεμονωμένων ενισχύσεων, είναι σκόπιμο να καθοριστούν όρια πέραν των οποίων η δημοσίευση μπορεί να θεωρηθεί αναλογική, λαμβανομένης υπόψη της σημασίας της ενίσχυσης. Από την εμπειρία της Επιτροπής συνάγεται ότι, για την περίοδο 2014-2019, και με όριο δημοσίευσης το ποσό των 60 000 EUR για την πρωτογενή γεωργική παραγωγή, περίπου το 30 % των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν αποτελούσαν αντικείμενο δημοσίευσης. Συνεπώς, προκειμένου να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα των απαιτήσεων διαφάνειας, και δεδομένου ότι το μέσο ποσό των επενδυτικών ενισχύσεων για την πρωτογενή παραγωγή που χορηγήθηκαν για την περίοδο 2014-2019 εκτιμάται περίπου σε 17 000 EUR, είναι σκόπιμο να μειωθεί το όριο δημοσίευσης στα 10 000 EUR για την πρωτογενή γεωργική παραγωγή.
- (35) Για τη διασφάλιση της αποτελεσματικής παρακολούθησης, θεωρείται σκόπιμο, σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1588, να θεσπιστεί τυποποιημένος μορφότυπος με το οποίο τα κράτη μέλη θα πρέπει να υποβάλλουν στην Επιτροπή συνοπτικές πληροφορίες κάθε φορά που, βάσει του παρόντος κανονισμού, εφαρμόζεται καθεστώς ενισχύσεων ή χορηγείται μεμονωμένη ενίσχυση που δεν εντάσσεται σε κανένα καθεστώς ενισχύσεων. Επιπλέον, είναι σκόπιμο, σύμφωνα με το άρθρο 5 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 794/2004 της Επιτροπής⁽¹²⁾ και με το άρθρο 3 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1588, να θεσπιστούν κανόνες υποβολής ετήσιων εκθέσεων για τις ενισχύσεις που απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, σύμφωνα με τους όρους που θεσπίζονται με τον παρόντα κανονισμό, καθώς και με τις ειδικές απαιτήσεις για ορισμένες κατηγορίες ενισχύσεων, που πρέπει να υποβάλλουν τα κράτη μέλη στην Επιτροπή.
- (36) Δεδομένης της ευρείας διαθεσιμότητας της αναγκαίας τεχνολογίας, οι συνοπτικές πληροφορίες και η ετήσια έκθεση θα πρέπει να υποβάλλονται σε ηλεκτρονική μορφή και να διαβιβάζονται στην Επιτροπή.
- (37) Λόγω της προθεσμίας παραγραφής για την ανάκτηση ενισχύσεων που προβλέπεται στο άρθρο 17 του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1589, είναι σκόπιμο, σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1588, να θεσπιστούν κανόνες σχετικά με τα αρχεία που θα πρέπει να τηρούν τα κράτη μέλη όσον αφορά τις ενισχύσεις που απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης βάσει του παρόντος κανονισμού.
- (38) Για να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα των προϋποθέσεων συμβατότητας που καθορίζονται στον παρόντα κανονισμό, η Επιτροπή θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να ανακαλεί το ευεργέτημα της απαλλαγής κατά κατηγορία για τα μελλοντικά μέτρα ενισχύσεων σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με τις εν λόγω απαιτήσεις. Η Επιτροπή θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να περιορίζει την ανάκληση του ευεργετήματος της απαλλαγής κατά κατηγορία σε ορισμένα είδη ενισχύσεων, σε ορισμένους δικαιούχους ή σε μέτρα ενίσχυσης που λαμβάνουν ορισμένες αρχές, όταν η μη συμμόρφωση με τον παρόντα κανονισμό επηρεάζει μόνο μια περιορισμένη ομάδα μέτρων ή ορισμένες αρχές. Αυτή η στοχευμένη ανάκληση θα πρέπει να παρέχει αναλογική διόρθωση, συνδεδεμένη άμεσα με τη διαπιστωθείσα μη συμμόρφωση με τον παρόντα κανονισμό. Αν μια ενίσχυση δεν κοινοποιείται και δεν πληροί όλες τις προϋποθέσεις απαλλαγής από την υποχρέωση κοινοποίησης, συνιστά παράνομη ενίσχυση, την οποία η Επιτροπή θα εξετάζει στο πλαίσιο της σχετικής διαδικασίας που ορίζεται στον κανονισμό (ΕΕ) 2015/1589 για τις μη κοινοποιηθείσες ενισχύσεις. Εάν δεν πληρούνται οι απαιτήσεις του κεφαλαίου II, η ανάκληση του ευεργετήματος της απαλλαγής κατά κατηγορία για τα μελλοντικά μέτρα ενίσχυσης δεν επηρεάζει το γεγονός ότι τα προηγούμενα μέτρα που ήταν σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό υπάγονταν σε καθεστώς απαλλαγής κατά κατηγορία.
- (39) Οι ΜΜΕ συμβάλλουν καθοριστικά στη δημιουργία απασχόλησης και, γενικότερα, αποτελούν παράγοντα κοινωνικής σταθερότητας και κινητήρια δύναμη της οικονομίας. Ωστόσο, η ανάπτυξη τους ενδέχεται να περιορίζεται από αδυναμίες της αγοράς, με αποτέλεσμα να αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες δυσχέρειες. Οι ΜΜΕ συχνά δυσκολεύονται να εξασφαλίσουν κεφάλαια ή δάνεια, λόγω της απροθυμίας ορισμένων χρηματοπιστωτικών αγορών να αναλάβουν σχετικούς κινδύνους και λόγω των περιορισμένων διασφαλίσεων που μπορεί να έχουν τη δυνατότητα να προσφέρουν οι ΜΜΕ. Οι περιορισμένοι πόροι τους μπορεί επίσης να περιορίζουν την πρόσβασή τους στην πληροφόρηση, κυρίως όσον αφορά τις νέες τεχνολογίες και τις δυναμικές αγορές. Συνεπώς, για την προώθηση της ανάπτυξης των οικονομικών δραστηριοτήτων των ΜΜΕ, ο παρών κανονισμός θα πρέπει να απαλλάσσει ορισμένες κατηγορίες ενισχύσεων υπέρ των ΜΜΕ από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης.
- (40) Για να εξαλειφθούν οι διαφορές που θα μπορούσαν να προκαλέσουν στρεβλώσεις του ανταγωνισμού και για να διευκολυνθεί ο συντονισμός μεταξύ των διαφόρων ενωσιακών και εθνικών πρωτοβουλιών που αφορούν τις ΜΜΕ, καθώς και για λόγους διοικητικής σαφήνειας και ασφάλειας δικαίου, ο ορισμός των ΜΜΕ που χρησιμοποιείται για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού θα πρέπει να βασίζεται στους ορισμούς που παρέχονται στη σύσταση 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής⁽¹³⁾.

⁽¹²⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 794/2004 της Επιτροπής, της 21ης Απριλίου 2004, σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1589 του Συμβουλίου περί λεπτομερών κανόνων για την εφαρμογή του άρθρου 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ L 140 της 30.4.2004, σ. 1).

⁽¹³⁾ Σύσταση 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής, της 6ης Μαΐου 2003, σχετικά με τον ορισμό των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων (ΕΕ L 124 της 20.5.2003, σ. 36).

- (41) Για να διασφαλιστεί η συνοχή με την κοινή γεωργική πολιτική και να απλουστευθούν οι κανόνες που βασίζονται στην εμπειρία της Επιτροπής από την εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών του 2014, είναι σκόπιμο να απαλλάσσονται διάφορες κατηγορίες ενισχύσεων υπέρ επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στους τομείς της γεωργίας και της δασοκομίας από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, με την επιφύλαξη της εφαρμογής τυχόν ισχυόντων ουσιαστικών κανόνων.
- (42) Είναι επίσης σκόπιμο να ληφθεί υπόψη ότι οι τομείς της γεωργίας και της δασοκομίας εκτίθενται ειδικά σε δυσμενή κλιματικά φαινόμενα, ασθένειες των ζώων, επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμούς και ζημιές που προκαλούνται από προστατευόμενα ζώα. Από την πείρα καταδεικνύεται ότι οι τομείς αυτοί είναι περισσότερο ευάλωτοι σε φαινόμενα αυτού του είδους και ότι οι γεωργοί και οι δασοκόμοι υφίστανται σημαντικές ζημιές από τα φαινόμενα αυτά. Ως εκ τούτου, θεωρείται ότι τα μέτρα ενισχύσεων για την αποκατάσταση ζημιών αυτού του είδους αποτελούν κατάλληλο εργαλείο για την παροχή συνδρομής στις επιχειρήσεις ώστε να ανακάμψουν από τέτοιες ζημιές και να συνεχίσουν τη δραστηριότητά τους. Με τον τρόπο αυτόν, εξασφαλίζουν την ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων και την εκπλήρωση των περιβαλλοντικών λειτουργιών των οικοσυστημάτων στη γεωργία και τη δασοκομία.
- (43) Στον γεωργικό τομέα, θα πρέπει να εφαρμόζονται απαλλαγές στις ενισχύσεις προς ΜΜΕ για επενδύσεις στην παραγωγή, τη μεταποίηση και την εμπορία γεωργικών προϊόντων, για αναδασμό, για τη μετεγκατάσταση κτιρίων γεωργικών εκμεταλλεύσεων, για την εκκίνηση επιχειρήσεων, για τους γεωργούς νεαρής ηλικίας και τις μικρές γεωργικές εκμεταλλεύσεις, για τις ομάδες παραγωγών, για τα συστήματα ποιότητας, για δράσεις μεταφοράς γνώσεων και ενημέρωσης, για συμβουλευτικές υπηρεσίες, για δραστηριότητες προώθησης, για υπηρεσίες αντικατάστασης στην εκμετάλλευση, καθώς και για τη διαχείριση κινδύνων και κρίσεων που σχετίζονται με δυσμενή κλιματικά φαινόμενα, ασθένειες των ζώων, επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμούς, για την καταβολή ασφαλιστρών, για χρηματοδοτικές συνεισφορές σε ταμεία αλληλοβοήθειας, για τη διατήρηση των γενετικών πόρων, για την καλή διαβίωση των ζώων και για τη συνεργασία. Οι απαλλαγές θα πρέπει επίσης να εφαρμόζονται σε επιχειρήσεις κάθε μεγέθους για ενισχύσεις στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος, για ενισχύσεις σε επενδύσεις υπέρ της διατήρησης της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς που βρίσκεται σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις και σε δάση, για ενισχύσεις για την αποκατάσταση ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες στον γεωργικό τομέα, καθώς και για ενισχύσεις για έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία στους τομείς της γεωργίας και δασοκομίας και για ενισχύσεις υπέρ της δασοκομίας.
- (44) Θα πρέπει να εφαρμόζονται απαλλαγές για τις ενισχύσεις που χορηγούνται για δασοκομικές και ορισμένες μη γεωργικές δραστηριότητες σε αγροτικές περιοχές που συγχρηματοδοτούνται ως παρεμβάσεις αγροτικής ανάπτυξης στο πλαίσιο του ΕΓΤΑΑ, καθώς και για τις ενισχύσεις που χορηγούνται για δράσεις μεταφοράς γνώσεων και ενημέρωσης, για έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία, μεταξύ άλλων μέσω της χρήσης διαστημικών δεδομένων και υπηρεσιών της ΕΕ, και για αναδασμό.
- (45) Επειδή οι στοχευμένες επενδυτικές ενισχύσεις στον τομέα της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής ενέχουν κινδύνους στρέβλωσης του ανταγωνισμού, οι επενδυτικές ενισχύσεις, οι οποίες απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, δεν θα πρέπει να περιορίζονται σε συγκεκριμένο γεωργικό προϊόν. Ο όρος αυτός δεν θα πρέπει να εμποδίζει τα κράτη μέλη να εξαιρούν ορισμένα γεωργικά προϊόντα από το πεδίο εφαρμογής μιας συγκεκριμένης ενίσχυσης λόγω έλλειψης διεξόδου στην αγορά ή λόγω πλεονάζουσας παραγωγικής ικανότητας στην εσωτερική αγορά. Επιπλέον, θα πρέπει εξ ορισμού οι ενισχύσεις για συγκεκριμένα είδη επενδύσεων να μην απαλλάσσονται βάσει του παρόντος κανονισμού από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης.
- (46) Για να εξασφαλιστεί η κατάλληλη ισορροπία μεταξύ της ελαχιστοποίησης των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και της προάσπισης της ενεργειακής απόδοσης και της αποδοτικής χρήσης των πόρων, σε περίπτωση επενδύσεων σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις που συνδέονται με πρωτογενή γεωργική παραγωγή, η ενίσχυση θα πρέπει να χορηγείται μόνο για επενδύσεις που συνδέονται με την παραγωγή σε επίπεδο γεωργικής εκμετάλλευσης βιοκαυσίμων ή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και μόνον όταν η εν λόγω παραγωγή δεν υπερβαίνει τη μέση ετήσια κατανάλωση καυσίμου ή ενέργειας από τη συγκεκριμένη εκμετάλλευση. Στις περιπτώσεις αυτές, οι ενισχύσεις για βιοκαύσιμα θα πρέπει να καλύπτονται μόνο στον βαθμό που χορηγούνται για βιώσιμα βιοκαύσιμα, σύμφωνα με την οδηγία (ΕΕ) 2018/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽¹⁴⁾.
- (47) Προκειμένου να δοθούν κίνητρα για τη στροφή προς την παραγωγή πιο προηγμένων μορφών βιοκαυσίμων, όπως προβλέπεται στους οριζόντιους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις στους τομείς του περιβάλλοντος και της ενέργειας, οι ενισχύσεις για την παραγωγή βιοκαυσίμων βασιζόμενων σε εδώδιμα φυτά θα πρέπει να εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού σε περίπτωση ενισχύσεων για επενδύσεις συναφείς με τη μεταποίηση γεωργικών προϊόντων.
- (48) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2015/1588 δίνει τη δυνατότητα στην Επιτροπή να δηλώνει, με κανονισμούς, ότι ορισμένες κατηγορίες ενισχύσεων συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά όπου η Επιτροπή διαθέτει επαρκή εμπειρία ώστε να καθορίζει γενικά κριτήρια συμβατότητας. Δεδομένης της εμπειρίας που αποκτήθηκε κατά την περίοδο 2014-2021 όσον αφορά την αξιολόγηση της συμβατότητας πολλών κρατικών ενισχύσεων υπό το πρίσμα των κατευθυντήριων γραμμών του 2014, η Επιτροπή μπορεί πλέον να κάνει χρήση των εξουσιών της για την απαλλαγή από την υποχρέωση κοινοποίησης των κρατικών ενισχύσεων για βασικές υπηρεσίες και υποδομές σε αγροτικές περιοχές που συγχρηματοδοτούνται από το

⁽¹⁴⁾ Οδηγία (ΕΕ) 2018/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2018, για την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (ΕΕ L 328 της 21.12.2018, σ. 82).

ΕΓΤΑΑ, για συνεργασία, για μέτρα πρόληψης και αποκατάστασης ζημιών που προκαλούνται από προστατευόμενα ζώα, για τη διατήρηση των γενετικών πόρων στη γεωργία, για δεσμεύσεις για την καλή διαβίωση των ζώων, για την αντιστάθμιση μειονεκτημάτων που σχετίζονται με περιοχές Natura 2000, για γεωργο-περιβαλλοντικο-κλιματικές δεσμεύσεις, καθώς και για βιολογική γεωργία.

- (49) Επιπλέον, όσον αφορά τον τομέα της δασοκομίας, η Επιτροπή μπορεί, με βάση την πείρα που έχει αποκτήσει από τις κατευθυντήριες γραμμές του 2014, να απαλλάσσει από την υποχρέωση κοινοποίησης μέτρα που χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από εθνικούς πόρους, με την επιφύλαξη της εφαρμογής τυχόν ισχυόντων ουσιαστικών κανόνων.
- (50) Κατά την περίοδο από το 2014 έως το 2020 και κατ' εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών του 2014, η Επιτροπή ενέκρινε 52 καθεστώτα ενισχύσεων για την αποκατάσταση ζημιών που προκλήθηκαν από προστατευόμενα ζώα στον γεωργικό τομέα. Οι ζημιές που προκαλούνται από προστατευόμενα ζώα απαιτούν την ανάληψη επείγουσας δράσης από τις χορηγούσες αρχές για την ταχύτερη δυνατή αποκατάσταση των μέσων παραγωγής και της οικονομικής δραστηριότητας, ώστε οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις να μπορούν να συνεχίσουν τη δραστηριότητά τους και με τον τρόπο αυτό να εξασφαλίσουν την ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων. Από την εμπειρία της Επιτροπής συνάγεται ότι οι ενισχύσεις αυτές δεν προκαλούν συνήθως σημαντική στρέβλωση του ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά, λόγω του αντισταθμιστικού χαρακτήρα τους και της ύπαρξης σαφών κριτηρίων συμβατότητας με την εσωτερική αγορά. Ως εκ τούτου, είναι σκόπιμο οι ενισχύσεις αυτές να απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης κρατικών ενισχύσεων.
- (51) Οι ενισχύσεις για την αποκατάσταση ζημιών που προκαλούνται από προστατευόμενα ζώα θα πρέπει να είναι διαθέσιμες για τις ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται στην πρωτογενή γεωργική παραγωγή. Οι προϋποθέσεις όσον αφορά την απαλλαγή των ενισχύσεων για την αποκατάσταση ζημιών που προκαλούνται από προστατευόμενα ζώα θα πρέπει να διέπονται από την ήδη καθιερωμένη πρακτική για άλλες αντισταθμιστικές ενισχύσεις, όπως οι ενισχύσεις για την αποζημίωση της απώλειας ζώων ή φυτών που καταστρέφονται με βάση την αγοραία αξία, για την κάλυψη των κτηνιατρικών δαπανών ή του κόστους εργασίας και για την αποζημίωση των υλικών ζημιών στον εξοπλισμό, τα μηχανήματα και τα κτίρια και αποθέματα της γεωργικής εκμετάλλευσης.
- (52) Κατά την περίοδο από το 2014 έως το 2020 και κατ' εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών του 2014, η Επιτροπή ενέκρινε τέσσερα καθεστώτα ενισχύσεων για τη διατήρηση των γενετικών πόρων στη γεωργία. Από την εμπειρία της Επιτροπής συνάγεται ότι οι ενισχύσεις αυτές δεν προκαλούν συνήθως σημαντική στρέβλωση του ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά, ενώ ταυτόχρονα συμβάλλουν στην επίτευξη του στόχου δημόσιας πολιτικής για διατήρηση της βιοποικιλότητας. Ως εκ τούτου, είναι σκόπιμο οι ενισχύσεις αυτές να απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης κρατικών ενισχύσεων.
- (53) Οι ενισχύσεις για συγκεκριμένες πρακτικές γεωργίας, όπως καλή διαβίωση των ζώων, γεωργο-περιβαλλοντικο-κλιματικές δεσμεύσεις και δεσμεύσεις για βιολογική γεωργία, ενέχουν περιορισμένο μόνο κίνδυνο στρέβλωσης του ανταγωνισμού. Για να ανταποκρίνεται καλύτερα στις απαιτήσεις της κοινωνίας για τρόφιμα υψηλής ποιότητας που παράγονται με βιώσιμο τρόπο, η Επιτροπή θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να απαλλάσσει τα εν λόγω μέτρα ενίσχυσης από την υποχρέωση κοινοποίησης κρατικών ενισχύσεων.
- (54) Ταυτόχρονα, ενδείκνυται για τα εν λόγω μέτρα ο καθορισμός μέγιστων ποσών ενίσχυσης ανά μονάδα, με βάση την εμπειρία που έχει αποκτηθεί στο πλαίσιο των κατευθυντήριων γραμμών του 2014. Περίπου το 64 % όλων των μέτρων με γεωργο-περιβαλλοντικο-κλιματικές δεσμεύσεις (που αντιστοιχούν στο μεγαλύτερο μερίδιο των μέτρων με εθελοντικές δεσμεύσεις) τα οποία κοινοποιήθηκαν κατά την περίοδο από τον Ιούλιο του 2014 έως τον Μάρτιο του 2020 υπερέβησαν τα μέγιστα ποσά ανά εκτάριο και, κατά συνέπεια, υποβλήθηκαν σε λεπτομερή ανάλυση για να καθοριστεί αν είναι δικαιολογημένα. Λόγω του σημερινού πληθωρισμού και της ανόδου των τιμών των εισροών, η τάση αυτή είναι πιθανό να συνεχιστεί. Ως εκ τούτου, τα μέγιστα ποσά ανά μονάδα που καθορίστηκαν σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές του 2014 θεωρούνται κατάλληλα όρια για την απαλλαγή κατά κατηγορία μέτρων που περιλαμβάνουν εθελοντικές δεσμεύσεις προς όφελος του περιβάλλοντος, του κλίματος ή της καλής διαβίωσης των ζώων.
- (55) Κατά την περίοδο από το 2014 έως το 2020 και κατ' εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών του 2014, η Επιτροπή ενέκρινε 21 καθεστώτα ενισχύσεων για δεσμεύσεις σχετικά με την καλή διαβίωση των ζώων στο πλαίσιο των κατευθυντήριων γραμμών του 2014. Από την εμπειρία της Επιτροπής συνάγεται ότι οι ενισχύσεις αυτές δεν προκαλούν συνήθως σημαντική στρέβλωση του ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά, λόγω του αντισταθμιστικού χαρακτήρα τους και της ύπαρξης σαφών κριτηρίων συμβατότητας με την εσωτερική αγορά. Ως εκ τούτου, είναι σκόπιμο οι ενισχύσεις αυτές να απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης κρατικών ενισχύσεων.
- (56) Η Επιτροπή έχει εφαρμόσει τα άρθρα 107 και 108 της Συνθήκης στις ενισχύσεις λόγω μειονεκτημάτων που σχετίζονται με περιοχές Natura 2000 στον γεωργικό τομέα, στις ενισχύσεις για γεωργο-περιβαλλοντικο-κλιματικές δεσμεύσεις και για ενισχύσεις για βιολογική γεωργία στο πλαίσιο των κατευθυντήριων γραμμών του 2014. Κατά την περίοδο από το 2014 έως το 2020, η Επιτροπή ενέκρινε 10 καθεστώτα ενισχύσεων συνδεδεμένα με περιοχές Natura 2000 στη γεωργία, 65 καθεστώτα ενισχύσεων για γεωργο-περιβαλλοντικο-κλιματικές δεσμεύσεις και 5 καθεστώτα ενισχύσεων για βιολογική γεωργία. Από την εμπειρία της Επιτροπής συνάγεται ότι οι ενισχύσεις αυτές, ιδίως κάτω από ορισμένα όρια, δεν προκαλούν συνήθως σημαντική στρέβλωση του ανταγωνισμού, ενώ ταυτόχρονα συμβάλλουν στην επίτευξη του στόχου δημόσιας πολιτικής για προστασία του περιβάλλοντος. Επομένως, είναι σκόπιμο η Επιτροπή να κάνει χρήση των εξουσιών που της παρέχει ο κανονισμός (ΕΕ) 2015/1588 όσον αφορά τις ενισχύσεις λόγω μειονεκτημάτων που σχετίζονται με περιοχές Natura 2000 στον γεωργικό τομέα, τις ενισχύσεις για γεωργο-περιβαλλοντικο-κλιματικές δεσμεύσεις και τις ενισχύσεις για βιολογική γεωργία.

- (57) Η απαλλαγή των ενισχύσεων λόγω μειονεκτημάτων που σχετίζονται με περιοχές Natura 2000 στον γεωργικό τομέα, των ενισχύσεων για γεωργο-περιβαλλοντικο-κλιματικές δεσμεύσεις και των ενισχύσεων για βιολογική γεωργία θα πρέπει να εφαρμόζεται μόνο σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής.
- (58) Έργα χρηματοδοτούμενα από την Ευρωπαϊκή Σύμπραξη Καινοτομίας για την παραγωγικότητα και τη βιωσιμότητα (ΕΣΚ) οδηγούν σε καινοτομία στον γεωργικό τομέα και σε αγροτικές περιοχές. Οι κρατικές ενισχύσεις που χορηγούνται σε επιχειρήσεις οι οποίες συμμετέχουν σε έργα επιχειρησιακών ομάδων της ΕΣΚ τα οποία καλύπτονται από το άρθρο 127 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115 έχουν μικρό αντίκτυπο στον ανταγωνισμό, ιδίως λόγω του θετικού ρόλου που διαδραματίζουν οι ενισχύσεις για την ανταλλαγή γνώσεων, ειδικότερα για τις τοπικές και τις γεωργικές κοινότητες, καθώς και λόγω του συλλογικού χαρακτήρα της ενίσχυσης και της σχετικά μικρής της κλίμακας. Η φύση των εν λόγω έργων είναι ολοκληρωμένη. Τα εν λόγω έργα είναι κατά κανόνα πολυπαραγοντικά και πολυτομεακά, γεγονός που μπορεί να εγείρει ορισμένες δυσκολίες για την ταξινόμησή τους βάσει των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις. Δεδομένου του τοπικού χαρακτήρα των μεμονωμένων έργων των επιχειρησιακών ομάδων της ΕΣΚ, τα οποία επιλέγονται βάσει πολυετούς στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης που καθορίζεται και υλοποιείται από σύμπραξη δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, και του προσανατολισμού τους προς το κοινοτικό, κοινωνικό, περιβαλλοντικό και κλιματικό συμφέρον, ο παρών κανονισμός θα πρέπει να εξετάζει ορισμένες δυσκολίες με τις οποίες βρίσκονται αντιμέτωπα τα έργα των επιχειρησιακών ομάδων της ΕΣΚ, ώστε να διευκολύνεται η συμμόρφωσή τους με τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις.
- (59) Δεδομένου ότι τα μικρά ποσά ενίσχυσης που χορηγούνται σε επιχειρήσεις οι οποίες επωφελούνται, άμεσα ή έμμεσα, από έργα των επιχειρησιακών ομάδων της ΕΣΚ έχουν περιορισμένη επίδραση στις συναλλαγές και στον ανταγωνισμό, θα πρέπει να θεσπιστούν απλοί κανόνες για τις περιπτώσεις στις οποίες το συνολικό ποσό της ενίσχυσης ανά έργο δεν υπερβαίνει ένα ορισμένο ανώτατο όριο.
- (60) Η Επιτροπή έχει εφαρμόσει τα άρθρα 107 και 108 της Συνθήκης σε πολυάριθμες αποφάσεις για επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της δασοκομίας, ιδίως στο πλαίσιο των κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών του 2014. Κατά την περίοδο από το 2014 έως το 2020, η Επιτροπή ενέκρινε 200 και πλέον ενισχύσεις προς όφελος του τομέα της δασοκομίας βάσει των ανωτέρω κατευθυντήριων γραμμών. Από την εμπειρία της Επιτροπής συνάγεται ότι τα μέτρα ενισχύσεων στον τομέα της δασοκομίας δεν έχουν προκαλέσει σημαντική στρέβλωση του ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά, λόγω της ύπαρξης σαφών κριτηρίων συμβατότητας. Ως εκ τούτου, με βάση την εμπειρία αυτή, και για λόγους απλοστεύσης και διαδικαστικής οικονομίας της διαδικασίας, θα πρέπει να είναι δυνατή η απαλλαγή μέτρων ενισχύσεων προς όφελος του τομέα της δασοκομίας από την υποχρέωση κοινοποίησης, ανεξάρτητα από το αν συγχρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΑΑ. Επομένως, είναι σκόπιμο η Επιτροπή να κάνει χρήση των εξουσιών που της παρέχει ο κανονισμός (ΕΕ) 2015/1588 όσον αφορά τις ενισχύσεις για δάσωση και δημιουργία δασικών εκτάσεων· τις ενισχύσεις για γεωργοδασοκομικά συστήματα· τις ενισχύσεις για την πρόληψη και την αποκατάσταση των ζημιών στα δάση από δασικές πυρκαγιές, θεομηνίες, δυσμενή κλιματικά φαινόμενα τα οποία είναι δυνατό να εξομοιωθούν με θεομηνίες, λοιπά δυσμενή κλιματικά φαινόμενα, επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμούς και καταστροφικά συμβάντα· τις ενισχύσεις για επενδύσεις με στόχο τη βελτίωση της ανθεκτικότητας και της περιβαλλοντικής αξίας των δασικών οικοσυστημάτων· τις ενισχύσεις για ειδικά ανά περιοχή μειονεκτήματα που προκύπτουν από συγκεκριμένες υποχρεωτικές απαιτήσεις, όπως ορίζονται στο άρθρο 3 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου και στο άρθρο 3 της οδηγίας 2009/147/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽¹⁵⁾· τις ενισχύσεις για δασο-περιβαλλοντικο-κλιματικές υπηρεσίες και για τη διατήρηση των δασών· τις ενισχύσεις για επενδύσεις σε υποδομές σχετικές με την ανάπτυξη, τον εκσυγχρονισμό ή την προσαρμογή του τομέα της δασοκομίας· τις ενισχύσεις για επενδύσεις σε δασοκομικές τεχνολογίες και στη μεταποίηση, τη διακίνηση και την εμπορία δασοκομικών προϊόντων· τις ενισχύσεις για τη διατήρηση των γενετικών πόρων στη δασοκομία, τις ενισχύσεις εκκίνησης για ομάδες και οργανώσεις παραγωγών στον τομέα της δασοκομίας, τις ενισχύσεις υπέρ του αναδασμού δασικών εκτάσεων και τις ενισχύσεις για συνεργασία στον τομέα της δασοκομίας.
- (61) Προκειμένου να δοθούν κίνητρα για ομαδοποιημένες πρωτοβουλίες στον τομέα της δασοκομίας, η Επιτροπή έχει εφαρμόσει τα άρθρα 107 και 108 της Συνθήκης στις ενισχύσεις εκκίνησης για ομάδες και οργανώσεις παραγωγών στον τομέα της δασοκομίας. Κατά την περίοδο από το 2014 έως το 2020, η Επιτροπή ενέκρινε καθεστώς ενισχύσεων αυτού του είδους σε πέντε περιπτώσεις. Στον γεωργικό τομέα, οι ενισχύσεις αυτές απαλλάσσονταν ήδη από την υποχρέωση κοινοποίησης βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014. Ως εκ τούτου, είναι σκόπιμο οι ενισχύσεις εκκίνησης για ομάδες και οργανώσεις παραγωγών στον τομέα της δασοκομίας να απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης κρατικών ενισχύσεων.
- (62) Η οικονομική διαφοροποίηση και η δημιουργία νέων οικονομικών δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένων δραστηριοτήτων κυκλικής βιοοικονομίας, έχουν ζωτική σημασία για την ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα των αγροτικών περιοχών και για τις ΜΜΕ που αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της αγροτικής οικονομίας της Ένωσης. Ο κανονισμός (ΕΕ) 2021/2115 προβλέπει μέτρα για τη στήριξη της ανάπτυξης μη γεωργικών επιχειρήσεων στις αγροτικές περιοχές, με σκοπό την προώθηση της απασχόλησης, τη δημιουργία ποιοτικών θέσεων εργασίας στις αγροτικές περιοχές, τη διατήρηση των ήδη υφιστάμενων θέσεων εργασίας, τη μείωση των διακυμάνσεων της απασχόλησης λόγω εποχικού χαρακτήρα, την ανάπτυξη μη γεωργικών τομέων εκτός της γεωργίας και της μεταποίησης τροφίμων, με ταυτόχρονη ενίσχυση της ολοκλήρωσης των επιχειρήσεων και των τοπικών διατομεακών δεσμών.

⁽¹⁵⁾ Οδηγία 2009/147/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Νοεμβρίου 2009, περί της διατήρησης των αγρίων πτηνών (ΕΕ L 20 της 26.1.2010, σ. 7).

- (63) Για να διασφαλιστεί η συνοχή με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/2115 και να επιτευχθεί απλούστευση των κανόνων για την έγκριση κρατικών ενισχύσεων για το συγχρηματοδοτούμενο μέρος και την πρόσθετη εθνική χρηματοδότηση του στρατηγικού σχεδίου της ΚΓΠ, η υποχρέωση κοινοποίησης δεν θα πρέπει να εφαρμόζεται σε διάφορες κατηγορίες ενισχύσεων υπέρ ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται σε αγροτικές περιοχές, συμπεριλαμβανομένων των ενισχύσεων για βασικές υπηρεσίες και υποδομές, για την εκκίνηση επιχειρήσεων, για συνεργασία, τη νέα συμμετοχή γεωργών σε συστήματα ποιότητας για το βαμβάκι και τα τρόφιμα και τα μέτρα πληροφόρησης και προώθησης των τροφίμων που καλύπτονται από σύστημα ποιότητας. Τα εν λόγω μέτρα ενισχύσεων θα πρέπει να είναι πανομοιότυπα με τις παρεμβάσεις αγροτικής ανάπτυξης τις οποίες αφορούν και οι απαλλασσόμενες ενισχύσεις θα πρέπει να χορηγούνται μόνο κατ' εφαρμογή του στρατηγικού σχεδίου της ΚΓΠ του οικείου κράτους μέλους και σύμφωνα με αυτό.
- (64) Η Επιτροπή έχει εφαρμόσει τα άρθρα 107 και 108 της Συνθήκης σε πολυάριθμες περιπτώσεις ενισχύσεων για βασικές υπηρεσίες και υποδομές σε αγροτικές περιοχές και για συνεργασία σε αγροτικές περιοχές, ιδίως στο πλαίσιο των κατευθυντήριων γραμμών του 2014. Κατά την περίοδο από το 2014 έως το 2020, η Επιτροπή ενέκρινε 27 καθεστώτα ενισχύσεων που αφορούσαν βασικές υπηρεσίες και υποδομές σε αγροτικές περιοχές και 28 καθεστώτα ενισχύσεων που αφορούσαν τη συνεργασία σε αγροτικές περιοχές. Από την εμπειρία της Επιτροπής συνάγεται ότι τα μέτρα ενισχύσεων προς όφελος αγροτικών περιοχών δεν έχουν προκαλέσει σημαντική στρέβλωση του ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά, λόγω της ύπαρξης σαφών κριτηρίων συμβατότητας, δεδομένου ότι οι ενισχύσεις έχουν συμβάλει στην οικονομική διαφοροποίηση και τη δημιουργία νέων οικονομικών δραστηριοτήτων. Ως εκ τούτου, είναι σκόπιμο οι ενισχύσεις για βασικές υπηρεσίες και υποδομές σε αγροτικές περιοχές και οι ενισχύσεις για συνεργασία σε αγροτικές περιοχές να απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης κρατικών ενισχύσεων.
- (65) Ωστόσο, οι ενισχύσεις για βασικές υπηρεσίες και υποδομές σε αγροτικές περιοχές και οι ενισχύσεις για συνεργασία σε αγροτικές περιοχές θα πρέπει να απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης μόνον εάν αποτελούν μέρος στρατηγικού σχεδίου της ΚΓΠ που έχει επικυρωθεί από την Επιτροπή στο πλαίσιο του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115.
- (66) Οι κρατικές ενισχύσεις που χορηγούνται σε ΜΜΕ οι οποίες συμμετέχουν σε έργα τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων (στο εξής: ΤΑΠΤΚ), τα οποία αναφέρονται στο άρθρο 31 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1060 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽¹⁶⁾ και ορίζονται ως «LEADER» βάσει του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115, έχουν μικρό αντίκτυπο στον ανταγωνισμό, ιδίως λόγω του θετικού ρόλου που διαδραματίζει η ενίσχυση για την ανταλλαγή γνώσεων, ειδικότερα για τις τοπικές και τις γεωργικές κοινότητες, καθώς και λόγω του συχνά συλλογικού χαρακτήρα της ενίσχυσης και της σχετικά μικρής της κλίμακας. Η φύση των έργων αυτών είναι ολοκληρωμένη, πολυπαραγοντική και πολυτομεακή, γεγονός που μπορεί να εγείρει ορισμένες δυσκολίες για την ταξινόμησή τους βάσει της νομοθεσίας για τις κρατικές ενισχύσεις. Δεδομένου του τοπικού χαρακτήρα των μεμονωμένων έργων της ΤΑΠΤΚ, τα οποία επιλέγονται βάσει πολυετούς στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης που καθορίζεται και υλοποιείται από σύμπραξη δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, και του προσανατολισμού τους προς το κοινοτικό, κοινωνικό, περιβαλλοντικό και κλιματικό συμφέρον, ο παρών κανονισμός θα πρέπει να εξετάζει ορισμένες δυσκολίες με τις οποίες βρίσκονται αντιμέτωπα τα έργα ΤΑΠΤΚ, προκειμένου να διευκολύνεται η συμμόρφωσή τους με τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις. Οι δήμοι, από τη φύση τους, δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ορισμού των ΜΜΕ (συμμετοχή του Δημοσίου). Ωστόσο, οι δήμοι διαδραματίζουν συχνά κεντρικό ρόλο στην οργάνωση και την υλοποίηση των έργων ΤΑΠΤΚ. Επομένως, όταν ένα έργο ΤΑΠΤΚ υλοποιείται για την επίτευξη ενός από τους στόχους που καθορίζονται στο άρθρο 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1588, θα πρέπει να είναι δυνατή η εξαίρεση κατά κατηγορία ενισχύσεων και για τους δήμους στο πλαίσιο του εν λόγω έργου.
- (67) Δεδομένου ότι τα μικρά ποσά ενίσχυσης που χορηγούνται σε ΜΜΕ οι οποίες επωφελούνται, άμεσα ή έμμεσα, από έργα ΤΑΠΤΚ έχουν περιορισμένη επίδραση στις συναλλαγές και στον ανταγωνισμό, θα πρέπει να θεσπιστούν απλοί κανόνες για τις περιπτώσεις στις οποίες το συνολικό ποσό της ενίσχυσης ανά έργο δεν υπερβαίνει ένα ορισμένο ανώτατο όριο. Το ίδιο θα πρέπει να ισχύει και για τους δήμους που επωφελούνται άμεσα ή έμμεσα από έργα ΤΑΠΤΚ, τα οποία επιδιώκουν έναν από τους στόχους που καθορίζονται στο άρθρο 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1588.
- (68) Στην περίπτωση διαφόρων κατηγοριών ενισχύσεων, όπως έρευνα, μεταφορά γνώσεων και ενημέρωση, μεταξύ άλλων μέσω των διαστημικών δεδομένων και υπηρεσιών της ΕΕ, συμβουλευτικές υπηρεσίες, υπηρεσίες αντικατάστασης στην εκμετάλλευση, προώθηση και πρόληψη και εξάλειψη ασθενειών των ζώων και επιβλαβών για τα φυτά οργανισμών, οι ενισχύσεις χορηγούνται στους τελικούς δικαιούχους της ενίσχυσης έμμεσα, σε είδος, υπό τη μορφή επιδοτούμενων υπηρεσιών. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η απαλλασσόμενη ενίσχυση θα πρέπει να καταβάλλεται στον φορέα παροχής της σχετικής υπηρεσίας ή υλοποίησης της σχετικής δραστηριότητας.
- (69) Σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1588, είναι αναγκαία η περιοδική αναθεώρηση της πολιτικής για τις κρατικές ενισχύσεις. Για τον λόγο αυτόν, η διάρκεια εφαρμογής του παρόντος κανονισμού θα πρέπει να είναι περιορισμένη. Ως εκ τούτου, είναι σκόπιμο να προβλεφθούν μεταβατικές διατάξεις, συμπεριλαμβανομένων των κανόνων για μια περίοδο προσαρμογής μετά τη λήξη ισχύος του παρόντος κανονισμού για τα απαλλασσόμενα καθεστώτα ενισχύσεων. Οι εν λόγω κανόνες θα πρέπει να επιτρέπουν στα κράτη μέλη να προσαρμοστούν στο νέο καθεστώς,

⁽¹⁶⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1060 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2021, για τον καθορισμό κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+, το Ταμείο Συνοχής, το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας, και δημοσιονομικών κανόνων για τα εν λόγω Ταμεία και για το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης, το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και το Μέσο για τη Χρηματοδοτική Στήριξη της Διαχείρισης των Συνόρων και την Πολιτική των Θεωρήσεων (ΕΕ L 231 της 30.6.2021, σ. 159).

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ I ΚΟΙΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ II ΔΙΑΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ	24
ΚΕΦΑΛΑΙΟ III ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ	25
Τμήμα 1 Ενισχύσεις υπέρ ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται στην πρωτογενή γεωργική παραγωγή, τη μεταποίηση γεωργικών προϊόντων και την εμπορία γεωργικών προϊόντων	25
Τμήμα 2 Ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος στη γεωργία	46
Τμήμα 3 Ενισχύσεις για επενδύσεις υπέρ της διατήρησης της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς	49
Τμήμα 4 Ενισχύσεις για την αποκατάσταση ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες στον γεωργικό τομέα	49
Τμήμα 5 Ενισχύσεις για έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία	50
Τμήμα 6 Ενισχύσεις υπέρ της δασοκομίας	52
Τμήμα 7 Ενισχύσεις υπέρ ΜΜΕ σε αγροτικές περιοχές	64
ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ	70

ΚΕΦΑΛΑΙΟ I

Κοινές διατάξεις

Άρθρο 1

Πεδίο εφαρμογής

1. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται στις ακόλουθες κατηγορίες ενισχύσεων:
 - α) ενισχύσεις υπέρ των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ):
 - i) οι οποίες δραστηριοποιούνται στον γεωργικό τομέα, δηλαδή την πρωτογενή γεωργική παραγωγή, τη μεταποίηση γεωργικών προϊόντων και την εμπορία γεωργικών προϊόντων, με εξαίρεση τα άρθρα 14, 15, 16, 18, 23 και 25 έως 31, τα οποία εφαρμόζονται μόνο στις ΜΜΕ οι οποίες δραστηριοποιούνται στην πρωτογενή γεωργική παραγωγή·
 - ii) οι οποίες ασκούν μη γεωργικές δραστηριότητες σε αγροτικές περιοχές που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 42 της Συνθήκης, στον βαθμό που οι ενισχύσεις αυτές χορηγούνται σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/2115 και είτε συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) είτε χορηγούνται ως πρόσθετη εθνική χρηματοδότηση για τέτοια συγχρηματοδοτούμενα μέτρα. Κατά παρέκκλιση, ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται στις ενισχύσεις προς δήμους οι οποίοι επωφελούνται άμεσα ή έμμεσα από έργα ΤΑΙΠΤΚ, σύμφωνα με τα άρθρα 60 και 61 του παρόντος κανονισμού.
 - β) ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος στη γεωργία, όπως αναφέρονται στα άρθρα 33, 34 και 35, οι οποίες εφαρμόζονται μόνο σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην πρωτογενή γεωργική παραγωγή·
 - γ) ενισχύσεις για επενδύσεις υπέρ της διατήρησης της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς που βρίσκεται σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις και σε δάση·
 - δ) ενισχύσεις για την αποκατάσταση ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες στον γεωργικό τομέα·
 - ε) ενισχύσεις για έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία στους τομείς της γεωργίας και δασοκομίας·

στ) ενισχύσεις υπέρ της δασοκομίας.

2. Όταν τα κράτη μέλη το κρίνουν σκόπιμο, μπορούν να επιλέγουν να χορηγήσουν τις ενισχύσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 στοιχεία α), ε) και στ), σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής⁽¹⁷⁾.

3. Ο παρών κανονισμός δεν εφαρμόζεται σε:

α) καθεστώτα ενισχύσεων που αναφέρονται στα άρθρα 14, 17, 41 έως 44 και 46, καθεστώτα ενισχύσεων που αναφέρονται στα άρθρα 49 και 50, εάν πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 12, μετά την παρέλευση εξαμήνου από την έναρξη ισχύος τους. Ωστόσο, η Επιτροπή μπορεί να αποφασίσει ότι ο παρών κανονισμός εξακολουθεί να εφαρμόζεται σε καθεστώς ενισχύσεων για χρονικό διάστημα άνω των έξι μηνών, αφού εξετάσει το σχετικό σχέδιο αξιολόγησης, το οποίο κοινοποιείται από το κράτος μέλος στην Επιτροπή. Κατά την υποβολή των σχεδίων αξιολόγησης, τα κράτη μέλη υποβάλλουν επίσης όλες τις αναγκαίες πληροφορίες, ώστε η Επιτροπή να μπορεί να εξετάσει τα σχέδια αξιολόγησης και να λάβει απόφαση·

β) οποιοδήποτε μεταβολές των καθεστώτων που αναφέρονται στο στοιχείο α), πλην των τροποποιήσεων που επηρεάζουν τη συμβατότητα του καθεστώτος ενισχύσεων βάσει του παρόντος κανονισμού ή δεν επηρεάζουν σημαντικά το περιεχόμενο του εγκεκριμένου σχεδίου αξιολόγησης·

γ) ενισχύσεις σε δραστηριότητες που συνδέονται με εξαγωγές προς τρίτες χώρες ή κράτη μέλη, και συγκεκριμένα ενισχύσεις που συνδέονται άμεσα με τις εξαγόμενες ποσότητες, τη δημιουργία και λειτουργία δικτύου διανομής ή με άλλες τρέχουσες δαπάνες που συνδέονται με την εξαγωγική δραστηριότητα·

δ) ενισχύσεις που εξαρτώνται από τη χρήση εγχώριων αντί εισαγόμενων εμπορευμάτων.

4. Ο παρών κανονισμός δεν εφαρμόζεται σε:

α) καθεστώτα ενισχύσεων που δεν αποκλείουν ρητά την καταβολή μεμονωμένων ενισχύσεων υπέρ επιχειρήσεων κατά των οποίων εκκρεμεί εντολή ανάκτησης που έχει εκδοθεί βάσει προηγούμενης απόφασης της Επιτροπής η οποία κήρυξε μια ενίσχυση που χορηγήθηκε από το ίδιο κράτος μέλος παράνομη και ασυμβίβαστη με την εσωτερική αγορά, με εξαίρεση:

i) τα καθεστώτα ενισχύσεων για την αποκατάσταση ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες σύμφωνα με το άρθρο 37·

ii) τα καθεστώτα ενισχύσεων για έργα τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων (στο εξής: ΤΑΠΤΚ) ή για έργα των επιχειρησιακών ομάδων της Ευρωπαϊκής Σύμπραξης Καινοτομίας για την παραγωγικότητα και τη βιωσιμότητα της γεωργίας (στο εξής: ΕΣΚ) σύμφωνα με τα άρθρα 40 και 61·

β) τις ad hoc ενισχύσεις υπέρ επιχειρήσεων που αναφέρονται στο στοιχείο α).

5. Ο παρών κανονισμός δεν εφαρμόζεται σε ενισχύσεις για προβληματικές επιχειρήσεις, με εξαίρεση τις ενισχύσεις που χορηγούνται:

α) για δράσεις ενημέρωσης στους τομείς της γεωργίας και της δασοκομίας σύμφωνα με τα άρθρα 21 και 47·

β) για μέτρα προώθησης υπό τη μορφή δημοσιεύσεων που αποσκοπούν στην ευαισθητοποίηση του ευρύτερου κοινού για τα γεωργικά προϊόντα σύμφωνα με το άρθρο 24 παράγραφος 2 στοιχείο β)·

γ) για την αποζημίωση των δαπανών πρόληψης, καταπολέμησης και εξάλειψης ασθενειών των ζώων και επιβλαβών για τα φυτά οργανισμών σύμφωνα με το άρθρο 26 παράγραφοι 8 και 9·

δ) για την κάλυψη του κόστους απομάκρυνσης και καταστροφής νεκρών ζώων σύμφωνα με το άρθρο 27 παράγραφος 2 στοιχεία γ), δ) και ε)·

ε) λόγω μειονεκτημάτων που σχετίζονται με περιοχές Natura 2000 σύμφωνα με το άρθρο 33·

στ) για την αποκατάσταση των ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες σύμφωνα με το άρθρο 37·

ζ) για επιχειρήσεις που συμμετέχουν σε έργα ΤΑΠΤΚ και σε έργα επιχειρησιακών ομάδων της ΕΣΚ, ή επωφελούνται από αυτά, σύμφωνα με τα άρθρα 40 και 61·

η) στις ακόλουθες περιπτώσεις, υπό τον όρο ότι η επιχείρηση κατέστη προβληματική λόγω απωλειών ή ζημιών που προκλήθηκαν από το εξεταζόμενο συμβάν:

i) ενισχύσεις για την αποκατάσταση ζημιών που προκαλούνται από δυσμενές κλιματικό φαινόμενο το οποίο μπορεί να εξομοιωθεί με θεομηνία σύμφωνα με το άρθρο 25·

ii) ενισχύσεις για την αποκατάσταση των ζημιών που προκαλούνται από ασθένειες των ζώων και επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμούς σύμφωνα με το άρθρο 26 παράγραφοι 9 και 10·

iii) για την αποκατάσταση των ζημιών που προκαλούνται από προστατευόμενα ζώα σύμφωνα με το άρθρο 29·

⁽¹⁷⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης (ΕΕ L 187 της 26.6.2014, σ. 1).

iv) για την αποκατάσταση ζημιών στα δάση σύμφωνα με το άρθρο 43 παράγραφος 2 στοιχείο δ).

6. Ο παρών κανονισμός δεν εφαρμόζεται στις ενισχύσεις οι οποίες συνιστούν, είτε αυτές καθαυτές είτε οι όροι που τις συνοδεύουν ή η εφαρμοζόμενη μέθοδος χρηματοδότησής τους, παραβίαση του δικαίου της Ένωσης που τις καθιστά παράνομες στο σύνολό τους, και ιδίως:

- α) στις ενισχύσεις η χορήγηση των οποίων υπόκειται στην υποχρέωση του δικαιούχου να χρησιμοποιεί προϊόντα εθνικής παραγωγής ή εθνικές υπηρεσίες·
- β) στις ενισχύσεις οι οποίες περιορίζουν τη δυνατότητα των δικαιούχων να αξιοποιούν τα αποτελέσματα της έρευνας, ανάπτυξης και καινοτομίας σε άλλα κράτη μέλη.

7. Ο παρών κανονισμός δεν εφαρμόζεται στις ενισχύσεις για γεωργικά προϊόντα, κατά την έννοια του παραρτήματος 1 της συμφωνίας του ΠΟΕ για τη γεωργία⁽¹⁸⁾, οι οποίες συνιστούν εξαγωγική επιδότηση όπως ορίζεται στην εν λόγω συμφωνία. Ομοίως, δεν εφαρμόζεται στις ενισχύσεις για τα εν λόγω προϊόντα, οι οποίες συνιστούν στήριξη της χρηματοδότησης των εξαγωγών που παρέχεται από κυβέρνηση ή από οποιονδήποτε δημόσιο φορέα στο πλαίσιο του πεδίου εφαρμογής της υπουργικής απόφασης του ΠΟΕ, της 19ης Δεκεμβρίου 2015, σχετικά με τον ανταγωνισμό των εξαγωγών⁽¹⁹⁾, εάν δεν συμμορφώνονται με τις σχετικές απαιτήσεις της παραγράφου 15 της εν λόγω απόφασης όσον αφορά τη μέγιστη προθεσμία αποπληρωμής και την αυτοχρηματοδότηση.

Άρθρο 2

Ορισμοί

Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

- 1) «ad hoc ενίσχυση»: ενίσχυση η οποία δεν χορηγείται βάσει καθεστώτος ενισχύσεων·
- 2) «δυσμενή κλιματικά φαινόμενα που μπορούν να εξομοιωθούν με θεομηνία»: δυσμενείς καιρικές συνθήκες, όπως παγετός, καταιγίδες και χαλάζι, πάγος, σφοδρές βροχοπτώσεις ή έντονη ξηρασία, που καταστρέφουν άνω του 30 % της μέσης παραγωγής, υπολογιζόμενης με βάση την προηγούμενη τριετή ή τετραετή περίοδο ή σε μέσο όρο τριετίας, υπολογιζόμενο με βάση την προηγούμενη πενταετία ή οκταετία, εξαιρούμενης της υψηλότερης και της χαμηλότερης τιμής· στην περίπτωση της δασοκομίας, ποσοστό άνω του 20 % του δασοκομικού δυναμικού·
- 3) «συμβουλές»: οι ολοκληρωμένες συμβουλές που παρέχονται στο πλαίσιο μίας και της ίδιας σύμβασης·
- 4) «γεωργική δραστηριότητα»: δραστηριότητα όπως προσδιορίζεται από κράτος μέλος στο στρατηγικό του σχέδιο για την ΚΓΠ σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115·
- 5) «γεωργική έκταση»: γεωργική έκταση όπως προσδιορίζεται από κράτος μέλος στο στρατηγικό του σχέδιο για την ΚΓΠ σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115·
- 6) «γεωργική εκμετάλλευση»: μονάδα που αποτελείται από γη, εγκαταστάσεις και εξοπλισμό που χρησιμοποιούνται στην πρωτογενή γεωργική παραγωγή·
- 7) «γεωργικό προϊόν»: τα προϊόντα που απαριθμούνται στο παράρτημα I της Συνθήκης, εξαιρουμένων των προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας που απαριθμούνται στο παράρτημα I του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1379/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽²⁰⁾·
- 8) «γεωργικός τομέας»: το σύνολο των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην πρωτογενή γεωργική παραγωγή, τη μεταποίηση και την εμπορία γεωργικών προϊόντων·
- 9) «γεωργοδασοκομικά συστήματα»: τα συστήματα χρήσης γης, στα οποία καλλιεργούνται δέντρα σε συνδυασμό με γεωργική παραγωγή στην ίδια έκταση·
- 10) «ενίσχυση»: κάθε μέτρο το οποίο πληροί το σύνολο των κριτηρίων που καθορίζονται στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης·
- 11) «ενίσχυση που χορηγείται στο πλαίσιο στρατηγικού σχεδίου της ΚΓΠ»: στήριξη που χορηγείται σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/2115 είτε ως ενίσχυση που συγχρηματοδοτείται από το ΕΓΤΑΑ είτε ως πρόσθετη εθνική χρηματοδότηση της εν λόγω συγχρηματοδοτούμενης ενίσχυσης·
- 12) «ένταση ενίσχυσης»: το ακαθάριστο ποσό της ενίσχυσης, εκφραζόμενο ως ποσοστό των επιλέξιμων δαπανών, πριν από την αφαίρεση φόρων ή άλλων επιβαρύνσεων·

⁽¹⁸⁾ ΕΕ L 336 της 23.12.1994, σ. 22.

⁽¹⁹⁾ WT/MIN(15)/45 — WT/L/980.

⁽²⁰⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1379/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2013, για την κοινή οργάνωση των αγορών των προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, την τροποποίηση των κανονισμών του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 1184/2006 και (ΕΚ) αριθ. 1224/2009 και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 104/2000 του Συμβουλίου (ΕΕ L 354 της 28.12.2013, σ. 1).

- 13) «καθεστώς ενισχύσεων»: κάθε πράξη βάσει της οποίας, χωρίς να απαιτούνται περαιτέρω μέτρα εκτέλεσης, είναι δυνατό να χορηγούνται μεμονωμένες ενισχύσεις σε επιχειρήσεις οι οποίες ορίζονται στην εν λόγω πράξη κατά τρόπο γενικό και αφηρημένο και κάθε πράξη βάσει της οποίας μπορεί να χορηγηθεί ενίσχυση μη συνδεδεμένη με συγκεκριμένο έργο σε μία ή περισσότερες επιχειρήσεις για αόριστο χρονικό διάστημα και για απροσδιόριστο ποσό·
- 14) «συνθήκες ανταγωνισμού»: οι συνθήκες σύμφωνα με τις οποίες οι όροι της συναλλαγής μεταξύ των συμβαλλομένων μερών δεν διαφέρουν από εκείνους που θα ίσχυαν μεταξύ ανεξάρτητων επιχειρήσεων και δεν περιέχουν κανένα στοιχείο αθέμιτης σύμπραξης. Κάθε συναλλαγή που προκύπτει από ανοικτή, διαφανή και απαλλαγμένη από όρους διαδικασία θεωρείται ότι πληροί την αρχή της τήρησης ίσων αποστάσεων·
- 15) «μέτρα βιοασφάλειας»: το σύνολο των διαχειριστικών και φυσικών μέτρων που έχουν σχεδιαστεί με σκοπό να μειωθεί ο κίνδυνος εισαγωγής, ανάπτυξης και διασποράς ασθένειών προς, από και σε:
- α) έναν ζωικό πληθυσμό·
- β) εγκατάσταση, ζώνη, διαμέρισμα, μέσο μεταφοράς ή οποιαδήποτε άλλη μονάδα, επιχείρηση, κτίριο ή τοποθεσία·
- 16) «βιβλίο αναπαραγωγής»: βιβλίο όπως προβλέπεται στο άρθρο 2 σημείο 12 του κανονισμού (ΕΕ) 2016/1012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²¹⁾·
- 17) «στρατηγικό σχέδιο της ΚΓΠ»: στρατηγικό σχέδιο της ΚΓΠ όπως αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 1 στοιχείο γ) του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115·
- 18) «κεφαλαιουχικές εργασίες»: εργασίες που αναλαμβάνονται από τον ίδιο τον κάτοχο γεωργικής εκμετάλλευσης ή τους εργάτες του στη γεωργική εκμετάλλευση, οι οποίες δημιουργούν περιουσιακό στοιχείο·
- 19) «σύστημα ανθρακοδεσμευτικής γεωργίας»: καθεστώς ενισχύσεων τα οποία συνδέονται με πρακτικές διαχείρισης της γης που έχουν ως αποτέλεσμα την αύξηση της αποθήκευσης του διοξειδίου του άνθρακα στη ζωντανή βιομάζα, στη νεκρή οργανική ύλη και στο έδαφος μέσω της ενίσχυσης της δέσμευσης του διοξειδίου του άνθρακα και/ή της μείωσης της έκλυσης διοξειδίου του άνθρακα στην ατμόσφαιρα·
- 20) «καταστροφικό συμβάν»: απρόβλεπτο συμβάν βιοτικής ή αβιοτικής φύσης, οφειλόμενο σε ανθρώπινη δραστηριότητα, που συνεπάγεται σημαντικές διαταραχές στις δασικές δομές, προκαλώντας εντέλει σημαντικές οικονομικές ζημιές στον τομέα της δασοκομίας·
- 21) «ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης»: η ημερομηνία της απόδοσης, στον δικαιούχο, του ένομου δικαιώματος να δεχτεί την ενίσχυση σύμφωνα με το εφαρμοστέο εθνικό καθεστώς·
- 22) «μέτρα καταπολέμησης και εξάλειψης»: μέτρα σχετικά με ασθένειες των ζώων για τις οποίες η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους έχει αναγνωρίσει επίσημα την ύπαρξη εστίας ή σχετικά με επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμούς, ή χωροκατακτητικά ξένα είδη, για τους οποίους η αρμόδια αρχή έχει αναγνωρίσει επίσημα την παρουσία τους·
- 23) «σχέδιο αξιολόγησης»: έγγραφο που καλύπτει ένα ή περισσότερα καθεστώτα ενισχύσεων και περιέχει τουλάχιστον τις ακόλουθες πτυχές: τους στόχους προς αξιολόγηση, τα ερωτήματα αξιολόγησης, τους δείκτες αποτελεσμάτων, την προβλεπόμενη μέθοδο διεξαγωγής της αξιολόγησης, τις απαιτήσεις συλλογής δεδομένων, το προτεινόμενο χρονοδιάγραμμα της αξιολόγησης, συμπεριλαμβανομένης της ημερομηνίας υποβολής της ενδιάμεσης και της τελικής έκθεσης αξιολόγησης, την περιγραφή του ανεξάρτητου φορέα που θα διενεργήσει την αξιολόγηση ή τα κριτήρια που θα χρησιμοποιηθούν για την επιλογή του και τις λεπτομέρειες για τη δημοσιοποίηση της αξιολόγησης·
- 24) «νεκρά ζώα»: τα ζώα που έχουν θανατωθεί με ευθανασία, με ή χωρίς οριστική διάγνωση, ή έχουν πεθάνει, περιλαμβανομένων θνησιγενών και αγέννητων ζώων, σε εκμετάλλευση ή οποιοσδήποτε εγκαταστάσεις ή κατά τη διάρκεια της μεταφοράς, αλλά δεν εσφάγησαν με σκοπό την κατανάλωση από τον άνθρωπο·
- 25) «δέντρα ταχείας ανάπτυξης»: δάση μικρού περιήρου χρόνου, όπου το ελάχιστο χρονικό διάστημα πριν από την υλοτόμηση είναι τουλάχιστον 8 έτη και το μέγιστο χρονικό διάστημα πριν από την υλοτόμηση δεν υπερβαίνει τα 20 έτη·
- 26) «διάδοχο φορολογικό καθεστώς»: καθεστώς υπό τη μορφή φορολογικών πλεονεκτημάτων που συνιστά τροποποιημένη εκδοχή προϋπάρχοντος καθεστώτος υπό τη μορφή φορολογικών πλεονεκτημάτων και αντικαθιστά το τελευταίο·

⁽²¹⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2016/1012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 8ης Ιουνίου 2016, σχετικά με τους ζωοτεχνικούς και γενεαλογικούς όρους για την αναπαραγωγή, το εμπόριο και την εισοδο στην Ένωση καθαρών ζώων αναπαραγωγής, υβριδικών χοίρων αναπαραγωγής και του αναπαραγωγικού υλικού τους και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 652/2014, καθώς και των οδηγιών 89/608/ΕΟΚ και 90/425/ΕΟΚ του Συμβουλίου, και για την κατάργηση ορισμένων πράξεων στον τομέα της αναπαραγωγής ζώων (στο εξής: κανονισμός για την αναπαραγωγή ζώων) (ΕΕ L 171 της 29.6.2016, σ. 66).

- 27) «πάγιες δαπάνες που απορρέουν από τη συμμετοχή σε σύστημα ποιότητας»: οι δαπάνες που πραγματοποιούνται για την ένταξη σε σύστημα ποιότητας που λαμβάνει στήριξη και η ετήσια εισφορά συμμετοχής στο εν λόγω σύστημα, συμπεριλαμβανομένων, κατά περίπτωση, των δαπανών για τους ελέγχους που συνδέονται με την τήρηση των προδιαγραφών του συστήματος ποιότητας·
- 28) «βιοκαύσιμα βασιζόμενα σε εδάφιμα φυτά»: βιοκαύσιμα που παράγονται από καλλιέργειες τροφίμων και ζωοτροφών, όπως ορίζονται στην οδηγία (ΕΕ) 2018/2001·
- 29) «τρόφιμα»: τρόφιμα που δεν είναι γεωργικά προϊόντα και αναφέρονται στο παράρτημα Ι του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1151/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²²⁾·
- 30) «ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης»: το ποσό της ενίσχυσης, εάν είχε παρασχεθεί υπό τη μορφή επιχορήγησης στον δικαιούχο κατά την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης, πριν από την αφαίρεση φόρων ή άλλων επιβαρύνσεων·
- 31) «μεμονωμένη ενίσχυση»:
- α) ad hoc ενίσχυση·
- β) ενίσχυση που χορηγείται σε μεμονωμένους δικαιούχους βάσει καθεστώτος ενισχύσεων·
- 32) «άυλα περιουσιακά στοιχεία»: τα περιουσιακά στοιχεία που δεν έχουν φυσική ή χρηματοοικονομική υπόσταση, όπως δικαιώματα ευρεσιτεχνίας, άδειες εκμετάλλευσης, τεχνογνωσία ή άλλη διανοητική ιδιοκτησία·
- 33) «επενδύσεις για τη συμμόρφωση με τα ενωσιακά πρότυπα»: επενδύσεις που πραγματοποιούνται με σκοπό τη συμμόρφωση με τα ενωσιακά πρότυπα, μετά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου που ορίζεται στην ενωσιακή νομοθεσία·
- 34) «μεγάλες επιχειρήσεις»: επιχειρήσεις που δεν πληρούν τα κριτήρια του παραρτήματος Ι·
- 35) «εμπορία γεωργικών προϊόντων»: η κατοχή ή η έκθεση με σκοπό την πώληση, η διάθεση προς πώληση, η παράδοση ή κάθε άλλος τρόπος διάθεσης στην αγορά, εκτός από την πρώτη πώληση από γεωργό σε μεταπωλητές ή μεταποιητές, και κάθε δραστηριότητα προετοιμασίας ενός προϊόντος για την εν λόγω πρώτη πώληση· η πώληση από γεωργό σε τελικούς καταναλωτές θεωρείται εμπορία γεωργικών προϊόντων, εάν πραγματοποιείται σε χωριστές ή ειδικές για τον σκοπό αυτόν εγκαταστάσεις·
- 36) «ταμείο αλληλοβοήθειας»: σύστημα διαπιστευμένο από κράτος μέλος σύμφωνα με την εθνική του νομοθεσία για την ασφάλιση των γεωργών μελών μέσω της καταβολής αντισταθμιστικών ενισχύσεων στους γεωργούς-μέλη που υφίστανται οικονομικές απώλειες·
- 37) «περιοχές Natura 2000»: ειδικές γεωργικές ή δασικές περιοχές όπως αναφέρονται στο άρθρο 3 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ και στο άρθρο 3 της οδηγίας 2009/147/ΕΚ·
- 38) «θεομηνίες»: σεισμοί, χιονοστιβάδες, κατολισθήσεις και πλημμύρες, ανεμοστρόβιλοι, τυφώνες, ηφαιστειακές εκρήξεις και ανεξέλεγκτες πυρκαγιές από φυσικά αίτια·
- 39) «μη παραγωγικές επενδύσεις»: οι επενδύσεις που δεν οδηγούν σε σημαντική αύξηση της αξίας ή της αποδοτικότητας της εκμετάλλευσης·
- 40) «εργασίες που προηγούνται της βιομηχανικής μεταποίησης»: υλοτόμηση, τεμαχισμός, αποφλοιώση, κοπή, αποθήκευση, προστατευτική επεξεργασία και αποξήρανση και κάθε άλλη εργασία εκμετάλλευσης που προηγείται του βιομηχανικού πριονισμού της ξυλείας σε πριονιό· καθώς και πριονισμός, αν η μέγιστη δυναμικότητα επεξεργασίας είναι 20 000 m³ εισροής στρογγυλής ξυλείας για πριονισμό ετησίως·
- 41) «λοιπά δυσμενή κλιματικά φαινόμενα»: οι δυσμενείς καιρικές συνθήκες οι οποίες δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ορισμού του δυσμενούς κλιματικού φαινομένου που μπορεί να εξομοιωθεί με θεομηνία·
- 42) «εξόχως απόκεντρες περιοχές»: οι περιοχές που αναφέρονται στο άρθρο 349 πρώτη παράγραφος της Συνθήκης·
- 43) «επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμοί»: κάθε είδος, στέλεχος ή βιότυπος φυτού, ζώο ή παθογόνος οργανισμός, επιβλαβείς για τα φυτά ή τα φυτικά προϊόντα·
- 44) «πρωτογενής γεωργική παραγωγή»: η παραγωγή προϊόντων του εδάφους και της κτηνοτροφίας που απαριθμούνται στο παράρτημα Ι της Συνθήκης, χωρίς να εκτελούνται περαιτέρω εργασίες που μεταβάλλουν τη φύση αυτών των προϊόντων·
- 45) «μεταποίηση γεωργικών προϊόντων»: κάθε επέμβαση σε γεωργικό προϊόν από την οποία προκύπτει ένα επίσης γεωργικό προϊόν, με εξαίρεση τις εργασίες εντός της γεωργικής εκμετάλλευσης που είναι αναγκαίες για την προετοιμασία ενός προϊόντος ζωικής ή φυτικής προέλευσης για την πρώτη πώληση·

⁽²²⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1151/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Νοεμβρίου 2012, για τα συστήματα ποιότητας των γεωργικών προϊόντων και τροφίμων (ΕΕ L 343 της 14.12.2012, σ. 1).

- 46) «ομάδα ή οργάνωση παραγωγών»: ομάδα ή οργάνωση που συγκροτείται με σκοπό:
- α) την προσαρμογή της παραγωγής και των αποδόσεων των παραγωγών που είναι μέλη αυτών των ομάδων ή οργανώσεων στις απαιτήσεις της αγοράς·
 - β) την από κοινού διάθεση εμπορευμάτων στην αγορά, συμπεριλαμβανομένης της προετοιμασίας προς πώληση, της κεντρικής οργάνωσης των πωλήσεων και του εφοδιασμού χονδρεμπόρων·
 - γ) την καθιέρωση κοινών κανόνων σχετικά με τις πληροφορίες για την παραγωγή, με ιδιαίτερη έμφαση στη συγκομιδή και τη διαθεσιμότητά της·
 - δ) άλλες δραστηριότητες που είναι δυνατό να διεξάγονται από ομάδες ή οργανώσεις παραγωγών, όπως η ανάπτυξη επιχειρηματικών δεξιοτήτων και δεξιοτήτων εμπορίας, η οργάνωση και διευκόλυνση διαδικασιών καινοτομίας, η από κοινού διαχείριση των εκτάσεων των μελών, η χρήση περιβαλλοντικά ορθών καλλιεργητικών πρακτικών και τεχνικών παραγωγής, ορθών πρακτικών και τεχνικών καλής διαβίωσης των ζώων·
- 47) «προστατευόμενο ζώο»: κάθε ζώο που προστατεύεται είτε από την ενωσιακή είτε από την εθνική νομοθεσία, συμπεριλαμβανομένων ειδών ζώων για τα οποία η εθνική νομοθεσία προβλέπει ειδικούς κανόνες για τη διατήρηση του πληθυσμού·
- 48) «χάρτης περιφερειακών ενισχύσεων»: ο κατάλογος των περιοχών που έχουν οριστεί από ένα κράτος μέλος σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στις κατευθυντήριες γραμμές για τις ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα ⁽²³⁾ και έχουν λάβει την έγκριση της Επιτροπής·
- 49) «επιστρεπτέα προκαταβολή»: δάνειο για έργο, το οποίο χορηγείται σε μία ή περισσότερες δόσεις και οι όροι αποπληρωμής του οποίου εξαρτώνται από το αποτέλεσμα του έργου·
- 50) «οργανισμός ερευνών και διάδοσης γνώσεων»: οντότητα, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς της ή τον τρόπο χρηματοδότησής της, πρωταρχικός σκοπός της οποίας είναι η ανεξάρτητη διεξαγωγή βασικής έρευνας, βιομηχανικής έρευνας ή πειραματικής ανάπτυξης, ή η ευρεία διάδοση των αποτελεσμάτων των εν λόγω δραστηριοτήτων μέσω της διδασκαλίας, της δημοσίευσης ή της μεταφοράς γνώσεων·
- 51) «μικρά νησιά του Αιγαίου Πελάγους»: τα μικρά νησιά που αναφέρονται στο άρθρο 1 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 229/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²⁴⁾·
- 52) «ΜΜΕ» ή «πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις»: οι επιχειρήσεις που πληρούν τα κριτήρια του παραρτήματος I·
- 53) «έναρξη των εργασιών για το έργο ή τη δραστηριότητα»: είτε η έναρξη των δραστηριοτήτων ή των κατασκευαστικών εργασιών που αφορούν την επένδυση είτε η πρώτη νομικά δεσμευτική ανάληψη υποχρέωσης για την παραγγελία εξοπλισμού ή τη χρήση υπηρεσιών ή ανάληψη άλλης δέσμευσης που καθιστά το έργο ή τη δραστηριότητα μη αναστρέψιμο, όποιο από τα ανωτέρω είναι προγενέστερο· η αγορά γης και εργασίες προπαρασκευής, όπως η λήψη αδειών και η εκπόνηση μελετών σκοπιμότητας, δεν θεωρούνται έναρξη των εργασιών·
- 54) «επιδοτούμενες υπηρεσίες»: μορφή ενίσχυσης, στο πλαίσιο της οποίας η ενίσχυση χορηγείται έμμεσα στον τελικό δικαιούχο, σε είδος, και καταβάλλεται στον πάροχο της εν λόγω υπηρεσίας ή δραστηριότητας·
- 55) «ενσώματα περιουσιακά στοιχεία»: τα περιουσιακά στοιχεία που συνίστανται σε γη, κτίρια και μονάδα παραγωγής, μηχανήματα και εξοπλισμό·
- 56) «κόστος συναλλαγής»: πρόσθετες δαπάνες που συνδέονται με την εκπλήρωση δέσμευσης, αλλά δεν καταλογίζονται άμεσα στην υλοποίησή της ή δεν περιλαμβάνονται στις δαπάνες ή τα διαφυγόντα έσοδα που επιστρέφονται απευθείας· το κόστος αυτό μπορεί να υπολογίζεται βάσει των συνήθων δαπανών·
- 57) «κόστος εξετάσεων για μεταδοτικές σπογγώδεις εγκεφαλοπάθειες (ΜΣΕ) και σπογγώδη εγκεφαλοπάθεια των βοοειδών (ΣΕΒ)»: το σύνολο των δαπανών που περιλαμβάνουν τις δαπάνες για την προμήθεια του συνόλου των μέσων διεξαγωγής δοκιμών (test kits), τη δειγματοληψία και τη μεταφορά, την εξέταση, την αποθήκευση και την καταστροφή των δειγμάτων, οι οποίες είναι αναγκαίες για τη διενέργεια εξετάσεων σύμφωνα με το παράρτημα Χ κεφάλαιο Γ του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 999/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²⁵⁾·
- 58) «δέντρα για πρεμνοφυή δάση μικρού περιττροπου χρόνου»: είδη δέντρων υπαγόμενων στον κωδικό ΣΟ 06 02 9041 που καθορίζονται από τα κράτη μέλη και αποτελούνται από ξυλώδεις πολυτεείς καλλιέργειες, με έρριζα υποκείμενα ή παραφυάδες που παραμένουν στο έδαφος μετά τη συγκομιδή και αναπτύσσουν νέους βλαστούς την επόμενη περίοδο και με μέγιστο κύκλο συγκομιδής που καθορίζεται από τα κράτη μέλη·

⁽²³⁾ Κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα (ΕΕ C 153 της 29.4.2021, σ. 1).

⁽²⁴⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 229/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Μαρτίου 2013, σχετικά με τον καθορισμό ειδικών μέτρων για τη γεωργία στα μικρά νησιά του Αιγαίου και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1405/2006 του Συμβουλίου (ΕΕ L 78 της 20.3.2013, σ. 41).

⁽²⁵⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 999/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για τη θέσπιση κανόνων πρόληψης, καταπολέμησης και εξάλειψης ορισμένων μεταδοτικών σπογγωδών εγκεφαλοπαθειών (ΕΕ L 147 της 31.5.2001, σ. 1).

- 59) «προβληματική επιχείρηση»: επιχείρηση η οποία πληροί τα κριτήρια που καθορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 18 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014·
- 60) «ενωσιακό πρότυπο»: τα υποχρεωτικά πρότυπα που ορίζονται στην ενωσιακή νομοθεσία και καθορίζουν το επίπεδο προστασίας που οφείλουν να επιτυγχάνουν οι μεμονωμένες επιχειρήσεις, ιδίως όσον αφορά το περιβάλλον, την υγιεινή και την καλή διαβίωση των ζώων· ωστόσο, τα πρότυπα ή οι στόχοι που καθορίζονται σε ενωσιακό επίπεδο και είναι δεσμευτικά για το κράτος μέλος, αλλά όχι για τις μεμονωμένες επιχειρήσεις, δεν θεωρούνται υποχρεωτικά ενωσιακά πρότυπα·
- 61) «γεωργός νεαρής ηλικίας»: γεωργός όπως προσδιορίζεται από κράτος μέλος στο στρατηγικό του σχέδιο για την ΚΓΠ σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 6 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115.

Άρθρο 3

Προϋποθέσεις για τη χορήγηση απαλλαγής

Τα καθεστώτα ενισχύσεων, οι μεμονωμένες ενισχύσεις που χορηγούνται βάσει των καθεστώτων ενισχύσεων και οι ad hoc ενισχύσεις συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 2 ή 3 της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, υπό τον όρο ότι οι ενισχύσεις αυτές πληρούν όλες τις προϋποθέσεις του κεφαλαίου I του παρόντος κανονισμού, καθώς και τις ειδικές προϋποθέσεις για την εκάστοτε κατηγορία που προβλέπονται στο κεφάλαιο III του παρόντος κανονισμού.

Άρθρο 4

Όρια κοινοποίησης

1. Ο παρών κανονισμός δεν εφαρμόζεται σε μεμονωμένες ενισχύσεις των οποίων το ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης υπερβαίνει τα ακόλουθα όρια:
- α) ενισχύσεις για επενδύσεις σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις που συνδέονται με πρωτογενή γεωργική παραγωγή όπως αναφέρεται στο άρθρο 14: 600 000 EUR ανά επιχείρηση και ανά επενδυτικό σχέδιο·
- β) ενισχύσεις για επενδύσεις που αφορούν τη μετεγκατάσταση ενός κτιρίου γεωργικής εκμετάλλευσης που έχουν ως αποτέλεσμα τον εκσυγχρονισμό των εγκαταστάσεων ή την αύξηση της παραγωγικής ικανότητας όπως αναφέρονται στο άρθρο 16 παράγραφος 4: 600 000 EUR ανά επιχείρηση και ανά επενδυτικό σχέδιο·
- γ) ενισχύσεις για επενδύσεις συναφείς με τη μεταποίηση γεωργικών προϊόντων και την εμπορία γεωργικών προϊόντων όπως αναφέρονται στο άρθρο 17: 7,5 εκατ. EUR ανά επιχείρηση και ανά επενδυτικό έργο·
- δ) ενισχύσεις για δεσμεύσεις για την καλή διαβίωση των ζώων, όπως αναφέρονται στο άρθρο 31: 500 EUR ανά μονάδα ζωικού κεφαλαίου και ανά έτος·
- ε) ενισχύσεις λόγω μειονεκτημάτων που σχετίζονται με περιοχές Natura 2000 όπως αναφέρονται στο άρθρο 33: 500 EUR ανά εκτάριο ετησίως κατά την αρχική περίοδο που δεν υπερβαίνει τα πέντε έτη και 200 EUR ανά εκτάριο ετησίως στη συνέχεια·
- στ) ενισχύσεις για γεωργο-περιβαλλοντικο-κλιματικές δεσμεύσεις, όπως αναφέρονται στο άρθρο 34: 600 EUR ανά εκτάριο ετησίως για ετήσιες καλλιέργειες, 900 EUR ανά εκτάριο ετησίως για ειδικές πολυετείς καλλιέργειες και 450 EUR ανά εκτάριο ετησίως για άλλες χρήσεις γης·
- ζ) ενισχύσεις για βιολογική γεωργία όπως αναφέρονται στο άρθρο 35: 600 EUR ανά εκτάριο ετησίως για ετήσιες καλλιέργειες, 900 EUR ανά εκτάριο ετησίως για ειδικές πολυετείς καλλιέργειες και 450 EUR ανά εκτάριο ετησίως για άλλες χρήσεις γης·
- η) ενισχύσεις για επενδύσεις υπέρ της διατήρησης της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς που βρίσκεται σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις ή σε δάση, όπως αναφέρονται στο άρθρο 36: 600 000 EUR ανά επιχείρηση και ανά επενδυτικό σχέδιο·
- θ) ενισχύσεις για έρευνα και ανάπτυξη στους τομείς της γεωργίας και δασοκομίας όπως αναφέρονται στο άρθρο 38: 7,5 εκατ. EUR ανά έργο·
- ι) Ενισχύσεις για την κάλυψη δαπανών που πραγματοποιούνται από επιχειρήσεις οι οποίες συμμετέχουν σε έργα των επιχειρησιακών ομάδων της ΕΣΚ, όπως αναφέρονται στο άρθρο 39: 2 εκατ. EUR ανά επιχείρηση και ανά έργο·
- ια) περιορισμένα ποσά ενίσχυσης σε επιχειρήσεις οι οποίες επωφελούνται από έργα επιχειρησιακών ομάδων της ΕΣΚ, όπως αναφέρονται στο άρθρο 40: 500 000 EUR ανά έργο των επιχειρησιακών ομάδων της ΕΣΚ.
- ιβ) ενισχύσεις για δάσωση και τη δημιουργία δασικών εκτάσεων όπως αναφέρονται στο άρθρο 41: 7,5 εκατ. EUR ανά επενδυτικό σχέδιο·
- ιγ) ενισχύσεις για γεωργοδασοκομικά συστήματα όπως αναφέρονται στο άρθρο 42: 7,5 εκατ. EUR ανά έργο δημιουργίας γεωργοδασοκομικού συστήματος·

- ιδ) ενισχύσεις για επενδύσεις για τη βελτίωση της ανθεκτικότητας και της περιβαλλοντικής αξίας των δασικών οικοσυστημάτων όπως αναφέρονται στο άρθρο 44: 7,5 εκατ. EUR ανά επενδυτικό έργο·
- ιε) ενισχύσεις για ειδικά ανά περιοχή μειονεκτήματα που προκύπτουν από συγκεκριμένες υποχρεωτικές απαιτήσεις όπως αναφέρονται στο άρθρο 45: 500 EUR ανά εκτάριο ετησίως κατά την αρχική περίοδο που δεν υπερβαίνει τα πέντε έτη και 200 EUR ανά εκτάριο ετησίως στη συνέχεια·
- ιστ) ενισχύσεις για δασο-περιβαλλοντικο-κλιματικές υπηρεσίες και για τη διατήρηση των δασών όπως αναφέρονται στο άρθρο 46: 200 EUR ανά εκτάριο ετησίως, εξαιρουμένων των ενισχύσεων που αναφέρονται στο άρθρο 46 παράγραφος 8·
- ιζ) ενισχύσεις για συμβουλευτικές υπηρεσίες στον τομέα της δασοκομίας όπως αναφέρονται στο άρθρο 48: 200 000 EUR ανά επιχείρηση ετησίως·
- ιη) ενισχύσεις για επενδύσεις σε υποδομές σχετικές με την ανάπτυξη, τον εκσυγχρονισμό ή την προσαρμογή της δασοκομίας όπως αναφέρονται στο άρθρο 49: 7,5 εκατ. EUR ανά επενδυτικό έργο·
- ιθ) ενισχύσεις για επενδύσεις σε νέες δασοκομικές τεχνολογίες και στη μεταποίηση, τη διακίνηση και την εμπορία δασικών προϊόντων όπως αναφέρονται στο άρθρο 50: 7,5 εκατ. EUR ανά επενδυτικό έργο·
- κ) ενισχύσεις για επενδύσεις για βασικές υπηρεσίες και υποδομές σε αγροτικές περιοχές, όπως αναφέρονται στο άρθρο 55: 10 εκατ. EUR ανά επενδυτικό έργο·
- κα) ενισχύσεις για την κάλυψη δαπανών που πραγματοποιούνται από ΜΜΕ που συμμετέχουν σε έργα ΤΑΠΤΚ, τα οποία ορίζονται ως τοπική ανάπτυξη LEADER στο πλαίσιο έργων του ΕΓΤΑΑ όπως αναφέρονται στο άρθρο 60: 2 εκατ. EUR ανά επιχείρηση και ανά έργο·
- κβ) περιορισμένο ποσό ενίσχυσης σε ΜΜΕ οι οποίες επωφελούνται από έργα ΤΑΠΤΚ όπως αναφέρονται στο άρθρο 61: 200 000 EUR ανά έργο ΤΑΠΤΚ.
2. Τα όρια που προβλέπονται στην παράγραφο 1 δεν καταστρατηγούνται με την τεχνητή κατάτμηση των καθεστώτων ή των έργων ενίσχυσης.

Άρθρο 5

Διαφάνεια των ενισχύσεων

1. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται μόνο σε διαφανείς ενισχύσεις.
2. Οι ενισχύσεις θεωρούνται διαφανείς όταν μπορεί να υπολογιστεί εκ των προτέρων με ακρίβεια το ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης, χωρίς να είναι αναγκαία η διενέργεια αξιολόγησης κινδύνου.
3. Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, οι ακόλουθες μορφές ενισχύσεων θεωρούνται διαφανείς ενισχύσεις:
 - α) ενισχύσεις που συνίστανται σε επιχορηγήσεις, επιδοτήσεις επιτοκίου και επιδοτούμενες υπηρεσίες·
 - β) ενισχύσεις που συνίστανται σε δάνεια, όταν το ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης έχει υπολογιστεί βάσει του επιτοκίου αναφοράς που ίσχυε κατά τον χρόνο της χορήγησης·
 - γ) ενισχύσεις που συνίστανται σε εγγυήσεις στις οποίες ισχύει ένα από τα ακόλουθα:
 - i) το ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης έχει υπολογιστεί με βάση τις προμήθειες ασφαλούς λιμένα που καθορίζονται σε ανακοίνωση της Επιτροπής·
 - ii) πριν από την εφαρμογή της ενίσχυσης, η μεθοδολογία για τον υπολογισμό του ακαθάριστου ισοδύναμου επιχορήγησης της εγγύησης έχει γίνει δεκτή με βάση την ανακοίνωση για τις εγγυήσεις, μετά την κοινοποίηση της εν λόγω μεθοδολογίας στην Επιτροπή βάσει κανονισμού που είχε εκδώσει η Επιτροπή στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων και που ίσχυε κατά την περίοδο εκείνη, και υπό την προϋπόθεση ότι η εγκεκριμένη μεθοδολογία αναφέρει ρητά τα είδη εγγυήσεων και το είδος των υποκείμενων πράξεων στο πλαίσιο της εφαρμογής του παρόντος κανονισμού·
 - δ) ενισχύσεις υπό τη μορφή φορολογικών πλεονεκτημάτων, όταν το μέτρο προβλέπει ανώτατο όριο με το οποίο διασφαλίζεται ότι δεν υπάρχει υπέρβαση του ισχύοντος ορίου·
 - ε) ενισχύσεις υπό τη μορφή επιστρεπτέων προκαταβολών, εφόσον το συνολικό ονομαστικό ποσό της επιστρεπτέας προκαταβολής δεν υπερβαίνει τα ισχύοντα όρια βάσει του παρόντος κανονισμού ή εφόσον, πριν από την εφαρμογή του μέτρου, η μέθοδος υπολογισμού του ακαθάριστου ισοδύναμου επιχορήγησης της επιστρεπτέας προκαταβολής έγινε δεκτή μετά την κοινοποίησή της στην Επιτροπή·
 - στ) ενισχύσεις υπό τη μορφή πώλησης ή μίσθωσης ενσώματων περιουσιακών στοιχείων κάτω της τιμής της αγοράς, εάν η αξία καθορίζεται είτε με αξιολόγηση ανεξάρτητου εμπειρογνώμονα πριν από τη συναλλαγή είτε με παραπομπή σε δημοσιοποιημένο, τακτικά επικαιροποιημένο και γενικά αποδεκτό δείκτη αναφοράς.
4. Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, οι ακόλουθες μορφές ενισχύσεων δεν θεωρούνται διαφανείς ενισχύσεις:
 - α) ενισχύσεις που συνίστανται σε εισφορές κεφαλαίου·

β) ενισχύσεις που συνίστανται σε μέτρα χρηματοδότησης επιχειρηματικού κινδύνου.

Άρθρο 6

Χαρακτήρας κινήτρου

1. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται μόνο σε ενισχύσεις που έχουν χαρακτήρα κινήτρου.
 2. Οι ενισχύσεις θεωρείται ότι έχουν χαρακτήρα κινήτρου εάν ο δικαιούχος έχει υποβάλει στο οικείο κράτος μέλος πριν από την έναρξη των εργασιών για το έργο ή τη δραστηριότητα γραπτή αίτηση ενίσχυσης. Η αίτηση για τη χορήγηση ενίσχυσης περιλαμβάνει τουλάχιστον τα ακόλουθα πληροφοριακά στοιχεία:
 - α) την επωνυμία και το μέγεθος της επιχείρησης·
 - β) περιγραφή του έργου ή της δραστηριότητας, συμπεριλαμβανομένων των ημερομηνιών έναρξης και λήξης τους·
 - γ) τη χωροθεσία του έργου ή της δραστηριότητας·
 - δ) κατάλογο των επιλέξιμων δαπανών·
 - ε) τον τύπο (επιχορήγηση, δάνειο, εγγύηση, επιστρεπτέα προκαταβολή ή άλλο) και το ποσό της δημόσιας χρηματοδότησης που απαιτείται για το σχέδιο/τη δραστηριότητα.
 3. Οι ad hoc ενισχύσεις που χορηγούνται σε μεγάλες επιχειρήσεις θεωρείται ότι έχουν χαρακτήρα κινήτρου εάν το κράτος μέλος, εκτός του ότι έχει μεριμνήσει για την τήρηση του όρου της παραγράφου 2, έχει επίσης ελέγξει, πριν χορηγήσει τη σχετική ad hoc ενίσχυση, ότι τα έγγραφα που συντάξε ο δικαιούχος αποδεικνύουν ότι η ενίσχυση θα έχει ένα ή περισσότερα από τα εξής αποτελέσματα:
 - α) ουσιώδη αύξηση της εμβέλειας του έργου ή της δραστηριότητας ως αποτέλεσμα της ενίσχυσης·
 - β) ουσιώδη αύξηση του συνολικού ποσού που δαπάνησε ο δικαιούχος για το έργο ή τη δραστηριότητα ως αποτέλεσμα της ενίσχυσης·
 - γ) ουσιώδη αύξηση της ταχύτητας ολοκλήρωσης του εξεταζόμενου έργου ή της δραστηριότητας·
 - δ) στην περίπτωση επενδυτικών ad hoc ενισχύσεων, ότι το έργο ή η δραστηριότητα δεν θα είχε υλοποιηθεί στη συγκεκριμένη αγροτική περιοχή ή δεν θα ήταν επαρκώς κερδοφόρα για τον δικαιούχο στην αγροτική περιοχή χωρίς την ενίσχυση.
- Οι απαιτήσεις αυτές δεν ισχύουν για δήμους που αποτελούν αυτόνομες τοπικές αρχές με ετήσιο προϋπολογισμό κάτω των 10 εκατ. EUR και λιγότερους από 5 000 κατοίκους.
4. Κατά παρέκκλιση από τις παραγράφους 2 και 3, τα μέτρα υπό τη μορφή φορολογικών πλεονεκτημάτων θεωρείται ότι έχουν χαρακτήρα κινήτρου εάν τηρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:
 - α) το μέτρο θεσπίζει δικαίωμα ενίσχυσης βάσει αντικειμενικών κριτηρίων και χωρίς περαιτέρω άσκηση διακριτικής ευχέρειας από το κράτος μέλος·
 - β) το μέτρο εγκρίθηκε και τέθηκε σε ισχύ πριν ξεκινήσουν οι εργασίες για το ενισχυόμενο έργο ή την ενισχυόμενη δραστηριότητα, με εξαίρεση την περίπτωση διάδοχων φορολογικών καθεστώτων, εάν η δραστηριότητα είχε ήδη καλυφθεί από τα προηγούμενα καθεστώτα υπό τη μορφή φορολογικών πλεονεκτημάτων.
 5. Επιπλέον, κατά παρέκκλιση από τις παραγράφους 2, 3 και 4, οι ακόλουθες κατηγορίες ενισχύσεων δεν απαιτείται να έχουν ή θεωρείται ότι έχουν χαρακτήρα κινήτρου:
 - α) καθεστώτα ενισχύσεων για αναδασμό, όταν πληρούνται οι προϋποθέσεις που καθορίζονται στο άρθρο 15 ή στο άρθρο 53 και όταν:
 - i) το καθεστώς ενισχύσεων θεσπίζει δικαίωμα ενίσχυσης βάσει αντικειμενικών κριτηρίων και χωρίς περαιτέρω άσκηση διακριτικής ευχέρειας από το κράτος μέλος· και
 - ii) το καθεστώς ενισχύσεων έχει θεσπιστεί και τεθεί σε ισχύ πριν οι επιλέξιμες δαπάνες βάσει του άρθρου 15 ή του άρθρου 53 πραγματοποιηθούν από τον δικαιούχο·
 - β) ενισχύσεις για δράσεις ενημέρωσης στον τομέα της γεωργίας σύμφωνα με τα άρθρα 21 και 22, οι οποίες συνίστανται στη διάθεση των πληροφοριών σε απροσδιόριστο αριθμό δικαιούχων·
 - γ) ενισχύσεις για μέτρα προώθησης υπό τη μορφή δημοσιεύσεων που αποσκοπούν στην ευαισθητοποίηση του ευρύτερου κοινού για τα γεωργικά προϊόντα, όταν πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 24 παράγραφος 2 στοιχείο β)·
 - δ) ενισχύσεις για την αποκατάσταση ζημιών που προκαλούνται από δυσμενές κλιματικό φαινόμενο που μπορεί να εξομοιωθεί με θεομηνία, όταν πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 25·

- ε) ενισχύσεις για την αποζημίωση των δαπανών πρόληψης, καταπολέμησης και εξάλειψης ασθενειών των ζώων και επιβλαβών για τα φυτά οργανισμών και ζημιών που προκαλούνται από τις εν λόγω ασθένειες των ζώων ή τους επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμούς, όταν πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 26·
- στ) ενισχύσεις για την κάλυψη του κόστους απομάκρυνσης και καταστροφής νεκρών ζώων, όταν πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 27 παράγραφος 2 στοιχεία γ), δ), ε) και στ)·
- ζ) ενισχύσεις για την αποκατάσταση των ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες, όταν πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 29·
- η) ενισχύσεις λόγω μειονεκτημάτων που σχετίζονται με περιοχές Natura 2000 όπως αναφέρονται στο άρθρο 33·
- θ) ενισχύσεις για επενδύσεις υπέρ της διατήρησης της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς που βρίσκεται σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις ή σε δάση, όταν πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 36·
- ι) ενισχύσεις για την αποκατάσταση των ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες στον γεωργικό τομέα, όταν πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 37·
- ια) ενισχύσεις για έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία στους τομείς της γεωργίας και της δασοκομίας, όταν πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 38·
- ιβ) ενισχύσεις για την αποκατάσταση ζημιών στα δάση σύμφωνα με το άρθρο 43 παράγραφος 2 στοιχείο δ), όταν πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 43·
- ιγ) ενισχύσεις για δράσεις ενημέρωσης στον τομέα της δασοκομίας σύμφωνα με τα άρθρα 47 και 48, οι οποίες συνίστανται στη διάθεση των πληροφοριών σε απροσδιόριστο αριθμό δικαιούχων·
- ιδ) ενισχύσεις για τη διατήρηση των γενετικών πόρων στη δασοκομία, όταν πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 51·
- ιε) ενισχύσεις για τη συμμετοχή γεωργών σε συστήματα ποιότητας για το βαμβάκι και τα τρόφιμα, όταν πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 58·
- ιστ) ενισχύσεις για επιχειρήσεις που συμμετέχουν σε έργα ΤΑΠΤΚ ή και σε έργα των επιχειρησιακών ομάδων της ΕΣΚ, ή επωφελούνται από αυτά, εάν πληρούνται οι σχετικές προϋποθέσεις των άρθρων 39, 40, 60 και 61.

Άρθρο 7

Ένταση της ενίσχυσης και επιλέξιμες δαπάνες

1. Για τον υπολογισμό της έντασης των ενισχύσεων και των επιλέξιμων δαπανών, όλα τα στοιχεία υπολογίζονται πριν από την έκπτωση φόρων ή άλλων επιβαρύνσεων. Οι επιλέξιμες δαπάνες τεκμηριώνονται με σαφή, συγκεκριμένα και επικαιροποιημένα αποδεικτικά έγγραφα. Το ποσό των επιλέξιμων δαπανών μπορεί να υπολογίζεται σύμφωνα με τις απλουστευμένες επιλογές κόστους που καθορίζονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2021/1060 και τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/2115, υπό την προϋπόθεση ότι η πράξη χρηματοδοτείται τουλάχιστον εν μέρει μέσω του ΕΓΤΑΑ και ότι η κατηγορία δαπανών είναι επιλέξιμη σύμφωνα με τη σχετική διάταξη εξαιρέσεως.
2. Τα ποσά των ενισχύσεων για τα μέτρα ή τα είδη πράξεων που αναφέρονται στα άρθρα 31, 33, 34, 35, 41, 45 και 46 είναι δυνατό να καθορίζονται με βάση τις τυπικές παραδοχές για τις πρόσθετες δαπάνες και το διαφυγόν εισόδημα. Σε τέτοιες περιπτώσεις, τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι υπολογισμοί και οι αντίστοιχες ενισχύσεις περιέχουν μόνο στοιχεία που είναι επαληθεύσιμα, βασίζονται σε αριθμητικά στοιχεία τα οποία παρέχονται από ενδεδειγμένους εμπειρογνώμονες, καταδεικνύουν σαφώς την πηγή των χρησιμοποιούμενων αριθμητικών στοιχείων, διαφοροποιούνται ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι περιφερειακές ή τοπικές συνθήκες της περιοχής και η χρήση της γης, κατά περίπτωση, ενώ δεν περιέχουν στοιχεία που συνδέονται με τις επενδυτικές δαπάνες.
3. Ο φόρος προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) δεν είναι επιλέξιμος για ενίσχυση, εκτός εάν δεν είναι ανακτήσιμος βάσει της εθνικής νομοθεσίας για τον ΦΠΑ.
4. Εάν η ενίσχυση χορηγείται με μορφή άλλη από την επιχορήγηση, ως ποσό της ενίσχυσης λογίζεται το ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης της ενίσχυσης.
5. Οι οφειλόμενες για το μέλλον ενισχύσεις, συμπεριλαμβανομένων των ενισχύσεων που καταβάλλονται σε περισσότερες δόσεις, ανάγονται στην αξία τους κατά τον χρόνο χορήγησης της ενίσχυσης. Οι επιλέξιμες δαπάνες ανάγονται στην αξία τους κατά την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης. Το επιτόκιο που χρησιμοποιείται για την αναγωγή είναι το προεξοφλητικό επιτόκιο που ισχύει κατά την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης.
6. Σε περίπτωση που η ενίσχυση χορηγείται μέσω φορολογικών πλεονεκτημάτων, η αναγωγή της αξίας των τμηματικών καταβολών της ενίσχυσης πραγματοποιείται με βάση τα προεξοφλητικά επιτόκια που ισχύουν κατά τους διάφορους χρόνους υλοποίησης του φορολογικού πλεονεκτήματος.

7. Όταν οι ενισχύσεις χορηγούνται υπό τη μορφή επιστρεπτών προκαταβολών οι οποίες, ελλείψει αποδεκτής μεθοδολογίας για τον υπολογισμό του αντίστοιχου ακαθάριστου ισοδύναμου επιχορήγησης, εκφράζονται ως ποσοστό των επιλέξιμων δαπανών και εφόσον το μέτρο προβλέπει ότι, σε περίπτωση επιτυχούς ολοκλήρωσης του έργου, όπως ορίζεται βάσει εύλογων και συνετών υποθέσεων, οι προκαταβολές επιστρέφονται με επιτόκιο τουλάχιστον ίσο προς το προεξοφλητικό επιτόκιο που ισχύει κατά την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης, οι μέγιστες εντάσεις ενίσχυσης που καθορίζονται στο κεφάλαιο III είναι δυνατό να αυξηθούν κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες.

Άρθρο 8

Σώρευση

1. Για να διαπιστωθεί αν τηρούνται τα όρια κοινοποίησης που προβλέπονται στο άρθρο 4 και οι μέγιστες εντάσεις ενίσχυσης και τα μέγιστα ποσά ενίσχυσης που καθορίζονται στο κεφάλαιο III, λαμβάνεται υπόψη το συνολικό ποσό της κρατικής ενίσχυσης για την ενισχυόμενη δραστηριότητα, το ενισχυόμενο έργο ή την ενισχυόμενη επιχείρηση.

2. Όταν η ενωσιακή χρηματοδότηση υπόκειται σε κεντρική διαχείριση από τα θεσμικά και λοιπά όργανα, οργανισμούς, κοινές επιχειρήσεις ή άλλους φορείς της Ένωσης και δεν τελεί υπό τον άμεσο ή έμμεσο έλεγχο των κρατών μελών συνδυάζεται με κρατική ενίσχυση, για να εξακριβωθεί αν τηρούνται τα όρια κοινοποίησης και οι μέγιστες εντάσεις ενίσχυσης και τα ανώτατα όρια τιμών, λαμβάνονται υπόψη μόνο οι κρατικές ενισχύσεις, υπό την προϋπόθεση ότι το συνολικό ποσό της δημόσιας χρηματοδότησης που χορηγείται για τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες δεν υπερβαίνει τα πλέον ευνοϊκά ποσοστά χρηματοδότησης που καθορίζονται στους ισχύοντες κανόνες της ενωσιακής νομοθεσίας.

3. Οι ενισχύσεις με προσδιορισμένες επιλέξιμες δαπάνες που απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης βάσει του παρόντος κανονισμού είναι δυνατό να σωρευθούν με:

α) κάθε άλλη κρατική ενίσχυση, στον βαθμό που τα εν λόγω μέτρα αφορούν διαφορετικές προσδιορισμένες επιλέξιμες δαπάνες·

β) κάθε άλλη κρατική ενίσχυση, όσον αφορά τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες, οι οποίες επικαλύπτονται πλήρως ή εν μέρει, μόνον εάν η σώρευση αυτή δεν οδηγεί σε υπέρβαση του ισχύοντος βάσει του παρόντος κανονισμού ανώτατου ορίου έντασης ενίσχυσης ή ποσού ενίσχυσης.

4. Ενισχύσεις χωρίς προσδιορισμένες επιλέξιμες δαπάνες που απαλλάσσονται βάσει των άρθρων 18, 19, 40 και 61 είναι δυνατό να σωρευθούν με κάθε άλλη κρατική ενίσχυση με προσδιορισμένες επιλέξιμες δαπάνες.

Ενισχύσεις χωρίς προσδιορισμένες επιλέξιμες δαπάνες είναι δυνατό να σωρευθούν με άλλες κρατικές ενισχύσεις χωρίς προσδιορισμένες επιλέξιμες δαπάνες μέχρι το ανώτατο σχετικό όριο χρηματοδότησης που καθορίζεται στις συγκεκριμένες περιστάσεις της κάθε περίπτωσης από τον παρόντα ή άλλον κανονισμό απαλλαγής κατά κατηγορία ή απόφαση που εκδίδει η Επιτροπή.

5. Οι κρατικές ενισχύσεις που απαλλάσσονται δυνάμει των τμημάτων 1, 2 και 3 του κεφαλαίου III του παρόντος κανονισμού δεν επιτρέπεται να σωρεύονται με ενισχύσεις που αναφέρονται στο άρθρο 145 παράγραφος 2 και στο άρθρο 146 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115 σε σχέση με τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες, εάν η σώρευση αυτή είναι δυνατόν να οδηγήσει σε ένταση ενίσχυσης ή ύψος ενίσχυσης που υπερβαίνει αυτές που ορίζονται στον παρόντα κανονισμό.

6. Οι κρατικές ενισχύσεις που απαλλάσσονται δυνάμει των άρθρων 31, 34 και 35 δεν επιτρέπεται να σωρεύονται με ενισχύσεις που αναφέρονται στο άρθρο 31 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115 σε σχέση με τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες, αν η σώρευση αυτή είναι δυνατό να οδηγήσει σε ένταση ενίσχυσης ή ύψος ενίσχυσης που υπερβαίνει αυτές που ορίζονται στον παρόντα κανονισμό.

7. Ενισχύσεις που απαλλάσσονται βάσει του παρόντος κανονισμού δεν σωρεύονται με καμία ενίσχυση ή σπονσορ σημασίας όσον αφορά τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες, εάν η εν λόγω σώρευση θα οδηγούσε σε υπέρβαση της έντασης ενίσχυσης ή ποσού ενίσχυσης που προβλέπεται στο κεφάλαιο III.

8. Ενισχύσεις για επενδύσεις που αποσκοπούν στην αποκατάσταση του γεωργικού παραγωγικού δυναμικού, όπως αναφέρονται στο άρθρο 14 παράγραφος 3 στοιχείο δ), δεν σωρεύονται με ενισχύσεις για την αποζημίωση υλικών ζημιών, όπως αναφέρεται στα άρθρα 25, 26, 28 και 37.

9. Ενισχύσεις εκκίνησης για ομάδες και οργανώσεις παραγωγών στον τομέα της γεωργίας, όπως αναφέρονται στο άρθρο 19 του παρόντος κανονισμού, δεν επιτρέπεται να σωρεύονται με ενισχύσεις για τη δημιουργία ομάδων και οργανώσεων παραγωγών στον γεωργικό τομέα, όπως αναφέρονται στο άρθρο 77 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115.

10. Ενισχύσεις εκκίνησης για γεωργούς νεαρής ηλικίας και ενισχύσεις εκκίνησης για γεωργικές δραστηριότητες, όπως αναφέρονται στο άρθρο 18 του παρόντος κανονισμού, δεν επιτρέπεται να σωρεύονται με στήριξη για την εγκατάσταση γεωργών νεαρής ηλικίας ή για την εκκίνηση αγροτικών επιχειρήσεων, όπως αναφέρεται στο άρθρο 75 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115, εάν από τη σύρευση αυτή προκύπτει ποσό ενίσχυσης που υπερβαίνει αυτό που ορίζεται στον παρόντα κανονισμό.

Άρθρο 9

Δημοσίευση και ενημέρωση

1. Το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος μεριμνά ώστε να δημοσιεύονται στην εφαρμογή Transparency Award Module της Επιτροπής ⁽²⁶⁾ ή σε ενιαίο δικτυακό τόπο για τις κρατικές ενισχύσεις, σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο:

- α) οι συνοπτικές πληροφορίες που αναφέρονται στο άρθρο 11 ή σύνδεσμος που οδηγεί προς αυτές·
- β) το πλήρες κείμενο κάθε ενίσχυσης που αναφέρεται στο άρθρο 11, συμπεριλαμβανομένων τυχόν τροποποιήσεών του, ή σύνδεσμος που παρέχει πρόσβαση στο πλήρες κείμενο·
- γ) τα στοιχεία που αναφέρονται στο παράρτημα III για κάθε μεμονωμένη ενίσχυση που υπερβαίνει τα ακόλουθα ποσά:
 - i) 10 000 EUR για τους δικαιούχους που δραστηριοποιούνται στον τομέα της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής·
 - ii) 100 000 EUR για δικαιούχους που δραστηριοποιούνται στους τομείς της μεταποίησης γεωργικών προϊόντων, της εμπορίας γεωργικών προϊόντων, της δασοκομίας ή για δραστηριότητες εκτός του πεδίου του άρθρου 42 της Συνθήκης.

2. Όσον αφορά τα καθεστώτα ενισχύσεων υπό μορφή φορολογικών πλεονεκτημάτων, οι όροι που καθορίζονται στην παράγραφο 1 θεωρείται ότι πληρούνται εάν τα κράτη μέλη δημοσιεύουν τις απαιτούμενες πληροφορίες για τα ποσά των μεμονωμένων ενισχύσεων με βάση τις ακόλουθες κλίμακες, σε εκατ. EUR:

- α) 0,01 – 0,1 μόνο για την πρωτογενή γεωργική παραγωγή·
- β) 0,1 – 0,5·
- γ) 0,5 – 1·
- δ) 1 έως 2·
- ε) 2 έως 5·
- στ) 5 έως 10·
- ζ) 10 έως 30·
- η) 30 και άνω.

3. Οι πληροφορίες που αναφέρονται στην παράγραφο 1 ανωτέρω οργανώνονται και είναι προσβάσιμες με τυποποιημένο τρόπο, όπως προβλέπεται στο παράρτημα III, και επιτρέπουν λειτουργίες αποτελεσματικής αναζήτησης και τηλεφόρτωσης. Οι πληροφορίες που αναφέρονται στην παράγραφο 1 στοιχείο γ) δημοσιεύονται εντός έξι μηνών από την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης ή, για τις ενισχύσεις υπό τη μορφή φορολογικών πλεονεκτημάτων, εντός ενός έτους από τη λήξη της προθεσμίας υποβολής φορολογικής δήλωσης και παραμένουν διαθέσιμες επί τουλάχιστον 10 έτη από την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης.

4. Το πλήρες κείμενο του καθεστώτος ενισχύσεων ή της ad hoc ενίσχυσης που αναφέρεται στην παράγραφο 1 περιέχει, ειδικότερα, ρητή παραπομπή στον παρόντα κανονισμό, με αναφορά του τίτλου του και των στοιχείων δημοσίευσής του στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, καθώς και στις ειδικές διατάξεις του κεφαλαίου III τις οποίες αφορά η εν λόγω πράξη ή, κατά περίπτωση, στην εθνική νομοθεσία με την οποία διασφαλίζεται η συμμόρφωση προς τις σχετικές διατάξεις του παρόντος κανονισμού. Το πλήρες κείμενο του καθεστώτος ενισχύσεων ή της ad hoc ενίσχυσης συνοδεύεται από τις εκτελεστικές διατάξεις και τις τροποποιήσεις του.

5. Οι υποχρεώσεις δημοσίευσης που καθορίζονται στην παράγραφο 1 δεν εφαρμόζονται σε ενισχύσεις που χορηγούνται για έργα επιχειρησιακών ομάδων της ΕΣΚ και έργα ΤΑΠΤΚ βάσει των άρθρων 39, 40, 60 και 61.

6. Η Επιτροπή δημοσιεύει στον δικτυακό τόπο της:

- α) τις συνοπτικές πληροφορίες που αναφέρονται στην παράγραφο 1·
- β) τους συνδέσμους προς τους δικτυακούς τόπους για τις κρατικές ενισχύσεις που διαθέτουν όλα τα κράτη μέλη, οι οποίοι αναφέρονται στην παράγραφο 1.

⁽²⁶⁾ Δημόσια αναζήτηση στη βάση δεδομένων «Διαφάνεια των Κρατικών Ενισχύσεων», διαθέσιμη στον ακόλουθο δικτυακό τόπο: <https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public?lang=el>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II

Διαδικαστικές απαιτήσεις

Άρθρο 10

Ανάκληση του ευεργετήματος της απαλλαγής κατά κατηγορία

Εάν ένα κράτος μέλος χορηγήσει ενίσχυση που δεν πληροί τις προϋποθέσεις των κεφαλαίων I, II και III του παρόντος κανονισμού, η Επιτροπή μπορεί, αφού δώσει στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος τη δυνατότητα να παρουσιάσει τις απόψεις του, να εκδώσει απόφαση με την οποία θα ορίζεται ότι όλα ή ορισμένα από τα μελλοντικά μέτρα ενίσχυσης που θεσπίζονται από το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος, τα οποία, σε αντίθετη περίπτωση, θα ικανοποιούσαν τις απαιτήσεις του παρόντος κανονισμού, πρέπει να κοινοποιούνται στην Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης. Οι ενισχύσεις που υπόκεινται σε υποχρέωση κοινοποίησης είναι δυνατό να περιορίζονται σε ορισμένους τύπους ενισχύσεων, σε ενισχύσεις που χορηγούνται υπέρ ορισμένων δικαιούχων ή σε ενισχύσεις που εγκρίνονται από ορισμένες αρχές του οικείου κράτους μέλους.

Άρθρο 11

Υποβολή εκθέσεων

1. Τα κράτη μέλη διαβιβάζουν στην Επιτροπή, μέσω του ηλεκτρονικού συστήματος κοινοποίησης της Επιτροπής, τις συνοπτικές πληροφορίες για κάθε μέτρο ενίσχυσης που απαλλάσσεται βάσει του παρόντος κανονισμού, με τον τυποποιημένο μορφότυπο που καθορίζεται στο παράρτημα II, καθώς και σύνδεσμο που παρέχει πρόσβαση στο πλήρες κείμενο του μέτρου ενίσχυσης, συμπεριλαμβανομένων τυχόν τροποποιήσεών του, εντός 20 εργάσιμων ημερών από την έναρξη ισχύος του μέτρου.

2. Τα κράτη μέλη διαβιβάζουν στην Επιτροπή, σε ηλεκτρονική μορφή, ετήσια έκθεση, όπως αναφέρεται στο κεφάλαιο III του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 794/2004, σχετικά με την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού για κάθε πλήρες έτος ή κάθε τμήμα του έτους για το οποίο ισχύει ο παρών κανονισμός.

3. Η ετήσια έκθεση περιέχει επίσης στοιχεία σχετικά με τα ακόλουθα:

α) ασθένειες των ζώων ή επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμούς, όπως αναφέρονται στο άρθρο 26·

β) μετεωρολογικές πληροφορίες σχετικά με το είδος, το χρονοδιάγραμμα, το σχετικό μέγεθος και τον τόπο των δυσμενών κλιματικών φαινομένων τα οποία είναι δυνατό να εξομοιωθούν με θεομηνίες, όπως αναφέρονται στο άρθρο 25, ή των θεομηνιών στον γεωργικό τομέα, όπως αναφέρονται στο άρθρο 37·

4. Η παράγραφος 1 του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζεται στις ενισχύσεις που χορηγούνται σε έργα των επιχειρησιακών ομάδων της ΕΣΚ και σε έργα τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων (στο εξής: ΤΑΠΤΚ), όπως αναφέρεται στα άρθρα 40 και 61.

Άρθρο 12

Αξιολόγηση

1. Τα καθεστώτα ενισχύσεων που αναφέρονται στο άρθρο 1 παράγραφος 3 υπόκεινται στη διενέργεια εκ των υστέρων αξιολόγησης, εάν διαθέτουν προϋπολογισμό κρατικών ενισχύσεων ή λογιστικοποιημένες δαπάνες που υπερβαίνουν τα 150 εκατ. EUR σε δεδομένο έτος ή τα 750 εκατ. EUR για τη συνολική τους διάρκεια, δηλαδή για τη συνδυασμένη διάρκεια του καθεστώτος και κάθε προγενέστερου καθεστώτος που καλύπτει παρόμοιο στόχο και γεωγραφική περιοχή, αρχής γενομένης από την 1η Ιανουαρίου 2023. Λαμβανομένων υπόψη των στόχων της αξιολόγησης, και προκειμένου να αποφευχθεί η δυσανάλογη επιβάρυνση για τα κράτη μέλη, εκ των υστέρων αξιολογήσεις απαιτούνται μόνο για καθεστώτα ενισχύσεων των οποίων η συνολική διάρκεια υπερβαίνει τα τρία έτη, αρχής γενομένης από την 1η Ιανουαρίου 2023.

2. Υπάρχει δυνατότητα απαλλαγής από την απαίτηση της εκ των υστέρων αξιολόγησης για καθεστώτα ενισχύσεων που αποτελούν άμεσο διάδοχο καθεστώτος το οποίο καλύπτει παρόμοιο στόχο και γεωγραφική περιοχή, έχει υποβληθεί σε αξιολόγηση και επί του οποίου έχει εκδοθεί τελική έκθεση αξιολόγησης, σύμφωνα με το σχέδιο αξιολόγησης που έχει εγκριθεί από την Επιτροπή, και δεν έχουν συναχθεί αρνητικά πορίσματα. Αν η τελική έκθεση αξιολόγησης ενός καθεστώτος δεν συμμορφώνεται με το συγκεκριμένο σχέδιο αξιολόγησης, το εν λόγω καθεστώς αναστέλλεται με άμεση ισχύ. Οποιοδήποτε διάδοχο καθεστώς του εν λόγω ανασταλέντος καθεστώτος δεν τυγχάνει απαλλαγής κατά κατηγορία.

3. Ο στόχος της αξιολόγησης συνίσταται στην επαλήθευση του αν έχουν εκπληρωθεί οι παραδοχές και οι προϋποθέσεις βάσει των οποίων κηρύχθηκε συμβατό το καθεστώς, και ειδικότερα η αναγκαιότητα και η αποτελεσματικότητα του μέτρου ενίσχυσης με βάση τους γενικούς και ειδικούς στόχους του. Η αξιολόγηση εξετάζει επίσης τον αντίκτυπο του καθεστώτος στον ανταγωνισμό και στις εμπορικές συναλλαγές.

4. Για τα καθεστώτα ενισχύσεων που υπόκεινται στην απαίτηση αξιολόγησης σύμφωνα με την παράγραφο 1, τα κράτη μέλη κοινοποιούν προσχέδιο αξιολόγησης ως εξής:

α) εντός 20 εργάσιμων ημερών από την έναρξη ισχύος του καθεστώτος, εάν ο σχετικός προϋπολογισμός κρατικών ενισχύσεων του καθεστώτος υπερβαίνει τα 150 εκατ. EUR σε δεδομένο έτος ή τα 750 εκατ. EUR για τη συνολική του διάρκεια·

- β) εντός 30 εργάσιμων ημερών μετά από σημαντική αλλαγή που συνεπάγεται αύξηση του προϋπολογισμού του καθεστώτος σε ποσό άνω των 150 εκατ. EUR σε δεδομένο έτος ή άνω των 750 εκατ. EUR για τη συνολική διάρκεια του καθεστώτος·
- γ) εντός 30 εργάσιμων ημερών μετά την εγγραφή σε επίσημους λογαριασμούς δαπανών του καθεστώτος που υπερβαίνουν τα 150 εκατ. EUR σε οποιοδήποτε έτος.

5. Το προσχέδιο αξιολόγησης καταρτίζεται σύμφωνα με την κοινή μεθοδολογία για την αξιολόγηση των κρατικών ενισχύσεων που έχει εγκριθεί από την Επιτροπή. Τα κράτη μέλη δημοσιεύουν το σχέδιο αξιολόγησης που έχει εγκριθεί από την Επιτροπή.

6. Η εκ των υστέρων αξιολόγηση διενεργείται από ανεξάρτητο εμπειρογνώμονα από την αρχή χορήγησης της ενίσχυσης βάσει του σχεδίου αξιολόγησης. Κάθε αξιολόγηση περιλαμβάνει τουλάχιστον μία ενδιάμεση και μία τελική έκθεση αξιολόγησης. Τα κράτη μέλη δημοσιεύουν και τις δύο εκθέσεις.

7. Η τελική έκθεση αξιολόγησης υποβάλλεται στην Επιτροπή το αργότερο εννέα μήνες πριν από τη λήξη του απαλλασσόμενου καθεστώτος. Η περίοδος αυτή μπορεί να μειωθεί για τα καθεστώτα που ενεργοποιούν την απαίτηση αξιολόγησης κατά τα τελευταία δύο έτη εφαρμογής τους. Το ακριβές πεδίο εφαρμογής και οι ρυθμίσεις για κάθε αξιολόγηση καθορίζονται στην απόφαση για την έγκριση του σχεδίου αξιολόγησης. Στην κοινοποίηση κάθε επακόλουθου μέτρου ενίσχυσης με παρόμοιο στόχο περιγράφεται ο τρόπος με τον οποίο έχουν ληφθεί υπόψη τα αποτελέσματα της αξιολόγησης.

Άρθρο 13

Παρακολούθηση

Τα κράτη μέλη διατηρούν λεπτομερείς φακέλους με τις πληροφορίες και τα δικαιολογητικά έγγραφα που είναι αναγκαία για να διαπιστωθεί αν πληρούνται οι όροι που θεσπίζονται στον παρόντα κανονισμό. Οι φάκελοι αυτοί πρέπει να διατηρούνται επί 10 έτη από την ημερομηνία χορήγησης είτε της ad hoc ενίσχυσης είτε της τελευταίας ενίσχυσης βάσει καθεστώτος ενισχύσεων. Τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη υποβάλλουν στην Επιτροπή, εντός προθεσμίας 20 εργάσιμων ημερών ή άλλης μεγαλύτερης προθεσμίας που προσδιορίζεται στην αίτηση, όλες τις πληροφορίες και τα δικαιολογητικά έγγραφα που κρίνονται αναγκαία από την Επιτροπή για την παρακολούθηση της εφαρμογής του παρόντος κανονισμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ III

Κατηγορίες ενισχύσεων

Τμήμα 1

Ενισχύσεις υπέρ ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται στην πρωτογενή γεωργική παραγωγή, τη μεταποίηση γεωργικών προϊόντων και την εμπορία γεωργικών προϊόντων

Άρθρο 14

Ενισχύσεις για επενδύσεις σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις που συνδέονται με την πρωτογενή γεωργική παραγωγή

1. Οι ενισχύσεις για επενδύσεις σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις που συνδέονται με την πρωτογενή γεωργική παραγωγή συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εάν πληρούν τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο και στο κεφάλαιο I του παρόντος κανονισμού.
2. Η επένδυση μπορεί να πραγματοποιείται από έναν ή περισσότερους δικαιούχους ή να αφορά ενσώματο ή άυλο περιουσιακό στοιχείο που χρησιμοποιείται από έναν ή περισσότερους δικαιούχους.
3. Με την επένδυση επιδιώκεται τουλάχιστον ένας από τους ακόλουθους στόχους:
 - α) βελτίωση των συνολικών επιδόσεων και της βιωσιμότητας της γεωργικής εκμετάλλευσης, ιδίως μέσω της μείωσης του κόστους παραγωγής ή της βελτίωσης και αναδιάταξης της παραγωγής·
 - β) βελτίωση του φυσικού περιβάλλοντος, των συνθηκών υγιεινής ή των προτύπων καλής διαβίωσης των ζώων·
 - γ) δημιουργία και βελτίωση υποδομής που συνδέεται με την ανάπτυξη, την προσαρμογή και τον εκσυγχρονισμό της γεωργίας, μεταξύ άλλων μέσω της πρόσβασης σε γεωργική γη, του αναδάσμου και των έγγειων βελτιώσεων, της ενεργειακής απόδοσης, της παροχής βιώσιμης ενέργειας και της εξοικονόμησης ύδατος ή ενέργειας·
 - δ) αποκατάσταση του παραγωγικού δυναμικού που έχει πληγεί από θεομηνίες, δυσμενή κλιματικά φαινόμενα που είναι δυνατό να εξομοιωθούν με θεομηνίες, ασθένειες των ζώων και επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμούς, προστατευόμενα ζώα και η πρόληψη ζημιών που προκαλούνται από τα εν λόγω συμβάντα και παράγοντες· εάν η ζημία μπορεί να συνδεθεί με την κλιματική αλλαγή, οι δικαιούχοι συμπεριλαμβάνουν, κατά περίπτωση, στην αποκατάσταση μέτρα για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή·

- ε) συμβολή στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και στην προσαρμογή σε αυτήν, μεταξύ άλλων μέσω της μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και της ενίσχυσης της δέσμευσης του διοξειδίου του άνθρακα, καθώς και προώθηση της βιώσιμης ενέργειας και της ενεργειακής απόδοσης·
- στ) συμβολή στη βιώσιμη κυκλική βιοοικονομία και προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης και της αποτελεσματικής διαχείρισης των φυσικών πόρων, όπως το νερό, το έδαφος και ο αέρας, μεταξύ άλλων με τη μείωση της χημικής εξάρτησης·
- ζ) συμβολή στην ανάσχεση και αντιστροφή της απώλειας βιοποικιλότητας, ενίσχυση των οικοσυστημικών υπηρεσιών και διατήρηση των οικοτόπων και των τοπίων.

4. Η επένδυση μπορεί να συνδέεται με την παραγωγή, σε επίπεδο γεωργικής εκμετάλλευσης, βιοκαυσίμων ή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, υπό την προϋπόθεση ότι η παραγωγή δεν υπερβαίνει τη μέση ετήσια κατανάλωση ενέργειας ή καυσίμων από τη συγκεκριμένη γεωργική εκμετάλλευση.

Όταν η επένδυση υλοποιείται για την παραγωγή βιοκαυσίμων, η παραγωγική ικανότητα των εγκαταστάσεων παραγωγής δεν πρέπει είναι μεγαλύτερη από την αντίστοιχη μέση ετήσια κατανάλωση καυσίμων στη γεωργική εκμετάλλευση και τα παραγόμενα βιοκαύσιμα δεν πρέπει να πωλούνται στην αγορά.

Όταν η επένδυση υλοποιείται για την παραγωγή θερμικής και ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις, οι εγκαταστάσεις παραγωγής εξυπηρετούν μόνο τις ενεργειακές ανάγκες του ίδιου του δικαιούχου και η παραγωγική τους ικανότητα δεν υπερβαίνει το αντίστοιχο ύψος της συνδυασμένης μέσης ετήσιας κατανάλωσης θερμικής και ηλεκτρικής ενέργειας στη γεωργική εκμετάλλευση, συμπεριλαμβανομένου του γεωργικού νοικοκυριού. Η πώληση της ηλεκτρικής ενέργειας στο δίκτυο επιτρέπεται μόνο στον βαθμό που τηρείται το μέσο ετήσιο όριο ιδιοκατανάλωσης.

Όταν η επένδυση υλοποιείται από περισσότερους του ενός δικαιούχους, με σκοπό να εξυπηρετήσουν τις δικές τους ανάγκες για βιοκαύσιμα και ενέργεια, η μέση ετήσια κατανάλωση είναι σωρευτική με το ποσό που ισοδυναμεί με τη μέση ετήσια κατανάλωση όλων των δικαιούχων.

Επενδύσεις σε υποδομές ανανεώσιμων πηγών ενέργειας που καταναλώνουν ή παράγουν ενέργεια συμμορφώνονται με τα ελάχιστα πρότυπα για την ενεργειακή απόδοση, αν υπάρχουν τέτοια πρότυπα σε εθνικό επίπεδο.

Δεν είναι επιλέξιμες για ενίσχυση οι επενδύσεις σε εγκαταστάσεις, πρωταρχικός σκοπός των οποίων είναι η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από βιομάζα, εκτός εάν χρησιμοποιείται ένα ελάχιστο ποσοστό θερμικής ενέργειας, το οποίο καθορίζεται από τα κράτη μέλη.

Τα κράτη μέλη θεσπίζουν κατώτατα όρια για τα ανώτατα ποσοστά σιτηρών και άλλων αμυλούχων, σακχαρούχων και ελαιούχων φυτών που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή βιοενέργειας, συμπεριλαμβανομένων των βιοκαυσίμων, για διαφορετικά είδη εγκαταστάσεων σύμφωνα με το άρθρο 26 της οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001. Οι ενισχύσεις για επενδυτικά έργα για την παραγωγή βιοενέργειας περιορίζονται στη βιοενέργεια που πληροί τα ισχύοντα κριτήρια βιωσιμότητας που καθορίζονται στην ενωσιακή νομοθεσία.

5. Όταν για μια επένδυση απαιτείται εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων, σύμφωνα με την οδηγία 2011/92/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽²⁷⁾, η ενίσχυση υπόκειται στην προϋπόθεση ότι η εν λόγω εκτίμηση έχει διενεργηθεί και ότι η άδεια κατασκευής έχει χορηγηθεί για το συγκεκριμένο επενδυτικό έργο πριν από την ημερομηνία χορήγησης της μεμονωμένης ενίσχυσης.

6. Οι ενισχύσεις καλύπτουν τις ακόλουθες επιλέξιμες δαπάνες:

- α) δαπάνες για την κατασκευή, απόκτηση, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδοτικής μίσθωσης, ή βελτίωση ακινήτων, συμπεριλαμβανομένων επενδύσεων στην παθητική εσωτερική ενσυρμάτωση ή στη δομημένη καλωδίωση για δίκτυα δεδομένων και, αν είναι αναγκαίο, στο βοηθητικό τμήμα του παθητικού δικτύου στην ιδιωτική έκταση εκτός του κτιρίου, ενώ οι δαπάνες που σχετίζονται με την αγορά γης είναι επιλέξιμες μόνο στον βαθμό που δεν υπερβαίνουν το 10 % των συνολικών επιλέξιμων δαπανών της σχετικής πράξης·
- β) δαπάνες για την αγορά ή τη χρηματοδοτική μίσθωση με δυνατότητα αγοράς μηχανημάτων και εξοπλισμού, μέχρι το ύψος της αγοραίας αξίας του περιουσιακού στοιχείου·
- γ) τις γενικές δαπάνες που συνδέονται με τις δαπάνες που αναφέρονται στα στοιχεία α) και β), όπως οι δαπάνες για αμοιβές αρχιτεκτόνων, μηχανικών και συμβούλων, οι δαπάνες για συμβουλές σε θέματα περιβαλλοντικής και οικονομικής βιωσιμότητας, βιώσιμης ενέργειας, ενεργειακής απόδοσης, καθώς και για την παραγωγή και τη χρήση ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, συμπεριλαμβανομένων των μελετών σκοπιμότητας· δαπάνες για μελέτες σκοπιμότητας εξακολουθούν να είναι επιλέξιμες, ακόμη και όταν, με βάση τα αποτελέσματά τους, δεν πραγματοποιείται καμία δαπάνη βάσει των στοιχείων α) και β)·

⁽²⁷⁾ Οδηγία 2011/92/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημόσιων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον (ΕΕ L 26 της 28.1.2012, σ. 1).

- δ) δαπάνες για τα τέλη προμήθειας, ανάπτυξης ή χρήσης λογισμικού ηλεκτρονικών υπολογιστών, υπολογιστικού νέφους και παρόμοιων λύσεων, καθώς και για την απόκτηση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, αδειών εκμετάλλευσης, δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας και εμπορικών σημάτων·
- ε) δαπάνες για μη παραγωγικές επενδύσεις που συνδέονται με τους συγκεκριμένους περιβαλλοντικούς και κλιματικούς στόχους που αναφέρονται στην παράγραφο 3 στοιχεία ε), στ), και ζ)·
- στ) στην περίπτωση άρδευσης, μόνο δαπάνες για επενδύσεις που πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις:
- i) έχει κοινοποιηθεί στην Επιτροπή σχέδιο διαχείρισης λεκάνης απορροής, σύμφωνα με την οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²⁸⁾, για ολόκληρη την περιοχή στην οποία πρόκειται να υλοποιηθεί η επένδυση, καθώς και για όλες τις άλλες περιοχές το περιβάλλον των οποίων μπορεί να επηρεαστεί από την επένδυση· τα μέτρα που λαμβάνονται βάσει σχεδίου διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού, σύμφωνα με το άρθρο 11 της εν λόγω οδηγίας, και σχετίζονται με τον γεωργικό τομέα προσδιορίζονται στο σχετικό πρόγραμμα μέτρων·
 - ii) εφαρμόζεται ή θα εφαρμοστεί ως μέρος της επένδυσης υδρομέτρηση, η οποία επιτρέπει τη μέτρηση της χρήσης ύδατος στο επίπεδο της επένδυσης για την οποία παρέχεται στήριξη·
 - iii) η επένδυση για τη βελτίωση υφιστάμενης αρδευτικής εγκατάστασης ή στοιχείου αρδευτικής υποδομής έχει εκτιμηθεί εκ των προτέρων ότι συνεπάγεται εξοικονόμηση ύδατος ανάλογα με τις τεχνικές παραμέτρους της υφιστάμενης εγκατάστασης ή υποδομής·
 - iv) όταν η επένδυση επηρεάζει συστήματα υπόγειων ή επιφανειακών υδάτων των οποίων η κατάσταση έχει κριθεί λιγότερο από καλή στο σχετικό σχέδιο διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού για λόγους σχετιζόμενους με την ποσότητα των υδάτων, ή εάν στις εκτιμήσεις ανασκόπησης της κλιματικής τρωτότητας και κινδύνου ⁽²⁹⁾ έχει διαπιστωθεί ότι τα επηρεαζόμενα υδατικά συστήματα που βρίσκονται σε καλή κατάσταση είναι δυνατόν να απολέσουν την κατάστασή τους για λόγους που σχετίζονται με την ποσότητα των υδάτων λόγω των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, πρέπει να επιτυγχάνεται πραγματική μείωση της χρήσης ύδατος που συμβάλλει στην επίτευξη και τη διατήρηση καλής κατάστασης των εν λόγω υδατικών συστημάτων, όπως ορίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 της οδηγίας 2000/60/ΕΚ. Οι όροι που καθορίζονται στην προηγούμενη πρόταση δεν ισχύουν σε επένδυση πραγματοποιούμενη σε υφιστάμενη εγκατάσταση που επηρεάζει αποκλειστικά και μόνο την ενεργειακή απόδοση ή σε επένδυση για τη δημιουργία ταμιευτήρα ή σε επένδυση για τη χρήση ανακυκλωμένων υδάτων που δεν επηρεάζει υπόγεια ή επιφανειακά ύδατα· ζ) στην περίπτωση επενδύσεων που αποσκοπούν στην αποκατάσταση του παραγωγικού δυναμικού που έχει πληγεί από θεομηνίες, δυσμενή κλιματικά φαινόμενα που είναι δυνατό να εξομοιωθούν με θεομηνίες, ασθένειες των ζώων ή επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμούς, οι επιλέξιμες δαπάνες μπορούν να περιλαμβάνουν τα έξοδα που πραγματοποιούνται για την επαναφορά του γεωργικού παραγωγικού δυναμικού στην προτέρα κατάσταση πριν από αυτά τα συμβάντα·
 - v) το κράτος μέλος καθορίζει ποσοστά για τη δυνητική εξοικονόμηση ύδατος και την αποτελεσματική μείωση της χρήσης ύδατος ως προϋποθέσεις επιλεξιμότητας, ώστε να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική μείωση της ποσότητας ύδατος που διοχετεύεται μέσω του εξοπλισμού σε σύγκριση με τα επίπεδα της περιόδου 2014-2020 και, κατά συνέπεια, να αποφευχθεί η παλινδρόμηση του επιπέδου των περιβαλλοντικών φιλοδοξιών:
 - το ποσοστό της δυνητικής εξοικονόμησης ύδατος είναι τουλάχιστον 5 %, όταν οι τεχνικές παράμετροι της υφιστάμενης εγκατάστασης ή υποδομής εξασφαλίζουν ήδη υψηλό βαθμό απόδοσης (πριν από την επένδυση), και τουλάχιστον 25 %, όταν ο υφιστάμενος βαθμός απόδοσης είναι χαμηλός και/ή για επενδύσεις που υλοποιούνται σε περιοχές όπου η εξοικονόμηση ύδατος είναι περισσότερο αναγκαία για να διασφαλιστεί η επίτευξη καλής κατάστασης των υδάτων·
 - το ποσοστό σημαντικής μείωσης της χρήσης ύδατος, σε επίπεδο συνολικής επένδυσης, ανέρχεται σε τουλάχιστον 50 % της δυνητικής εξοικονόμησης ύδατος η οποία καθίσταται δυνατή από την επένδυση στην υπάρχουσα αρδευτική εγκατάσταση ή σε στοιχείο της υποδομής·
 - η εν λόγω εξοικονόμηση ύδατος πρέπει να αντανάκλα τις ανάγκες που προσδιορίζονται στα σχέδια διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού που προκύπτουν από την οδηγία 2000/60/ΕΚ.
- ζ) χορήγηση στήριξης για επενδύσεις στη χρήση υδάτων από ανάκτηση ως εναλλακτική παροχή νερού επιτρέπεται μόνο εάν η παροχή και η χρήση του νερού αυτού συμμορφώνεται με τον κανονισμό (ΕΕ) 2020/741 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽³⁰⁾·
- η) σε περίπτωση επενδύσεων που αποσκοπούν στην αποκατάσταση του παραγωγικού δυναμικού που έχει πληγεί από θεομηνίες, δυσμενή κλιματικά φαινόμενα που είναι δυνατό να εξομοιωθούν με θεομηνίες, ασθένειες των ζώων, επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμούς ή προστατευόμενα ζώα, οι επιλέξιμες δαπάνες μπορούν να περιλαμβάνουν τις δαπάνες που πραγματοποιούνται για την επαναφορά του γεωργικού παραγωγικού δυναμικού στην προτέρα κατάσταση πριν από αυτά τα συμβάντα·

⁽²⁸⁾ Οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2000, για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων (ΕΕ L 327 της 22.12.2000, σ. 1).

⁽²⁹⁾ Τεχνικές κατευθυντήριες οδηγίες σχετικά με την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των υποδομών στην κλιματική αλλαγή κατά την περίοδο 2021-2027 (ΕΕ C 373 της 16.9.2021, σ. 1).

⁽³⁰⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2020/741 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Μαΐου 2020, σχετικά με τις ελάχιστες απαιτήσεις για την επαναχρησιμοποίηση των υδάτων (ΕΕ L 177 της 5.6.2020, σ. 32).

θ) στην περίπτωση επενδύσεων που αποσκοπούν στην πρόληψη ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες, δυσμενή καιρικά φαινόμενα που είναι δυνατό να εξομοιωθούν με θεομηνίες, ασθένειες των ζώων, επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμούς ή προστατευόμενα ζώα, οι επιλέξιμες δαπάνες μπορούν να περιλαμβάνουν το κόστος ειδικών προληπτικών δράσεων.

7. Άλλες δαπάνες πλην των δαπανών που αναφέρονται στην παράγραφο 6 στοιχεία α) και β), οι οποίες αφορούν συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης, όπως το περιθώριο κέρδους του εκμισθωτή, τα έξοδα αναχρηματοδότησης τόκων, τα γενικά έξοδα και ασφάλιστρα, δεν θεωρούνται επιλέξιμες.

Το κεφάλαιο κίνησης δεν θεωρείται επιλέξιμη δαπάνη.

8. Όσον αφορά την άρδευση, η ενίσχυση καταβάλλεται μόνο από κράτη μέλη τα οποία εξασφαλίζουν, σε σχέση με την περιοχή λεκάνης απορροής στην οποία υλοποιείται η επένδυση, τη συνεισφορά των διαφόρων χρήσεων ύδατος στην ανάκτηση του κόστους των υπηρεσιών ύδρευσης από τον γεωργικό τομέα η οποία είναι συνεπής με το άρθρο 9 παράγραφος 1 δεύτερο εδάφιο πρώτη περίπτωση της οδηγίας 2000/60/ΕΚ, συνεκτιμώντας, κατά περίπτωση, τα κοινωνικά, περιβαλλοντικά και οικονομικά αποτελέσματα της ανάκτησης, καθώς και τις γεωγραφικές και κλιματικές συνθήκες της οικείας περιοχής ή περιοχών.

9. Δεν χορηγούνται ενισχύσεις για:

α) την αγορά δικαιωμάτων ενίσχυσης·

β) την αγορά και τη φύτευση μονοετών φυτών, με εξαίρεση τις ενισχύσεις που καλύπτουν τις δαπάνες που αναφέρονται στην παράγραφο 6 στοιχείο η)·

γ) εργασίες αποστράγγισης·

δ) την αγορά ζώων, με εξαίρεση τις ενισχύσεις που καλύπτουν τις δαπάνες που αναφέρονται στην παράγραφο 6 στοιχείο η), και την αγορά ποιμενικών σκύλων·

ε) ενσυρμάτωση ή καλωδίωση για δίκτυα δεδομένων εκτός της ιδιωτικής ιδιοκτησίας.

10. Οι ενισχύσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 δεν χορηγούνται κατά παράβαση απαγορεύσεων ή περιορισμών που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1308/2013, ακόμη και όταν οι εν λόγω απαγορεύσεις και περιορισμοί αφορούν μόνο την ενωσιακή στήριξη που παρέχεται βάσει του εν λόγω κανονισμού.

11. Η ένταση της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το 65 % των επιλέξιμων δαπανών.

12. Η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί σε 80 % κατ' ανώτατο όριο για τις ακόλουθες επενδύσεις:

α) επενδύσεις που συνδέονται με έναν ή περισσότερους από τους συγκεκριμένους περιβαλλοντικούς και κλιματικούς στόχους που αναφέρονται στην παράγραφο 3 στοιχεία ε), στ) και ζ) ή με την καλή διαβίωση των ζώων·

β) επενδύσεις από γεωργούς νεαρής ηλικίας·

γ) επενδύσεις στις εξόχως απόκεντρες περιοχές ή στα μικρά νησιά του Αιγαίου Πελάγους.

13. Η ένταση της ενίσχυσης που αναφέρεται στην παράγραφο 12 στοιχείο γ) μπορεί να αυξηθεί σε 85 % κατ' ανώτατο όριο για τις επενδύσεις μικρών γεωργικών εκμεταλλεύσεων κατά την έννοια του άρθρου 28 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115.

14. Η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί σε 100 % κατ' ανώτατο όριο για τις ακόλουθες επενδύσεις:

α) μη παραγωγικές επενδύσεις οι οποίες συνδέονται με τους στόχους που αναφέρονται στην παράγραφο 3 στοιχεία ε), στ) και ζ)·

β) επενδύσεις για την αποκατάσταση του παραγωγικού δυναμικού που αναφέρονται στην παράγραφο 3 στοιχείο δ) και επενδύσεις που σχετίζονται με την πρόληψη και τον μετριασμό του κινδύνου ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες, έκτακτα γεγονότα, δυσμενή κλιματικά φαινόμενα που είναι δυνατό να εξομοιωθούν με θεομηνία ή από προστατευόμενα ζώα.

15. Η ένταση της ενίσχυσης για άρδευση βάσει της παραγράφου 6 στοιχείο στ) περιορίζεται σε ένα ή περισσότερα ποσοστά τα οποία δεν υπερβαίνουν:

α) το 80 % των επιλέξιμων δαπανών για επενδύσεις άρδευσης σε γεωργική εκμετάλλευση που υλοποιούνται σύμφωνα με την παράγραφο 6 στοιχείο στ) σημείο iii)·

β) το 100 % των επιλέξιμων δαπανών για επενδύσεις σε υποδομές στη γεωργία εκτός γεωργικής εκμετάλλευσης που πρόκειται να χρησιμοποιηθούν για άρδευση·

γ) το 65 % των επιλέξιμων δαπανών για άλλες επενδύσεις άρδευσης σε γεωργική εκμετάλλευση.

Άρθρο 15

Ενισχύσεις υπέρ του αναδασμού γεωργικών εκτάσεων

Οι ενισχύσεις αναδασμού γεωργικών εκτάσεων συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εάν πληρούν τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο κεφάλαιο I του παρόντος κανονισμού και χορηγούνται για την κάλυψη των νομικών και διοικητικών δαπανών, συμπεριλαμβανομένων των δαπανών για έρευνες, και περιορίζονται σε αυτές, μέχρι και το 100 % των πραγματικών δαπανών.

Άρθρο 16

Ενισχύσεις για επενδύσεις που αφορούν τη μετεγκατάσταση κτιρίων γεωργικών εκμεταλλεύσεων

1. Οι ενισχύσεις υπέρ ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται στην πρωτογενή γεωργική παραγωγή για επενδύσεις που αφορούν τη μετεγκατάσταση κτιρίων γεωργικών εκμεταλλεύσεων συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εάν πληρούν τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο και στο κεφάλαιο I του παρόντος κανονισμού.

2. Η μετεγκατάσταση του κτιρίου γεωργικής εκμετάλλευσης πρέπει να εξυπηρετεί στόχο δημόσιου συμφέροντος.

Το δημόσιο συμφέρον του οποίου γίνεται επίκληση για την αιτιολόγηση της χορήγησης ενίσχυσης βάσει του παρόντος άρθρου προσδιορίζεται στις σχετικές διατάξεις του οικείου κράτους μέλους.

3. Όταν η μετεγκατάσταση κτιρίου γεωργικής εκμετάλλευσης συνίσταται στην κατεδάφιση, την απομάκρυνση και την ανακατασκευή υφιστάμενων εγκαταστάσεων, η ένταση της ενίσχυσης περιορίζεται στο 100 % των πραγματικών δαπανών για δραστηριότητες αυτού του είδους.

4. Όταν, εκτός από την αναφερόμενη στην παράγραφο 3 κατεδάφιση, απομάκρυνση και ανακατασκευή υφιστάμενων εγκαταστάσεων, η μετεγκατάσταση κτιρίου γεωργικής εκμετάλλευσης συνεπάγεται τον εκσυγχρονισμό των εγκαταστάσεων αυτών ή την αύξηση της παραγωγικής ικανότητας, ισχύουν οι εντάσεις ενίσχυσης για επενδύσεις που αναφέρονται στο άρθρο 14 παράγραφοι 12 έως 15 για δαπάνες που αφορούν τον εκσυγχρονισμό των εγκαταστάσεων ή την αύξηση της παραγωγικής ικανότητας.

Για τους σκοπούς της παρούσας παραγράφου, η απλή αντικατάσταση υφισταμένου κτιρίου ή εγκαταστάσεων με νέο σύγχρονο κτίριο ή εγκαταστάσεις χωρίς ριζική μεταβολή της παραγωγής ή της σχετικής τεχνολογίας δεν θεωρείται εκσυγχρονισμός.

5. Η μέγιστη ένταση της ενίσχυσης μπορεί να ανέλθει στο 100 % των επιλέξιμων δαπανών, όταν η μετεγκατάσταση αφορά δραστηριότητες πλησίον αγροτικών οικισμών, με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας ζωής ή τη βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων του αγροτικού οικισμού.

Άρθρο 17

Ενισχύσεις για επενδύσεις συναφείς με τη μεταποίηση ή την εμπορία γεωργικών προϊόντων

1. Οι ενισχύσεις για επενδύσεις συναφείς με τη μεταποίηση ή την εμπορία γεωργικών προϊόντων συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εάν πληρούν τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο και στο κεφάλαιο I του παρόντος κανονισμού.

2. Η επένδυση αφορά ενσώματα ή άυλα περιουσιακά στοιχεία που είναι συναφή με τη μεταποίηση γεωργικών προϊόντων ή την εμπορία γεωργικών προϊόντων.

3. Επενδύσεις σε σχέση με την παραγωγή βιοκαυσίμων βασιζόμενων σε εδάφιμα φυτά δεν είναι επιλέξιμες για ενίσχυση βάσει του παρόντος άρθρου.

4. Όταν για μια επένδυση απαιτείται εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων, σύμφωνα με την οδηγία 2011/92/ΕΕ, η ενίσχυση υπόκειται στην προϋπόθεση ότι η εν λόγω εκτίμηση έχει εκτελεστεί και ότι η άδεια κατασκευής έχει χορηγηθεί για το συγκεκριμένο επενδυτικό σχέδιο πριν από την ημερομηνία χορήγησης της μεμονωμένης ενίσχυσης.

5. Οι ενισχύσεις καλύπτουν τις ακόλουθες επιλέξιμες δαπάνες:

α) δαπάνες για την κατασκευή, απόκτηση, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδοτικής μίσθωσης, ή βελτίωση ακινήτων, συμπεριλαμβανομένων επενδύσεων στην παθητική εσωτερική ενσυρμάτωση ή στη δομημένη καλωδίωση για δίκτυα δεδομένων και, αν είναι αναγκαίο, στο βοηθητικό τμήμα του παθητικού δικτύου στην ιδιωτική έκταση εκτός του κτιρίου, ενώ οι δαπάνες που σχετίζονται με την αγορά γης είναι επιλέξιμες μόνο στον βαθμό που δεν υπερβαίνουν το 10 % των συνολικών επιλέξιμων δαπανών της σχετικής πράξης·

β) δαπάνες για την αγορά ή τη χρηματοδοτική μίσθωση με δυνατότητα αγοράς μηχανημάτων και εξοπλισμού, μέχρι το ύψος της αγοραίας αξίας του περιουσιακού στοιχείου·

- γ) γενικές δαπάνες που συνδέονται με δαπάνες οι οποίες αναφέρονται στα στοιχεία α) και β), όπως οι δαπάνες για αμοιβές αρχιτεκτόνων, μηχανικών και συμβούλων, οι δαπάνες για συμβουλές σε θέματα περιβαλλοντικής και οικονομικής βιωσιμότητας, συμπεριλαμβανομένων των μελετών σκοπιμότητας· δαπάνες για μελέτες σκοπιμότητας εξακολουθούν να είναι επιλέξιμες, ακόμη και όταν, με βάση τα αποτελέσματά τους, δεν πραγματοποιείται καμία δαπάνη βάσει των στοιχείων α) και β)·
- δ) δαπάνες για τα τέλη προμήθειας, ανάπτυξης ή χρήσης λογισμικού ηλεκτρονικών υπολογιστών, υπολογιστικού νέφους και παρόμοιων λύσεων, καθώς και για την απόκτηση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, αδειών εκμετάλλευσης, δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας και εμπορικών σημάτων.
6. Άλλες δαπάνες πλην των δαπανών που αναφέρονται στην παράγραφο 5 στοιχεία α) και β), οι οποίες αφορούν συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης, όπως το περιθώριο κέρδους του εκμισθωτή, τα έξοδα αναχρηματοδότησης τόκων, τα γενικά έξοδα και ασφάλιστρα, δεν θεωρούνται επιλέξιμες.
7. Το κεφάλαιο κίνησης δεν θεωρείται επιλέξιμη δαπάνη.
8. Η ενσυρμάτωση ή καλωδίωση για δίκτυα δεδομένων εκτός της ιδιωτικής ιδιοκτησίας δεν θεωρείται επιλέξιμη δαπάνη.
9. Δεν χορηγούνται ενισχύσεις για επενδύσεις με σκοπό τη συμμόρφωση με τα ισχύοντα ενωσιακά πρότυπα.
10. Οι ενισχύσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 δεν χορηγούνται κατά παράβαση απαγορεύσεων ή περιορισμών που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1308/2013, ακόμη και όταν οι εν λόγω απαγορεύσεις και περιορισμοί αφορούν μόνο την ενωσιακή στήριξη που παρέχεται βάσει του εν λόγω κανονισμού.
11. Η ένταση της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το 65 %, εκτός από τις περιπτώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 12.
12. Η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί σε 80 % κατ' ανώτατο όριο για τις ακόλουθες επενδύσεις:
- α) επενδύσεις που συνδέονται με έναν ή περισσότερους από τους συγκεκριμένους περιβαλλοντικούς και κλιματικούς στόχους που αναφέρονται στο άρθρο 14 παράγραφος 3 στοιχεία ε), στ) και ζ) ή με τη βελτίωση της καλής διαβίωσης των ζώων·
- β) επενδύσεις από γεωργούς νεαρής ηλικίας·
- γ) επενδύσεις στις εξόχως απόκεντρες περιοχές ή στα μικρά νησιά του Αιγαίου Πελάγους.

Άρθρο 18

Ενισχύσεις εκκίνησης για γεωργούς νεαρής ηλικίας και ενισχύσεις εκκίνησης επιχειρήσεων για την άσκηση γεωργικών δραστηριοτήτων

1. Οι ενισχύσεις εκκίνησης για γεωργούς νεαρής ηλικίας και οι ενισχύσεις εκκίνησης επιχειρήσεων για την άσκηση γεωργικών δραστηριοτήτων συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εάν πληρούν τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο και στο κεφάλαιο I του παρόντος κανονισμού.
2. Η ενίσχυση καλύπτει την εκκίνηση αγροτικών επιχειρήσεων για την άσκηση γεωργικών δραστηριοτήτων και τη μεταστροφή του εισοδήματος γεωργικού νοικοκυριού σε άλλες γεωργικές δραστηριότητες.
3. Η ενίσχυση χορηγείται μόνο σε γεωργούς νεαρής ηλικίας υπό τη μορφή πολύ μικρών και μικρών επιχειρήσεων.
4. Όταν η ενίσχυση χορηγείται σε γεωργούς νεαρής ηλικίας που εγκαθίστανται σε εκμετάλλευση υπό μορφή νομικού προσώπου, ο γεωργός νεαρής ηλικίας ασκεί αποτελεσματικό και μακροπρόθεσμο έλεγχο επί του εν λόγω νομικού προσώπου όσον αφορά τις αποφάσεις σχετικά με τη διαχείριση, τα κέρδη και τους χρηματοοικονομικούς κινδύνους. Όταν διάφορα φυσικά πρόσωπα, μεταξύ των οποίων και πρόσωπα που δεν είναι γεωργοί νεαρής ηλικίας, συμμετέχουν στο κεφάλαιο ή τη διαχείριση του νομικού προσώπου, ο γεωργός νεαρής ηλικίας έχει τη δυνατότητα να ασκεί αποτελεσματικό και μακροπρόθεσμο έλεγχο, είτε μεμονωμένα είτε από κοινού με άλλα πρόσωπα. Αν το νομικό πρόσωπο είναι αποκλειστικά ή από κοινού ελεγχόμενο από άλλο νομικό πρόσωπο, οι εν λόγω απαιτήσεις ισχύουν για κάθε φυσικό πρόσωπο που ασκεί έλεγχο επί του άλλου νομικού προσώπου⁽³¹⁾.
5. Η χορήγηση της ενίσχυσης εξαρτάται από την υποβολή επιχειρηματικού σχεδίου στην αρμόδια αρχή του σχετικού κράτους μέλους.
6. Στην περίπτωση των γεωργών νεαρής ηλικίας, όταν ο δικαιούχος δεν πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 4 παράγραφος 6 στοιχείο γ) του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115, ο δικαιούχος εξακολουθεί να είναι επιλέξιμος για τη χορήγηση ενίσχυσης για γεωργούς νεαρής ηλικίας, υπό την προϋπόθεση ότι δεσμεύεται να αποκτήσει τις εν λόγω επαγγελματικές δεξιότητες και ικανότητες εντός 36 μηνών από την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης για τη χορήγηση της ενίσχυσης. Η ανάληψη αυτής της δέσμευσης πρέπει να περιλαμβάνεται στο επιχειρηματικό σχέδιο.

⁽³¹⁾ Όσον αφορά την έννοια του ελέγχου, εφαρμόζεται κατ' αναλογία το κεφάλαιο II σημείο 1 της κωδικοποιημένης ανακοίνωσης της Επιτροπής για θέματα δικαιοδοσίας βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 139/2004 του Συμβουλίου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων (ΕΕ C 95 της 16.4.2008, σ. 1).

7. η στήριξη περιορίζεται σε 100 000 EUR ανά γεωργό νεαρής ηλικίας ή ανά έναρξη γεωργικής δραστηριότητας ή ανά γεωργικό νοικοκυριό.

Άρθρο 19

Ενισχύσεις εκκίνησης για ομάδες και οργανώσεις παραγωγών στον τομέα της γεωργίας

1. Οι ενισχύσεις εκκίνησης για ομάδες και οργανώσεις παραγωγών συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εάν πληρούν τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο και στο κεφάλαιο I του παρόντος κανονισμού.

2. Μόνο ομάδες ή οργανώσεις παραγωγών που είναι επίσημα αναγνωρισμένες από την αρμόδια αρχή του οικείου κράτους μέλους είναι επιλέξιμες για ενίσχυση.

3. Τα κράτη μέλη προσαρμόζουν τις απαλλασσόμενες ενισχύσεις σύμφωνα με το παρόν άρθρο, ώστε να λαμβάνονται υπόψη τυχόν αλλαγές των κανονισμών που διέπουν την κοινή οργάνωση των αγορών γεωργικών προϊόντων.

4. Δεν χορηγούνται ενισχύσεις σε:

α) οργανώσεις παραγωγών, οντότητες ή φορείς, όπως εταιρείες ή συνεταιρισμοί, που έχουν ως σκοπό τη διαχείριση μίας ή περισσότερων γεωργικών εκμεταλλεύσεων και, ως εκ τούτου, είναι στην πραγματικότητα μεμονωμένοι παραγωγοί·

β) γεωργικές ενώσεις που αναλαμβάνουν καθήκοντα, όπως αμοιβαία υποστήριξη και υπηρεσίες αντικατάστασης στη γεωργική εκμετάλλευση και γεωργικής διαχείρισης, στις εκμεταλλεύσεις των μελών, χωρίς να εμπλέκονται στην από κοινού προσαρμογή της προσφοράς στις ανάγκες της αγοράς·

γ) ομάδες, οργανώσεις ή ενώσεις παραγωγών οι σκοποί των οποίων δεν συμβιβάζονται με το άρθρο 152 παράγραφος 1 στοιχείο γ), το άρθρο 152 παράγραφος 3 ή το άρθρο 156 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1308/2013.

5. Οι ενισχύσεις καλύπτουν τις ακόλουθες επιλέξιμες δαπάνες:

α) το κόστος μίσθωσης κατάλληλων εγκαταστάσεων·

β) την προμήθεια εξοπλισμού γραφείου·

γ) τις δαπάνες διοικητικού προσωπικού·

δ) τα γενικά έξοδα και νομικές και διοικητικές αμοιβές·

ε) τις δαπάνες για την αγορά υλισμικού υπολογιστών και για τα τέλη προμήθειας ή χρήσης λογισμικού ηλεκτρονικών υπολογιστών, υπολογιστικού νέφους και παρόμοιων λύσεων.

Σε περίπτωση αγοράς των κτιριακών εγκαταστάσεων, οι επιλέξιμες δαπάνες για τις εγκαταστάσεις περιορίζονται στο κόστος μίσθωσης σε τιμές της αγοράς.

6. Η ενίσχυση καταβάλλεται ως κατ' αποκοπή ενίσχυση σε ετήσιες δόσεις τα πρώτα πέντε έτη από την ημερομηνία κατά την οποία αναγνωρίστηκε επίσημα η ομάδα ή η οργάνωση παραγωγών από την αρμόδια αρχή του οικείου κράτους μέλους.

Τα κράτη μέλη καταβάλλουν την τελευταία δόση μόνο αφού ελέγξουν την ορθή εφαρμογή του μέτρου.

7. Η ενίσχυση περιορίζεται στο 10 % της ετήσιας παραγωγής που διαθέτει στο εμπόριο η ομάδα ή η οργάνωση παραγωγών.

8. Το ποσό της ενίσχυσης περιορίζεται σε 100 000 EUR ανά έτος. Η ενίσχυση είναι φθίνουσα.

Άρθρο 20

Ενισχύσεις για τη συμμετοχή παραγωγών γεωργικών προϊόντων σε συστήματα ποιότητας

1. Οι κατωτέρω κατηγορίες ενίσχυσης σε παραγωγούς γεωργικών προϊόντων και σε ομάδες παραγωγών συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης:

α) ενισχύσεις για νέα συμμετοχή σε συστήματα ποιότητας, εάν πληρούν τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στις παραγράφους 2 έως 6 του παρόντος άρθρου, καθώς και στο κεφάλαιο I·

β) ενισχύσεις για δαπάνες υποχρεωτικών μέτρων ελέγχου σε σχέση με τα συστήματα ποιότητας τα οποία λαμβάνονται κατ' εφαρμογή της ενωσιακής ή εθνικής νομοθεσίας από την αρμόδια αρχή, ή για λογαριασμό της, εάν πληρούν τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στις παραγράφους 2, 4, 6, 7 και 8 του παρόντος άρθρου, καθώς και στο κεφάλαιο I·

γ) ενισχύσεις για την κάλυψη του κόστους των δραστηριοτήτων έρευνας της αγοράς, επινόησης και σχεδιασμού προϊόντος και για την προετοιμασία των αιτήσεων αναγνώρισης των συστημάτων ποιότητας, εάν πληρούν τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στις παραγράφους 2, 6, 7 και 8 του παρόντος άρθρου, καθώς και στο κεφάλαιο I.

2. Η ενίσχυση που αναφέρεται στην παράγραφο 1 χορηγείται σε σχέση με τα ακόλουθα συστήματα ποιότητας:
- α) συστήματα ποιότητας που θεσπίζονται βάσει των ακόλουθων διατάξεων:
- i) μέρος II τίτλος II κεφάλαιο I τμήμα 2 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1308/2013 όσον αφορά τον οίνο·
 - ii) κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1151/2012·
 - iii) κανονισμός (ΕΕ) 2018/848 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽³²⁾·
 - iv) κανονισμός (ΕΕ) 2019/787 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽³³⁾·
 - v) κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 251/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽³⁴⁾·
- β) συστήματα ποιότητας, που περιλαμβάνουν συστήματα πιστοποίησης γεωργικών εκμεταλλεύσεων, για γεωργικά προϊόντα τα οποία αναγνωρίζονται από τα κράτη μέλη, εφόσον πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις:
- i) η ιδιοτυπία του τελικού προϊόντος που παράγεται βάσει τέτοιων συστημάτων ποιότητας απορρέει από σαφείς υποχρεώσεις, ώστε να παρέχονται εγγυήσεις για ένα από τα ακόλουθα:
 - τα ειδικά χαρακτηριστικά του προϊόντος,
 - τις ειδικές μεθόδους γεωργίας ή παραγωγής,
 - την ποιότητα του τελικού προϊόντος που υπερβαίνει σαφώς τα συνήθη εμπορικά πρότυπα όσον αφορά τη δημόσια υγεία, την υγεία των ζώων ή των φυτών, την καλή διαβίωση των ζώων ή την προστασία του περιβάλλοντος·
 - ii) το σύστημα ποιότητας είναι ανοικτό σε όλους τους παραγωγούς·
 - iii) το σύστημα ποιότητας περιλαμβάνει δεσμευτικές προδιαγραφές τελικών προϊόντων και η τήρηση των εν λόγω προδιαγραφών ελέγχεται από τις δημόσιες αρχές ή από ανεξάρτητο φορέα ελέγχου·
 - iv) το σύστημα ποιότητας είναι διαφανές και να εξασφαλίζει την πλήρη ιχνηλασιμότητα των γεωργικών προϊόντων·
- γ) συστήματα εθελοντικής πιστοποίησης γεωργικών προϊόντων τα οποία αναγνωρίζονται από τα οικεία κράτη μέλη ως ανταποκρινόμενα στις απαιτήσεις της ανακοίνωσης της Επιτροπής με τίτλο «Κατευθυντήριες γραμμές βέλτιστης πρακτικής της ΕΕ για τα συστήματα εθελοντικής πιστοποίησης γεωργικών προϊόντων και τροφίμων» ⁽³⁵⁾.
3. Οι ενισχύσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 στοιχείο α) χορηγούνται στους παραγωγούς γεωργικών προϊόντων υπό τη μορφή ετήσιου ποσού που έχει χαρακτήρα κινήτρου και του οποίου το ύψος καθορίζεται σε συνάρτηση με το ύψος των πάγιων δαπανών που απορρέουν από τη συμμετοχή σε συστήματα ποιότητας.
4. Οι ενισχύσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 στοιχεία α) και β) δεν χορηγούνται για την κάλυψη του κόστους των ελέγχων που αναλαμβάνει ο ίδιος ο δικαιούχος, ή όταν η ενωσιακή νομοθεσία προβλέπει ότι το κόστος των ελέγχων βαρύνει τους παραγωγούς γεωργικών προϊόντων και τις ενώσεις τους, χωρίς να προσδιορίζει το πραγματικό ύψος των επιβαρύνσεων.
5. Οι ενισχύσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 στοιχείο α) χορηγούνται για μέγιστη διάρκεια επτά ετών.
6. Όλες οι επιλέξιμες επιχειρήσεις στην εξεταζόμενη περιοχή έχουν πρόσβαση στις ενισχύσεις υπό αντικειμενικά καθορισμένους όρους.
7. Οι ενισχύσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 στοιχεία β) και γ) δεν συνεπάγονται άμεσες πληρωμές στους δικαιούχους.

Καταβάλλονται στον αρμόδιο φορέα για τα μέτρα ελέγχου, στον φορέα παροχής υπηρεσιών έρευνας ή τον φορέα παροχής συμβουλών.

⁽³²⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2018/848 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2018, για τη βιολογική παραγωγή και την επισήμανση των βιολογικών προϊόντων και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 834/2007 του Συμβουλίου (ΕΕ L 150 της 14.6.2018, σ. 1).

⁽³³⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2019/787 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Απριλίου 2019, για τον ορισμό, την περιγραφή, την παρουσίαση και την επισήμανση των αλκοολούχων ποτών, τη χρήση των ονομασιών των αλκοολούχων ποτών στην παρουσίαση και επισήμανση άλλων τροφίμων, την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων για τα αλκοολούχα ποτά, τη χρήση της αιθυλικής αλκοόλης και των προϊόντων απόσταξης γεωργικής προέλευσης σε ποτά με αλκοόλη, και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 110/2008 (ΕΕ L 130 της 17.5.2019, σ. 1).

⁽³⁴⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 251/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, για τον ορισμό, την περιγραφή, την παρουσίαση, την επισήμανση και την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων των αρωματισμένων αμπελοοινικών προϊόντων και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1601/91 του Συμβουλίου (ΕΕ L 84 της 20.3.2014, σ. 14).

⁽³⁵⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής — Κατευθυντήριες γραμμές βέλτιστης πρακτικής της ΕΕ για τα συστήματα εθελοντικής πιστοποίησης γεωργικών προϊόντων και τροφίμων (ΕΕ C 341 της 16.12.2010, σ. 5).

8. Οι ενισχύσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 στοιχεία β) και γ) περιορίζονται στο 100 % των πραγματικών δαπανών.

Άρθρο 21

Ενισχύσεις για δράσεις μεταφοράς γνώσεων και ενημέρωσης

1. Οι ενισχύσεις για δράσεις ανταλλαγής γνώσεων και ενημέρωσης συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εάν πληρούν τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο και στο κεφάλαιο I του παρόντος κανονισμού.

2. Οι ενισχύσεις καλύπτουν δράσεις επαγγελματικής κατάρτισης και απόκτησης δεξιοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των μαθημάτων επιμόρφωσης, εργαστηρίων, συνεδρίων και ατομικής καθοδήγησης (coaching), δραστηριότητες επίδειξης, δράσεις ενημέρωσης και προώθηση της καινοτομίας.

Οι ενισχύσεις μπορούν επίσης να καλύπτουν βραχυπρόθεσμες ανταλλαγές για διαχείριση γεωργικών εκμεταλλεύσεων και επισκέψεις σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις.

Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι δράσεις που λαμβάνουν στήριξη βάσει του παρόντος άρθρου να συνάδουν με την περιγραφή του συστήματος γεωργικής γνώσης και καινοτομίας (Agricultural Knowledge and Innovation System, AKIS) που προβλέπεται στο στρατηγικό σχέδιο της ΚΓΠ.

Οι ενισχύσεις για δραστηριότητες επίδειξης μπορούν να καλύπτουν σχετικές επενδυτικές δαπάνες.

3. Οι ενισχύσεις καλύπτουν τις ακόλουθες επιλέξιμες δαπάνες:

α) τις δαπάνες διοργάνωσης της επαγγελματικής κατάρτισης, των δράσεων απόκτησης δεξιοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των μαθημάτων επιμόρφωσης, εργαστηρίων, συνεδρίων και ατομικής καθοδήγησης (coaching), δραστηριοτήτων επίδειξης ή δράσεων ενημέρωσης·

β) τα έξοδα μετακίνησης, διαμονής και τα ημερήσια έξοδα των συμμετεχόντων·

γ) τις δαπάνες για την παροχή υπηρεσιών αντικατάστασης κατά την απουσία των συμμετεχόντων·

δ) στην περίπτωση των έργων επίδειξης σε σχέση με τις επενδύσεις:

i) δαπάνες για την κατασκευή, απόκτηση, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδοτικής μίσθωσης, ή βελτίωση ακινήτων, ενώ οι δαπάνες που σχετίζονται με την αγορά γης είναι επιλέξιμες μόνο στον βαθμό που δεν υπερβαίνουν το 10 % των συνολικών επιλέξιμων δαπανών της σχετικής πράξης·

ii) δαπάνες για την αγορά ή τη χρηματοδοτική μίσθωση με δυνατότητα αγοράς μηχανημάτων και εξοπλισμού, μέχρι το ύψος της αγοραίας αξίας του περιουσιακού στοιχείου·

iii) γενικές δαπάνες που συνδέονται με τις δαπάνες που αναφέρονται στα σημεία i) και ii), όπως αμοιβές αρχιτεκτόνων, μηχανικών και συμβούλων, αμοιβές για παροχή συμβουλών σε θέματα περιβαλλοντικής και οικονομικής βιωσιμότητας, συμπεριλαμβανομένων των μελετών σκοπιμότητας· οι δαπάνες για μελέτες σκοπιμότητας εξακολουθούν να είναι επιλέξιμες, ακόμη και όταν, με βάση τα αποτελέσματά τους, δεν πραγματοποιείται καμία δαπάνη βάσει των σημείων i) και ii)·

iv) δαπάνες για τα τέλη προμήθειας, ανάπτυξης ή χρήσης λογισμικού ηλεκτρονικών υπολογιστών, υπολογιστικού νέφους και παρόμοιων λύσεων, καθώς και για την απόκτηση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, αδειών εκμετάλλευσης, δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας και εμπορικών σημάτων.

4. Οι δαπάνες που αναφέρονται στην παράγραφο 3 στοιχείο δ) είναι επιλέξιμες μόνο στον βαθμό που χρησιμοποιούνται για το έργο επίδειξης και για τη χρονική διάρκεια του έργου επίδειξης.

Επιλέξιμες θεωρούνται μόνο οι δαπάνες απόσβεσης που αντιστοιχούν στη διάρκεια του έργου επίδειξης, οι οποίες υπολογίζονται με βάση τις γενικά αποδεκτές λογιστικές αρχές.

5. Οι ενισχύσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 3 στοιχεία α) και γ) δεν συνεπάγονται άμεσες πληρωμές στους δικαιούχους.

Οι ενισχύσεις για τις δαπάνες που αφορούν την παροχή υπηρεσιών αντικατάστασης οι οποίες αναφέρονται στην παράγραφο 3 στοιχείο γ) είναι δυνατό να καταβάλλονται απευθείας στον φορέα παροχής των υπηρεσιών αντικατάστασης.

6. Οι φορείς υλοποίησης δράσεων ανταλλαγής γνώσεων και ενημέρωσης διαθέτουν τις κατάλληλες ικανότητες όσον αφορά τα προσόντα του προσωπικού και τακτική επιμόρφωση για την εκτέλεση των καθηκόντων αυτών.

Οι δραστηριότητες που αναφέρονται στην παράγραφο 2 είναι δυνατό να διοργανώνονται από ομάδες παραγωγών ή άλλες οργανώσεις, ανεξάρτητα από το μέγεθός τους.

7. Όλες οι επιλέξιμες επιχειρήσεις στην εξεταζόμενη περιοχή έχουν πρόσβαση στις ενισχύσεις υπό αντικειμενικά καθορισμένους όρους.

Όταν οι δραστηριότητες που αναφέρονται στην παράγραφο 2 ασκούνται από ομάδες και οργανώσεις παραγωγών, η ιδιότητα του μέλους παρόμοιων ομάδων ή οργανώσεων δεν αποτελεί προϋπόθεση πρόσβασης στις εν λόγω δραστηριότητες.

Ενδεχόμενη συνεισφορά μη μελών για την κάλυψη των διοικητικών δαπανών της σχετικής ομάδας ή οργάνωσης παραγωγών περιορίζεται στο κόστος παροχής των δραστηριοτήτων που αναφέρονται στην παράγραφο 2.

8. Η ένταση της ενίσχυσης περιορίζεται στο 100 % των επιλέξιμων δαπανών.

Στην περίπτωση των έργων επίδειξης που αναφέρονται στην παράγραφο 3 στοιχείο δ), το μέγιστο ποσό ενίσχυσης περιορίζεται σε 100 000 EUR κατά τη διάρκεια 3 οικονομικών ετών.

Άρθρο 22

Ενισχύσεις για συμβουλευτικές υπηρεσίες

1. Οι ενισχύσεις για συμβουλευτικές υπηρεσίες συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εάν πληρούν τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο και στο κεφάλαιο I του παρόντος κανονισμού.

2. Η ενίσχυση έχει ως στόχο να βοηθήσει επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον γεωργικό τομέα και γεωργούς νεαρής ηλικίας να επωφεληθούν από τη χρήση συμβουλευτικών υπηρεσιών.

Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι δράσεις που λαμβάνουν στήριξη βάσει του παρόντος άρθρου να συνάδουν με την περιγραφή του συστήματος γεωργικής γνώσης και καινοτομίας (Agricultural Knowledge and Innovation System, AKIS) που προβλέπεται στο στρατηγικό σχέδιο της ΚΓΠ.

3. Η παροχή συμβουλών συνδέεται με έναν τουλάχιστον από τους ειδικούς στόχους που προσδιορίζονται στο άρθρο 6 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115 και καλύπτει, κατ' ελάχιστον, ένα από τα ακόλουθα στοιχεία:

- α) τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τις κανονιστικές απαιτήσεις διαχείρισης και τα πρότυπα ΚΓΠΚ που καθορίζονται στον τίτλο III κεφάλαιο I τμήμα 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115·
- β) τις απαιτήσεις που έχουν καθοριστεί από τα κράτη μέλη για την εφαρμογή της οδηγίας 2000/60/ΕΚ, της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, της οδηγίας 2009/147/ΕΚ, της οδηγίας 2008/50/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽³⁶⁾, της οδηγίας (ΕΕ) 2016/2284 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽³⁷⁾, του κανονισμού (ΕΕ) 2016/2031, του κανονισμού (ΕΕ) 2016/429 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽³⁸⁾, του άρθρου 55 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1107/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽³⁹⁾ και της οδηγίας 2009/128/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽⁴⁰⁾·
- γ) τις γεωργικές πρακτικές που εμποδίζουν την ανάπτυξη αντοχής στα αντιμικροβιακά, όπως ορίζεται στην ανακοίνωση με τίτλο «Ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης κατά της μικροβιακής αντοχής (ΜΑ) στο πλαίσιο της προσέγγισης “Μία υγεία”» ⁽⁴¹⁾·
- δ) την πρόληψη και διαχείριση κινδύνων·
- ε) τον εκσυγχρονισμό, την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, την τομεακή ολοκλήρωση, τον προσανατολισμό στην αγορά και την προώθηση της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας, ιδίως για την προετοιμασία και την υλοποίηση των έργων της επιχειρησιακής ομάδας της ΕΣΚ·
- στ) τις ψηφιακές τεχνολογίες για τη γεωργία όπως αναφέρονται στο άρθρο 114 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115·

⁽³⁶⁾ Οδηγία 2008/50/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 2008, για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα και καθαρότερο αέρα για την Ευρώπη (ΕΕ L 152 της 11.6.2008, σ. 1).

⁽³⁷⁾ Οδηγία (ΕΕ) 2016/2284 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Δεκεμβρίου 2016, σχετικά με τη μείωση των εθνικών εκπομπών ορισμένων ατμοσφαιρικών ρύπων, την τροποποίηση της οδηγίας 2003/35/ΕΚ και την κατάργηση της οδηγίας 2001/81/ΕΚ (ΕΕ L 344 της 17.12.2016, σ. 1).

⁽³⁸⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2016/429 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Μαρτίου 2016, σχετικά με τις μεταδοτικές νόσους των ζώων και για την τροποποίηση και την κατάργηση ορισμένων πράξεων στον τομέα της υγείας των ζώων («νόμος για την υγεία των ζώων») (ΕΕ L 84 της 31.3.2016, σ. 1).

⁽³⁹⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1107/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Οκτωβρίου 2009, σχετικά με τη διάθεση φυτοπροστατευτικών προϊόντων στην αγορά και την κατάργηση των οδηγιών 79/117/ΕΟΚ και 91/414/ΕΟΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 309 της 24.11.2009, σ. 1).

⁽⁴⁰⁾ Οδηγία 2009/128/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Οκτωβρίου 2009, σχετικά με τον καθορισμό πλαισίου κοινοτικής δράσης με σκοπό την επίτευξη ορθολογικής χρήσης των γεωργικών φαρμάκων (ΕΕ L 309 της 24.11.2009, σ. 71).

⁽⁴¹⁾ «Ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης κατά της μικροβιακής αντοχής (ΜΑ)» [COM(2017) 339 final].

- ζ) τη βιώσιμη διαχείριση των θρεπτικών ουσιών, συμπεριλαμβανομένης, το αργότερο από το 2024, της χρήσης του εργαλείου για τη βιωσιμότητα των γεωργικών εκμεταλλεύσεων για τα θρεπτικά συστατικά, το οποίο αναφέρεται στο άρθρο 15 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115·
- η) τους όρους απασχόλησης, τις υποχρεώσεις των εργοδοτών, την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία και την κοινωνική στήριξη στις γεωργικές κοινότητες·
- θ) τη βιώσιμη παραγωγή ζωοτροφών, την αξιολόγηση ζωοτροφών όσον αφορά την περιεκτικότητα σε θρεπτικές ουσίες και την αξία χορτονομής, την τεκμηρίωση, τον σχεδιασμό και τον έλεγχο της διατροφής ζώων εκτροφής με βάση τις ανάγκες.

4. Η παροχή συμβουλών μπορεί επίσης να καλύπτει και άλλα θέματα, εκτός από εκείνα που αναφέρονται στην παράγραφο 3, σχετικά με τις οικονομικές και περιβαλλοντικές επιδόσεις της γεωργικής εκμετάλλευσης, συμπεριλαμβανομένων θεμάτων ανταγωνιστικότητας. Μπορεί να περιλαμβάνουν συμβουλές για την ανάπτυξη μικρών εφοδιαστικών αλυσίδων, για τη βιολογική γεωργία, για την εξοικονόμηση βιώσιμης ενέργειας, για την ενεργειακή απόδοση και την παραγωγή και χρήση ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές για τη γεωργία, για την αύξηση της βιοποικιλότητας ή των επιδόσεων στον τομέα της βιοποικιλότητας, καθώς και για τις πτυχές της υγείας στον τομέα της ζωικής παραγωγής.

5. Η ενίσχυση λαμβάνει τη μορφή επιδοτούμενης υπηρεσίας.

6. Οι φορείς που επιλέγονται για την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών διαθέτουν τους κατάλληλους πόρους υπό τη μορφή καταρτισμένου και εξειδικευμένου προσωπικού και συμβουλευτική πείρα και αξιοπιστία όσον αφορά τα πεδία στα οποία παρέχουν συμβουλές.

Οι συμβουλευτικές υπηρεσίες είναι δυνατό να παρέχονται από ομάδες παραγωγών ή άλλες οργανώσεις, ανεξάρτητα από το μέγεθός τους.

Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι φορείς παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών να είναι αμερόληπτοι και να μην υπάρχει σύγκρουση συμφερόντων.

7. Όλες οι επιλέξιμες επιχειρήσεις στην εξεταζόμενη περιοχή έχουν πρόσβαση στις ενισχύσεις υπό αντικειμενικά καθορισμένους όρους.

Όταν οι συμβουλευτικές υπηρεσίες παρέχονται από ομάδες και οργανώσεις παραγωγών, η ιδιότητα του μέλους αυτών των ομάδων ή οργανώσεων δεν αποτελεί προϋπόθεση για την πρόσβαση στην υπηρεσία.

Ενδεχόμενη συνεισφορά μη μελών για την κάλυψη των διοικητικών δαπανών της σχετικής ομάδας ή οργάνωσης περιορίζεται στο κόστος παροχής της συμβουλευτικής υπηρεσίας.

8. Το ποσό της ενίσχυσης περιορίζεται στο 100 % των επιλέξιμων δαπανών έως 25 000 EUR (εκτός εκείνων που αναφέρονται στην παράγραφο 4) ανά περίοδο τριών ετών, για συμβουλές που παρέχονται από φορείς παροχής υπηρεσιών σε έναν μόνο δικαιούχο που δραστηριοποιείται στην πρωτογενή γεωργική παραγωγή.

9. Το ποσό της ενίσχυσης περιορίζεται στο 100 % των επιλέξιμων δαπανών έως 200 000 EUR (εκτός από εκείνες που αναφέρονται στην παράγραφο 4) ανά τριετία, για συμβουλές που παρέχονται από φορείς παροχής υπηρεσιών σε έναν μόνο δικαιούχο που δραστηριοποιείται στη μεταποίηση και εμπορία γεωργικών προϊόντων.

Άρθρο 23

Ενισχύσεις για υπηρεσίες αντικατάστασης στην εκμετάλλευση

1. Οι ενισχύσεις για υπηρεσίες αντικατάστασης στην εκμετάλλευση συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εάν πληρούν τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο και στο κεφάλαιο I του παρόντος κανονισμού.

2. Οι ενισχύσεις καλύπτουν τις πραγματικές δαπάνες αντικατάστασης κατόχου εκμετάλλευσης, φυσικού προσώπου το οποίο είναι μέλος του νοικοκυριού της εκμετάλλευσης ή γεωργικού εργάτη, κατά τη διάρκεια της απουσίας τους από την εργασία λόγω ασθένειας, συμπεριλαμβανομένης της ασθένειας των παιδιών τους και σοβαρής ασθένειας συγκατοίκου, που απαιτεί συνεχή φροντίδα, διακοπών, άδειας μητρότητας και γονικής άδειας, υποχρεωτικής στρατιωτικής θητείας ή στην περίπτωση του άρθρου 21 παράγραφος 3 στοιχείο γ).

3. Η συνολική διάρκεια της αντικατάστασης περιορίζεται σε 3 μήνες ετησίως ανά δικαιούχο, με εξαίρεση την αντικατάσταση λόγω άδειας μητρότητας και γονικής άδειας και την αντικατάσταση κατά τη διάρκεια της υποχρεωτικής στρατιωτικής θητείας. Για την άδεια μητρότητας και τη γονική άδεια, η αντικατάσταση περιορίζεται σε 6 μήνες σε κάθε περίπτωση. Για την υποχρεωτική στρατιωτική θητεία, η διάρκεια της αντικατάστασης περιορίζεται στη διάρκεια της θητείας.

4. Η ενίσχυση λαμβάνει τη μορφή επιδοτούμενης υπηρεσίας.

Οι υπηρεσίες αντικατάστασης στην εκμετάλλευση είναι δυνατό να παρέχονται από ομάδες και οργανώσεις παραγωγών, ανεξάρτητα από το μέγεθός τους. Στην περίπτωση αυτή, η ιδιότητα του μέλους αυτών των ομάδων ή οργανώσεων δεν πρέπει να αποτελεί όρο για την πρόσβαση στις υπηρεσίες.

5. Η ένταση της ενίσχυσης περιορίζεται στο 100 % των πραγματικών δαπανών.

Άρθρο 24

Ενισχύσεις για μέτρα προώθησης γεωργικών προϊόντων

1. Οι ενισχύσεις για μέτρα προώθησης γεωργικών προϊόντων συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εάν πληρούν τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο και στο κεφάλαιο I του παρόντος κανονισμού.

2. Οι ενισχύσεις καλύπτουν το κόστος για:

- α) τη διοργάνωση διαγωνισμών, εμπορικών πανηγύρεων ή εκθέσεων και τη συμμετοχή σε αυτούς/αυτές·
- β) δημοσιεύσεις που αποσκοπούν στην ευαισθητοποίηση του ευρύτερου κοινού για τα γεωργικά προϊόντα.

3. Οι δημοσιεύσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 2 στοιχείο β) δεν κάνουν αναφορά σε καμία συγκεκριμένη επιχείρηση, εμπορική επωνυμία ή προέλευση.

Ωστόσο, ο περιορισμός αυτός δεν ισχύει για αναφορές σε προέλευση γεωργικών προϊόντων που καλύπτονται από:

- α) συστήματα ποιότητας όπως αναφέρονται στο άρθρο 20 παράγραφος 2 στοιχείο α), υπό την προϋπόθεση ότι η αναφορά αντιστοιχεί ακριβώς σε αυτήν που προστατεύεται από την Ένωση·
- β) συστήματα ποιότητας όπως αναφέρονται στο άρθρο 20 παράγραφος 2 στοιχεία β) και γ), υπό την προϋπόθεση ότι η εν λόγω αναφορά είναι δευτερεύουσα στο μήνυμα.

4. Οι ενισχύσεις καλύπτουν τις ακόλουθες επιλέξιμες δαπάνες για τη διοργάνωση διαγωνισμών, εμπορικών πανηγύρεων ή εκθέσεων:

- α) τα έξοδα συμμετοχής·
- β) τα έξοδα ταξιδιού και τα έξοδα για τη μεταφορά ζώων και των προϊόντων που θα καλύπτει η δράση προώθησης·
- γ) τις δαπάνες δημοσίευσης ανακοίνωσης σχετικά με την εκδήλωση σε έντυπα και δικτυακούς τόπους·
- δ) το μίσθωμα των εκθεσιακών χώρων και περιπτέρων και τα έξοδα εγκατάστασης και αποσυναρμολόγησής τους·
- ε) συμβολικά έπαθλα αξίας έως 3 000 EUR ανά έπαθλο και ανά νικητή διαγωνισμού.

5. Οι ενισχύσεις καλύπτουν τις ακόλουθες επιλέξιμες δαπάνες για δημοσιεύσεις που αποσκοπούν στην ευαισθητοποίηση του ευρύτερου κοινού για τα γεωργικά προϊόντα:

- α) το κόστος δημοσιεύσεων σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή, σε δικτυακούς τόπους και με σύντομα διαφημιστικά μηνύματα σε ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης, στο ραδιόφωνο ή την τηλεόραση, με σκοπό την παροχή τεκμηριωμένων πληροφοριών σχετικά με τους δικαιούχους από μια συγκεκριμένη περιοχή ή που παράγουν ένα συγκεκριμένο γεωργικό προϊόν, υπό τον όρο ότι οι πληροφορίες είναι ουδέτερες και ότι όλοι οι ενδιαφερόμενοι δικαιούχοι έχουν ίσες ευκαιρίες να περιληφθούν στη δημοσίευση·
- β) δαπάνες για τη διάδοση επιστημονικών γνώσεων, καθώς και τεκμηριωμένων πληροφοριών σχετικά με:
 - i) συστήματα ποιότητας, όπως αναφέρονται στο άρθρο 20 παράγραφος 2, τα οποία είναι ανοικτά σε γεωργικά προϊόντα άλλων κρατών μελών και τρίτων χωρών·
 - ii) γενόσημα γεωργικά προϊόντα, καθώς και τα διατροφικά τους οφέλη και τις προτεινόμενες χρήσεις τους.

6. Η ενίσχυση χορηγείται σε μία από τις ακόλουθες μορφές:

- α) σε είδος·
- β) με βάση την επιστροφή των πραγματικών δαπανών του δικαιούχου·
- γ) όσον αφορά τις ενισχύσεις για συμβολικά έπαθλα, και σε μετρητά.

Όταν η ενίσχυση χορηγείται σε είδος, η ενίσχυση λαμβάνει τη μορφή επιδοτούμενης υπηρεσίας.

Τα μέτρα προώθησης είναι δυνατό να υλοποιούνται από ομάδες παραγωγών ή άλλες οργανώσεις, ανεξάρτητα από το μέγεθός τους.

Η ενίσχυση για την απονομή των συμβολικών επάθλων που αναφέρονται στην παράγραφο 4 στοιχείο ε) καταβάλλεται στον φορέα υλοποίησης των μέτρων προώθησης μόνο αν το έπαθλο έχει πράγματι απονεμηθεί και με την προσκόμιση απόδειξης της απονομής.

7. Όλες οι επιλέξιμες επιχειρήσεις της συγκεκριμένης περιοχής έχουν πρόσβαση στις ενισχύσεις για μέτρα προώθησης, υπό αντικειμενικά καθορισμένους όρους.

Όταν τα μέτρα προώθησης υλοποιούνται από ομάδες και οργανώσεις παραγωγών, η συμμετοχή δεν πρέπει να εξαρτάται από την ιδιότητα μέλους αυτών των ομάδων ή οργανώσεων. Ενδεχόμενη συνεισφορά μη μελών για την κάλυψη των διοικητικών τελών για τη σχετική ομάδα ή οργάνωση παραγωγών περιορίζεται στο κόστος υλοποίησης των μέτρων προώθησης.

8. Η ένταση της ενίσχυσης περιορίζεται στο 100 % των επιλέξιμων δαπανών.

Άρθρο 25

Ενισχύσεις για την αποκατάσταση ζημιών που προκαλούνται από δυσμενή κλιματικά φαινόμενα που είναι δυνατό να εξομοιωθούν με θεομηνία

1. Οι ενισχύσεις για την αποκατάσταση ζημιών που προκαλούνται από δυσμενές κλιματικό φαινόμενο που μπορεί να εξομοιωθεί με θεομηνία συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εάν πληρούν τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο και στο κεφάλαιο I του παρόντος κανονισμού.

2. Ενισχύσεις για την επανόρθωση ζημιών που προκαλούνται από δυσμενές κλιματικό φαινόμενο το οποίο μπορεί να εξομοιωθεί με θεομηνία υπόκεινται στις ακόλουθες σωρευτικές προϋποθέσεις:

- α) η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους έχει αναγνωρίσει επίσημα το φαινόμενο ως δυσμενές κλιματικό φαινόμενο που μπορεί να εξομοιωθεί με θεομηνία·
- β) υπάρχει άμεση αιτιώδης συνάφεια μεταξύ του δυσμενούς κλιματικού φαινομένου που μπορεί να εξομοιωθεί με θεομηνία και της ζημίας που υπέστη η επιχείρηση.

3. Όπου κρίνεται σκόπιμο, τα κράτη μέλη μπορούν να καθορίζουν εκ των προτέρων κριτήρια, βάσει των οποίων θεωρείται ότι έχει χορηγηθεί η επίσημη αναγνώριση που αναφέρεται στην παράγραφο 2 στοιχείο α).

4. Η ενίσχυση καταβάλλεται απευθείας στην ενδιαφερόμενη επιχείρηση ή σε ομάδα ή οργάνωση παραγωγών μέλος της οποίας είναι η επιχείρηση.

Όταν η ενίσχυση καταβάλλεται σε ομάδα ή οργάνωση παραγωγών, το ύψος της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το ποσό της ενίσχυσης για το οποίο είναι επιλέξιμη η επιχείρηση.

5. Τα καθεστώτα ενισχύσεων τα οποία αφορούν δυσμενές κλιματικό φαινόμενο που μπορεί να εξομοιωθεί με θεομηνία θεσπίζονται εντός τριών ετών και η ενίσχυση καταβάλλεται εντός τεσσάρων ετών από την ημερομηνία επέλευσης του δυσμενούς κλιματικού φαινομένου που μπορεί να εξομοιωθεί με θεομηνία.

6. Επιλέξιμες είναι οι δαπάνες για την αποκατάσταση των ζημιών που προκλήθηκαν ως άμεσο επακόλουθο του δυσμενούς κλιματικού φαινομένου που μπορεί να εξομοιωθεί με θεομηνία, όπως εκτιμώνται από δημόσια αρχή, από ανεξάρτητο εμπειρογνώμονα αναγνωρισμένο από τη χορηγούσα αρχή ή από ασφαλιστική επιχείρηση.

7. Η ζημία που προκλήθηκε λόγω του δυσμενούς κλιματικού φαινομένου που μπορεί να εξομοιωθεί με θεομηνία υπολογίζεται στο επίπεδο του κάθε δικαιούχου. Η ενίσχυση μπορεί να αφορά τα ακόλουθα:

α) την απώλεια εισοδήματος από την πλήρη ή μερική καταστροφή της γεωργικής παραγωγής και των μέσων παραγωγής, σύμφωνα με την παράγραφο 8·

β) τις υλικές ζημιές, όπως αναφέρονται στην παράγραφο 9.

8. Η απώλεια εισοδήματος υπολογίζεται με αφαίρεση:

α) του γινόμενου της ποσότητας των γεωργικών προϊόντων που παράχθηκαν κατά το έτος επέλευσης του δυσμενούς κλιματικού φαινομένου που μπορεί να εξομοιωθεί με θεομηνία, ή κατά τη διάρκεια καθενός από τα επόμενα έτη που επηρεάστηκαν από την ολοσχερή ή μερική καταστροφή των μέσων παραγωγής, επί τη μέση ληφθείσα τιμή πώλησης κατά το εν λόγω έτος·

από

β) το γινόμενο της μέσης ετήσιας ποσότητας γεωργικών προϊόντων που παράχθηκαν κατά την τριετία που προηγήθηκε του δυσμενούς κλιματικού φαινομένου που μπορεί να εξομοιωθεί με θεομηνία, ή ενός μέσου όρου τριετίας βασισμένου στην πενταετή περίοδο που προηγήθηκε του δυσμενούς κλιματικού φαινομένου που μπορεί να εξομοιωθεί με θεομηνία, εξαιρουμένης της υψηλότερης και της χαμηλότερης τιμής, επί τη μέση ληφθείσα τιμή πώλησης.

Σε περίπτωση που μια ΜΜΕ συστάθηκε σε διάστημα μικρότερο των τριών ετών από την ημερομηνία επέλευσης του δυσμενούς κλιματικού φαινομένου που μπορεί να εξομοιωθεί με θεομηνία, η αναφορά στην τριετή περίοδο της παραγράφου 8 στοιχείο β) νοείται ως αναφορά στην ποσότητα που παράγεται και πωλείται από μια μέση επιχείρηση του ίδιου μεγέθους με τον αιτούντα, δηλαδή πολύ μικρή επιχείρηση ή μικρή επιχείρηση ή μεσαία επιχείρηση, αντίστοιχα, στον εθνικό ή περιφερειακό τομέα που επλήγη από το δυσμενές κλιματικό φαινόμενο που μπορεί να εξομοιωθεί με θεομηνία.

Η απώλεια εισοδήματος μπορεί να υπολογίζεται είτε σε επίπεδο ετήσιας γεωργικής παραγωγής είτε σε επίπεδο καλλιέργειας ή ζωικού κεφαλαίου.

Το ποσό της απώλειας εισοδήματος μπορεί να προσαυξηθεί με άλλες δαπάνες που επιβάρυναν τον δικαιούχο λόγω του δυσμενούς κλιματικού φαινομένου που μπορεί να εξομοιωθεί με θεομηνία.

Το εν λόγω ποσό της απώλειας εισοδήματος μειώνεται κατά το ποσό άλλων δαπανών που δεν πραγματοποιήθηκαν λόγω του δυσμενούς κλιματικού φαινομένου που μπορεί να εξομοιωθεί με θεομηνία.

Μπορούν να χρησιμοποιούνται δείκτες για τον υπολογισμό της γεωργικής παραγωγής του δικαιούχου, υπό την προϋπόθεση ότι η χρησιμοποιούμενη μέθοδος υπολογισμού επιτρέπει τον καθορισμό της πραγματικής ζημίας του δικαιούχου για το συγκεκριμένο έτος.

9. Η υλική ζημία σε περιουσιακά στοιχεία, όπως κτίρια, εξοπλισμός και μηχανήματα, αποθέματα και μέσα παραγωγής της γεωργικής εκμετάλλευσης, που προκλήθηκε από το δυσμενές κλιματικό φαινόμενο που μπορεί να εξομοιωθεί με θεομηνία υπολογίζεται με βάση το κόστος επισκευής ή την οικονομική αξία που είχε το σχετικό περιουσιακό στοιχείο πριν από την επέλευση του δυσμενούς κλιματικού φαινομένου που μπορεί να εξομοιωθεί με θεομηνία.

Η υλική αυτή ζημία δεν μπορεί να υπερβαίνει το κόστος επισκευής ή τη μείωση στην εύλογη αγοραία αξία που προκλήθηκε από την καταστροφή, δηλαδή τη διαφορά μεταξύ της αξίας του περιουσιακού στοιχείου αμέσως πριν και αμέσως μετά την επέλευση του δυσμενούς κλιματικού φαινομένου που μπορεί να εξομοιωθεί με θεομηνία.

Όταν η μείωση του εισοδήματος του δικαιούχου που αναφέρεται στην παράγραφο 8 υπολογίζεται με βάση το επίπεδο της φυτικής παραγωγής ή του ζωικού κεφαλαίου, λαμβάνεται υπόψη μόνο η υλική ζημία που συνδέεται με την εν λόγω φυτική παραγωγή ή ζωικό κεφάλαιο.

10. Οι ενισχύσεις μειώνονται κατά τουλάχιστον 50 %, εκτός εάν χορηγούνται σε δικαιούχους οι οποίοι έχουν συνάψει ασφαλιστική σύμβαση που καλύπτει τουλάχιστον το 50 % της μέσης ετήσιας παραγωγής τους ή του συνδεδεμένου με την παραγωγή εισοδήματός τους και τους στατιστικά συχνότερους κλιματικούς κινδύνους στο σχετικό κράτος μέλος ή περιφέρεια για τους οποίους παρέχεται ασφαλιστική κάλυψη.

11. Η ενίσχυση και κάθε άλλη πληρωμή που χορηγείται ως αντιστάθμιση για τη ζημία, συμπεριλαμβανομένων των πληρωμών βάσει άλλων εθνικών ή ενωσιακών μέτρων ή ασφαλιστήριων συμβολαίων, περιορίζεται στο 80 % των επιλέξιμων δαπανών.

Η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί έως και σε 90 % σε περιοχές που αντιμετωπίζουν φυσικούς περιορισμούς.

Άρθρο 26

Ενισχύσεις για τις δαπάνες πρόληψης, ελέγχου και εξάλειψης ασθενειών των ζώων ή επιβλαβών για τα φυτά οργανισμών και ενισχύσεις για την αποκατάσταση ζημιών που προκαλούνται από ασθένειες ζώων ή επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμούς

1. Οι ενισχύσεις για την κάλυψη των δαπανών πρόληψης, καταπολέμησης και εξάλειψης ασθενειών των ζώων ή επιβλαβών για τα φυτά οργανισμών και οι ενισχύσεις για την αποκατάσταση ζημιών που προκαλούνται από τις εν λόγω ασθένειες των ζώων ή τους εν λόγω επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμούς συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3, εάν πληρούν τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο και στο κεφάλαιο I του παρόντος κανονισμού.

2. Η ενίσχυση υπόκειται στις ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) καταβάλλεται μόνο για ασθένειες των ζώων ή επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμούς που διέπονται, σε ενωσιακό ή εθνικό επίπεδο, από νομοθετικές, κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις·

β) εντάσσεται στο πλαίσιο ενός από τα εξής:

i) δημόσιο πρόγραμμα σε ενωσιακό, εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο για την πρόληψη, την καταπολέμηση ή την εξάλειψη της σχετικής ασθένειας των ζώων ή του επιβλαβούς για τα φυτά οργανισμού·

ii) μέτρα έκτακτης ανάγκης που επιβάλλονται από την αρμόδια αρχή του κράτους μέλους·

- iii) μέτρα για την εξάλειψη ή τον περιορισμό επιβλαβούς για τα φυτά οργανισμού που εφαρμόζονται σύμφωνα με το άρθρο 18, το άρθρο 28 παράγραφοι 1 και 2, το άρθρο 29 παράγραφοι 1 και 2, το άρθρο 30 παράγραφος 1 και το άρθρο 33 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2016/2031·
- iv) μέτρα για την πρόληψη, την καταπολέμηση και την εξάλειψη ασθενειών των ζώων σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2016/429.

Το πρόγραμμα και τα μέτρα που αναφέρονται στο στοιχείο β) περιλαμβάνουν περιγραφή των σχετικών μέτρων πρόληψης, καταπολέμησης ή εξάλειψης.

3. Όσον αφορά τις ασθένειες των ζώων, οι ενισχύσεις χορηγούνται για τις ασθένειες των ζώων οι οποίες περιλαμβάνονται στον κατάλογο των ασθενειών των ζώων που αναφέρεται στο άρθρο 5 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2016/429, στον κατάλογο των ζωοανθρωπονόσων που περιλαμβάνεται στο παράρτημα ΙΙΙ του κανονισμού (ΕΕ) 2021/690 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽⁴²⁾ ή στον κατάλογο των ζωικών νόσων, μολύνσεων και προσβολών του κώδικα υγείας χερσαίων ζώων που καταρτίστηκε από τον Παγκόσμιο Οργανισμό για την Υγεία των Ζώων.

4. Οι ενισχύσεις είναι δυνατό να χορηγούνται επίσης και για αναδυόμενες νόσους, οι οποίες πληρούν τα κριτήρια του άρθρου 6 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2016/429.

5. Οι ενισχύσεις δεν αφορούν μέτρα το κόστος των οποίων η ενωσιακή νομοθεσία προβλέπει ότι βαρύνει τον δικαιούχο, εκτός εάν το κόστος των εν λόγω μέτρων αντισταθμίζεται πλήρως από την επιβολή υποχρεωτικών επιβαρύνσεων στους δικαιούχους.

6. Η ενίσχυση καταβάλλεται απευθείας στην ενδιαφερόμενη επιχείρηση ή σε ομάδα ή οργάνωση παραγωγών μέλος της οποίας είναι η επιχείρηση.

Όταν η ενίσχυση καταβάλλεται σε ομάδα ή οργάνωση παραγωγών, το ύψος της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το ποσό της ενίσχυσης για το οποίο είναι επιλέξιμη η επιχείρηση.

7. Τα καθεστώτα ενισχύσεων που αφορούν ασθένεια των ζώων ή επιβλαβή για τα φυτά οργανισμό θεσπίζονται εντός τριών ετών και η ενίσχυση καταβάλλεται εντός τεσσάρων ετών από την ημερομηνία της δαπάνης ή της ζημίας που προκαλείται από την ασθένεια των ζώων ή τον επιβλαβή για τα φυτά οργανισμό.

8. Στην περίπτωση μέτρων που αφορούν ασθένεια των ζώων, επιβλαβές για τα φυτά ή χωροκατακτητικό ξένο είδος, με την έννοια του χωροκατακτητικού ξένου είδους ενωσιακού ενδιαφέροντος όπως ορίζεται στο άρθρο 3 σημείο 3 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1143/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽⁴³⁾ και του χωροκατακτητικού ξένου είδους εθνικού ενδιαφέροντος όπως ορίζεται στο άρθρο 3 σημείο 4 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1143/2014, που δεν έχει ακόμη εμφανιστεί (στο εξής: μέτρα πρόληψης), η ενίσχυση καλύπτει τις ακόλουθες επιλέξιμες δαπάνες:

- α) για υγειονομικούς ελέγχους·
- β) για αναλύσεις, συμπεριλαμβανομένων διαγνώσεων in-vitro·
- γ) για δοκιμές και άλλα μέτρα ανίχνευσης, καθώς και δοκιμές για ΜΣΕ και ΣΕΒ·
- δ) για την αγορά, αποθήκευση, διανομή και διαχείριση εμβολίων, φαρμάκων και ουσιών για χορήγηση στα ζώα, καθώς και φυτοπροστατευτικών προϊόντων και βιοκτόνων·
- ε) για τη σφαγή ή θανάτωση ζώων ή για την καταστροφή ζωικών προϊόντων και φυτών, καθώς και για τον καθαρισμό και την απολύμανση ή την απεντόμωση της εκμετάλλευσης και του εξοπλισμού·
- στ) για τη θέσπιση ή βελτίωση μέτρων βιοπροφύλαξης.

9. Όσον αφορά τα μέτρα καταπολέμησης και εξάλειψης, οι ενισχύσεις καλύπτουν τις ακόλουθες επιλέξιμες δαπάνες:

- α) για δοκιμές και άλλα μέτρα ανίχνευσης σε περίπτωση ζωικών ασθενειών, καθώς και δοκιμές για ΜΣΕ και ΣΕΒ·
- β) για την αγορά, αποθήκευση, διανομή και διαχείριση εμβολίων, φαρμάκων και ουσιών για χορήγηση στα ζώα, καθώς και φυτοπροστατευτικών προϊόντων και βιοκτόνων·
- γ) για τη σφαγή ή θανάτωση και καταστροφή ζώων και καταστροφή των προϊόντων που συνδέονται με αυτά, ή για την καταστροφή των φυτών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που πεθαίνουν ή καταστρέφονται ως αποτέλεσμα εμβολιασμών ή άλλων μέτρων που διατάσσονται από τις αρμόδιες δημόσιες αρχές·

⁽⁴²⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/690 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Απριλίου 2021, για τη θέσπιση προγράμματος για την εσωτερική αγορά, την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένων των μικρομεσαίων, τον τομέα των φυτών, των ζώων, των τροφίμων και των ζωοτροφών, και τις ευρωπαϊκές στατιστικές (Πρόγραμμα για την ενιαία αγορά) και για την κατάργηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 99/2013, (ΕΕ) αριθ. 1287/2013, (ΕΕ) αριθ. 254/2014 και (ΕΕ) αριθ. 652/2014 (ΕΕ L 153 της 3.5.2021, σ. 1).

⁽⁴³⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1143/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2014, για την πρόληψη και διαχείριση της εισαγωγής και εξάπλωσης χωροκατακτητικών ξένων ειδών (ΕΕ L 317 της 4.11.2014, σ. 35).

δ) για τον καθαρισμό, την απολύμανση και την απεντόμωση της εκμετάλλευσης και του εξοπλισμού με βάση την επιδημιολογία και τα χαρακτηριστικά του παθογόνου οργανισμού ή του φορέα.

10. Όσον αφορά τις ενισχύσεις για την αποκατάσταση των ζημιών που προκαλούνται από ασθένειες ζώων ή επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμούς, η αποζημίωση πρέπει να υπολογίζεται μόνο με βάση τα εξής:

α) την αγοραία αξία των ζώων που έχουν σφαχτεί, θανατωθεί ή πεθάνει ή των ζωικών προϊόντων ή των φυτών που καταστράφηκαν:

i) από την ασθένεια των ζώων ή την προσβολή από επιβλαβή για τα φυτά οργανισμό·

ii) στο πλαίσιο δημόσιου προγράμματος ή μέτρου όπως αναφέρονται στην παράγραφο 2 στοιχείο β)·

β) την απώλεια εισοδήματος λόγω υποχρεώσεων υγειονομικής απομόνωσης, δυσχερειών ανασύστασης του ζωικού κεφαλαίου ή αναφύτευσης και υποχρεωτικής αμειψισποράς που επιβάλλονται στο πλαίσιο δημόσιου προγράμματος ή μέτρου σύμφωνα με την παράγραφο 2 στοιχείο β)·

γ) τις δαπάνες αντικατάστασης εξοπλισμού που καταστράφηκε κατ' εντολή των αρμόδιων αρχών του κράτους μέλους.

Για τους σκοπούς του πρώτου εδαφίου στοιχείο α), η αγοραία αξία καθορίζεται με βάση την αξία των ζώων, προϊόντων και φυτών ακριβώς πριν δημιουργηθεί ή επιβεβαιωθεί οποιαδήποτε υποψία προσβολής από την ασθένεια των ζώων ή τον επιβλαβή για τα φυτά οργανισμό.

11. Η αποζημίωση που υπολογίζεται σύμφωνα με την παράγραφο 10 μειώνεται κατά:

α) ποσό που αντιστοιχεί στις δαπάνες που δεν πραγματοποιήθηκαν άμεσα λόγω της ασθένειας των ζώων ή του επιβλαβούς για τα φυτά οργανισμού, οι οποίες διαφορετικά θα είχαν πραγματοποιηθεί από το δικαιούχο·

β) τα έσοδα από την πώληση των προϊόντων που συνδέονται με τα ζώα που εσφάγησαν ή θανατώθηκαν ή με τα φυτά που καταστράφηκαν για προληπτικούς σκοπούς ή για λόγους εξάλειψης, κατ' εντολή των αρμόδιων αρχών.

12. Οι ενισχύσεις για την αποκατάσταση των ζημιών που προκαλούνται από ασθένειες των ζώων ή επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμούς περιορίζονται στις δαπάνες και τις ζημιές που προκαλούνται από ασθένειες των ζώων και επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμούς για τα οποία η αρμόδια αρχή το κράτους μέλους έχει κάνει ένα από τα ακόλουθα:

α) έχει αναγνωρίσει επίσημα την ύπαρξη εστίας, στην περίπτωση ασθένειας των ζώων·

β) στην περίπτωση των επιβλαβών για τα φυτά οργανισμών, έχει αναγνωρίσει επίσημα την παρουσία τους.

13. Οι ενισχύσεις που αφορούν τις επιλέξιμες δαπάνες που αναφέρονται στις παραγράφους 8 και 9 χορηγούνται σε είδος και καταβάλλονται στον φορέα υλοποίησης των μέτρων πρόληψης, καταπολέμησης και εξάλειψης.

Κατά παρέκκλιση από το πρώτο εδάφιο, οι ενισχύσεις για τις επιλέξιμες δαπάνες που αναφέρονται στις επόμενες διατάξεις είναι δυνατό να χορηγούνται απευθείας στον δικαιούχο βάσει της επιστροφής των πραγματικών δαπανών με τις οποίες επιβαρύνεται ο δικαιούχος:

α) της παραγράφου 8 στοιχεία δ) και ε) και της παραγράφου 9 στοιχείο β), στην περίπτωση ασθενειών των ζώων ή επιβλαβών για τα φυτά οργανισμών·

β) της παραγράφου 8 στοιχείο ε) και της παραγράφου 9 στοιχείο γ), στην περίπτωση των επιβλαβών για τα φυτά οργανισμών και για τον καθαρισμό και την απολύμανση της εκμετάλλευσης και του εξοπλισμού.

14. Δεν χορηγείται καμία μεμονωμένη ενίσχυση, όταν διαπιστώνεται ότι η ασθένεια των ζώων ή η προσβολή από τον επιβλαβή για το φυτό οργανισμό προκλήθηκε εσκεμμένα ή από αμέλεια του δικαιούχου.

15. Η ενίσχυση και κάθε άλλη πληρωμή που χορηγείται στον δικαιούχο, συμπεριλαμβανομένων των πληρωμών βάσει άλλων εθνικών ή ενωσιακών μέτρων ή ασφαλιστήριων συμβολαίων ή ταμείων αλληλοβοήθειας για τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες που αναφέρονται στις παραγράφους 8, 9 και 10, περιορίζονται στο 100 % των επιλέξιμων δαπανών.

Άρθρο 27

Ενισχύσεις στον κτηνοτροφικό τομέα και ενισχύσεις για νεκρά ζώα

1. Οι ακόλουθες ενισχύσεις σε κτηνοτρόφους συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, αν πληρούν τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο και στο κεφάλαιο 1 του παρόντος κανονισμού.

2. Οι ενισχύσεις καλύπτουν το κόστος για:

α) τις διοικητικές δαπάνες για την κατάρτιση και τήρηση βιβλίων αναπαραγωγής·

β) τις δοκιμές που διενεργούνται από τρίτους ή για λογαριασμό τους, με σκοπό τον προσδιορισμό της γενετικής ποιότητας ή της απόδοσης του ζωικού κεφαλαίου, με εξαίρεση τους ελέγχους που διενεργεί ο ιδιοκτήτης του ζωικού κεφαλαίου και τους συνήθεις ελέγχους ποιότητας του γάλακτος·

- γ) την απομάκρυνση νεκρών ζώων·
- δ) την καταστροφή νεκρών ζώων·
- ε) την απομάκρυνση και καταστροφή νεκρών ζώων, όταν η ενίσχυση χρηματοδοτείται μέσω τελών ή υποχρεωτικών εισφορών που προορίζονται για τη χρηματοδότηση της καταστροφής των νεκρών ζώων, υπό τον όρο ότι τα εν λόγω τέλη ή εισφορές περιορίζονται και επιβάλλονται απευθείας στον τομέα του κράτους·
- στ) το κόστος της απομάκρυνσης και καταστροφής νεκρών ζώων, όταν υπάρχει υποχρέωση διενέργειας εξετάσεων για ΜΣΕ στα εν λόγω νεκρά ζώα ή σε περίπτωση εκδήλωσης ασθένειας που αναφέρεται στο άρθρο 26 παράγραφος 3.

3. Οι ενισχύσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 2 στοιχεία γ), δ), ε), και στ) εξαρτώνται από την ύπαρξη συνεκτικού προγράμματος παρακολούθησης και διασφάλισης της ασφαλούς διάθεσης όλων των νεκρών ζώων στο κράτος μέλος.

Οι ενισχύσεις για την κάλυψη ασφαλιστρών που πληρώνουν οι κτηνοτρόφοι για ασφάλιση η οποία καλύπτει το κόστος απομάκρυνσης και καταστροφής νεκρών ζώων, που αναφέρεται στην παράγραφο 2 στοιχείο ε) του παρόντος άρθρου, πληρούν τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 28 παράγραφος 2.

4. Η ενίσχυση χορηγείται σε είδος και δεν συνεπάγεται άμεσες πληρωμές στους δικαιούχους.

Για τη διευκόλυνση της διαχείρισης της ενίσχυσης που αναφέρεται στην παράγραφο 2 στοιχεία γ), δ), ε) και στ), η ενίσχυση μπορεί να καταβάλλεται σε οικονομικούς παράγοντες ή φορείς οι οποίοι πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- α) δραστηριοποιούνται σε επόμενα στάδια της αγοράς σε σχέση με τις κτηνοτροφικές επιχειρήσεις·
- β) παρέχουν υπηρεσίες συναφείς με την απομάκρυνση και την καταστροφή νεκρών ζώων.

5. Η ένταση της ενίσχυσης περιορίζεται στα ακόλουθα ποσοστά:

- α) 70 % των δαπανών των δοκιμών που αναφέρονται στην παράγραφο 2 στοιχείο β)·
- β) 75 % των δαπανών που συνδέονται με την καταστροφή, όπως αναφέρονται στην παράγραφο 2·
- γ) 100 % των δαπανών που συνδέονται με το διοικητικό κόστος, την απομάκρυνση, την καταστροφή και τα ασφαλιστρα που συνδέονται με την απομάκρυνση, όπως αναφέρονται στην παράγραφο 2 στοιχεία α), δ), ε) και στ).

Άρθρο 28

Ενισχύσεις για την καταβολή ασφαλιστρών και χρηματοδοτικών εισφορών σε ταμεία αλληλοβοήθειας

1. Οι ενισχύσεις για την καταβολή ασφαλιστρών και για χρηματοδοτικές εισφορές σε ταμεία αλληλοβοήθειας συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εάν πληρούν τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο και στο κεφάλαιο I του παρόντος κανονισμού.

2. Οι ενισχύσεις για την καταβολή ασφαλιστρών:

- α) δεν αποτελούν εμπόδιο στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς ασφαλιστικών υπηρεσιών·
- β) δεν περιορίζονται στην ασφαλιστική κάλυψη που παρέχεται από μία μόνο ασφαλιστική επιχείρηση ή από έναν όμιλο ασφαλιστικών επιχειρήσεων·
- γ) δεν υπόκεινται στον όρο ότι το ασφαλιστήριο συμβόλαιο πρέπει να έχει συναφθεί με επιχείρηση εγκατεστημένη στο οικείο κράτος μέλος.

3. Σκοπός της ασφάλισης πρέπει να είναι η κάλυψη ζημιών που προκαλούνται από οποιοδήποτε από τα ακόλουθα:

- α) θεομηνίες·
- β) δυσμενές κλιματικό φαινόμενο που μπορεί να εξομοιωθεί με θεομηνία και λοιπά δυσμενή κλιματικά φαινόμενα·
- γ) ασθένειες των ζώων ή επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμούς ή προστατευόμενα είδη·
- δ) αποζημίωση για τα ασφαλιστρα για ασφάλιση η οποία καλύπτει το κόστος απομάκρυνσης και καταστροφής νεκρών ζώων.

4. Η ασφάλιση:

- α) αποζημιώνει μόνο το κόστος για την αποκατάσταση των ζημιών που αναφέρονται στην παράγραφο 3·
- β) δεν απαιτεί ούτε προσδιορίζει τον τύπο ή την ποσότητα της μελλοντικής γεωργικής παραγωγής.

5. Τα κράτη μέλη μπορούν να περιορίσουν το ποσό του ασφαλιστρου που είναι επιλέξιμο για ενίσχυση με την επιβολή κατάλληλων ανώτατων ορίων.

6. Το οικείο ταμείο αλληλοβοήθειας πληροί τις ακόλουθες σωρευτικές προϋποθέσεις:
 - α) είναι διαπιστευμένο από την αρμόδια αρχή του κράτους μέλους σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία·
 - β) διαθέτει διαφανή πολιτική για τις πληρωμές στο ταμείο και τις αναλήψεις από αυτό·
 - γ) έχει σαφείς κανόνες απόδοσης ευθυνών για τα χρέη που προκύπτουν.
7. Τα κράτη μέλη καθορίζουν τους κανόνες που διέπουν τη σύσταση και τη διαχείριση των ταμείων αλληλοβοήθειας, ιδίως όσον αφορά τη χορήγηση αντισταθμιστικών ενισχύσεων, καθώς και τη διαχείριση και παρακολούθηση της συμμόρφωσης με τους εν λόγω κανόνες. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι κανόνες του ταμείου να προβλέπουν πρόστιμα σε περίπτωση αμέλειας από την πλευρά του δικαιούχου.
8. Η ένταση της ενίσχυσης περιορίζεται στο 70 % του κόστους των ασφαλιστρών ή της χρηματοδοτικής συνεισφοράς σε ταμείο αλληλοβοήθειας.

Άρθρο 29

Ενισχύσεις για την αποκατάσταση ζημιών που προκαλούνται από προστατευόμενα ζώα

1. Οι ενισχύσεις για την αποκατάσταση ζημιών που προκαλούνται από προστατευόμενα ζώα συμβιβάζονται συμβατή με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3, εάν πληρούν τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο και στο κεφάλαιο I του παρόντος κανονισμού.
2. Το κράτος μέλος στοιχειοθετεί άμεση αιτιώδη συνάφεια, σύμφωνα με την παράγραφο 5, μεταξύ των ζημιών που προκαλούνται και της συμπεριφοράς του προστατευόμενου ζώου.
3. Η ενίσχυση καταβάλλεται απευθείας στην ενδιαφερόμενη επιχείρηση ή σε ομάδα ή οργάνωση παραγωγών μέλος της οποίας είναι η επιχείρηση. Όταν η ενίσχυση καταβάλλεται σε ομάδα και οργάνωση παραγωγών, το ύψος της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το ποσό της ενίσχυσης για το οποίο είναι επιλέξιμη η επιχείρηση.
4. Το καθεστώς ενίσχυσης θεσπίζεται εντός περιόδου τριών ετών και η ενίσχυση καταβάλλεται εντός τεσσάρων ετών από την ημερομηνία επέλευσης του ζημιολογού γεγονότος.
5. Επιλέξιμες είναι οι δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν ως άμεσο επακόλουθο του ζημιολογού γεγονότος, όπως εκτιμώνται από δημόσια αρχή, από ανεξάρτητο εμπειρογνώμονα αναγνωρισμένο από τη χορηγούσα αρχή ή από ασφαλιστική εταιρεία. Οι επιλέξιμες δαπάνες είναι δυνατό να περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:
 - α) ζώα που θανατώθηκαν ή φυτά που καταστράφηκαν: οι επιλέξιμες δαπάνες βασίζονται στην αγοραία αξία των ζώων που σκοτώθηκαν ή των φυτών που καταστράφηκαν από τα προστατευόμενα ζώα·
 - β) έμμεσες δαπάνες: κτηνιατρικές δαπάνες για την περίθαλψη των τραυματισμένων ζώων και δαπάνες για τις ενέργειες αναζήτησης απολεσθέντων ζώων, απώλεια εισοδήματος λόγω χαμηλότερης απόδοσης παραγωγής που συνδέεται με επιθέσεις από προστατευόμενα ζώα·
 - γ) υλικές ζημιές στα ακόλουθα περιουσιακά στοιχεία: στον εξοπλισμό, στα μηχανήματα και στα κτίρια και αποθέματα της γεωργικής εκμετάλλευσης· ο υπολογισμός των υλικών ζημιών βασίζεται στο κόστος της αποκατάστασης ή την οικονομική αξία του πληγέντος περιουσιακού στοιχείου πριν από το ζημιολογού γεγονός· δεν υπερβαίνει το κόστος αποκατάστασης ή τη μείωση της πραγματικής εμπορικής αξίας λόγω του ζημιολογού γεγονότος, δηλαδή τη διαφορά μεταξύ της αξίας του περιουσιακού στοιχείου αμέσως πριν και αμέσως μετά το γεγονός αυτό.
6. Η ζημία υπολογίζεται στο επίπεδο του κάθε δικαιούχου.

Το εν λόγω ποσό μειώνεται κατά το ποσό άλλων δαπανών που δεν πραγματοποιήθηκαν ως επακόλουθο του ζημιολογού γεγονότος, οι οποίες διαφορετικά θα επιβάρυναν τον δικαιούχο.

7. Οι αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους ζητούν από τους δικαιούχους να καταβάλλουν τις ελάχιστες προσπάθειες για τον μετριασμό των κινδύνων στρέβλωσης του ανταγωνισμού και την παροχή κινήτρων για την ελαχιστοποίηση των κινδύνων. Οι προσπάθειες αυτές λαμβάνουν τη μορφή προληπτικών μέτρων —όπως περίφραξη ασφαλείας, όπου είναι δυνατόν, ή ποιμενικοί σκύλοι— τα οποία είναι ανάλογα του κινδύνου ζημιών που είναι δυνατό να προκληθούν από προστατευόμενα ζώα στην αντίστοιχη περιοχή, εκτός εάν δεν είναι εφικτή η λήψη μέτρων αυτού του είδους. Η παρούσα παράγραφος δεν εφαρμόζεται στην πρώτη επίθεση προστατευόμενου ζώου σε δεδομένη περιοχή.
8. Η ενίσχυση βάσει του παρόντος άρθρου περιορίζεται στο 100 % των επιλέξιμων δαπανών.

9. Η ενίσχυση και κάθε άλλη πληρωμή που χορηγείται ως αντιστάθμιση για τη ζημία, συμπεριλαμβανομένων των πληρωμών βάσει άλλων εθνικών ή ενωσιακών μέτρων ή ασφαλιστήριων συμβολαίων για τη ζημία για την οποία χορηγείται ενίσχυση, περιορίζονται στο 100 % των επιλέξιμων δαπανών.

Άρθρο 30

Ενισχύσεις για τη διατήρηση των γενετικών πόρων στη γεωργία

1. Οι ενισχύσεις για τη διατήρηση των γενετικών πόρων στη γεωργία που συνδέονται με γεωργο-περιβαλλοντικο-κλιματικές δεσμεύσεις συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εάν πληρούν τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο και στο κεφάλαιο I του παρόντος κανονισμού.

2. Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

α) «διατήρηση in situ»: η διατήρηση γενετικού υλικού σε οικοσυστήματα και φυσικούς οικοτόπους, καθώς και η διατήρηση και ανάκτηση βιώσιμου πληθυσμού ειδών ή αγριων φυλών στο φυσικό τους περιβάλλον και, προκειμένου περί των οικόσιτων ζωικών φυλών ή καλλιεργούμενων φυτικών ειδών, στο γεωργικό περιβάλλον όπου ανέπτυξαν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους·

β) «διατήρηση στην εκμετάλλευση»: η διατήρηση και ανάπτυξη in situ σε επίπεδο γεωργικής εκμετάλλευσης·

γ) «διατήρηση ex situ» (εκτός τόπου): η διατήρηση γενετικού υλικού για τη γεωργία εκτός του οικείου φυσικού οικοτόπου·

δ) «συλλογή ex situ» (εκτός τόπου): η συλλογή γενετικού υλικού για τη γεωργία, το οποίο διατηρείται εκτός του οικείου φυσικού οικοτόπου.

3. Οι δεσμεύσεις για την εκτροφή τοπικών φυλών που απειλούνται με εξαφάνιση για την κτηνοτροφία ή για τη διατήρηση φυτικών γενετικών πόρων που απειλούνται με γενετική διάβρωση περιλαμβάνουν ένα από τα ακόλουθα:

α) εκτροφή τοπικών απειλούμενων φυλών ζώων·

β) διατήρηση φυτικών γενετικών πόρων που είναι φυσικά προσαρμοσμένοι στις τοπικές και περιφερειακές συνθήκες και απειλούνται με γενετική διάβρωση.

4. Οι τοπικές φυλές θεωρούνται απειλούμενες εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 2 σημείο 24 του κανονισμού (ΕΕ) 2016/1012 και εάν οι εν λόγω προϋποθέσεις προβλέπονται και περιλαμβάνονται επίσης στις πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται στην Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 1 του παρόντος κανονισμού.

5. Επιλέξιμα για ενίσχυση είναι τα ακόλουθα είδη ζώων εκτροφής: βοοειδή· πρόβατα· αίγες· ιπποειδή· χοίροι· πτηνά· κουνέλια και μέλισσες.

6. Οι φυτικοί γενετικοί πόροι θεωρείται ότι απειλούνται από γενετική διάβρωση υπό την προϋπόθεση ότι στις πληροφορίες που πρέπει να δημοσιεύονται, σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 1 στοιχείο β), περιλαμβάνονται και περιγράφονται επαρκείς αποδείξεις γενετικής διάβρωσης, βάσει επιστημονικών αποτελεσμάτων ή δεικτών σχετικά με τη μείωση ντόπιων αβελτίωτων φυλών ή πρωτογενών τοπικών ποικιλιών, της ποικιλομορφίας του πληθυσμού τους και, κατά περίπτωση, σχετικά με τροποποιήσεις των επικρατέστερων γεωργικών πρακτικών σε τοπικό επίπεδο.

7. Οι ενισχύσεις καλύπτουν τις δαπάνες των ακόλουθων πράξεων:

α) στοχευμένες δράσεις: δράσεις που προάγουν την in situ (επιτόπου) και την ex situ (εκτός τόπου) διατήρηση, τον χαρακτηρισμό, τη συλλογή και τη χρησιμοποίηση των γενετικών πόρων στη γεωργία, περιλαμβανομένων διαδικτυακών καταλόγων των γενετικών πόρων που διατηρούνται σήμερα in situ και των ex situ συλλογών (τραπέζων γονιδίων), καθώς και βάσεων δεδομένων·

β) συντονισμένες δράσεις: δράσεις που προάγουν την ανταλλαγή πληροφοριών για τη διατήρηση, τον χαρακτηρισμό, τη συλλογή και τη χρησιμοποίηση των γενετικών πόρων στη γεωργία της Ένωσης, μεταξύ των αρμόδιων οργανισμών στα κράτη μέλη·

γ) συνοδευτικές δράσεις: δράσεις ενημέρωσης, διάδοσης και παροχής συμβουλών με τη συμμετοχή μη κυβερνητικών οργανώσεων και άλλων ενδιαφερόμενων μερών, οι οποίες περιλαμβάνουν μαθήματα επιμόρφωσης, καθώς και την εκπόνηση τεχνικών εκθέσεων.

8. Η ενίσχυση περιορίζεται στο 100 % των επιλέξιμων δαπανών.

Άρθρο 31

Ενισχύσεις για δεσμεύσεις για την καλή διαβίωση των ζώων

1. Οι ενισχύσεις για δεσμεύσεις για την καλή διαβίωση των ζώων συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εάν πληρούν τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο και στο κεφάλαιο I του παρόντος κανονισμού.
2. Η ενίσχυση χορηγείται σε επιχειρήσεις που αναλαμβάνουν, σε εθελοντική βάση, την υλοποίηση πράξεων που συνιστανται σε μία ή περισσότερες δεσμεύσεις για την καλή διαβίωση των ζώων που αναφέρονται στην παράγραφο 7.
3. Τα κράτη μέλη χορηγούν ενισχύσεις μόνο για δεσμεύσεις που υπερβαίνουν τα σχετικά υποχρεωτικά πρότυπα τα οποία καθορίζονται με τον τίτλο III κεφάλαιο I τμήμα 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115 και άλλες σχετικές υποχρεωτικές απαιτήσεις που καθορίζονται το εθνικό και ενωσιακό δίκαιο.
4. Ενισχύσεις βάσει του παρόντος άρθρου χορηγούνται μόνο για δεσμεύσεις διαφορετικές από δεσμεύσεις για τις οποίες χορηγούνται ενισχύσεις βάσει του άρθρου 31 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115.
5. Όλα τα υποχρεωτικά πρότυπα και οι υποχρεωτικές απαιτήσεις που αναφέρονται στις παραγράφους 3 και 4 του παρόντος άρθρου προσδιορίζονται και περιγράφονται στην εθνική νομική βάση.
6. Σε περίπτωση που η εθνική νομοθεσία επιβάλλει νέες απαιτήσεις που υπερβαίνουν τις αντίστοιχες ελάχιστες απαιτήσεις οι οποίες καθορίζονται στην ενωσιακή νομοθεσία, επιτρέπεται να χορηγείται στήριξη για δεσμεύσεις που συμβάλλουν στη συμμόρφωση προς τις απαιτήσεις αυτές για περίοδο 24 μηνών κατ' ανώτατο όριο, από την ημερομηνία κατά την οποία καθίστανται δεσμευτικές για την εκμετάλλευση.
7. Οι δεσμεύσεις για την καλή διαβίωση των ζώων, οι οποίες θεωρούνται επιλέξιμες για τη χορήγηση ενίσχυσης, παρέχουν αναβαθμισμένα πρότυπα μεθόδων παραγωγής σε έναν από τους ακόλουθους τομείς:
 - α) νερό, ζωοτροφές και φροντίδα των ζώων σύμφωνα με τις φυσικές ανάγκες των ζώων·
 - β) συνθήκες στέγασης που βελτιώνουν την άνεση των ζώων και την ελευθερία κινήσεών τους, όπως αυξημένοι χώροι, επιφάνειες δαπέδων, φυσικό φως, έλεγχος μικροκλίματος, καθώς και συνθήκες στέγασης όπως ελεύθερος τοκετός ή ομαδική στέγαση, ανάλογα με τις φυσικές ανάγκες των ζώων·
 - γ) συνθήκες που επιτρέπουν την έκφραση της φυσικής συμπεριφοράς, όπως ο εμπλουτισμός του περιβάλλοντος διαβίωσης ή ο όψιμος απογαλακτισμός·
 - δ) πρόσβαση σε εξωτερικούς χώρους και βοσκή·
 - ε) πρακτικές που αυξάνουν την ευρωστία και τη μακροζωία των ζώων, συμπεριλαμβανομένων των φυλών που αναπτύσσονται πιο αργά·
 - στ) πρακτικές για την αποφυγή ακρωτηριασμού ή ευνουχισμού των ζώων. Σε ειδικές περιπτώσεις, όταν κρίνεται απαραίτητος ο ακρωτηριασμός ή ο ευνουχισμός των ζώων, πρέπει να χρησιμοποιούνται αναισθητικά, αναλγητικά και αντιφλεγμονώδη φάρμακα ή ανοσοευνουχισμός·
 - ζ) μέτρα υγιεινής για την πρόληψη μη μεταδοτικών ασθενειών που δεν απαιτούν τη χρήση ιατρικών ουσιών όπως εμβόλια, εντομοκτόνα ή αντιπαρασιτικά φάρμακα.
8. Οι δεσμεύσεις για την καλή διαβίωση των ζώων αναλαμβάνονται για περίοδο ενός έως επτά ετών. Αν είναι αναγκαίο για την επίτευξη ή τη διατήρηση ορισμένων οφελών που σχετίζονται με την καλή διαβίωση των ζώων, τα κράτη μέλη μπορούν να ορίζουν μεγαλύτερη περίοδο για ιδιαίτερους τύπους δεσμεύσεων, μεταξύ άλλων μέσω της ετήσιας παράτασής τους μετά τη λήξη της αρχικής περιόδου.
9. Είναι επίσης δυνατή η αυτόματη ανανέωση σύμβασης δεσμεύσεων, αν περιγράφονται σ' αυτήν αναλυτικά όλα τα απαιτούμενα στοιχεία. Ο μηχανισμός ανανέωσης των δεσμεύσεων για την καλή διαβίωση των ζώων καθορίζεται από τα κράτη μέλη σύμφωνα με τους σχετικούς εθνικούς κανόνες. Ο μηχανισμός αυτός περιγράφεται στην εθνική νομική βάση. Η ανανέωση πραγματοποιείται με την προϋπόθεση, πάντα, ότι τηρούνται οι όροι του παρόντος άρθρου.
10. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι επιχειρήσεις που αναπτύσσουν δραστηριότητες στο πλαίσιο του παρόντος άρθρου έχουν πρόσβαση στη σχετική τεχνογνωσία και τις πληροφορίες που απαιτούνται για την υλοποίηση των εν λόγω πράξεων και ότι παρέχεται κατάλληλη κατάρτιση σε όσους το ζητούν, καθώς και πρόσβαση σε εμπειρογνωσία, ώστε να διευκολύνεται το έργο των γεωργών που αναλαμβάνουν τη δέσμευση να αλλάξουν τα συστήματα παραγωγής τους.
11. Για τις δεσμεύσεις που αναλαμβάνονται δυνάμει του παρόντος άρθρου, το κράτος μέλος προβλέπει ρήτρα αναδιώρησης για τη διασφάλιση της προσαρμογής τους σε περίπτωση τροποποιήσεων των σχετικών υποχρεωτικών απαιτήσεων και προτύπων που αναφέρονται στις παραγράφους 3 και 7.

12. Οι ενισχύσεις χορηγούνται ετησίως ώστε να παρέχεται αποζημίωση για το σύνολο ή μέρος των πρόσθετων δαπανών και του διαφυγόντος εισοδήματος που προκύπτουν από τις δεσμεύσεις για την καλή διαβίωση των ζώων.
13. Οι ενισχύσεις περιορίζονται στο 100 % των δαπανών που αναφέρονται στην παράγραφο 12 και δεν υπερβαίνουν τα 500 EUR ανά μονάδα ζωικού κεφαλαίου.

Άρθρο 32

Ενισχύσεις για συνεργασία στον γεωργικό τομέα

1. Οι ενισχύσεις για συνεργασία στον γεωργικό τομέα συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εάν πληρούν τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο και στο κεφάλαιο I του παρόντος κανονισμού.
2. Ενισχύσεις χορηγούνται μόνο για την προώθηση της συνεργασίας που συμβάλλει στην επίτευξη ενός ή περισσότερων από τους στόχους που καθορίζονται στο άρθρο 6 παράγραφοι 1 και 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115.
3. Στις μορφές συνεργασίας που καλύπτονται από το παρόν άρθρο συμμετέχουν τουλάχιστον δύο παράγοντες ανεξάρτητα από το κατά πόσο δραστηριοποιούνται στον τομέα της γεωργίας, αλλά με την προϋπόθεση ότι η συνεργασία ωφελεί κυρίως τον τομέα της γεωργίας.
4. Οι ακόλουθες μορφές συνεργασίας είναι επιλέξιμες:
- α) συνεργασία μεταξύ διαφόρων επιχειρήσεων του τομέα της γεωργίας, της διατροφικής αλυσίδας και άλλων παραγόντων που δραστηριοποιούνται στον τομέα της γεωργίας, συμπεριλαμβανομένων των ομάδων παραγωγών, των συνεταιρισμών και διακλαδικών οργανώσεων, που συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων και των προτεραιοτήτων της πολιτικής αγροτικής ανάπτυξης·
- β) δημιουργία συνεργατικών σχηματισμών και δικτύων·
- γ) κληρονομική διαδοχή γεωργικών εκμεταλλεύσεων, ιδίως για την ανανέωση μεταξύ των γενεών σε επίπεδο γεωργικής εκμετάλλευσης (οι ενισχύσεις περιορίζονται στους γεωργούς που έχουν συμπληρώσει την ηλικία συνταξιοδότησης, ή που θα έχουν φθάσει έως το τέλος της πράξης στην ηλικία αυτή, όπως καθορίζεται από το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος σύμφωνα με την εθνική του νομοθεσία).
5. Δεν χορηγούνται ενισχύσεις για συνεργασία με την αποκλειστική συμμετοχή ερευνητικών φορέων.
6. Είναι δυνατή η χορήγηση ενισχύσεων για συνεργασία όσον αφορά τις ακόλουθες δραστηριότητες:
- α) πιλοτικά έργα·
- β) ανάπτυξη νέων προϊόντων, πρακτικών, διεργασιών και τεχνολογιών στους τομείς της γεωργίας και των τροφίμων όσον αφορά τα γεωργικά προϊόντα·
- γ) συνεργασία μεταξύ μικρών επιχειρήσεων στον τομέα της γεωργίας για τη διοργάνωση κοινών μεθόδων εργασίας και την κοινή χρήση εγκαταστάσεων και πόρων·
- δ) οριζόντια και κάθετη συνεργασία μεταξύ φορέων της εφοδιαστικής αλυσίδας για τη δημιουργία και την ανάπτυξη μικρών εφοδιαστικών αλυσίδων και τοπικών αγορών·
- ε) δραστηριότητες προώθησης σε τοπικό πλαίσιο σχετικά με την ανάπτυξη μικρών εφοδιαστικών αλυσίδων και τοπικών αγορών·
- στ) κοινή δράση που αναλαμβάνεται με σκοπό τον μετριασμό της αλλαγής του κλίματος ή την προσαρμογή σε αυτή·
- ζ) κοινές προσεγγίσεις περιβαλλοντικών έργων και τρέχουσες περιβαλλοντικές πρακτικές, συμπεριλαμβανομένης της αποτελεσματικής διαχείρισης των υδάτων, της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας ⁽⁴⁴⁾ και της διατήρησης των γεωργικών τοπίων·
- η) οριζόντια και κάθετη συνεργασία μεταξύ φορέων της εφοδιαστικής αλυσίδας για τη βιώσιμη προμήθεια βιομάζας προς χρήση στην παραγωγή τροφίμων, αν το αποτέλεσμα είναι γεωργικό προϊόν, και παραγωγή ενέργειας για ιδία κατανάλωση·
- θ) την εφαρμογή, ιδίως από ομάδες εταιρών του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, εκτός εκείνων που αναφέρονται στο άρθρο 31 παράγραφος 2 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1060, στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης, εκτός εκείνων που αναφέρονται στο άρθρο 32 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1060.
7. Ενισχύσεις χορηγούνται μόνο για νέες μορφές συνεργασίας, συμπεριλαμβανομένων των υφισταμένων εφόσον ξεκινούν νέα δραστηριότητα.
8. Οι ενισχύσεις για τη δημιουργία και την ανάπτυξη μικρών εφοδιαστικών αλυσίδων, όπως αναφέρονται στην παράγραφο 6 στοιχεία δ) και ε), καλύπτουν μόνο εφοδιαστικές αλυσίδες στις οποίες δεν συμμετέχουν περισσότεροι του ενός ενδιάμεσοι μεταξύ γεωργού και καταναλωτή.

⁽⁴⁴⁾ Αυτό ισχύει για τη συνεργασία όσον αφορά την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ή την παραγωγή βιοκαυσίμων σε εκμεταλλεύσεις, υπό τον όρο ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 14.

9. Οι ενισχύσεις βάσει του παρόντος άρθρου συμμορφώνονται με τα άρθρα 206 έως 210α του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1308/2013.
10. Οι πράξεις που συνίστανται σε επενδύσεις συμμορφώνονται με τους κανόνες και τις απαιτήσεις που ορίζονται στις ισχύουσες διατάξεις του άρθρου σχετικά με τις επενδυτικές ενισχύσεις του παρόντος κανονισμού, καθώς και στις διατάξεις του άρθρου 4 σχετικά με τα όρια κοινοποίησης.
11. Οι ακόλουθες δαπάνες είναι επιλέξιμες, στον βαθμό που αφορούν γεωργικές δραστηριότητες:
- α) οι δαπάνες προπαρασκευαστικής στήριξης, ανάπτυξης ικανοτήτων, κατάρτισης και δικτύωσης, με σκοπό την προετοιμασία και την υλοποίηση έργου συνεργασίας·
 - β) οι δαπάνες για μελέτες της συγκεκριμένης περιοχής, για μελέτες σκοπιμότητας και για την κατάρτιση επιχειρηματικού σχεδίου ή τη χάραξη στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης, εκτός από εκείνη που αναφέρεται στο άρθρο 32 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1060·
 - γ) οι λειτουργικές δαπάνες της συνεργασίας·
 - δ) οι δαπάνες των προς υλοποίηση πράξεων, συμπεριλαμβανομένων δαπανών που συνδέονται με τον συντονισμό·
 - ε) οι δαπάνες για δραστηριότητες προώθησης.
12. Οι ενισχύσεις περιορίζονται σε μέγιστη περίοδο επτά ετών.
13. Οι ενισχύσεις περιορίζονται στο 100 % των επιλέξιμων δαπανών.
14. Στην περίπτωση πράξεων που αναφέρονται στην παράγραφο 11 στοιχείο δ) και συνίστανται σε επενδύσεις, η ενίσχυση περιορίζεται στη μέγιστη ένταση της επενδυτικής ενίσχυσης, όπως διευκρινίζεται στο σχετικό άρθρο για τις επενδυτικές ενισχύσεις.

Τμήμα 2

Ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος στη γεωργία

Άρθρο 33

Ενισχύσεις λόγω μειονεκτημάτων που σχετίζονται με περιοχές Natura 2000

1. Οι ενισχύσεις λόγω μειονεκτημάτων που σχετίζονται με περιοχές Natura 2000 συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εάν πληρούν τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο και στο κεφάλαιο I του παρόντος κανονισμού.
2. Οι ενισχύσεις χορηγούνται ετησίως και ανά εκτάριο γεωργικής έκτασης για την αποζημίωση των δικαιούχων για τις πρόσθετες δαπάνες και τα διαφυγόντα έσοδα που προκύπτουν λόγω των μειονεκτημάτων των γεωργικών περιοχών που επηρεάζονται άμεσα από την εφαρμογή της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ και της οδηγίας 2009/147/ΕΚ.
3. Ενισχύσεις χορηγούνται μόνο σε σχέση με μειονεκτήματα που προκύπτουν από απαιτήσεις οι οποίες βαίνουν πέραν των σχετικών προτύπων για την καλή γεωργική και περιβαλλοντική κατάσταση της γης (στο εξής: πρότυπα ΚΓΠΚ), που θεσπίστηκαν βάσει του τίτλου III κεφάλαιο I τμήμα 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115, καθώς και των απαιτήσεων που έχουν θεσπιστεί για τη διατήρηση της γεωργικής έκτασης σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115.
4. Οι ενισχύσεις καταβάλλονται μόνο για τις ακόλουθες γεωργικές εκτάσεις:
- α) γεωργικές περιοχές Natura 2000·
 - β) άλλες οριοθετημένες εκτάσεις προστασίας της φύσης με περιβαλλοντικούς περιορισμούς όσον αφορά τη γεωργία που συμβάλλουν στην εφαρμογή του άρθρου 10 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ· οι εν λόγω εκτάσεις δεν υπερβαίνουν το 5 % των χαρακτηρισμένων περιοχών Natura 2000 οι οποίες καλύπτονται από το εδαφικό πεδίο εφαρμογής του σχετικού στρατηγικού σχεδίου της ΚΓΠ.
5. Η ένταση της ενίσχυσης περιορίζεται στο 100 % των δαπανών που αναφέρονται στην παράγραφο 2 και δεν υπερβαίνει τα 500 EUR ανά εκτάριο ετησίως κατά την αρχική περίοδο η οποία δεν υπερβαίνει τα πέντε έτη και των 200 EUR ανά εκτάριο ετησίως στη συνέχεια.

Άρθρο 34

Ενισχύσεις για γεωργο-περιβαλλοντικό-κλιματικές δεσμεύσεις

1. Οι ενισχύσεις για γεωργο-περιβαλλοντικό-κλιματικές δεσμεύσεις συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εάν πληρούν τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο και στο κεφάλαιο I του παρόντος κανονισμού.
2. Η ενίσχυση μπορεί να χορηγείται σε όλες τις επιχειρήσεις και τις ομάδες τέτοιων επιχειρήσεων που αναλαμβάνουν, σε εθελοντική βάση, την υλοποίηση πράξεων που συνίστανται σε μία ή περισσότερες από τις δεσμεύσεις οι οποίες αναφέρονται στην παράγραφο 1 με σκοπό τη διατήρηση γεωργικών πρακτικών που συμβάλλουν θετικά στο περιβάλλον και στο κλίμα και την προώθηση των αναγκαίων αλλαγών σε αυτές.
3. Τα κράτη μέλη χορηγούν ενισχύσεις μόνο για δεσμεύσεις που υπερβαίνουν:
 - α) τις σχετικές κανονιστικές απαιτήσεις διαχείρισης και τα πρότυπα ΚΓΠΚ που καθορίζονται στον τίτλο III κεφάλαιο I τμήμα 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115·
 - β) τις σχετικές ελάχιστες απαιτήσεις για χρήση λιπασμάτων και φυτοπροστατευτικών προϊόντων, καθώς και άλλες σχετικές υποχρεωτικές απαιτήσεις που επιβάλλονται από την εθνική και την ενωσιακή νομοθεσία·
 - γ) τους όρους που καθορίζονται για τη διατήρηση της γεωργικής έκτασης σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 2 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115.
4. Όλα τα υποχρεωτικά πρότυπα και οι υποχρεωτικές απαιτήσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 3 προσδιορίζονται και περιγράφονται στις πληροφορίες στην εθνική νομική βάση.
5. Για τις δεσμεύσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 3 στοιχείο β), σε περίπτωση που η εθνική νομοθεσία επιβάλλει νέες απαιτήσεις που υπερβαίνουν τις αντίστοιχες ελάχιστες απαιτήσεις που καθορίζονται στην ενωσιακή νομοθεσία, επιτρέπεται να χορηγούνται ενισχύσεις για δεσμεύσεις που συμβάλλουν στη συμμόρφωση προς τις απαιτήσεις αυτές για περίοδο 24 μηνών κατ' ανώτατο όριο, από την ημερομηνία κατά την οποία καθίστανται δεσμευτικές για την εκμετάλλευση.
6. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι επιχειρήσεις που λαμβάνουν ενίσχυση βάσει του παρόντος άρθρου έχουν πρόσβαση στη σχετική τεχνολογία και τις πληροφορίες που απαιτούνται για την υλοποίηση των εν λόγω πράξεων και ότι παρέχεται κατάλληλη κατάρτιση σε όσους το ζητούν, καθώς και πρόσβαση σε εμπειρογνώσια, ώστε να διευκολύνεται το έργο των γεωργών που αναλαμβάνουν τη δέσμευση να αλλάξουν τα συστήματα παραγωγής τους.
7. Οι δεσμεύσεις βάσει του παρόντος άρθρου αναλαμβάνονται για περίοδο πέντε έως επτά ετών. Ωστόσο, αν είναι αναγκαίο για την επίτευξη ή τη διατήρηση των επιδιωκόμενων περιβαλλοντικών οφελών, τα κράτη μέλη μπορούν να ορίζουν μεγαλύτερη περίοδο για ιδιαίτερους τύπους δεσμεύσεων, μεταξύ άλλων μέσω της ετήσιας παράτασής τους μετά τη λήξη της αρχικής περιόδου. Για τις δεσμεύσεις που αφορούν τη διατήρηση, τη βιώσιμη χρήση και την ανάπτυξη γενετικών πόρων, για τις νέες δεσμεύσεις που αναλαμβάνονται αμέσως μετά την εκπλήρωση της δέσμευσης κατά την αρχική περίοδο ή σε άλλες, δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, τα κράτη μέλη μπορούν να ορίζουν μικρότερη περίοδο τουλάχιστον ενός έτους.
8. Η χορήγηση ενισχύσεων για την ανάληψη γεωργο-περιβαλλοντικό-κλιματικών δεσμεύσεων επιτρέπεται σε άλλους δικαιούχους, εκτός των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον γεωργικό τομέα, βάσει του τμήματος 7.
9. Οι δεσμεύσεις για την εκτατικοποίηση της κτηνοτροφίας πληρούν τουλάχιστον τις ακόλουθες προϋποθέσεις:
 - α) διαχείριση και διατήρηση της συνολικής έκτασης του βοσκοτόπου της εκμετάλλευσης κατά τρόπο ώστε να αποφεύγεται η υπερβολική βόσκηση και η υποβόσκηση·
 - β) η πυκνότητα του ζωικού κεφαλαίου καθορίζεται αφού ληφθούν υπόψη όλα τα βόσκοντα ζώα στην εκμετάλλευση ή, στην περίπτωση δέσμευσης που αποσκοπεί στον περιορισμό της απόπλυσης λιπαντικών στοιχείων, το σύνολο των εκτρεφόμενων στην εκμετάλλευση ζώων τα οποία πρόκειται να ληφθούν υπόψη για τη συγκεκριμένη δέσμευση.
10. Οι ενισχύσεις μπορούν να καλύπτουν συλλογικά συστήματα και συστήματα ενισχύσεων με βάση τα αποτελέσματα, όπως τα συστήματα ανθρακοδεσμευτικής γεωργίας, για την ενθάρρυνση των γεωργών να επιτύχουν σημαντική βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος σε μεγαλύτερη κλίμακα ή με μετρήσιμο τρόπο. Τα συστήματα ανθρακοδεσμευτικής γεωργίας βάσει αποτελεσμάτων διασφαλίζουν ότι τηρούνται τα κριτήρια ποιότητας όσον αφορά τον ποσοτικό προσδιορισμό, την προσθετικότητα, τη μακροπρόθεσμη αποθήκευση και βιωσιμότητα, λαμβανομένης επίσης υπόψη της ανακοίνωσης σχετικά με τους βιώσιμους κύκλους άνθρακα ⁽⁴⁵⁾ όσον αφορά την πιστοποίηση των απορροφήσεων άνθρακα.
11. Για τις δεσμεύσεις που αναλαμβάνονται δυνάμει του παρόντος άρθρου, το κράτος μέλος προβλέπει ρήτρα αναθεώρησης για τη διασφάλιση της προσαρμογής τους σε περίπτωση τροποποιήσεων των σχετικών υποχρεωτικών απαιτήσεων, προτύπων και όρων που αναφέρονται στις παραγράφους 3, 4 και 9.
12. Οι ενισχύσεις χορηγούνται ετησίως ώστε να παρέχεται αποζημίωση για το σύνολο ή μέρος των πρόσθετων δαπανών και του διαφυγόντος εισοδήματος που προκύπτουν από τις γεωργο-περιβαλλοντικό-κλιματικές δεσμεύσεις.

⁽⁴⁵⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής, της 15ης Δεκεμβρίου 2021, σχετικά με τους βιώσιμους κύκλους άνθρακα [COM(2021) 800 final].

13. Δεν χορηγούνται ενισχύσεις βάσει του παρόντος άρθρου για δεσμεύσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 35.
14. Οι ενισχύσεις καταβάλλονται ανά εκτάριο.
15. Οι ενισχύσεις περιορίζονται στο 100 % των επιλέξιμων δαπανών και δεν υπερβαίνουν τα 600 EUR ανά εκτάριο ετησίως για ετήσιες καλλιέργειες, τα 900 EUR ανά εκτάριο ετησίως για ειδικές πολυετείς καλλιέργειες και τα 450 EUR ανά εκτάριο ετησίως για άλλες χρήσεις γης.

Άρθρο 35

Ενισχύσεις για βιολογική γεωργία

1. Οι ενισχύσεις για βιολογική γεωργία συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εάν πληρούν τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο και στο κεφάλαιο I του παρόντος κανονισμού.
2. Ενισχύσεις είναι δυνατό να χορηγούνται σε όλες τις επιχειρήσεις ή ομάδες επιχειρήσεων που αναλαμβάνουν, σε εθελοντική βάση, τη δέσμευση να στραφούν σε πρακτικές και μεθόδους βιολογικής γεωργίας ή να τις διατηρήσουν, όπως ορίζεται στον κανονισμό (ΕΕ) 2018/848.
3. Τα κράτη μέλη χορηγούν ενισχύσεις μόνο για δεσμεύσεις που υπερβαίνουν:
 - α) τις σχετικές κανονιστικές απαιτήσεις διαχείρισης και τα πρότυπα ΚΓΠΚ που καθορίζονται στον τίτλο III κεφάλαιο I τμήμα 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115·
 - β) τις σχετικές ελάχιστες απαιτήσεις για χρήση λιπασμάτων και φυτοπροστατευτικών προϊόντων, καλής διαβίωση των ζώων και άλλες σχετικές υποχρεωτικές απαιτήσεις που επιβάλλονται από την εθνική και την ενωσιακή νομοθεσία·
 - γ) τους όρους που καθορίζονται για τη διατήρηση της γεωργικής έκτασης σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115.
4. Το σύνολο των εν λόγω υποχρεωτικών προτύπων και απαιτήσεων προβλέπεται και περιγράφεται στην εθνική νομική βάση.
5. Για τις δεσμεύσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 3 στοιχείο β), σε περίπτωση που η εθνική νομοθεσία επιβάλλει νέες απαιτήσεις που υπερβαίνουν τις αντίστοιχες ελάχιστες απαιτήσεις που καθορίζονται στην ενωσιακή νομοθεσία, επιτρέπεται να χορηγούνται ενισχύσεις για δεσμεύσεις που συμβάλλουν στη συμμόρφωση προς τις απαιτήσεις αυτές για περίοδο 24 μηνών κατ' ανώτατο όριο, από την ημερομηνία κατά την οποία καθίστανται δεσμευτικές για την εκμετάλλευση.
6. Οι δεσμεύσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 3 εκπληρώνονται κατά τη διάρκεια αρχικής περιόδου πέντε έως επτά ετών. Για την επίτευξη ή τη διατήρηση ορισμένων επιδιωκόμενων περιβαλλοντικών οφελών, τα κράτη μέλη μπορούν να ορίζουν μεγαλύτερη περίοδο για ιδιαίτερους τύπους δεσμεύσεων, μεταξύ άλλων μέσω της ετήσιας παράτασής τους μετά τη λήξη της αρχικής περιόδου. Σε περίπτωση χορήγησης ενισχύσεων για τη μετατροπή της συμβατικής γεωργίας σε βιολογική γεωργία, τα κράτη μέλη μπορούν να ορίζουν μικρότερη περίοδο τουλάχιστον ενός έτους. Για τις νέες δεσμεύσεις που αφορούν τη διατήρηση και αναλαμβάνονται αμέσως μετά την εκπλήρωση της δέσμευσης κατά την αρχική περίοδο, τα κράτη μέλη μπορούν να ορίζουν μικρότερη περίοδο τουλάχιστον ενός έτους.
7. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι επιχειρήσεις που αναπτύσσουν δραστηριότητες στο πλαίσιο του παρόντος άρθρου έχουν πρόσβαση στη σχετική τεχνολογία και τις πληροφορίες που απαιτούνται για την υλοποίηση των εν λόγω πράξεων και ότι παρέχεται κατάλληλη κατάρτιση σε όσους το ζητούν, καθώς και πρόσβαση σε εμπειρογνωσία, ώστε να διευκολύνεται το έργο των γεωργών που αναλαμβάνουν τη δέσμευση να αλλάξουν τα συστήματα παραγωγής τους.
8. Για τις δεσμεύσεις που αναλαμβάνονται δυνάμει του παρόντος άρθρου, το κράτος μέλος προβλέπει ρήτρα αναθεώρησης για τη διασφάλιση της προσαρμογής τους σε περίπτωση τροποποιήσεων των σχετικών υποχρεωτικών απαιτήσεων, προτύπων και όρων που αναφέρονται στην παράγραφο 3.
9. Οι ενισχύσεις χορηγούνται ετησίως ώστε να παρέχεται αποζημίωση για το σύνολο ή μέρος των πρόσθετων δαπανών και του διαφυγόντος εισοδήματος που προκύπτουν από τις δεσμεύσεις. Δεν χορηγούνται ενισχύσεις βάσει του παρόντος άρθρου για δεσμεύσεις που καλύπτονται από το άρθρο 34 ή για δαπάνες που καλύπτονται από το άρθρο 20.
10. Οι ενισχύσεις για επενδύσεις στην πρωτογενή παραγωγή και τη μεταποίηση και εμπορία βιολογικών προϊόντων υπόκεινται στις διατάξεις των άρθρων 14 και 17.
11. Οι ενισχύσεις περιορίζονται στο 100 % των επιλέξιμων δαπανών και δεν υπερβαίνουν τα 600 EUR ανά εκτάριο ετησίως για ετήσιες καλλιέργειες, τα 900 EUR ανά εκτάριο ετησίως για ειδικές πολυετείς καλλιέργειες και τα 450 EUR ανά εκτάριο ετησίως για άλλες χρήσεις γης.

Τμήμα 3

Ενισχύσεις για επενδύσεις υπέρ της διατήρησης της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς

Άρθρο 36

Ενισχύσεις για επενδύσεις υπέρ της διατήρησης της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς που βρίσκεται σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις ή σε δάση

1. Οι ενισχύσεις για επενδύσεις υπέρ της διατήρησης της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς που βρίσκεται σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις ή σε δάση συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εάν πληρούν τις σχετικές προϋποθέσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο και στο κεφάλαιο I του παρόντος κανονισμού.
2. Ενισχύσεις είναι δυνατό να χορηγούνται για επενδύσεις υπέρ της διατήρησης της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς που βρίσκεται σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις ή σε δάση.
3. Οι ενισχύσεις χορηγούνται για τη διατήρηση της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς υπό τη μορφή φυσικών τοπίων και κτιρίων που είναι επίσημα αναγνωρισμένα ως πολιτιστική ή φυσική κληρονομιά από τις αρμόδιες δημόσιες αρχές του οικείου κράτους μέλους.
4. Οι ενισχύσεις καλύπτουν τις ακόλουθες επιλέξιμες δαπάνες που αποσκοπούν στη διατήρηση της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς:
 - α) επενδυτικές δαπάνες σε ενσώματα περιουσιακά στοιχεία·
 - β) κεφαλαιουχικές εργασίες.
5. Η ένταση της ενίσχυσης περιορίζεται στο 100 % των επιλέξιμων δαπανών.
6. Οι ενισχύσεις για κεφαλαιουχικές εργασίες περιορίζονται σε 10 000 EUR ετησίως.

Τμήμα 4

Ενισχύσεις για την αποκατάσταση ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες στον γεωργικό τομέα

Άρθρο 37

Ενισχύσεις για την αποκατάσταση ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες στον γεωργικό τομέα

1. Τα καθεστάτα ενισχύσεων για την αποκατάσταση ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 2 στοιχείο β) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3, εάν πληρούν τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο και στο κεφάλαιο I του παρόντος κανονισμού.
2. Η ενίσχυση υπόκειται στις ακόλουθες προϋποθέσεις:
 - α) Η ενίσχυση καταβάλλεται μόνον εάν η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους έχει αναγνωρίσει επίσημα το γεγονός ως θεομηνία·
 - β) εφόσον υπάρχει άμεση αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της θεομηνίας και της ζημίας που υπέστη η επιχείρηση.
3. Η ενίσχυση καταβάλλεται απευθείας στην ενδιαφερόμενη επιχείρηση ή σε ομάδα ή οργάνωση παραγωγών μέλος της οποίας είναι η επιχείρηση.

Όταν η ενίσχυση καταβάλλεται σε ομάδα ή οργάνωση παραγωγών, το ύψος της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το ποσό της ενίσχυσης για το οποίο είναι επιλέξιμη η επιχείρηση.
4. Τα καθεστάτα ενισχύσεων που αφορούν θεομηνία θεσπίζονται εντός τριών ετών και η ενίσχυση καταβάλλεται εντός τεσσάρων ετών από την ημερομηνία επέλευσης της θεομηνίας.
5. Επιλέξιμες είναι οι δαπάνες για την αποκατάσταση των ζημιών που προκαλούνται ως άμεσο επακόλουθο της θεομηνίας, όπως εκτιμώνται από δημόσια αρχή, από ανεξάρτητο εμπειρογνώμονα αναγνωρισμένο από τη χορηγούσα αρχή ή από ασφαλιστική επιχείρηση.
6. Η ζημία που προκλήθηκε λόγω της θεομηνίας υπολογίζεται στο επίπεδο του κάθε δικαιούχου.
7. Η ενίσχυση μπορεί να αφορά τα ακόλουθα:
 - α) την απώλεια εισοδήματος που προκύπτει από την πλήρη ή μερική καταστροφή της γεωργικής παραγωγής, και των μέσων παραγωγής, όπως αναφέρονται στην παράγραφο 8·
 - β) τις υλικές ζημιές, όπως αναφέρονται στην παράγραφο 9.

8. Η απώλεια εισοδήματος υπολογίζεται με αφαίρεση:

α) του γινομένου της ποσότητας των γεωργικών προϊόντων που παράχθηκαν κατά το έτος επέλευσης της θεομηνίας, ή κατά τη διάρκεια καθενός από τα επόμενα έτη που επηρεάστηκαν από την ολοσχερή ή μερική καταστροφή των μέσων παραγωγής, επί τη μέση ληφθείσα τιμή πώλησης κατά το εν λόγω έτος,

από

β) το γινόμενο της μέσης ετήσιας ποσότητας γεωργικών προϊόντων που παράχθηκαν κατά την τριετία που προηγήθηκε της θεομηνίας, ή ενός μέσου όρου τριετίας βασισμένου στην πενταετή περίοδο που προηγήθηκε της θεομηνίας, εξαιρουμένης της υψηλότερης και της χαμηλότερης τιμής, επί τη μέση τιμή πώλησης.

Σε περίπτωση που μια ΜΜΕ συστάθηκε σε διάστημα μικρότερο των τριών ετών από την ημερομηνία επέλευσης της θεομηνίας, η αναφορά στην τριετή περίοδο της παραγράφου 8 στοιχείο β) νοείται ως αναφορά στην ποσότητα που παράγεται και πωλείται από μια μέση επιχείρηση του ίδιου μεγέθους με τον αιτούντα, δηλαδή πολύ μικρή επιχείρηση ή μικρή επιχείρηση ή μεσαία επιχείρηση, αντίστοιχα, στον εθνικό ή περιφερειακό τομέα που επλήγη από τη θεομηνία.

Η απώλεια εισοδήματος μπορεί να υπολογίζεται είτε σε επίπεδο ετήσιας γεωργικής παραγωγής είτε σε επίπεδο καλλιέργειας ή ζωικού κεφαλαίου.

Το ποσό αυτό μπορεί να προσαυξηθεί με άλλες δαπάνες που επιβάρυναν τον δικαιούχο και συνδέονται άμεσα με τη θεομηνία.

Το εν λόγω ποσό μειώνεται κατά το ποσό άλλων δαπανών που δεν πραγματοποιήθηκαν λόγω της θεομηνίας.

Μπορούν να χρησιμοποιούνται δείκτες για τον υπολογισμό της ετήσιας γεωργικής παραγωγής του δικαιούχου, υπό την προϋπόθεση ότι η χρησιμοποιούμενη μέθοδος υπολογισμού επιτρέπει τον καθορισμό της πραγματικής ζημίας του δικαιούχου για το συγκεκριμένο έτος.

9. Η υλική ζημία σε περιουσιακά στοιχεία, όπως κτίρια, εξοπλισμός και μηχανήματα, αποθέματα και μέσα παραγωγής της γεωργικής εκμετάλλευσης, που προκλήθηκε από τη θεομηνία υπολογίζεται με βάση το κόστος επισκευής ή την οικονομική αξία που είχε το σχετικό περιουσιακό στοιχείο αμέσως πριν από την επέλευση της θεομηνίας.

Η υλική αυτή ζημία δεν μπορεί να υπερβαίνει το κόστος επισκευής ή τη μείωση στην εύλογη αγοραία αξία που προκλήθηκε από τη θεομηνία, δηλαδή τη διαφορά μεταξύ της αξίας του περιουσιακού στοιχείου αμέσως πριν και αμέσως μετά την επέλευση της θεομηνίας.

10. Η ενίσχυση και κάθε άλλη πληρωμή που χορηγείται ως αντιστάθμιση για τη ζημία, συμπεριλαμβανομένων των πληρωμών στο πλαίσιο ασφαλιστήριων συμβολαίων, περιορίζονται στο 100 % των επιλέξιμων δαπανών.

Τμήμα 5

Ενισχύσεις για έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία

Άρθρο 38

Ενισχύσεις για έρευνα και ανάπτυξη στους τομείς της γεωργίας και δασοκομίας

1. Οι ενισχύσεις για έργα έρευνας και ανάπτυξης στους τομείς και τους υποτομείς της γεωργίας και της δασοκομίας συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εάν πληρούν τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο και στο κεφάλαιο I του παρόντος κανονισμού.

2. Το ενισχυόμενο έργο παρουσιάζει γενικό ενδιαφέρον για όλες τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον σχετικό τομέα ή υποτομέα, όπως αναφέρεται στην παράγραφο 1.

3. Πριν από την ημερομηνία έναρξης του ενισχυόμενου έργου δημοσιεύονται οι εξής πληροφορίες σε δημοσίως προσβάσιμο ιστότοπο σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο:

α) το γεγονός ότι πρόκειται να υλοποιηθεί το ενισχυόμενο έργο·

β) οι στόχοι του ενισχυόμενου έργου·

γ) η κατά προσέγγιση ημερομηνία δημοσίευσης των αναμενόμενων αποτελεσμάτων του ενισχυόμενου έργου·

δ) ο τόπος δημοσίευσης των αναμενόμενων αποτελεσμάτων του ενισχυόμενου έργου στο διαδίκτυο·

ε) δήλωση ότι τα αποτελέσματα του ενισχυόμενου έργου θα είναι διαθέσιμα δωρεάν σε όλες τις επιχειρήσεις του συγκεκριμένου τομέα ή υποτομέα.

4. Τα αποτελέσματα του ενισχυόμενου έργου καθίστανται διαθέσιμα σε δημόσια προσβάσιμο ιστότοπο από την ημερομηνία λήξης του ενισχυόμενου έργου ή την ημερομηνία κατά την οποία παρέχονται οποιοσδήποτε πληροφορίες σχετικά με αυτά τα αποτελέσματα στα μέλη οποιουδήποτε οργανισμού, όποια προηγείται χρονικά. Τα αποτελέσματα παραμένουν διαθέσιμα στο διαδίκτυο για περίοδο τουλάχιστον πέντε ετών, η οποία αρχίζει από την ημερομηνία λήξης του ενισχυόμενου έργου.

5. Η ενίσχυση χορηγείται απευθείας στον οργανισμό ερευνών και/ή διάδοσης γνώσεων.
6. Η ενίσχυση δεν συνεπάγεται πληρωμές σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της γεωργίας ή της δασοκομίας με βάση τις τιμές των γεωργικών ή δασοκομικών προϊόντων.
7. Επιλέξιμες είναι οι ακόλουθες δαπάνες:
 - α) οι δαπάνες προσωπικού για ερευνητές, τεχνικούς και λοιπό υποστηρικτικό προσωπικό, στον βαθμό που απασχολούνται στο έργο·
 - β) οι δαπάνες οργάνων και εξοπλισμού, στον βαθμό και για όσο χρόνο χρησιμοποιούνται για το έργο· όταν τα όργανα και ο εξοπλισμός δεν χρησιμοποιούνται καθ' όλη τη διάρκεια ζωής τους για το έργο, επιλέξιμες θεωρούνται μόνο οι δαπάνες απόσβεσης που αντιστοιχούν στη διάρκεια του έργου, οι οποίες υπολογίζονται με βάση τις γενικά αποδεκτές λογιστικές αρχές·
 - γ) οι δαπάνες για κτίρια και γη, στον βαθμό και για όσο χρόνο χρησιμοποιούνται για το έργο και υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις:
 - i) όσον αφορά τα κτίρια, επιλέξιμες θεωρούνται μόνο οι δαπάνες απόσβεσης που αντιστοιχούν στη διάρκεια ζωής του έργου, οι οποίες υπολογίζονται με βάση τις γενικά αποδεκτές λογιστικές αρχές·
 - ii) όσον αφορά τη γη, επιλέξιμες είναι οι δαπάνες μεταβίβασης υπό όρους ελεύθερης αγοράς ή οι όντως καταβληθείσες κεφαλαιουχικές δαπάνες·
 - δ) οι δαπάνες για έρευνα επί συμβάσει, γνώσεις και διπλώματα ευρεσιτεχνίας που αγοράστηκαν ή ελήφθησαν με άδεια εκμετάλλευσης από εξωτερικές πηγές υπό συνθήκες ανταγωνισμού, καθώς και οι δαπάνες για συμβουλευτικές και ισοδύναμες υπηρεσίες που χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για το έργο·
 - ε) πρόσθετα γενικά έξοδα και λοιπές λειτουργικές δαπάνες, συμπεριλαμβανομένου του κόστους υλικών, εφοδίων και συναφών προϊόντων, που είναι άμεσο αποτέλεσμα του έργου.
8. Όταν ο οργανισμός ερευνών και/ή διάδοσης γνώσεων ασκεί επίσης οικονομικές δραστηριότητες, η χρηματοδότηση, οι δαπάνες και τα έσοδα από τις εν λόγω οικονομικές δραστηριότητες δηλώνονται χωριστά.
9. Οι επιχειρήσεις που μπορούν να ασκήσουν επιρροή στον οργανισμό ερευνών και/ή διάδοσης γνώσεων, π.χ. με την ιδιότητα του μετόχου ή του μέλους, δεν έχουν προνομιακή πρόσβαση στο ερευνητικό δυναμικό του ή στα ερευνητικά του αποτελέσματα.
10. Η ένταση της ενίσχυσης περιορίζεται στο 100 % των επιλέξιμων δαπανών.

Άρθρο 39

Ενισχύσεις για την κάλυψη δαπανών που πραγματοποιούνται από επιχειρήσεις οι οποίες συμμετέχουν σε έργα των επιχειρησιακών ομάδων της ΕΣΚ

1. Οι ενισχύσεις για την κάλυψη δαπανών που πραγματοποιούνται από επιχειρήσεις οι οποίες συμμετέχουν σε έργα των επιχειρησιακών ομάδων της ΕΣΚ που καλύπτονται από το άρθρο 127 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115 συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο και στο κεφάλαιο I του παρόντος κανονισμού.
2. Επιλέξιμες για έργα επιχειρησιακών ομάδων της ΕΣΚ είναι οι ακόλουθες δαπάνες:
 - α) το κόστος της προπαρασκευαστικής στήριξης, της ανάπτυξης ικανοτήτων, της κατάρτισης και της δικτύωσης, με σκοπό την προετοιμασία και την υλοποίηση έργου επιχειρησιακής ομάδας της ΕΣΚ·
 - β) υλοποίηση εγκεκριμένων πράξεων·
 - γ) προετοιμασία και υλοποίηση δραστηριοτήτων συνεργασίας της ομάδας·
 - δ) δαπάνες λειτουργίας που συνδέονται με τη διαχείριση της υλοποίησης έργου επιχειρησιακής ομάδας της ΕΣΚ·
 - ε) συντονισμός της κοινότητας ΕΣΚ ώστε να διευκολυνθεί η ανταλλαγή απόψεων μεταξύ των ενδιαφερομένων για την παροχή πληροφοριών και την προώθηση των έργων, και για τη στήριξη δυνητικών δικαιούχων με σκοπό την ανάπτυξη δραστηριοτήτων και την προετοιμασία αιτήσεων.
3. Η ένταση της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει τα ανώτατα ποσοστά στήριξης που προβλέπονται για κάθε τύπο πράξης στον κανονισμό (ΕΕ) 2021/2115.

Άρθρο 40

Περιορισμένα ποσά ενίσχυσης σε επιχειρήσεις που επωφελούνται από έργα επιχειρησιακών ομάδων της ΕΣΚ

1. Οι ενισχύσεις σε επιχειρήσεις που συμμετέχουν σε έργα επιχειρησιακών ομάδων της ΕΣΚ, ή επωφελούνται από αυτά, όπως αναφέρονται στο άρθρο 39 παράγραφος 1 του παρόντος κανονισμού, συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο και στο κεφάλαιο I του παρόντος κανονισμού.
2. Το συνολικό ποσό της ενίσχυσης που χορηγείται ανά έργο των επιχειρησιακών ομάδων της ΕΣΚ δεν υπερβαίνει το ποσό των 500 000 EUR.

Τμήμα 6

Ενισχύσεις υπέρ της δασοκομίας

Άρθρο 41

Ενισχύσεις για δάσωση και δημιουργία δασικών εκτάσεων

1. Οι ενισχύσεις για δάσωση και δημιουργία δασικών εκτάσεων συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο και στο κεφάλαιο I του παρόντος κανονισμού.
2. Οι ενισχύσεις για δάσωση και δημιουργία δασικών εκτάσεων καλύπτουν το κόστος εγκατάστασης και την ετήσια πριμοδότηση ανά εκτάριο.

Οι ενισχύσεις για δάσωση και δημιουργία δασικών εκτάσεων μπορούν να καλύπτουν επενδυτικές πράξεις.

3. Οι ενισχύσεις για δάσωση και δημιουργία δασικών εκτάσεων που σχετίζονται με επενδυτικές πράξεις καλύπτουν τις ακόλουθες επιλέξιμες δαπάνες:

- α) δαπάνες για την κατασκευή, απόκτηση, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδοτικής μίσθωσης, ή βελτίωση ακινήτων, ενώ οι δαπάνες που σχετίζονται με την αγορά γης είναι επιλέξιμες μόνο στον βαθμό που δεν υπερβαίνουν το 10 % των συνολικών επιλέξιμων δαπανών της σχετικής πράξης, με εξαίρεση την αγορά γης σε περίπτωση που η ενίσχυση χορηγείται στο πλαίσιο στρατηγικού σχεδίου της ΚΓΠ·
- β) δαπάνες για την αγορά ή τη χρηματοδοτική μίσθωση με δυνατότητα αγοράς μηχανημάτων και εξοπλισμού, μέχρι το ύψος της αγοραίας αξίας του περιουσιακού στοιχείου·
- γ) στις γενικές δαπάνες που συνδέονται με τις δαπάνες που αναφέρονται στα στοιχεία α) και β), όπως οι δαπάνες για αμοιβές αρχιτεκτόνων, μηχανικών και συμβούλων, οι δαπάνες για συμβουλές σε θέματα περιβαλλοντικής και οικονομικής βιωσιμότητας, συμπεριλαμβανομένων των μελετών σκοπιμότητας· οι δαπάνες για μελέτες σκοπιμότητας εξακολουθούν να είναι επιλέξιμες, ακόμη και όταν, με βάση τα αποτελέσματα των εν λόγω μελετών, δεν πραγματοποιείται καμία δαπάνη βάσει των στοιχείων α) και β)·
- δ) δαπάνες για τα τέλη προμήθειας, ανάπτυξης ή χρήσης λογισμικού ηλεκτρονικών υπολογιστών, υπολογιστικού νέφους και παρόμοιων λύσεων, καθώς και για την απόκτηση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, αδειών εκμετάλλευσης, δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας και εμπορικών σημάτων·
- ε) δαπάνες εκπόνησης διαχειριστικών σχεδίων δασών ή ισοδύναμων μέσων.

Οι ενισχύσεις που χορηγούνται στο πλαίσιο στρατηγικού σχεδίου της ΚΓΠ και παρέχονται υπό τη μορφή χρηματοδοτικών μέσων μπορούν να καλύπτουν άλλες επιλέξιμες δαπάνες πλην εκείνων που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο, υπό την προϋπόθεση ότι οι δαπάνες είναι πλήρως επιλέξιμες στο πλαίσιο του σχετικού στρατηγικού σχεδίου της ΚΓΠ και ότι η ενίσχυση εφαρμόζεται μετά την έγκριση του σχετικού στρατηγικού σχεδίου από την Επιτροπή.

Εξαιρουμένων των περιπτώσεων στις οποίες η στήριξη παρέχεται στο πλαίσιο στρατηγικού σχεδίου της ΚΓΠ υπό τη μορφή χρηματοδοτικών μέσων, το κεφάλαιο κίνησης δεν θεωρείται επιλέξιμη δαπάνη.

4. Όταν για μια επενδυτική πράξη απαιτείται εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων, σύμφωνα με την οδηγία 2011/92/ΕΕ, η ενίσχυση υπόκειται στην προϋπόθεση ότι η εν λόγω εκτίμηση έχει διενεργηθεί και ότι η άδεια κατασκευής έχει χορηγηθεί για το συγκεκριμένο επενδυτικό έργο πριν από την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης.

5. Επιλέξιμες είναι οι ακόλουθες δαπάνες εγκατάστασης:
- α) οι δαπάνες για υλικό φύτευσης και πολλαπλασιαστικό υλικό·
 - β) οι δαπάνες φύτευσης, καθώς και οι δαπάνες που συνδέονται άμεσα με τη φύτευση·
 - γ) οι δαπάνες για άλλες σχετικές εργασίες, όπως η αποθήκευση και οι επεξεργασίες φυταρίων με τα αναγκαία υλικά πρόληψης και προστασίας·
 - δ) οι δαπάνες αντικατάστασης των εξαφανιζόμενων ειδών κατά το πρώτο έτος και αντικατάστασης των εξαφανιζόμενων σε μικρή κλίμακα ειδών κατά τα πρώτα έτη μετά τη φύτευση. Οι δαπάνες αντικατάστασης των εξαφανιζόμενων σε μεγάλη κλίμακα ειδών είναι δυνατό να λάβουν στήριξη μόνο βάσει του άρθρου 43.
6. Η ετήσια πρωτοδότηση ανά εκτάριο καλύπτει τις δαπάνες για τα διαφυγόντα εισοδήματα και τις δαπάνες συντήρησης, συμπεριλαμβανομένων των πρόωρων και όψιμων καθαρισμών, για μέγιστη περίοδο 12 ετών από την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης.
7. Δεν χορηγούνται ενισχύσεις για φύτευση των ακόλουθων δέντρων:
- α) δέντρων περιοδικής υλοτόμησης·
 - β) χριστουγεννιάτικων δέντρων·
 - γ) δέντρων ταχείας ανάπτυξης για παραγωγή ενέργειας·
 - δ) μη αυτόχθονων ειδών στην περιοχή, εκτός εάν παρέχεται στήριξη στο πλαίσιο του στρατηγικού σχεδίου της ΚΓΠ·
 - ε) επενδύσεις στη δάσωση που δεν συνάδουν με τους κλιματικούς και περιβαλλοντικούς στόχους σύμφωνα με τις αρχές της βιώσιμης διαχείρισης των δασών, όπως περιγράφονται στις πανευρωπαϊκές κατευθυντήριες γραμμές για τη δάσωση και την αναδάσωση ⁽⁴⁶⁾.
8. Τα είδη που φυτεύονται προσαρμόζονται στις περιβαλλοντικές και κλιματικές συνθήκες της περιοχής και πληρούν τις ελάχιστες περιβαλλοντικές απαιτήσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 12.
9. Σε περιοχές όπου η δάσωση καθίσταται δύσκολη λόγω δυσχερών εδαφοκλιματικών συνθηκών, η ενίσχυση μπορεί να παρέχεται για φύτευση άλλων πολυετών ξυλωδών ειδών, όπως χαμόδεντρα ή θάμνοι, τα οποία είναι κατάλληλα για τις τοπικές συνθήκες.
10. Οι ενισχύσεις για μεγάλες επιχειρήσεις εξαρτώνται από την υποβολή σχετικών πληροφοριών από σχέδιο διαχείρισης δασών ή ισοδύναμο μέσο σύμφωνα με τις γενικές κατευθυντήριες γραμμές για την αειφόρο διαχείριση των δασών στην Ευρώπη ⁽⁴⁷⁾.
- Η απαίτηση αυτή δεν ισχύει για δήμους που αποτελούν αυτόνομες τοπικές αρχές με ετήσιο προϋπολογισμό κάτω των 10 εκατ. EUR και λιγότερους από 5 000 κατοίκους.
11. Η ένταση της ενίσχυσης περιορίζεται στο 100 % των επιλέξιμων δαπανών.
12. Οι ακόλουθες ελάχιστες περιβαλλοντικές απαιτήσεις ισχύουν στο πλαίσιο των ενισχύσεων για δάσωση και δημιουργία δασικών εκτάσεων:
- α) κατά την επιλογή των ειδών που πρόκειται να φυτευθούν, των περιοχών και των μεθόδων που θα χρησιμοποιηθούν, αποφεύγεται η ακατάλληλη δάσωση ευαίσθητων ενδιαιτημάτων όπως οι τυρφώνες και οι υγράτοποι, καθώς και οι αρνητικές επιπτώσεις σε περιοχές υψηλής οικολογικής αξίας, συμπεριλαμβανομένων των εκτάσεων υπό καλλιέργεια υψηλής φυσικής αξίας. Σύμφωνα με την οδηγία 92/43/ΕΟΚ και την οδηγία 2009/147/ΕΚ, στις χαρακτηρισμένες τοποθεσίες ως Natura 2000 επιτρέπεται μόνο δάσωση που συνάδει με τους διαχειριστικούς στόχους των συγκεκριμένων τοποθεσιών και έχει εγκριθεί από την αρχή του κράτους μέλους που είναι επιφορτισμένη με την εφαρμογή του Natura 2000·
 - β) η επιλογή ειδών, ποικιλιών, οικοτύπων και προέλευσης δέντρων λαμβάνει υπόψη την ανάγκη ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή και στις θεομηνίες και την εδαφολογική και υδρολογική κατάσταση της περιοχής, καθώς και τον δυνητικό χωροκατακτητικό χαρακτήρα των ειδών υπό τις τοπικές συνθήκες όπως ορίζονται από τα κράτη μέλη. Ο δικαιούχος οφείλει να προστατεύει και να φροντίζει το δάσος τουλάχιστον κατά την περίοδο καταβολής της πρωτοδότησης για την κάλυψη του διαφυγόντος γεωργικού εισοδήματος και των δαπανών συντήρησης. Στις υποχρεώσεις αυτές περιλαμβάνονται η φροντίδα, η αραιώση ή η βόσκηση, κατά περίπτωση, προς το συμφέρον της μελλοντικής ανάπτυξης του δάσους, καθώς και η ρύθμιση του ανταγωνισμού με ποώδη βλάστηση και η παρεμπόδιση της ανάπτυξης θάμνων που μπορεί να ευνοήσουν την πρόκληση πυρκαγιάς. Όσον αφορά τα είδη ταχείας ανάπτυξης, τα κράτη μέλη καθορίζουν το ελάχιστο και το μέγιστο χρονικό διάστημα πριν από την υλοτόμηση. Το ελάχιστο χρονικό διάστημα είναι τουλάχιστον 8 έτη και το μέγιστο χρονικό διάστημα δεν υπερβαίνει τα 20 έτη·

⁽⁴⁶⁾ <https://foresteurope.org/wp-content/uploads/2016/08/Pan-European-AfforestationReforestationGuidelines.pdf>

⁽⁴⁷⁾ General Guidelines for the Sustainable Management of Forests in Europe (Γενικές κατευθυντήριες γραμμές για την αειφόρο διαχείριση των δασών στην Ευρώπη), οι οποίες εγκρίθηκαν στη δεύτερη υπουργική διάσκεψη για την προστασία των δασών στην Ευρώπη που πραγματοποιήθηκε στο Ελσίνκι στις 16-17 Ιουνίου 1993 (https://www.foresteurope.org/docs/MC/MC_helsinki_resolutionH1.pdf).

- γ) σε περιπτώσεις στις οποίες, λόγω δύσκολων εδαφικών, περιβαλλοντικών ή κλιματικών συνθηκών, συμπεριλαμβανομένης της υποβάθμισης του περιβάλλοντος, δεν αναμένεται ότι η φύτευση πολυετών ξυλωδών ειδών θα έχει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία δασικής κάλυψης όπως ορίζεται σύμφωνα με την ισχύουσα εθνική νομοθεσία, το κράτος μέλος μπορεί να επιτρέψει στον δικαιούχο να εφαρμόσει άλλη κάλυψη ξυλώδους βλάστησης, όπως χαμόδεντρα ή θάμνους, που είναι κατάλληλα για τις τοπικές συνθήκες. Ο δικαιούχος εξασφαλίζει το ίδιο επίπεδο μέριμνας και προστασίας που ισχύει για τα δάση.
- δ) στην περίπτωση πράξεων δάσωσης οι οποίες οδηγούν στη δημιουργία δασών μεγέθους που υπερβαίνει ορισμένο όριο, το οποίο καθορίζουν τα κράτη μέλη, η πράξη συνίσταται σε οποιοδήποτε από τα ακόλουθα:
- αποκλειστική φύτευση οικολογικά προσαρμοσμένων ειδών ή ειδών ανθεκτικών στην κλιματική αλλαγή στη συγκεκριμένη βιογεωγραφική περιοχή, τα οποία έχει διαπιστωθεί, μέσω εκτίμησης των επιπτώσεων, ότι δεν απειλούν τη βιοποικιλότητα και τις οικοσυστημικές υπηρεσίες ή ότι δεν έχουν αρνητικές επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία·
 - στη μείξη ειδών δένδρων η οποία περιλαμβάνει είτε τουλάχιστον 10 % πλατύφυλλα δένδρα ανά έκταση, είτε τουλάχιστον τρία είδη δένδρων ή ποικιλίες, εκ των οποίων αυτές με τη μικρότερη πυκνότητα θα αποτελούν τουλάχιστον το 10 % της έκτασης.

Άρθρο 42

Ενισχύσεις για γεωργοδασοκομικά συστήματα

- Οι ενισχύσεις για γεωργοδασοκομικά συστήματα συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο και στο κεφάλαιο I του παρόντος κανονισμού.
- Οι ενισχύσεις για γεωργοδασοκομικά συστήματα καλύπτουν τις δαπάνες εγκατάστασης, αναζωογόνησης ή ανανέωσης και την ετήσια πριμοδότηση ανά εκτάριο.
- Οι ενισχύσεις για γεωργοδασοκομικά συστήματα μπορούν να καλύπτουν επενδυτικές πράξεις.
- Εξαιρουμένων των περιπτώσεων στις οποίες η στήριξη παρέχεται υπό τη μορφή χρηματοδοτικών μέσων, οι ενισχύσεις για γεωργοδασοκομικά συστήματα που σχετίζονται με επενδυτικές πράξεις καλύπτουν τις ακόλουθες επιλέξιμες δαπάνες:
 - δαπάνες για την κατασκευή, απόκτηση, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδοτικής μίσθωσης, ή βελτίωση ακινήτων, ενώ οι δαπάνες που σχετίζονται με την αγορά γης είναι επιλέξιμες μόνο στον βαθμό που δεν υπερβαίνουν το 10 % των συνολικών επιλέξιμων δαπανών της σχετικής πράξης, με εξαίρεση την αγορά γης σε περίπτωση που η ενίσχυση χορηγείται στο πλαίσιο στρατηγικού σχεδίου της ΚΓΠ·
 - δαπάνες για την αγορά ή τη χρηματοδοτική μίσθωση με δυνατότητα αγοράς μηχανημάτων και εξοπλισμού, μέχρι το ύψος της αγοραίας αξίας του περιουσιακού στοιχείου·
 - στις γενικές δαπάνες που συνδέονται με τις δαπάνες που αναφέρονται στα στοιχεία α) και β), όπως οι δαπάνες για αμοιβές αρχιτεκτόνων, μηχανικών και συμβούλων, οι δαπάνες για συμβουλές σε θέματα περιβαλλοντικής και οικονομικής βιωσιμότητας, συμπεριλαμβανομένων των μελετών σκοπιμότητας· οι δαπάνες για μελέτες σκοπιμότητας εξακολουθούν να είναι επιλέξιμες, ακόμη και όταν δεν πραγματοποιείται καμία δαπάνη βάσει των στοιχείων α) και β)·
 - δαπάνες για τα τέλη προμήθειας, ανάπτυξης ή χρήσης λογισμικού ηλεκτρονικών υπολογιστών, υπολογιστικού νέφους και παρόμοιων λύσεων, καθώς και για την απόκτηση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, αδειών εκμετάλλευσης, δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας και εμπορικών σημάτων·
 - δαπάνες εκπόνησης διαχειριστικών σχεδίων δασών ή ισοδύναμων μέσων.

Εξαιρουμένων των περιπτώσεων στις οποίες η στήριξη παρέχεται στο πλαίσιο στρατηγικού σχεδίου της ΚΓΠ υπό τη μορφή χρηματοδοτικών μέσων, το κεφάλαιο κίνησης δεν θεωρείται επιλέξιμη δαπάνη.

- Όταν για μια επενδυτική πράξη απαιτείται εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων, σύμφωνα με την οδηγία 2011/92/ΕΕ, η ενίσχυση υπόκειται στην προϋπόθεση ότι η εν λόγω εκτίμηση έχει εκτελεστεί και ότι η άδεια κατασκευής έχει χορηγηθεί για το συγκεκριμένο επενδυτικό σχέδιο πριν από την ημερομηνία χορήγησης της μεμονωμένης ενίσχυσης.

Το πρώτο εδάφιο δεν εφαρμόζεται σε ενισχύσεις που χορηγούνται υπό τη μορφή χρηματοδοτικών μέσων.

- Επιλέξιμες είναι οι ακόλουθες δαπάνες εγκατάστασης, αναζωογόνησης ή ανανέωσης του γεωργοδασοκομικού συστήματος:
 - οι δαπάνες για τη φύτευση δέντρων, συμπεριλαμβανομένης της δαπάνης για το υλικό φύτευσης, τη φύτευση, την αποθήκευση και την επεξεργασία φυταρίων με τα αναγκαία υλικά πρόληψης και προστασίας·
 - οι δαπάνες για τη μετατροπή των υφιστάμενων δασών ή άλλων δασικών εκτάσεων, συμπεριλαμβανομένων των δαπανών για υλοτόμηση, αραίωση και κλάδευση δέντρων και την προστασία από ζώα βοσκής·

- γ) άλλες δαπάνες που συνδέονται άμεσα με την εγκατάσταση, την αναζωογόνηση ή την ανανέωση του γεωργοδασοκομικού συστήματος, όπως οι δαπάνες για μελέτες σκοπιμότητας, σχέδιο εγκατάστασης, εξέταση του εδάφους, προετοιμασία και προστασία του εδάφους·
- δ) οι δαπάνες για δασολιβαδικά συστήματα, κυρίως για άρδευση βοσκοτόπων και εγκαταστάσεις προστασίας·
- ε) οι δαπάνες για την αναγκαία επεξεργασία που συνδέεται με την εγκατάσταση, την αναζωογόνηση ή την ανανέωση των γεωργοδασοκομικών συστημάτων, συμπεριλαμβανομένης της άρδευσης και της κοπής·
- στ) οι δαπάνες για την αναφύτευση κατά τη διάρκεια του πρώτου έτους μετά την εγκατάσταση, την αναζωογόνηση ή την ανανέωση ενός γεωργοδασοκομικού συστήματος.

7. Η ετήσια πρωτοδότηση ανά εκτάριο καλύπτει το κόστος συντήρησης του γεωργοδασοκομικού συστήματος και καταβάλλεται για μέγιστη περίοδο 12 ετών από την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης.

Οι επιλέξιμες δαπάνες συντήρησης μπορούν να αφορούν τις καθορισμένες ζώνες δέντρων, την καταπολέμηση των ζιζανίων, την κλάδευση και αραιώση, καθώς και προστατευτικές ενέργειες και επενδύσεις, όπως φράχτες ή σωλήνες προστασίας μεμονωμένων δέντρων.

8. Τα κράτη μέλη καθορίζουν τη δομή και τη σύνθεση του γεωργοδασοκομικού συστήματος, λαμβάνοντας υπόψη τα ακόλουθα:

- α) τις τοπικές εδαφοκλιματικές και περιβαλλοντικές συνθήκες·
- β) τα δασικά είδη·
- γ) την ανάγκη διασφάλισης της βιώσιμης γεωργικής χρήσης της γης.

9. Η μέγιστη ένταση της ενίσχυσης περιορίζεται στο 100 % των επιλέξιμων δαπανών.

Άρθρο 43

Ενισχύσεις για την πρόληψη και την αποκατάσταση των ζημιών στα δάση

1. Οι ενισχύσεις για την πρόληψη και αποκατάσταση ζημιών σε δάση από δασικές πυρκαγιές, θεομηνίες, δυσμενή κλιματικά φαινόμενα που μπορούν να εξομοιωθούν με θεομηνίες, λοιπά δυσμενή κλιματικά φαινόμενα, επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμούς, καταστροφικά συμβάντα και συμβάντα που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 2 στοιχείο β) ή, αντίστοιχα, του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο και στο κεφάλαιο I του παρόντος κανονισμού.

2. Οι ενισχύσεις καλύπτουν τις ακόλουθες επιλέξιμες δαπάνες:

- α) τη δημιουργία προστατευτικών υποδομών, συμπεριλαμβανομένου του κόστους συντήρησης στην περίπτωση των αντιπυρικών ζωνών·
- β) τοπικές δραστηριότητες πρόληψης μικρής κλίμακας κατά πυρκαγιών ή άλλων φυσικών κινδύνων, συμπεριλαμβανομένου του κόστους της χρήσης ζώων βοσκής, όπως ο σταβλισμός, το πότισμα, η περίφραξη και η μεταφορά των ζώων·
- γ) τη δημιουργία και βελτίωση εγκαταστάσεων και επικοινωνιακού εξοπλισμού για την παρακολούθηση δασικών πυρκαγιών, επιβλαβών οργανισμών και ασθενειών·
- δ) την αποκατάσταση του δασοκομικού δυναμικού που έχει πληγεί από πυρκαγιές, θεομηνίες, δυσμενή κλιματικά φαινόμενα που είναι δυνατό να εξομοιωθούν με θεομηνίες, λοιπά δυσμενή κλιματικά φαινόμενα, επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμούς, καταστροφικά συμβάντα και συμβάντα που σχετίζονται με την αλλαγή του κλίματος.

3. Ωστόσο, δεν χορηγείται ενίσχυση για γεωργικές δραστηριότητες σε περιοχές στις οποίες έχουν αναληφθεί δεσμεύσεις που αναφέρονται στο άρθρο 34.

4. Επιλέξιμες για ενισχύσεις σχετικά με την πρόληψη πυρκαγιών είναι μόνο οι δασικές περιοχές που υπάγονται στο σχέδιο προστασίας των δασών που καταρτίζουν τα κράτη μέλη.

5. Στην περίπτωση της αποκατάστασης του δασοκομικού δυναμικού που αναφέρεται στην παράγραφο 2 στοιχείο δ), η ενίσχυση υπόκειται στις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- α) στην επίσημη αναγνώριση από τις αρμόδιες αρχές του οικείου κράτους μέλους ότι έχει υπάρξει πυρκαγιά, θεομηνία, δυσμενές κλιματικό φαινόμενο που μπορεί να εξομοιωθεί με θεομηνία, άλλο δυσμενές κλιματικό φαινόμενο, επιβλαβής για τα φυτά οργανισμός, καταστροφικό συμβάν ή συμβάν που σχετίζεται με την αλλαγή του κλίματος, καθώς και στην υποβολή από τους δικαιούχους αποδεικτικών στοιχείων κατάλληλων εργαλείων διαχείρισης κινδύνων για την αντιμετώπιση της πιθανής επέλευσης του ζημιογόνου γεγονότος στο μέλλον, κατά περίπτωση·
- β) στην επίσημη αναγνώριση από τις αρμόδιες αρχές του οικείου κράτους μέλους ότι έχουν ληφθεί τα μέτρα σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2016/2031 για την καταπολέμηση, την εξάλειψη ή τον περιορισμό επιβλαβούς για τα φυτά οργανισμού·

γ) στην περίπτωση ενισχύσεων βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, στην υποβολή από τους δικαιούχους αποδεικτικών στοιχείων ότι η εν λόγω αποκατάσταση θα περιλαμβάνει μέτρα προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, εκτός εάν τα εν λόγω μέτρα προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του καθεστώτος και ισχύουν για όλους τους δικαιούχους.

6. Όσον αφορά τις ενισχύσεις για την πρόληψη ζημιών σε δάσος από επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμούς, ο κίνδυνος εμφάνισης του επιβλαβούς για τα φυτά οργανισμού πρέπει να στηρίζεται σε επιστημονικές αποδείξεις και να αναγνωρίζεται από δημόσιους επιστημονικούς οργανισμούς.

Ο κατάλογος των ειδών επιβλαβών για τα φυτά οργανισμών που προκαλούν ή μπορούν να προκαλέσουν ζημία περιλαμβάνεται στο καθεστώς ενισχύσεων ή στις ad hoc ενισχύσεις που υποβάλλονται από το οικείο κράτος μέλος.

7. Οι ενισχυόμενες δραστηριότητες ή τα ενισχυόμενα έργα συνάδουν με το σχέδιο δασοπροστασίας που καταρτίζει το κράτος μέλος.

Στην περίπτωση της αποκατάστασης του δασοκομικού δυναμικού που αναφέρεται στην παράγραφο 2 στοιχείο δ), οι ενισχύσεις για μεγάλες επιχειρήσεις εξαρτώνται από την υποβολή σχετικών πληροφοριών από σχέδιο διαχείρισης δασών ή ισοδύναμο μέσο σύμφωνα με τις γενικές κατευθυντήριες γραμμές για την αειφόρο διαχείριση των δασών στην Ευρώπη. Η απαίτηση αυτή δεν ισχύει για δήμους που αποτελούν αυτόνομες τοπικές αρχές με ετήσιο προϋπολογισμό κάτω των 10 εκατ. EUR και λιγότερους από 5 000 κατοίκους.

8. Δεν χορηγείται ενίσχυση για την απώλεια εισοδήματος λόγω πυρκαγιών, θεομηγιών, δυσμενών κλιματικών φαινομένων που είναι δυνατό να εξομοιωθούν με θεομηγία, λοιπών δυσμενών κλιματικών φαινομένων, επιβλαβών για τα φυτά οργανισμών, καταστροφικών συμβάντων και συμβάντων που σχετίζονται με την αλλαγή του κλίματος.

9. Η ένταση της ενίσχυσης περιορίζεται στο 100 % των επιλέξιμων δαπανών.

Η ενίσχυση που χορηγείται για τις επιλέξιμες δαπάνες όπως αναφέρονται στην παράγραφο 2 στοιχείο δ), και κάθε άλλη πληρωμή που χορηγείται στον δικαιούχο, συμπεριλαμβανομένων των πληρωμών βάσει άλλων εθνικών ή ενωσιακών μέτρων ή ασφαλιστήριων συμβολαίων για τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες, περιορίζονται στο 100 % των επιλέξιμων δαπανών.

Άρθρο 44

Ενισχύσεις για επενδύσεις με στόχο τη βελτίωση της ανθεκτικότητας και της περιβαλλοντικής αξίας των δασικών οικοσυστημάτων

1. Οι ενισχύσεις για επενδύσεις με στόχο τη βελτίωση της ανθεκτικότητας και της περιβαλλοντικής αξίας των δασικών οικοσυστημάτων συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο και στο κεφάλαιο I του παρόντος κανονισμού.

2. Οι επενδύσεις αποσκοπούν στην τήρηση των δεσμεύσεων για περιβαλλοντικούς στόχους, με σκοπό την παροχή υπηρεσιών οικοσυστήματος ή την αύξηση της αξίας των δασών και των δασικών εκτάσεων ως δημόσιου αγαθού στην εξεταζόμενη περιοχή ή τη βελτίωση του δυναμικού των οικοσυστημάτων για τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή σε αυτήν, χωρίς να αποκλείονται μακροπρόθεσμα οικονομικά οφέλη. Εξαιρούνται μη αυτόχθονα είδη στην περιοχή, εκτός εάν παρέχεται στήριξη στο πλαίσιο του στρατηγικού σχεδίου της ΚΓΠ.

3. Όταν για μια επένδυση απαιτείται εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων, σύμφωνα με την οδηγία 2011/92/ΕΕ, η ενίσχυση υπόκειται στην προϋπόθεση ότι η εν λόγω εκτίμηση έχει εκτελεστεί και ότι η άδεια κατασκευής έχει χορηγηθεί για το συγκεκριμένο επενδυτικό σχέδιο πριν από την ημερομηνία χορήγησης της μεμονωμένης ενίσχυσης. Ωστόσο, οι ενισχύσεις που χορηγούνται υπό τη μορφή χρηματοδοτικών μέσων εξαιρούνται από την εν λόγω προϋπόθεση.

4. Εξαιρουμένων των περιπτώσεων στις οποίες η στήριξη παρέχεται υπό τη μορφή χρηματοδοτικών μέσων, οι ενισχύσεις καλύπτουν τις ακόλουθες επιλέξιμες δαπάνες:

α) δαπάνες για την κατασκευή, απόκτηση, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδοτικής μίσθωσης, ή βελτίωση ακινήτων, ενώ οι δαπάνες που σχετίζονται με την αγορά γης είναι επιλέξιμες μόνο στον βαθμό που δεν υπερβαίνουν το 10 % των συνολικών επιλέξιμων δαπανών της σχετικής πράξης, με εξαίρεση την αγορά γης σε περίπτωση που η ενίσχυση χορηγείται στο πλαίσιο στρατηγικού σχεδίου της ΚΓΠ·

β) δαπάνες για την αγορά ή τη χρηματοδοτική μίσθωση με δυνατότητα αγοράς μηχανημάτων και εξοπλισμού, μέχρι το ύψος της αγοραίας αξίας του περιουσιακού στοιχείου·

γ) γενικές δαπάνες που συνδέονται με τις δαπάνες που αναφέρονται στα στοιχεία α) και β), όπως οι δαπάνες για αμοιβές αρχιτεκτόνων, μηχανικών και συμβούλων, οι δαπάνες για συμβουλές σε θέματα περιβαλλοντικής και οικονομικής βιωσιμότητας, συμπεριλαμβανομένων των μελετών σκοπιμότητας· δαπάνες για μελέτες σκοπιμότητας εξακολουθούν να είναι επιλέξιμες, ακόμη και όταν, με βάση τα αποτελέσματά τους, δεν πραγματοποιείται καμία δαπάνη βάσει των στοιχείων α) και β)·

- δ) δαπάνες για τα τέλη προμήθειας, ανάπτυξης ή χρήσης λογισμικού ηλεκτρονικών υπολογιστών, υπολογιστικού νέφους και παρόμοιων λύσεων, καθώς και για την απόκτηση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, αδειών εκμετάλλευσης, δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας και εμπορικών σημάτων·
- ε) δαπάνες εκπόνησης διαχειριστικών σχεδίων δασών ή ισοδύναμων μέσων.
- στ) δαπάνες για υλικό φύτευσης και πολλαπλασιαστικό υλικό·
- ζ) δαπάνες φύτευσης, καθώς και οι δαπάνες που συνδέονται άμεσα με τη φύτευση·
- η) δαπάνες για άλλες σχετικές εργασίες, όπως η αποθήκευση και οι επεξεργασίες φυταρίων με τα αναγκαία υλικά πρόληψης και προστασίας·
- θ) οι δαπάνες αντικατάστασης των εξαφανιζόμενων ειδών κατά το πρώτο έτος και αντικατάστασης των εξαφανιζόμενων σε μικρή κλίμακα ειδών κατά τα πρώτα έτη μετά τη φύτευση. Οι δαπάνες αντικατάστασης των εξαφανιζόμενων σε μεγάλη κλίμακα ειδών είναι δυνατό να λάβουν στήριξη μόνο βάσει του άρθρου 43.
5. Εξαιρουμένων των περιπτώσεων στις οποίες η στήριξη παρέχεται υπό τη μορφή χρηματοδοτικών μέσων, άλλες δαπάνες πλην των δαπανών που αναφέρονται στην παράγραφο 4 στοιχεία α) και β), οι οποίες αφορούν συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης, όπως το περιθώριο κέρδους του εκμισθωτή, τα έξοδα αναχρηματοδότησης τόκων, τα γενικά έξοδα και ασφάλιστρα, δεν θεωρούνται επιλέξιμες.
- Εξαιρουμένων των περιπτώσεων στις οποίες η στήριξη παρέχεται στο πλαίσιο στρατηγικού σχεδίου της ΚΓΠ υπό τη μορφή χρηματοδοτικών μέσων, το κεφάλαιο κίνησης δεν θεωρείται επιλέξιμη δαπάνη.
6. Η ένταση της ενίσχυσης περιορίζεται στο 100 % των επιλέξιμων δαπανών.

Άρθρο 45

Ενισχύσεις για ειδικά ανά περιοχή μειονεκτήματα που προκύπτουν από συγκεκριμένες υποχρεωτικές απαιτήσεις

1. Οι ενισχύσεις που σχετίζονται με ειδικά ανά περιοχή μειονεκτήματα, τα οποία επιβάλλονται από απαιτήσεις που προκύπτουν από την εφαρμογή της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ ή της οδηγίας 2009/147/ΕΚ, που χορηγούνται σε δασοκαλλιεργητές, διαχειριστές δασών και τις ενώσεις τους, συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο και στο κεφάλαιο I του παρόντος κανονισμού.
2. Οι ενισχύσεις χορηγούνται ετησίως και ανά εκτάριο δασικής έκτασης για την αποζημίωση των δικαιούχων για τις πρόσθετες δαπάνες και τα διαφυγόντα έσοδα που προκύπτουν λόγω των μειονεκτημάτων των δασικών περιοχών, που αναφέρονται στην παράγραφο 3, σε σχέση με την εφαρμογή της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ και της οδηγίας 2009/147/ΕΚ.
3. Οι ενισχύσεις καταβάλλονται μόνο για τις ακόλουθες δασικές εκτάσεις:
 - α) δασικές περιοχές Natura 2000·
 - β) στοιχεία του τοπίου που συμβάλλουν στην εφαρμογή του άρθρου 10 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, τα οποία δεν υπερβαίνουν το 5 % των περιοχών που περιλαμβάνονται στο δίκτυο Natura 2000 και καλύπτονται από το εδαφικό πεδίο εφαρμογής του σχετικού στρατηγικού σχεδίου.
4. Είναι δυνατό να χορηγούνται ενισχύσεις σε δασοκαλλιεργητές, σε διαχειριστές δασών και στις ενώσεις τους.
5. Η ένταση της ενίσχυσης περιορίζεται στο 100 % των δαπανών που αναφέρονται στην παράγραφο 2 και δεν υπερβαίνει τα 500 EUR ανά εκτάριο ετησίως κατά την αρχική περίοδο η οποία δεν υπερβαίνει τα πέντε έτη και των 200 EUR ανά εκτάριο ετησίως στη συνέχεια.

Άρθρο 46

Ενισχύσεις για δασο-περιβαλλοντικο-κλιματικές υπηρεσίες και για τη διατήρηση των δασών

1. Οι ενισχύσεις για δασοπεριβαλλοντικές και κλιματικές υπηρεσίες και για τη διατήρηση των δασών συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο και στο κεφάλαιο I του παρόντος κανονισμού.
2. Οι ενισχύσεις καλύπτουν μόνο την ανάληψη εθελοντικών δεσμεύσεων διαχείρισης που στοχεύουν στην επίτευξη ενός ή περισσότερων από τους συγκεκριμένους περιβαλλοντικούς και κλιματικούς στόχους που καθορίζονται στο άρθρο 6 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115 και υπερβαίνουν τις σχετικές υποχρεωτικές απαιτήσεις που καθορίζονται στην εθνική νομοθεσία σχετικά με τη δασοκομία ή σε άλλη σχετική εθνική ή ενωσιακή νομοθεσία.
3. Όλες οι υποχρεωτικές απαιτήσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 2 προσδιορίζονται και περιγράφονται στην εθνική νομική βάση.

4. Οι δεσμεύσεις αναλαμβάνονται για περίοδο πέντε έως επτά ετών. Ωστόσο, εάν είναι αναγκαίο και δεόντως αιτιολογημένο, τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν μεγαλύτερη διάρκεια για ιδιαίτερους τύπους δεσμεύσεων.
5. Για τις δεσμεύσεις που αναλαμβάνονται δυνάμει του παρόντος άρθρου, το κράτος μέλος προβλέπει ρήτρα αναθεώρησης για τη διασφάλιση της προσαρμογής τους σε περίπτωση τροποποιήσεων των σχετικών υποχρεωτικών απαιτήσεων που αναφέρονται στην παράγραφο 2.
6. Οι ενισχύσεις αποζημιώνουν τους δικαιούχους για το σύνολο ή μέρος των πρόσθετων δαπανών και των διαφυγόντων εσόδων που απορρέουν από την ανάληψη των δεσμεύσεων που αναφέρονται στην παράγραφο 2.
7. Η ένταση της ενίσχυσης περιορίζεται στο 100 % των επιλέξιμων δαπανών και δεν υπερβαίνει τα 200 EUR ανά εκτάριο ετησίως.
8. Σε περίπτωση χορήγησης ενίσχυσης βάσει στρατηγικού σχεδίου, το μέγιστο ποσό που προβλέπεται στην παράγραφο 7 μπορεί να αυξάνεται σε εξαιρετικές περιπτώσεις, λαμβανομένων υπόψη των ειδικών περιστάσεων που προβλέπονται στο εν λόγω στρατηγικό σχέδιο.

Άρθρο 47

Ενισχύσεις για δράσεις ανταλλαγής γνώσεων και ενημέρωσης στον τομέα της δασοκομίας

1. Οι ενισχύσεις για δράσεις ανταλλαγής γνώσεων και ενημέρωσης υπέρ επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα της δασοκομίας συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο και στο κεφάλαιο I του παρόντος κανονισμού.

Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι δράσεις που λαμβάνουν στήριξη βάσει του παρόντος άρθρου να συνάδουν με την περιγραφή του συστήματος AKIS που προβλέπεται στο στρατηγικό σχέδιο της ΚΓΠ.

2. Οι ενισχύσεις καλύπτουν δράσεις επαγγελματικής κατάρτισης και απόκτησης δεξιοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των μαθημάτων επιμόρφωσης, εργαστηρίων και ατομικής καθοδήγησης (coaching), δραστηριότητες επίδειξης, δράσεις ενημέρωσης και προώθηση της καινοτομίας.

Οι ενισχύσεις μπορούν επίσης να καλύπτουν βραχυπρόθεσμες ανταλλαγές για διαχείριση δασών και επισκέψεις σε δάση, οι οποίες εστιάζουν, ειδικότερα, στις βιώσιμες δασοκομικές μεθόδους ή τεχνολογίες, στην ανάπτυξη νέων επιχειρηματικών ευκαιριών και νέων τεχνολογιών, καθώς και στη βελτίωση της ανθεκτικότητας των δασών.

Οι ενισχύσεις για δραστηριότητες επίδειξης μπορούν να καλύπτουν σχετικές επενδυτικές δαπάνες.

3. Οι ενισχύσεις καλύπτουν τις ακόλουθες επιλέξιμες δαπάνες:

α) τις δαπάνες διοργάνωσης και υλοποίησης της δράσης ανταλλαγής γνώσεων ή ενημέρωσης·

β) στην περίπτωση των έργων επίδειξης σε σχέση με τις επενδύσεις:

i) δαπάνες για την κατασκευή, απόκτηση, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδοτικής μίσθωσης, ή βελτίωση ακινήτων, ενώ οι δαπάνες που σχετίζονται με την αγορά γης είναι επιλέξιμες μόνο στον βαθμό που δεν υπερβαίνει το 10 % των λοιπών συνολικών επιλέξιμων δαπανών της σχετικής πράξης, με εξαίρεση την αγορά γης, εάν η ενίσχυση χορηγείται στο πλαίσιο στρατηγικού σχεδίου της ΚΓΠ·

ii) δαπάνες για την αγορά ή τη χρηματοδοτική μίσθωση με δυνατότητα αγοράς μηχανημάτων και εξοπλισμού, μέχρι το ύψος της αγοραίας αξίας του περιουσιακού στοιχείου·

iii) γενικές δαπάνες που συνδέονται με τις δαπάνες που αναφέρονται στα σημεία i) και ii), όπως αμοιβές αρχιτεκτόνων, μηχανικών και συμβούλων, αμοιβές για παροχή συμβουλών σε θέματα περιβαλλοντικής και οικονομικής βιωσιμότητας, συμπεριλαμβανομένων των μελετών σκοπιμότητας· οι δαπάνες για μελέτες σκοπιμότητας εξακολουθούν να είναι επιλέξιμες, ακόμη και όταν, με βάση τα αποτελέσματά τους, δεν πραγματοποιείται καμία δαπάνη βάσει των σημείων i) και ii)·

iv) δαπάνες για τα τέλη προμήθειας, ανάπτυξης ή χρήσης λογισμικού ηλεκτρονικών υπολογιστών, υπολογιστικού νέφους και παρόμοιων λύσεων, καθώς και για την απόκτηση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, αδειών εκμετάλλευσης, δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας και εμπορικών σημάτων·

γ) τα έξοδα μετακίνησης, διαμονής και τα ημερήσια έξοδα των συμμετεχόντων.

Το κεφάλαιο κίνησης δεν θεωρείται επιλέξιμη δαπάνη.

4. Οι δαπάνες που αναφέρονται στην παράγραφο 3 στοιχείο β) είναι επιλέξιμες μόνο στον βαθμό που χρησιμοποιούνται για το έργο επίδειξης και για τη χρονική διάρκεια του έργου επίδειξης.

5. Επιλέξιμες είναι μόνο οι δαπάνες απόσβεσης που αντιστοιχούν στη διάρκεια του έργου επίδειξης, οι οποίες υπολογίζονται με βάση τις γενικά αποδεκτές λογιστικές αρχές.

6. Οι ενισχύσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 3 στοιχείο α) δεν συνεπάγονται άμεσες πληρωμές στους δικαιούχους. Η ενίσχυση καταβάλλεται στον φορέα υλοποίησης των δράσεων ανταλλαγής γνώσεων και ενημέρωσης.
7. Οι φορείς υλοποίησης δράσεων ανταλλαγής γνώσεων και ενημέρωσης διαθέτουν τις κατάλληλες ικανότητες όσον αφορά τα προσόντα του προσωπικού και τακτική επιμόρφωση για την εκτέλεση των καθηκόντων αυτών.
8. Η ενίσχυση περιορίζεται στο 100 % των επιλέξιμων δαπανών.

Άρθρο 48

Ενισχύσεις για συμβουλευτικές υπηρεσίες στον τομέα της δασοκομίας

1. Οι ενισχύσεις για συμβουλευτικές υπηρεσίες στον τομέα της δασοκομίας συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο και στο κεφάλαιο I του παρόντος κανονισμού.

2. Οι σχετικές υπηρεσίες δεν συνιστούν συνεχή ή περιοδική δραστηριότητα, ούτε σχετίζονται με τις δαπάνες λειτουργίας της επιχείρησης. Οι συμβουλευτικές υπηρεσίες καλύπτουν τις οικονομικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές διαστάσεις και παρέχουν σύγχρονες τεχνολογικές και επιστημονικές πληροφορίες που αναπτύσσονται από την έρευνα και την καινοτομία.

Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι δράσεις που λαμβάνουν στήριξη βάσει του παρόντος άρθρου να συνάδουν με την περιγραφή του συστήματος AKIS που προβλέπεται στο στρατηγικό σχέδιο της ΚΓΠ.

3. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε το σύστημα συμβουλευτικών υπηρεσιών να καλύπτει τουλάχιστον τα θέματα που σχετίζονται με την εφαρμογή της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, της οδηγίας 2000/60/ΕΚ, της οδηγίας 2008/50/ΕΚ, της οδηγίας 2009/147/ΕΚ, του κανονισμού (ΕΕ) 2016/2031, του άρθρου 55 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1107/2009 και της οδηγίας 2009/128/ΕΚ.

4. Η ενίσχυση λαμβάνει τη μορφή επιδοτούμενης υπηρεσίας.

Οι φορείς που επιλέγονται για την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών διαθέτουν τους κατάλληλους πόρους υπό τη μορφή καταρτισμένου και εξειδικευμένου προσωπικού και συμβουλευτική πείρα και αξιοπιστία όσον αφορά τα πεδία στα οποία παρέχουν συμβουλές.

5. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι φορείς παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών να είναι αμερόληπτοι και να μην υπάρχει σύγκρουση συμφερόντων.

6. Εάν δικαιολογείται και κρίνεται σκόπιμο, οι συμβουλές είναι δυνατό εν μέρει να παρέχονται σε ομαδική βάση, λαμβάνοντας υπόψη την κατάσταση των μεμονωμένων δικαιούχων των συμβουλευτικών υπηρεσιών.

7. Η ενίσχυση περιορίζεται στο 100 % των επιλέξιμων δαπανών και δεν υπερβαίνει τα 200 000 EUR ανά επιχείρηση για οποιαδήποτε περίοδο τριών ετών.

Άρθρο 49

Ενισχύσεις για επενδύσεις σε υποδομές σχετικές με την ανάπτυξη, τον εκσυγχρονισμό ή την προσαρμογή του τομέα της δασοκομίας

1. Οι ενισχύσεις για επενδύσεις σε υποδομές σχετικές με την ανάπτυξη, τον εκσυγχρονισμό ή την προσαρμογή του τομέα της δασοκομίας συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο και στο κεφάλαιο I του παρόντος κανονισμού.

2. Όταν για μια επένδυση απαιτείται εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων, σύμφωνα με την οδηγία 2011/92/ΕΕ, η ενίσχυση υπόκειται στην προϋπόθεση ότι η εν λόγω εκτίμηση έχει εκτελεστεί και ότι η άδεια κατασκευής έχει χορηγηθεί για το συγκεκριμένο επενδυτικό σχέδιο πριν από την ημερομηνία χορήγησης της μεμονωμένης ενίσχυσης.

Το πρώτο εδάφιο δεν εφαρμόζεται σε ενισχύσεις που χορηγούνται υπό τη μορφή χρηματοδοτικών μέσων.

3. Οι ενισχύσεις για μεγάλες επιχειρήσεις εξαρτώνται από την υποβολή σχετικών πληροφοριών από σχέδιο διαχείρισης δασών ή ισοδύναμο μέσο σύμφωνα με τις γενικές κατευθυντήριες γραμμές για την αειφόρο διαχείριση των δασών στην Ευρώπη.

Η απαίτηση αυτή δεν ισχύει για δήμους που αποτελούν αυτόνομες τοπικές αρχές με ετήσιο προϋπολογισμό κάτω των 10 εκατ. EUR και λιγότερους από 5 000 κατοίκους.

4. Οι ενισχύσεις μπορούν καλύπτουν επενδύσεις οι οποίες αφορούν υποδομές σχετικές με την ανάπτυξη, τον εκσυγχρονισμό ή την προσαρμογή των δασών. Αν η ενίσχυση χορηγείται εκτός του πλαισίου στρατηγικού σχεδίου της ΚΓΠ, περιλαμβάνει μόνο τα ακόλουθα:

- α) την πρόσβαση στη δασική έκταση·

- β) τον αναδασμό και τις έγγειες βελτιώσεις·
- γ) την παροχή βιώσιμης ενέργειας, την ενεργειακή απόδοση, την παροχή και εξοικονόμηση ύδατος·
- δ) τη χρήση ζωικού κεφαλαίου αντί μηχανημάτων·
- ε) τη δημιουργία εγκαταστάσεων προσωρινής αποθήκευσης.
5. Οι ενισχύσεις καλύπτουν τις ακόλουθες επιλέξιμες δαπάνες:
- α) δαπάνες για την κατασκευή, απόκτηση, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδοτικής μίσθωσης, ή βελτίωση ακινήτων, ενώ οι δαπάνες που σχετίζονται με την αγορά γης είναι επιλέξιμες μόνο στον βαθμό που δεν υπερβαίνει το 10 % των λοιπών συνολικών επιλέξιμων δαπανών της σχετικής πράξης, με εξαίρεση την αγορά γης για τη διατήρηση του περιβάλλοντος, εάν η ενίσχυση χορηγείται στο πλαίσιο στρατηγικού σχεδίου της ΚΠΠ·
- β) δαπάνες για την αγορά ή τη χρηματοδοτική μίσθωση με δυνατότητα αγοράς μηχανημάτων και εξοπλισμού, περιλαμβανομένης της χρήσης ζωικού κεφαλαίου αντί μηχανημάτων, έως το ύψος της αγοραίας αξίας του περιουσιακού στοιχείου·
- γ) γενικές δαπάνες που συνδέονται με τις δαπάνες που αναφέρονται στα στοιχεία α) και β), όπως οι δαπάνες για αμοιβές αρχιτεκτόνων, μηχανικών και συμβούλων, οι δαπάνες για συμβουλές σε θέματα περιβαλλοντικής και οικονομικής βιωσιμότητας, συμπεριλαμβανομένων των μελετών σκοπιμότητας· δαπάνες για μελέτες σκοπιμότητας εξακολουθούν να είναι επιλέξιμες, ακόμη και όταν, με βάση τα αποτελέσματά τους, δεν πραγματοποιείται καμία δαπάνη βάσει των στοιχείων α) και β)·
- δ) δαπάνες για τα τέλη προμήθειας, ανάπτυξης ή χρήσης λογισμικού ηλεκτρονικών υπολογιστών, υπολογιστικού νέφους ή παρόμοιων λύσεων, καθώς και για την απόκτηση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, αδειών εκμετάλλευσης, δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας και εμπορικών σημάτων·
- ε) δαπάνες εκπόνησης διαχειριστικών σχεδίων δασών και των ισοδύναμων μέσων τους.
6. Εξαιρουμένων των περιπτώσεων στις οποίες η στήριξη παρέχεται στο πλαίσιο στρατηγικού σχεδίου της ΚΠΠ υπό τη μορφή χρηματοδοτικών μέσων, δεν θεωρούνται επιλέξιμες οι ακόλουθες δαπάνες:
- α) άλλες δαπάνες πλην των δαπανών που αναφέρονται στην παράγραφο 5 στοιχεία α) και β), οι οποίες αφορούν συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης, όπως το περιθώριο κέρδους του εκμισθωτή, τα έξοδα αναχρηματοδότησης τόκων, τα γενικά έξοδα και ασφάλιστρα και
- β) το κεφάλαιο κίνησης.
7. Η ένταση της ενίσχυσης περιορίζεται στο 65 % των επιλέξιμων δαπανών.
- Η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί σε 80 % κατ' ανώτατο όριο για τις ακόλουθες επενδύσεις:
- α) επενδύσεις που συνδέονται με έναν ή περισσότερους από τους συγκεκριμένους περιβαλλοντικούς και κλιματικούς στόχους που αναφέρονται στο άρθρο 14 παράγραφος 3 στοιχεία ε), στ) και ζ)·
- β) επενδύσεις στις εξόχως απόκεντρες περιοχές ή στα μικρά νησιά του Αιγαίου Πελάγους.
8. Η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί σε 100 % για μη παραγωγικές επενδύσεις, αναδασμό και έγγειες βελτιώσεις, καθώς και για επενδύσεις στις δασικές οδούς στις οποίες έχει δωρεάν πρόσβαση το κοινό και οι οποίες εξυπηρετούν τις πολλαπλές λειτουργίες του δάσους.

Άρθρο 50

Ενισχύσεις για επενδύσεις σε δασοκομικές τεχνολογίες και στη μεταποίηση, τη διακίνηση και την εμπορία δασοκομικών προϊόντων

1. Οι ενισχύσεις για επενδύσεις σε δασοκομικές τεχνολογίες και στη μεταποίηση, τη διακίνηση και την εμπορία δασοκομικών προϊόντων συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο και στο κεφάλαιο I του παρόντος κανονισμού.
2. Όταν για μια επένδυση απαιτείται εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων, σύμφωνα με την οδηγία 2011/92/ΕΕ, η ενίσχυση υπόκειται στην προϋπόθεση ότι η εν λόγω εκτίμηση έχει εκτελεστεί και ότι η άδεια κατασκευής έχει χορηγηθεί για το συγκεκριμένο επενδυτικό σχέδιο πριν από την ημερομηνία χορήγησης της μεμονωμένης ενίσχυσης.

3. Οι ενισχύσεις για μεγάλες επιχειρήσεις εξαρτώνται από την υποβολή σχετικών πληροφοριών από σχέδιο διαχείρισης δασών ή ισοδύναμο μέσο σύμφωνα με τις γενικές κατευθυντήριες γραμμές για την αειφόρο διαχείριση των δασών στην Ευρώπη.
4. Οι ενισχύσεις καλύπτουν τις ακόλουθες επιλέξιμες δαπάνες:
 - α) δαπάνες για την κατασκευή, απόκτηση, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδοτικής μίσθωσης, ή βελτίωση ακινήτων, ενώ οι δαπάνες που σχετίζονται με την αγορά γης είναι επιλέξιμες μόνο στον βαθμό που δεν υπερβαίνει το 10 % των λοιπών συνολικών επιλέξιμων δαπανών της σχετικής πράξης, με εξαίρεση την αγορά γης για τη διατήρηση του περιβάλλοντος, εάν η ενίσχυση χορηγείται στο πλαίσιο στρατηγικού σχεδίου της ΚΓΠ·
 - β) δαπάνες για την αγορά ή τη χρηματοδοτική μίσθωση με δυνατότητα αγοράς μηχανημάτων και εξοπλισμού, μέχρι το ύψος της αγοραίας αξίας του περιουσιακού στοιχείου·
 - γ) γενικές δαπάνες που συνδέονται με τις δαπάνες που αναφέρονται στα στοιχεία α) και β), όπως οι δαπάνες για αμοιβές αρχιτεκτόνων, μηχανικών και συμβούλων, οι δαπάνες για συμβουλές σε θέματα περιβαλλοντικής και οικονομικής βιωσιμότητας, συμπεριλαμβανομένων των μελετών σκοπιμότητας· δαπάνες για μελέτες σκοπιμότητας εξακολουθούν να είναι επιλέξιμες, ακόμη και όταν, με βάση τα αποτελέσματά τους, δεν πραγματοποιείται καμία δαπάνη βάσει των στοιχείων α) και β)·
 - δ) δαπάνες για τα τέλη προμήθειας, ανάπτυξης ή χρήσης λογισμικού ηλεκτρονικών υπολογιστών, υπολογιστικού νέφους ή παρόμοιων λύσεων, καθώς και για την απόκτηση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, αδειών εκμετάλλευσης, δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας και εμπορικών σημάτων·
 - ε) δαπάνες εκπόνησης διαχειριστικών σχεδίων δασών ή ισοδύναμων μέσων.
5. Εξαιρουμένων των περιπτώσεων στις οποίες η στήριξη παρέχεται στο πλαίσιο στρατηγικού σχεδίου της ΚΓΠ υπό τη μορφή χρηματοδοτικών μέσων, δεν θεωρούνται επιλέξιμες οι ακόλουθες δαπάνες:
 - α) δαπάνες οι οποίες αφορούν συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης, όπως το περιθώριο κέρδους του εκμισθωτή, τα έξοδα αναχρηματοδότησης τόκων, τα γενικά έξοδα και ασφάλιστρα και
 - β) το κεφάλαιο κίνησης.
6. Οι επενδύσεις που σχετίζονται με τη βελτίωση της οικονομικής αξίας των δασών είναι αιτιολογημένες σε σχέση με τις αναμενόμενες βελτιώσεις δασών σε μία ή περισσότερες εκμεταλλεύσεις και μπορούν να περιλαμβάνουν επενδύσεις σε φιλικά προς το έδαφος και τους πόρους μηχανήματα και πρακτικές συγκομιδής.
7. Οι επενδύσεις που αφορούν τη χρήση ξυλείας ως πρώτης ύλης ή πηγής ενέργειας περιορίζονται σε όλες τις εργασίες εκμετάλλευσης που προηγούνται της βιομηχανικής μεταποίησης.
8. Η ένταση της ενίσχυσης περιορίζεται στο 65 % των επιλέξιμων δαπανών.
9. Η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί σε 80 % κατ' ανώτατο όριο για τις ακόλουθες επενδύσεις:
 - α) επενδύσεις που συνδέονται με έναν ή περισσότερους από τους συγκεκριμένους περιβαλλοντικούς και κλιματικούς στόχους που αναφέρονται στο άρθρο 14 παράγραφος 3 στοιχεία ε), στ) και ζ)·
 - β) επενδύσεις στις εξόχως απόκεντρες περιοχές ή στα μικρά νησιά του Αιγαίου Πελάγους.

Άρθρο 51

Διατήρηση των γενετικών πόρων στη δασοκομία

1. Οι ενισχύσεις για τη διατήρηση των γενετικών πόρων στη δασοκομία που συνδέονται με δασο-περιβαλλοντικο-κλιματικές υπηρεσίες, καθώς και τη διατήρηση των δασών, συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο και στο κεφάλαιο I του παρόντος κανονισμού.
2. Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:
 - α) «διατήρηση in situ»: η διατήρηση γενετικού υλικού σε οικοσυστήματα και φυσικούς οικοτόπους, καθώς και η διατήρηση και ανάκτηση βιώσιμων πληθυσμών και ειδών στο φυσικό τους περιβάλλον·
 - β) «διατήρηση στη δασική εκμετάλλευση»: η διατήρηση και ανάπτυξη in situ σε επίπεδο δασικής εκμετάλλευσης·
 - γ) «διατήρηση ex situ» (εκτός τόπου): η διατήρηση γενετικού υλικού για τη δασοκομία εκτός του οικείου φυσικού οικοτόπου·
 - δ) «συλλογή ex situ» (εκτός τόπου): η συλλογή γενετικού υλικού για τη δασοκομία, το οποίο διατηρείται εκτός του οικείου φυσικού οικοτόπου.

3. Οι ενισχύσεις καλύπτουν τις δαπάνες των ακόλουθων πράξεων:
 - α) στοχευμένες δράσεις: δράσεις που προάγουν την *in situ* (επιτόπου) και την *ex situ* (εκτός τόπου) διατήρηση, τον χαρακτηρισμό, τη συλλογή και τη χρησιμοποίηση των γενετικών πόρων στη δασοκομία, περιλαμβανομένων διαδικτυακών καταλόγων των γενετικών πόρων που διατηρούνται σήμερα *in situ*, συμπεριλαμβανομένης της διατήρησης στη δασική εκμετάλλευση, και των *ex situ* συλλογών (τραπεζών γονιδίων), καθώς και βάσεων δεδομένων·
 - β) συντονισμένες δράσεις: δράσεις που προάγουν την ανταλλαγή πληροφοριών για τη διατήρηση, τον χαρακτηρισμό, τη συλλογή και τη χρησιμοποίηση των γενετικών πόρων στη δασοκομία της Ένωσης, μεταξύ των αρμόδιων οργανισμών στα κράτη μέλη·
 - γ) συνοδευτικές δράσεις: δράσεις ενημέρωσης, διάδοσης και παροχής συμβουλών με τη συμμετοχή μη κυβερνητικών οργανώσεων και άλλων ενδιαφερόμενων μερών, οι οποίες περιλαμβάνουν μαθήματα επιμόρφωσης, καθώς και την εκπόνηση τεχνικών εκθέσεων.
4. Η ενίσχυση περιορίζεται στο 100 % των επιλέξιμων δαπανών.

Άρθρο 52

Ενισχύσεις εκκίνησης για ομάδες και οργανώσεις παραγωγών στον τομέα της δασοκομίας

1. Οι ενισχύσεις εκκίνησης για ομάδες και οργανώσεις παραγωγών στον τομέα της δασοκομίας συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο και στο κεφάλαιο I του παρόντος κανονισμού. Τα μέλη της ομάδας παραγωγών ή της οργάνωσης παραγωγών δεν είναι μεγάλες επιχειρήσεις, εξαιρουμένης της περίπτωσης των δήμων.
2. Ως εναλλακτική δυνατότητα σε σχέση με την παροχή ενισχύσεων στις ομάδες ή τις οργανώσεις παραγωγών, είναι δυνατό να χορηγούνται απευθείας στους παραγωγούς ενισχύσεις ύψους έως και του συνολικού ποσού της ενίσχυσης που θα δικαιούταν η ομάδα ή η οργάνωση παραγωγών σύμφωνα με το παρόν άρθρο, με σκοπό την αντιστάθμιση των συνεισφορών τους για την κάλυψη του κόστους λειτουργίας των ομάδων ή των οργάνωσης κατά τη διάρκεια των πρώτων πέντε ετών από τη σύσταση της ομάδας ή της οργάνωσης.
3. Οι ενισχύσεις καλύπτουν τις ακόλουθες επιλέξιμες δαπάνες:
 - α) το κόστος μίσθωσης κατάλληλων εγκαταστάσεων, σε τιμές της αγοράς·
 - β) τις δαπάνες προμήθειας εξοπλισμού γραφείου·
 - γ) τις δαπάνες διοικητικού προσωπικού και τις δαπάνες ειδικευμένου διαχειριστή δασών·
 - δ) τα γενικά έξοδα και νομικές και διοικητικές αμοιβές·
 - ε) τις δαπάνες για την αγορά υλισμικού υπολογιστών και για τα τέλη προμήθειας ή χρήσης λογισμικού ηλεκτρονικών υπολογιστών, υπολογιστικού νέφους και παρόμοιων λύσεων·στ) στην περίπτωση αγοράς εγκαταστάσεων, το ποσό που αντιστοιχεί στο κόστος μίσθωσης σε τιμές της αγοράς.
4. Η ενίσχυση δεν καταβάλλεται για δαπάνες που πραγματοποιούνται μετά την παρέλευση πέντε ετών από την επίσημη αναγνώριση της ομάδας ή της οργάνωσης παραγωγών από την αρμόδια αρχή του κράτους μέλους βάσει του επιχειρηματικού της σχεδίου, εξαιρουμένων των συλλογικών δράσεων στους τομείς του περιβάλλοντος και του κλίματος για την επίτευξη των στόχων που αναφέρονται στο άρθρο 6 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115.
5. Στις περιπτώσεις στις οποίες η ενίσχυση καταβάλλεται σε ετήσιες δόσεις, τα κράτη μέλη καταβάλλουν την τελευταία δόση μόνον αφού ελέγξουν την ορθή υλοποίηση του επιχειρηματικού σχεδίου.
6. Η ένταση της ενίσχυσης περιορίζεται στο 100 % των επιλέξιμων δαπανών.

Άρθρο 53

Ενισχύσεις υπέρ του αναδασμού δασικών εκτάσεων

1. Οι ενισχύσεις υπέρ του αναδασμού δασικών εκτάσεων συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, αν πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο και στο κεφάλαιο I του παρόντος κανονισμού.
2. Η ενίσχυση χορηγείται για την κάλυψη νομικών και διοικητικών δαπανών, συμπεριλαμβανομένων των δαπανών για έρευνες, και περιορίζεται σε αυτές.

3. Η ένταση της ενίσχυσης περιορίζεται στο 100 % των πραγματικών δαπανών.

Άρθρο 54

Ενισχύσεις για συνεργασία στον τομέα της δασοκομίας

1. Οι ενισχύσεις για συνεργασία στον τομέα της δασοκομίας συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο και στο κεφάλαιο I του παρόντος κανονισμού.
2. Ενισχύσεις χορηγούνται μόνο για την προώθηση της συνεργασίας που συμβάλλει στην επίτευξη ενός ή περισσότερων από τους στόχους που καθορίζονται στο άρθρο 6 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115.
3. Στις μορφές συνεργασίας που καλύπτονται από το παρόν άρθρο συμμετέχουν τουλάχιστον δύο παράγοντες ανεξάρτητα από το κατά πόσο δραστηριοποιούνται στον τομέα της δασοκομίας ή στους τομείς της δασοκομίας και της γεωργίας. Η συνεργασία ωφελεί κυρίως τον τομέα της δασοκομίας ή τους τομείς της δασοκομίας και της γεωργίας.
4. Οι ακόλουθες μορφές συνεργασίας είναι επιλέξιμες:
- α) συνεργασία μεταξύ διαφορετικών επιχειρήσεων του τομέα της δασοκομίας και μεταξύ άλλων φορέων που δραστηριοποιούνται στους τομείς της γεωργίας και της δασοκομίας, οι οποίοι συμβάλλουν στην επίτευξη ενός ή περισσότερων από τους ειδικούς στόχους που καθορίζονται στο άρθρο 6 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115, συμπεριλαμβανομένων των ομάδων παραγωγών και των συνεταιρισμών·
 - β) δημιουργία συνεργατικών σχηματισμών και δικτύων.
5. Δεν χορηγούνται ενισχύσεις για συνεργασία με την αποκλειστική συμμετοχή ερευνητικών φορέων.
6. Είναι δυνατή η χορήγηση ενισχύσεων για συνεργασία όσον αφορά, ιδίως, τις ακόλουθες δραστηριότητες:
- α) πιλοτικά έργα·
 - β) ανάπτυξη νέων προϊόντων, πρακτικών, διεργασιών και τεχνολογιών στον τομέα της δασοκομίας·
 - γ) συνεργασία μεταξύ μικρών επιχειρήσεων στον τομέα της δασοκομίας για τη διοργάνωση κοινών μεθόδων εργασίας και την κοινή χρήση εγκαταστάσεων και πόρων·
 - δ) οριζόντια και κάθετη συνεργασία μεταξύ φορέων της εφοδιαστικής αλυσίδας για τη δημιουργία και την ανάπτυξη μικρών εφοδιαστικών αλυσίδων και τοπικών αγορών·
 - ε) δραστηριότητες προώθησης σε τοπικό πλαίσιο σχετικά με την ανάπτυξη μικρών εφοδιαστικών αλυσίδων και τοπικών αγορών·
 - στ) κοινή δράση που αναλαμβάνεται με σκοπό τον μετριασμό της αλλαγής του κλίματος ή την προσαρμογή σε αυτή·
 - ζ) εφαρμογή, ιδίως από ομάδες εταίρων του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, εκτός εκείνων που αναφέρονται στο άρθρο 31 παράγραφος 2 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1060, στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης, εκτός εκείνων που αναφέρονται στο άρθρο 32 του εν λόγω κανονισμού.
7. Ενισχύσεις χορηγούνται μόνο για νέες μορφές συνεργασίας, συμπεριλαμβανομένων των υφισταμένων εφόσον ξεκινούν νέα δραστηριότητα.
8. Οι ενισχύσεις για τη δημιουργία και την ανάπτυξη μικρών εφοδιαστικών αλυσίδων, όπως αναφέρεται στην παράγραφο 6 στοιχεία δ) και ε), καλύπτουν μόνο εφοδιαστικές αλυσίδες στις οποίες δεν συμμετέχουν περισσότεροι του ενός ενδιάμεσοι μεταξύ δασοκαλλιεργητή/διαχειριστή δασών και καταναλωτή.
9. Οι πράξεις που συνίστανται σε επενδύσεις και άμεσες δαπάνες συγκεκριμένων έργων που συνδέονται με την υλοποίηση σχεδίου διαχείρισης δασών ή ισοδύναμου εγγράφου συμμορφώνονται με τους κανόνες και τις απαιτήσεις που ορίζονται στις ισχύουσες διατάξεις των άρθρων σχετικά με τις επενδυτικές ενισχύσεις του παρόντος κανονισμού, καθώς και στις διατάξεις του άρθρου 4 σχετικά με τα όρια κοινοποίησης.
10. Οι ακόλουθες δαπάνες είναι επιλέξιμες, στον βαθμό που αφορούν δασοκομικές δραστηριότητες:
- α) οι δαπάνες για μελέτες της συγκεκριμένης περιοχής, για μελέτες σκοπιμότητας και για την κατάρτιση επιχειρηματικού σχεδίου ή τη χάραξη στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης, εκτός από εκείνη που αναφέρεται στο άρθρο 32 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1060·
 - β) οι λειτουργικές δαπάνες της συνεργασίας, όπως ο μισθός του «συντονιστή»·
 - γ) οι δαπάνες των πράξεων προς υλοποίηση·
 - δ) οι δαπάνες για δραστηριότητες προώθησης·

- ε) οι δαπάνες για την κατάρτιση διαχειριστικών σχεδίων δασών ή ισοδύναμων μέσων.
11. Οι ενισχύσεις περιορίζονται σε μέγιστη περίοδο επτά ετών.
12. Οι ενισχύσεις περιορίζονται στο 100 % των επιλέξιμων δαπανών.

Τμήμα 7

Ενισχύσεις υπέρ ΜΜΕ σε αγροτικές περιοχές

Άρθρο 55

Ενισχύσεις για βασικές υπηρεσίες και υποδομές σε αγροτικές περιοχές

1. Οι ενισχύσεις για βασικές υπηρεσίες και υποδομές σε αγροτικές περιοχές που χορηγούνται στο πλαίσιο στρατηγικού σχεδίου της ΚΓΠ συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εάν εφαρμόζονται μετά την έγκριση του σχετικού στρατηγικού σχεδίου της ΚΓΠ από την Επιτροπή και εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο και στο κεφάλαιο I του παρόντος κανονισμού.
2. Η ενίσχυση πληροί αμφότερες τις ακόλουθες προϋποθέσεις:
- α) χορηγείται στο πλαίσιο στρατηγικού σχεδίου της ΚΓΠ σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/2115, υπό μία από τις ακόλουθες μορφές:
- i) ως ενίσχυση συγχρηματοδοτούμενη από το ΕΓΤΑΑ·
- ii) ως πρόσθετη εθνική χρηματοδότηση της συγχρηματοδοτούμενης ενίσχυσης από το ΕΓΤΑΑ·
- β) είναι πανομοιότυπη με το σχετικό μέτρο το οποίο προβλέπεται στο στρατηγικό σχέδιο της ΚΓΠ που αναφέρεται στο στοιχείο α).
3. Η ενίσχυση καλύπτει:
- α) επενδύσεις για τη δημιουργία, βελτίωση ή επέκταση κάθε είδους υποδομών με επιλέξιμες δαπάνες που περιορίζονται σε 2 εκατ. EUR (στο εξής: υποδομές μικρής κλίμακας), εξαιρουμένων των επενδύσεων στην ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές και στην ενεργειακή απόδοση, καθώς και των επενδύσεων σε ευρυζωνικές υποδομές, οι οποίες δεν είναι επιλέξιμες·
- β) επενδύσεις για τη δημιουργία, βελτίωση ή επέκταση τοπικών βασικών υπηρεσιών για τον αγροτικό πληθυσμό, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών υπηρεσιών, των υπηρεσιών αναψυχής και των πολιτιστικών υπηρεσιών, καθώς και της σχετικής υποδομής·
- γ) επενδύσεις για δημόσια χρήση σε υποδομή αναψυχής, τουριστικές πληροφορίες και τουριστικές υποδομές μικρής κλίμακας·
- δ) επενδύσεις που συνδέονται με τη διατήρηση, αποκατάσταση και αναβάθμιση της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς των χωριών, αγροτικών τοπίων και τόπων με υψηλή φυσική αξία, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών κοινωνικοοικονομικών πτυχών, καθώς και δράσεις περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης·
- ε) επενδύσεις που στοχεύουν στη μετατόπιση δραστηριοτήτων και στη μετατροπή κτιρίων ή άλλων εγκαταστάσεων που βρίσκονται μέσα ή κοντά σε αγροτικούς οικισμούς, με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας ζωής ή την αύξηση των περιβαλλοντικών επιδόσεων του οικισμού.
4. Οι πράξεις που καλύπτονται από τις επενδύσεις οι οποίες αναφέρονται στην παράγραφο 3 υλοποιούνται σύμφωνα με τα σχέδια για την ανάπτυξη των δήμων και των χωριών σε αγροτικές περιοχές και των βασικών υπηρεσιών τους, αν υφίστανται τέτοια σχέδια, και είναι σύμφωνες με την αντίστοιχη στρατηγική τοπικής ανάπτυξης. Τέτοια σχέδια δεν απαιτούνται όσον αφορά επενδύσεις για τις οποίες η στήριξη παρέχεται υπό τη μορφή χρηματοδοτικών μέσων.
5. Οι ενισχύσεις καλύπτουν τις ακόλουθες επιλέξιμες δαπάνες:
- α) οι δαπάνες για την κατάρτιση και επικαιροποίηση σχεδίων διαχείρισης και ανάπτυξης που αφορούν αγροτικές περιοχές και τις βασικές υπηρεσίες τους, καθώς και τοποθεσίες υψηλής φυσικής αξίας·
- β) οι δαπάνες για την εκπόνηση μελετών που σχετίζονται με την πολιτιστική και φυσική κληρονομιά, αγροτικά τοπία και τόπους υψηλής φυσικής αξίας·
- γ) οι επενδυτικές δαπάνες σε ενσώματα και άυλα περιουσιακά στοιχεία·
- δ) οι δαπάνες που συνδέονται με δράσεις περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης.
- Οι δαπάνες για κεφαλαιουχικές εργασίες μπορούν επίσης να αποτελέσουν επιλέξιμη ενίσχυση όπως αναφέρεται στην παράγραφο 3 στοιχείο δ).

Το κεφάλαιο κίνησης δεν θεωρείται επιλέξιμη δαπάνη. Η ενίσχυση δεν χορηγείται ως ενίσχυση λειτουργίας.

6. Όσον αφορά τις δραστηριότητες που αναφέρονται στην παράγραφο 3 στοιχεία α) έως δ), η ένταση της ενίσχυσης περιορίζεται στο 100 % των επιλέξιμων δαπανών.

Προκειμένου οι δραστηριότητες που αναφέρονται στην παράγραφο 3 στοιχεία β), γ) και δ) να μην υπερβαίνουν τη μέγιστη ένταση ενίσχυσης, τα καθαρά έσοδα πρέπει να αφαιρούνται από τις επιλέξιμες δαπάνες εκ των προτέρων, βάσει εύλογων προβλέψεων, ή με μηχανισμό ανάκτησης. Εναλλακτικά, για ενισχύσεις οι οποίες δεν υπερβαίνουν το 1 εκατ. EUR, η μέγιστη ένταση ενίσχυσης μπορεί να οριστεί στο 80 % των επιλέξιμων δαπανών.

7. Όσον αφορά τις επενδύσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 3 στοιχείο ε), η ένταση της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το 100 % των πραγματικών δαπανών για δραστηριότητες αυτού του είδους, όταν η μετεγκατάσταση των δραστηριοτήτων ή η μετατροπή κτιρίων ή άλλων εγκαταστάσεων συνίσταται στην κατεδάφιση, την απομάκρυνση και την ανακατασκευή υφιστάμενων εγκαταστάσεων.

Όταν η μετεγκατάσταση των δραστηριοτήτων ή η μετατροπή κτιρίων ή άλλων εγκαταστάσεων συνεπάγεται τον εκσυγχρονισμό των εγκαταστάσεων αυτών ή την αύξηση της παραγωγικής ικανότητας, εκτός από την αναφερόμενη στο πρώτο εδάφιο κατεδάφιση, απομάκρυνση και ανακατασκευή υφιστάμενων εγκαταστάσεων, οι εντάσεις ενίσχυσης δεν υπερβαίνουν τη μέγιστη ένταση ενίσχυσης που καθορίζεται στον ισχύοντα χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων κατά τον χρόνο χορήγησης της ενίσχυσης στην οικεία περιοχή σε σχέση με τις δαπάνες που αφορούν τον εκσυγχρονισμό των εγκαταστάσεων ή την αύξηση της παραγωγικής ικανότητας. Η απλή αντικατάσταση υφιστάμενου κτιρίου ή εγκαταστάσεων με νέο σύγχρονο κτίριο ή εγκαταστάσεις χωρίς ριζική μεταβολή της παραγωγής ή της σχετικής τεχνολογίας δεν θεωρείται εκσυγχρονισμός.

Άρθρο 56

Ενισχύσεις εκκίνησης επιχειρήσεων για την άσκηση μη γεωργικών δραστηριοτήτων σε αγροτικές περιοχές

1. Οι ενισχύσεις εκκίνησης επιχειρήσεων για την άσκηση μη γεωργικών δραστηριοτήτων σε αγροτικές περιοχές συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο και στο κεφάλαιο I του παρόντος κανονισμού.

2. Η ενίσχυση πληροί αμφότερες τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) χορηγείται στο πλαίσιο στρατηγικού σχεδίου της ΚΓΠ σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/2115, υπό μία από τις ακόλουθες μορφές:

i) ενίσχυση που συγχρηματοδοτείται από το ΕΓΤΑΑ·

ii) πρόσθετη εθνική χρηματοδότηση της ενίσχυσης που αναφέρεται στο σημείο i)·

β) είναι πανομοιότυπη με το σχετικό μέτρο το οποίο προβλέπεται στο στρατηγικό σχέδιο της ΚΓΠ που αναφέρεται στο στοιχείο α).

3. Οι ενισχύσεις χορηγούνται στις ακόλουθες κατηγορίες δικαιούχων:

α) γεωργούς ή μέλη γεωργικού νοικοκυριού σε αγροτικές περιοχές που μεταστρέφονται σε δραστηριότητες μη γεωργικού χαρακτήρα·

β) πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις σε αγροτικές περιοχές·

γ) φυσικά πρόσωπα σε αγροτικές περιοχές.

4. Όταν το μέλος γεωργικού νοικοκυριού που αναφέρεται στην παράγραφο 3 στοιχείο α) είναι νομικό πρόσωπο ή ομάδα νομικών προσώπων, ασκεί γεωργική δραστηριότητα στη γεωργική εκμετάλλευση κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης ενίσχυσης.

5. Η χορήγηση της ενίσχυσης εξαρτάται από την υποβολή επιχειρηματικού σχεδίου στην αρμόδια αρχή του σχετικού κράτους μέλους.

Το επιχειρηματικό σχέδιο περιγράφει τα ακόλουθα:

α) την αρχική οικονομική κατάσταση του δικαιούχου·

β) τα ορόσημα και τους στόχους για την ανάπτυξη των νέων δραστηριοτήτων του δικαιούχου·

γ) αναλυτικά στοιχεία των δράσεων που απαιτούνται για την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων του δικαιούχου, όπως αναλυτικά στοιχεία επενδύσεων, κατάρτισης, συμβουλών.

Το επιχειρηματικό σχέδιο έχει μέγιστη διάρκεια πέντε ετών.

6. Η καταβολή της τελευταίας δόσης εξαρτάται από την ορθή υλοποίηση του αναφερόμενου στην παράγραφο 5 επιχειρηματικού σχεδίου. Τα κράτη μέλη καθορίζουν το ποσό της ενίσχυσης, λαμβάνοντας υπόψη την κοινωνικοοικονομική κατάσταση της περιοχής που καλύπτεται από το στρατηγικό σχέδιο της ΚΓΠ.

7. Το ποσό της ενίσχυσης περιορίζεται σε 100 000 EUR ανά δικαιούχο.

Άρθρο 57

Ενισχύσεις για νέα συμμετοχή γεωργών σε συστήματα ποιότητας για το βαμβάκι και τα τρόφιμα

1. Οι ενισχύσεις για νέα συμμετοχή, ή συμμετοχή κατά τα πέντε προηγούμενα έτη, γεωργών σε συστήματα ποιότητας για το βαμβάκι και τα τρόφιμα συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο και στο κεφάλαιο I του παρόντος κανονισμού.

2. Η ενίσχυση πληροί αμφότερες τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) χορηγείται στο πλαίσιο στρατηγικού σχεδίου της ΚΓΠ σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/2115, υπό μία από τις ακόλουθες μορφές:

i) ενίσχυση που συγχρηματοδοτείται από το ΕΓΤΑΑ·

ii) πρόσθετη εθνική χρηματοδότηση της ενίσχυσης που αναφέρεται στο σημείο i)·

β) είναι πανομοιότυπη με τη σχετική παρέμβαση η οποία προβλέπεται στο στρατηγικό σχέδιο της ΚΓΠ που αναφέρεται στο στοιχείο α).

3. Οι ενισχύσεις χορηγούνται για νέα συμμετοχή σε έναν από τους ακόλουθους τύπους συστημάτων ποιότητας:

α) συστήματα ποιότητας για το βαμβάκι και τρόφιμα που θεσπίζονται βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1151/2012·

β) συστήματα ποιότητας για το βαμβάκι και τρόφιμα, συμπεριλαμβανομένων συστημάτων πιστοποίησης, που αναγνωρίζονται από τα κράτη μέλη ότι πληρούν τα εξής κριτήρια:

i) η ιδιοτυπία του τελικού προϊόντος που παράγεται βάσει τέτοιων συστημάτων ποιότητας απορρέει από σαφείς υποχρεώσεις, ώστε να παρέχονται εγγυήσεις για ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα:

— τα ειδικά χαρακτηριστικά του προϊόντος,

— τις ειδικές μεθόδους γεωργίας ή παραγωγής,

— την ποιότητα του τελικού προϊόντος που είναι σαφώς ανώτερη από τα συνήθη εμπορικά πρότυπα όσον αφορά τη δημόσια υγεία, την υγεία των ζώων και των φυτών, την καλή διαβίωση των ζώων ή την προστασία του περιβάλλοντος·

ii) το σύστημα είναι ανοικτό σε όλους τους παραγωγούς·

iii) το σύστημα περιλαμβάνει δεσμευτικές προδιαγραφές τελικών προϊόντων και η τήρηση των εν λόγω προδιαγραφών ελέγχεται από δημόσιες αρχές ή από ανεξάρτητο φορέα ελέγχου·

iv) το σύστημα είναι διαφανές και εγγυάται την πλήρη ιχνηλασιμότητα των γεωργικών προϊόντων·

γ) συστήματα εθελοντικής πιστοποίησης τροφίμων αναγνωρισμένα από το οικείο κράτος μέλος ότι ικανοποιούν τις απαιτήσεις που ορίζονται στην ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Κατευθυντήριες γραμμές βέλτιστης πρακτικής της ΕΕ για τα συστήματα εθελοντικής πιστοποίησης γεωργικών προϊόντων και τροφίμων»⁽⁴⁸⁾.

4. Η ενίσχυση χορηγείται υπό τη μορφή ετήσιας πληρωμής με χαρακτηρισμό κινήτρου, το επίπεδο της οποίας καθορίζεται σύμφωνα με το επίπεδο των πάγιων δαπανών που προκύπτουν από τη συμμετοχή σε συστήματα ποιότητας.

5. Η ενίσχυση χορηγείται για μέγιστη διάρκεια επτά ετών.

6. Εάν η αρχική συμμετοχή στο σύστημα ποιότητας έχει ξεκινήσει πριν από την αίτηση για τη χορήγηση στήριξης, η μέγιστη χρονική περίοδος των επτά ετών μειώνεται κατά τον αριθμό των ετών που έχουν παρέλθει μεταξύ της αρχικής συμμετοχής και του χρόνου υποβολής της αίτησης για τη χορήγηση στήριξης.

⁽⁴⁸⁾ ΕΕ C 341 της 16.12.2010, σ. 5.

7. Το ποσό της ενίσχυσης περιορίζεται σε 3 000 EUR ανά δικαιούχο ετησίως.

Άρθρο 58

Ενισχύσεις για δραστηριότητες ενημέρωσης και προώθησης όσον αφορά το βαμβάκι και τρόφιμα που καλύπτονται από σύστημα ποιότητας

1. Οι ενισχύσεις για δραστηριότητες ενημέρωσης και προώθησης όσον αφορά το βαμβάκι και τρόφιμα που καλύπτονται από σύστημα ποιότητας συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο και στο κεφάλαιο I του παρόντος κανονισμού.
2. Η ενίσχυση πληροί αμφότερες τις ακόλουθες προϋποθέσεις:
 - α) χορηγείται στο πλαίσιο στρατηγικού σχεδίου της ΚΓΠ σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/2115, υπό μία από τις ακόλουθες μορφές:
 - i) ενίσχυση που συγχρηματοδοτείται από το ΕΓΤΑΑ·
 - ii) πρόσθετη εθνική χρηματοδότηση της ενίσχυσης που αναφέρεται στο σημείο i)·
 - β) είναι πανομοιότυπη με το σχετικό μέτρο το οποίο προβλέπεται στο στρατηγικό σχέδιο της ΚΓΠ που αναφέρεται στο στοιχείο α).
3. Η ενίσχυση χορηγείται σε ομάδες παραγωγών που υλοποιούν τις δραστηριότητες ενημέρωσης και προώθησης.
4. Επιλέξιμες για ενίσχυση είναι μόνο δραστηριότητες ενημέρωσης και προώθησης που υλοποιούνται στην εσωτερική αγορά.
5. Η ενίσχυση χορηγείται για δραστηριότητες ενημέρωσης και προώθησης όσον αφορά το βαμβάκι και τρόφιμα που καλύπτονται από σύστημα ποιότητας και για τις οποίες χορηγείται η ενίσχυση βάσει του άρθρου 57.
6. Οι επιλέξιμες δαπάνες είναι οι δαπάνες για δράσεις που έχουν τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:
 - α) είναι σχεδιασμένες κατά τρόπο τέτοιο ώστε να προτρέπουν τους καταναλωτές να αγοράσουν τα τρόφιμα ή το βαμβάκι που καλύπτονται από σύστημα ποιότητας, όπως αναφέρεται στο άρθρο 57 παράγραφος 3·
 - β) εστιάζουν την προσοχή σε ειδικά χαρακτηριστικά ή πλεονεκτήματα των τροφίμων ή του βαμβακιού, κυρίως στην ποιότητα, τη συγκεκριμένη μέθοδο παραγωγής, τα υψηλά πρότυπα καλής διαβίωσης των ζώων και τον σεβασμό προς το περιβάλλον, που συνδέονται με το σχετικό σύστημα ποιότητας.
7. Οι δράσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 6 δεν προτρέπουν τους καταναλωτές να αγοράσουν ένα τρόφιμο ή βαμβάκι λόγω της συγκεκριμένης προέλευσής του, εκτός εάν πρόκειται για προϊόν καλυπτόμενο από σύστημα ποιότητας που προβλέπεται στον τίτλο II του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1151/2012.
8. Η προέλευση του τροφίμου ή του βαμβακιού μπορεί να αναφέρεται, υπό την προϋπόθεση ότι η αναφορά της προέλευσης είναι δευτερεύουσα σε σχέση με το κύριο μήνυμα.
9. Οι δραστηριότητες ενημέρωσης και προώθησης που σχετίζονται με συγκεκριμένες επιχειρήσεις ή εμπορικά σήματα δεν είναι επιλέξιμες για ενίσχυση.
10. Η ένταση της ενίσχυσης περιορίζεται στο 70 % των επιλέξιμων δαπανών.

Άρθρο 59

Ενισχύσεις για συνεργασία σε αγροτικές περιοχές

1. Οι ενισχύσεις για συνεργασία σε αγροτικές περιοχές συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο και στο κεφάλαιο I του παρόντος κανονισμού.
2. Η ενίσχυση πληροί αμφότερες τις ακόλουθες προϋποθέσεις:
 - α) χορηγείται στο πλαίσιο στρατηγικού σχεδίου της ΚΓΠ σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/2115, υπό μία από τις ακόλουθες μορφές:
 - i) ενίσχυση που συγχρηματοδοτείται από το ΕΓΤΑΑ·
 - ii) πρόσθετη εθνική χρηματοδότηση της ενίσχυσης που αναφέρεται στο σημείο i)·
 - β) είναι πανομοιότυπη με το σχετικό μέτρο το οποίο προβλέπεται στο στρατηγικό σχέδιο της ΚΓΠ που αναφέρεται στο στοιχείο α).

3. Στις μορφές συνεργασίας που καλύπτονται από το παρόν άρθρο συμμετέχουν τουλάχιστον δύο παράγοντες και είναι δυνατό να συμπεριλαμβάνονται επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της γεωργίας, επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στη διατροφική αλυσίδα και άλλοι παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων των ομάδων παραγωγών, των συνεταιρισμών και διακλαδικών οργανώσεων, στην περίπτωση που η συνεργασία ωφελεί αγροτικές περιοχές.

4. Οι ακόλουθες μορφές συνεργασίας είναι επιλέξιμες:

α) συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων και άλλων φορέων, όπως αναφέρεται στην παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου·

β) δημιουργία συνεργατικών σχηματισμών και δικτύων.

5. Δεν χορηγούνται ενισχύσεις για συνεργασία με την αποκλειστική συμμετοχή ερευνητικών φορέων.

6. Είναι δυνατή η χορήγηση ενισχύσεων για συνεργασία όσον αφορά τις ακόλουθες δραστηριότητες:

α) πιλοτικά έργα·

β) ανάπτυξη νέων προϊόντων, πρακτικών, διεργασιών και τεχνολογιών στον τομέα των τροφίμων·

γ) συνεργασία μεταξύ μικρών επιχειρήσεων για την εκπόνηση κοινών μεθόδων εργασίας και την από κοινού χρήση εγκαταστάσεων και πόρων, καθώς και την ανάπτυξη και/ή εμπορία τουριστικών υπηρεσιών που σχετίζονται με τον αγροτικό τουρισμό·

δ) οριζόντια και κάθετη συνεργασία μεταξύ φορέων της εφοδιαστικής αλυσίδας για τη δημιουργία και την ανάπτυξη μικρών εφοδιαστικών αλυσίδων και τοπικών αγορών·

ε) δραστηριότητες προώθησης σε τοπικό πλαίσιο σχετικά με την ανάπτυξη μικρών εφοδιαστικών αλυσίδων και τοπικών αγορών·

στ) κοινές δράσεις που αναλαμβάνονται με σκοπό τον μετριασμό της αλλαγής του κλίματος ή την προσαρμογή σε αυτή·

ζ) κοινές προσεγγίσεις περιβαλλοντικών έργων και τρέχουσες περιβαλλοντικές πρακτικές, συμπεριλαμβανομένης της αποτελεσματικής διαχείρισης των υδάτων, της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της διατήρησης των γεωργικών τοπίων·

η) οριζόντια και κάθετη συνεργασία μεταξύ φορέων της εφοδιαστικής αλυσίδας για τη βιώσιμη προμήθεια βιομάζας προς χρήση στην παραγωγή τροφίμων και ενέργειας και σε βιομηχανικές διεργασίες·

θ) εφαρμογή, ιδίως από ομάδες εταιρών του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, εκτός εκείνων που ορίζονται στο άρθρο 32 παράγραφος 2 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης, εκτός όσων ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 19 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, για την υλοποίηση μιας ή περισσότερων από τις προτεραιότητες της Ένωσης για την αγροτική ανάπτυξη·

ι) διαφοροποίηση των γεωργικών δραστηριοτήτων σε δραστηριότητες που αφορούν την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, την κοινωνική ένταξη, την κοινοτικά στηριζόμενη γεωργία και την εκπαίδευση για το περιβάλλον και τα τρόφιμα·

ια) εφαρμογή στρατηγικών για τα έξυπνα χωριά.

7. Ενισχύσεις χορηγούνται μόνο για νέες μορφές συνεργασίας, συμπεριλαμβανομένων των υφισταμένων εφόσον ξεκινούν νέα δραστηριότητα.

8. Είναι επίσης δυνατό να χορηγούνται ενισχύσεις για πιλοτικά έργα που αναφέρονται στο στην παράγραφο 6 στοιχείο α) και για την ανάπτυξη νέων προϊόντων, πρακτικών, διεργασιών και τεχνολογιών στον τομέα των τροφίμων που αναφέρονται στην παράγραφο 6 στοιχείο β) σε μεμονωμένους παράγοντες, εφόσον αυτή η δυνατότητα προβλέπεται στα εθνικά στρατηγικά σχέδια. Τα αποτελέσματα των πιλοτικών έργων τα οποία αναφέρονται στην παράγραφο 6 στοιχείο α), καθώς και των δραστηριοτήτων οι οποίες αναφέρονται στην παράγραφο 6 στοιχείο β), που πραγματοποιούνται από μεμονωμένους παράγοντες, πρέπει να διαδίδονται.

9. Οι ενισχύσεις για τη δημιουργία και την ανάπτυξη μικρών εφοδιαστικών αλυσίδων, όπως αναφέρεται στην παράγραφο 6 στοιχεία δ) και ε), καλύπτουν μόνο εφοδιαστικές αλυσίδες στις οποίες δεν συμμετέχουν περισσότεροι του ενός ενδιάμεσοι μεταξύ γεωργού και καταναλωτή.

10. Οι ενισχύσεις βάσει του παρόντος άρθρου συμμορφώνονται με τα άρθρα 206 έως 210α του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1308/2013.

11. Οι ενισχύσεις περιορίζονται σε μέγιστη περίοδο επτά ετών.

12. Είναι επιλέξιμες οι ακόλουθες δαπάνες:
- α) οι δαπάνες προπαρασκευαστικής στήριξης, ανάπτυξης ικανοτήτων, κατάρτισης και δικτύωσης, με σκοπό την προετοιμασία και την υλοποίηση έργου συνεργασίας·
 - β) οι δαπάνες για μελέτες της συγκεκριμένης περιοχής, για μελέτες σκοπιμότητας και για την κατάρτιση επιχειρηματικού σχεδίου ή τη χάραξη στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης, εκτός από εκείνη που αναφέρεται στο άρθρο 32 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1060·
 - γ) οι δαπάνες για τον συντονισμό της συγκεκριμένης περιοχής ώστε να καταστεί δυνατό ένα συλλογικό εδαφικό έργο· όσον αφορά τους συνεργατικούς σχηματισμούς, ο εν λόγω συντονισμός μπορεί επίσης να αφορά τη δικτύωση μεταξύ μελών και τη στρατολόγηση νέων μελών·
 - δ) οι λειτουργικές δαπάνες της συνεργασίας, όπως ο μισθός του συντονιστή·
 - ε) οι άμεσες δαπάνες συγκεκριμένων έργων που συνδέονται με την υλοποίηση επιχειρηματικού σχεδίου, περιβαλλοντικού σχεδίου, στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης εκτός από εκείνη που αναφέρεται στο άρθρο 32 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1060 ή άλλων δράσεων με στόχο την καινοτομία, συμπεριλαμβανομένης της διεξαγωγής δοκιμών·
- στ) οι δαπάνες για δραστηριότητες προώθησης.
13. Οι ενισχύσεις περιορίζονται στο 100 % των επιλέξιμων δαπανών.
14. Οι άμεσες δαπάνες βάσει της παραγράφου 12 στοιχείο ε), οι οποίες αφορούν επενδύσεις, περιορίζονται στις επιλέξιμες δαπάνες των επενδυτικών ενισχύσεων και πληρούν τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στα αντίστοιχα άρθρα του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 και στα σχετικά άρθρα του παρόντος κανονισμού, συμπεριλαμβανομένων των ειδικών προϋποθέσεων για τα όρια κοινοποίησης.

Άρθρο 60

Ενισχύσεις για έργα ΤΑΠΤΚ

1. Οι ενισχύσεις για την κάλυψη δαπανών που πραγματοποιούνται από ΜΜΕ οι οποίες συμμετέχουν σε έργα ΤΑΠΤΚ, που αναφέρονται στο άρθρο 31 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1060 και ορίζονται ως τοπική ανάπτυξη LEADER στο πλαίσιο του ΕΓΤΑΑ, συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, υπό τον όρο ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο και στο κεφάλαιο Ι του παρόντος κανονισμού.

Οι ενισχύσεις για την κάλυψη δαπανών που πραγματοποιούνται από δήμους οι οποίοι συμμετέχουν σε έργα ΤΑΠΤΚ, που αναφέρονται στο άρθρο 31 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1060 και ορίζονται ως τοπική ανάπτυξη LEADER στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης για την υλοποίηση έργων που αναφέρονται στην παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου, συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, υπό τον όρο ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο και στο κεφάλαιο Ι του παρόντος κανονισμού.

2. Επιλέξιμες για έργα ΤΑΠΤΚ είναι οι ακόλουθες δαπάνες:

- α) το κόστος της προπαρασκευαστικής στήριξης, της ανάπτυξης ικανοτήτων, της κατάρτισης και της δικτύωσης, με σκοπό την προετοιμασία και την υλοποίηση στρατηγικής ΤΑΠΤΚ·
- β) υλοποίηση εγκεκριμένων πράξεων·
- γ) προετοιμασία και υλοποίηση δραστηριοτήτων συνεργασίας·
- δ) δαπάνες λειτουργίας που συνδέονται με τη διαχείριση της υλοποίησης της στρατηγικής ΤΑΠΤΚ·
- ε) συντονισμός της στρατηγικής ΤΑΠΤΚ ώστε να διευκολυνθεί η ανταλλαγή απόψεων μεταξύ των ενδιαφερομένων για την παροχή πληροφοριών και την προώθηση της στρατηγικής και των έργων, και για τη στήριξη δυνητικών δικαιούχων με σκοπό την ανάπτυξη δραστηριοτήτων και την προετοιμασία αιτήσεων.

3. Οι δαπάνες των δήμων οι οποίοι συμμετέχουν σε έργα ΤΑΠΤΚ, που αναφέρονται στην παράγραφο 1, είναι επιλέξιμες για ενίσχυση βάσει του παρόντος άρθρου, υπό τον όρο ότι πραγματοποιούνται σε έναν ή περισσότερους από τους ακόλουθους τομείς:

- α) έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία·
- β) περιβάλλον·

- γ) απασχόληση και κατάρτιση·
- δ) πολιτισμός και διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς·
- ε) δασοκομία·
- στ) προώθηση τροφίμων εκτός ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ Ι της Συνθήκης·
- ζ) αθλητισμός·

4. Η ένταξη της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει τα ανώτατα ποσοστά στήριξης που προβλέπονται για κάθε τύπο πράξης στον κανονισμό (ΕΕ) 2021/2115.

Άρθρο 61

Περιορισμένα ποσά ενίσχυσης για έργα ΤΑΠΤΚ

1. Οι ενισχύσεις σε επιχειρήσεις οι οποίες συμμετέχουν σε έργα ΤΑΠΤΚ, όπως αναφέρονται στο άρθρο 60 παράγραφος 1, ή επωφελούνται από αυτά, συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, υπό τον όρο ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο και στο κεφάλαιο Ι του παρόντος κανονισμού.

Οι ενισχύσεις σε δήμους οι οποίοι συμμετέχουν σε έργα ΤΑΠΤΚ, όπως αναφέρονται στο άρθρο 60 παράγραφος 1, ή επωφελούνται από αυτά, συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, υπό τον όρο ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο και στο κεφάλαιο Ι του παρόντος κανονισμού.

2. Οι δαπάνες των δήμων οι οποίοι συμμετέχουν σε έργα ΤΑΠΤΚ, που αναφέρονται στην παράγραφο 1, είναι επιλέξιμες για ενίσχυση βάσει του παρόντος άρθρου, υπό τον όρο ότι πραγματοποιούνται σε έναν ή περισσότερους από τους ακόλουθους τομείς:

- α) έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία·
- β) περιβάλλον·
- γ) απασχόληση και κατάρτιση·
- δ) πολιτισμός και διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς·
- ε) δασοκομία·
- στ) προώθηση τροφίμων εκτός ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ Ι της Συνθήκης·
- ζ) αθλητισμός·

3. Το συνολικό ποσό της ενίσχυσης βάσει του παρόντος άρθρου που χορηγείται ανά έργο ΤΑΠΤΚ δεν υπερβαίνει τα 200 000 EUR.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

Μεταβατικές και τελικές διατάξεις

Άρθρο 62

Αντικατάσταση και συνέχιση της εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014

1. Το άρθρο 52 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014 ορίζει ότι ο κανονισμός εφαρμόζεται έως τις 31 Δεκεμβρίου 2022. Ο παρών κανονισμός θα αντικαταστήσει τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 702/2014 μετά τη λήξη ισχύος του.

2. Ωστόσο, οι κανόνες που καθορίζονται στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 702/2014 εξακολουθούν να εφαρμόζονται έως τις 31 Δεκεμβρίου 2025 για τις ενισχύσεις που χορηγούνται βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽⁴⁹⁾.

Άρθρο 63

Μεταβατικές διατάξεις

1. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται σε μεμονωμένες ενισχύσεις που χορηγήθηκαν πριν από την ημερομηνία έναρξης ισχύος του, υπό τον όρο ότι πληρούν όλες τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στον παρόντα κανονισμό, με εξαίρεση το άρθρο 9.

⁽⁴⁹⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1305/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1698/2005 του Συμβουλίου (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 487).

2. Όλες οι ενισχύσεις που δεν απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης αξιολογούνται από την Επιτροπή βάσει των κατευθυντήριων γραμμών του 2023 και οποιωνδήποτε άλλων συναφών πλαισίων, κατευθυντήριων γραμμών και ανακοινώσεων.

3. Κάθε μεμονωμένη ενίσχυση που χορηγείται πριν από την 1η Ιανουαρίου 2023, κατ' εφαρμογή οποιουδήποτε κανονισμού που εκδόθηκε δυνάμει του άρθρου 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1588, η οποία ίσχυε κατά τον χρόνο χορήγησης της ενίσχυσης συμβιβάζεται με την εσωτερική αγορά και απαλλάσσεται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης.

4. Κατά τη λήξη της περιόδου ισχύος του παρόντος κανονισμού, τα καθεστάτα ενισχύσεων που έχουν απαλλαγεί βάσει του παρόντος κανονισμού εξακολουθούν να απαλλάσσονται για περίοδο προσαρμογής έξι μηνών.

Κατά παρέκκλιση από το πρώτο εδάφιο, κατά τη λήξη της περιόδου ισχύος του παρόντος κανονισμού, τα καθεστάτα ενισχύσεων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115 και είτε συγχρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΑΑ είτε χορηγούνται ως πρόσθετη εθνική χρηματοδότηση για τέτοια συγχρηματοδοτούμενα μέτρα, εξακολουθούν να απαλλάσσονται κατά τη διάρκεια της περιόδου προγραμματισμού, σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/2115.

Άρθρο 64

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την 1η Ιανουαρίου 2023.

Εφαρμόζεται από την 1η Ιανουαρίου 2023 έως τις 31 Δεκεμβρίου 2029.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος.

Βρυξέλλες, 14 Δεκεμβρίου 2022.

Για την Επιτροπή
Η Πρόεδρος
Ursula VON DER LEYEN

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Ορισμός ΜΜΕ

Άρθρο 1

Επιχείρηση

Επιχείρηση θεωρείται κάθε οντότητα, ανεξάρτητα από τη νομική της μορφή, που ασκεί οικονομική δραστηριότητα. Σε αυτές περιλαμβάνονται ειδικότερα αυτοαπασχολούμενα άτομα και οικογενειακές επιχειρήσεις που ασκούν βιοτεχνική ή άλλη δραστηριότητα, καθώς και προσωπικές εταιρείες ή ενώσεις προσώπων που ασκούν τακτικά οικονομική δραστηριότητα.

Άρθρο 2

Αριθμός απασχολουμένων και οικονομικά όρια που προσδιορίζουν τις κατηγορίες επιχειρήσεων

1. Η κατηγορία των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (στο εξής: ΜΜΕ) αποτελείται από επιχειρήσεις που απασχολούν λιγότερους από 250 εργαζομένους και των οποίων ο ετήσιος κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα 50 εκατ. EUR και/ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 43 εκατ. EUR.
2. Στην κατηγορία των ΜΜΕ, ως μικρή επιχείρηση ορίζεται η επιχείρηση η οποία απασχολεί λιγότερους από 50 εργαζομένους και της οποίας ο ετήσιος κύκλος εργασιών και/ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 10 εκατ. EUR.
3. Στην κατηγορία των ΜΜΕ, ως πολύ μικρή επιχείρηση ορίζεται η επιχείρηση η οποία απασχολεί λιγότερους από 10 εργαζομένους και της οποίας ο ετήσιος κύκλος εργασιών και/ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 2 εκατ. EUR.

Άρθρο 3

Τύποι επιχειρήσεων που λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό του αριθμού απασχολουμένων και των χρηματικών ποσών

1. «Ανεξάρτητη επιχείρηση» είναι κάθε επιχείρηση που δεν χαρακτηρίζεται ως συνεργαζόμενη επιχείρηση κατά την έννοια της παραγράφου 2 ή ως συνδεδεμένη επιχείρηση κατά την έννοια της παραγράφου 3.
2. «Συνεργαζόμενες επιχειρήσεις» είναι όλες οι επιχειρήσεις που δεν χαρακτηρίζονται ως συνδεδεμένες κατά την έννοια της παραγράφου 3 και μεταξύ των οποίων υπάρχει η ακόλουθη σχέση: μια επιχείρηση (ανάντη επιχείρηση) κατέχει, μόνη ή από κοινού με μία ή περισσότερες συνδεδεμένες επιχειρήσεις κατά την έννοια της παραγράφου 3, το 25 % ή περισσότερο του κεφαλαίου ή των δικαιωμάτων ψήφου μιας άλλης επιχείρησης (κατάντη επιχείρησης).

Ωστόσο, μια επιχείρηση μπορεί να χαρακτηριστεί ως ανεξάρτητη, μη έχουσα δηλαδή συνεργαζόμενες επιχειρήσεις, ακόμη και αν το όριο του 25 % καλύπτεται ή υπερκαλύπτεται, εφόσον το ποσοστό αυτό ελέγχεται από τις ακόλουθες κατηγορίες επενδυτών, και υπό την προϋπόθεση ότι αυτοί δεν είναι, μεμονωμένα ή από κοινού, συνδεδεμένοι κατά την έννοια της παραγράφου 3 με την εξεταζόμενη επιχείρηση:

- α) δημόσιες εταιρείες συμμετοχών, εταιρείες επιχειρηματικού κεφαλαίου, φυσικά πρόσωπα ή ομάδες φυσικών προσώπων που ασκούν συστηματικά δραστηριότητες σε επενδύσεις επιχειρηματικού κεφαλαίου και επενδύουν ίδια κεφάλαια σε μη εισηγμένες στο χρηματιστήριο επιχειρήσεις (επιχειρηματικοί άγγελοι), εφόσον το σύνολο της επένδυσης των εν λόγω επιχειρηματικών αγγέλων στην ίδια επιχείρηση δεν υπερβαίνει τα 1 250 000 EUR·
 - β) πανεπιστήμια ή ερευνητικά κέντρα μη κερδοσκοπικού σκοπού·
 - γ) θεσμικοί επενδυτές, συμπεριλαμβανομένων των ταμείων περιφερειακής ανάπτυξης·
 - δ) αυτόνομες τοπικές αρχές με ετήσιο προϋπολογισμό μικρότερο από 10 εκατ. EUR και με λιγότερους από 5 000 κατοίκους.
3. «Συνδεδεμένες επιχειρήσεις» είναι οι επιχειρήσεις που διατηρούν μεταξύ τους μία από τις ακόλουθες σχέσεις:
 - α) μια επιχείρηση κατέχει την πλειοψηφία των δικαιωμάτων ψήφου των μετόχων ή των εταιρών άλλης επιχείρησης·
 - β) μια επιχείρηση έχει το δικαίωμα να διορίζει ή να παύει την πλειοψηφία των μελών του διοικητικού, διαχειριστικού ή εποπτικού οργάνου άλλης επιχείρησης·
 - γ) μια επιχείρηση έχει το δικαίωμα να ασκεί κυριαρχική επιρροή σε άλλη επιχείρηση δυνάμει σύμβασης που έχει συνάψει με αυτήν ή δυνάμει ρήτρας του καταστατικού της τελευταίας·

δ) μια επιχείρηση που είναι μέτοχος ή εταίρος άλλης επιχείρησης ελέγχει μόνη της, βάσει συμφωνίας που έχει συνάψει με άλλους μετόχους ή εταίρους της εν λόγω επιχείρησης, την πλειοψηφία των δικαιωμάτων ψήφου των μετόχων ή των εταίρων αυτής της επιχείρησης.

Τεκμαίρεται ότι δεν υπάρχει κυριαρχική επιρροή εάν οι επενδυτές που αναφέρονται στην παράγραφο 2 δεύτερο εδάφιο δεν υπεισέρχονται άμεσα ή έμμεσα στη διαχείριση της εξεταζόμενης επιχείρησης, με την επιφύλαξη των δικαιωμάτων που έχουν με την ιδιότητά τους ως μετόχων ή εταίρων.

Συνδεδεμένες θεωρούνται επίσης οι επιχειρήσεις που διατηρούν μία από τις σχέσεις που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο μέσω μιας ή περισσότερων άλλων επιχειρήσεων ή μέσω οποιουδήποτε από τους επενδυτές που αναφέρονται στην παράγραφο 2.

Οι επιχειρήσεις που διατηρούν μία από τις εν λόγω σχέσεις μέσω φυσικού προσώπου ή ομάδας φυσικών προσώπων που ενεργούν από κοινού θεωρούνται επίσης συνδεδεμένες επιχειρήσεις εάν ασκούν το σύνολο ή τμήμα των δραστηριοτήτων τους στην ίδια αγορά ή σε όμορες αγορές.

Ως «όμορη αγορά» νοείται η αγορά προϊόντος ή υπηρεσίας που βρίσκεται ακριβώς ανάντη ή κατάντη της σχετικής αγοράς.

4. Εκτός από τις περιπτώσεις που ορίζονται στην παράγραφο 2 δεύτερο εδάφιο, μια επιχείρηση δεν μπορεί να θεωρηθεί ΜΜΕ εάν το 25 % ή περισσότερο του κεφαλαίου της ή των δικαιωμάτων ψήφου της ελέγχεται, άμεσα ή έμμεσα, από έναν ή περισσότερους δημόσιους φορείς, μεμονωμένα ή από κοινού.

5. Μια επιχείρηση μπορεί να υποβάλει δήλωση σχετικά με την ιδιότητά της ως ανεξάρτητης, συνεργαζόμενης ή συνδεδεμένης επιχείρησης, καθώς και σχετικά με τα στοιχεία που αφορούν τα αριθμητικά όρια που αναφέρονται στο άρθρο 2. Η δήλωση αυτή μπορεί να υποβληθεί ακόμη και αν η διασπορά κεφαλαίου δεν επιτρέπει να καθοριστεί ποιος το κατέχει, εφόσον η επιχείρηση δηλώνει υπεύθυνα ότι μπορεί εύλογα να υποθέσει ότι δεν ανήκει, κατά ποσοστό 25 % ή περισσότερο, σε μια επιχείρηση ή, από κοινού, σε περισσότερες επιχειρήσεις που είναι συνδεδεμένες μεταξύ τους. Οι δηλώσεις αυτές πραγματοποιούνται με την επιφύλαξη των ελέγχων και εξακριβώσεων που προβλέπονται από τις εθνικές ή ενωσιακές διατάξεις.

Άρθρο 4

Στοιχεία για τον υπολογισμό του αριθμού απασχολούμενων και των χρηματικών ποσών και περίοδος αναφοράς

1. Τα στοιχεία που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό του αριθμού απασχολούμενων και των χρηματικών ποσών είναι εκείνα που αφορούν την τελευταία κλεισμένη διαχειριστική χρήση και υπολογίζονται σε ετήσια βάση. Λαμβάνονται υπόψη κατά την ημερομηνία κλεισίματος των λογαριασμών. Το ύψος του κύκλου εργασιών υπολογίζεται χωρίς τον φόρο προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) και χωρίς άλλους έμμεσους φόρους.

2. Όταν, κατά την ημερομηνία κλεισίματος των λογαριασμών και σε ετήσια βάση, μια επιχείρηση βρίσκεται πάνω ή κάτω από τα όρια σχετικά με τον αριθμό απασχολούμενων ή τα χρηματικά όρια που αναφέρονται στο άρθρο 2, η κατάσταση αυτή έχει ως αποτέλεσμα την απόκτηση ή την απώλεια της ιδιότητας της μεσαίας, μικρής ή πολύ μικρής επιχείρησης μόνον εάν η υπέρβαση των εν λόγω ορίων επαναληφθεί επί δύο διαδοχικά οικονομικά έτη.

3. Στην περίπτωση νεοσύστατων επιχειρήσεων, οι λογαριασμοί των οποίων δεν έχουν κλείσει ακόμη, τα στοιχεία που λαμβάνονται υπόψη πρέπει να προκύπτουν από καλόπιστες εκτιμήσεις που πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους.

Άρθρο 5

Αριθμός απασχολούμενων

Ο αριθμός απασχολούμενων ατόμων αντιστοιχεί στον αριθμό ετήσιων μονάδων εργασίας (στο εξής: EME), δηλαδή στον αριθμό εργαζομένων πλήρους απασχόλησης που εργάστηκαν στην εξεταζόμενη επιχείρηση ή για λογαριασμό αυτής καθ' όλη τη διάρκεια του σχετικού έτους αναφοράς. Τα άτομα που δεν εργάστηκαν ολόκληρο το έτος, οι εργαζόμενοι μερικής απασχόλησης, ανεξάρτητα από τη διάρκεια, και οι εργαζόμενοι σε εποχική βάση αντιστοιχούν σε κλάσματα των EME. Στον αριθμό απασχολούμενων περιλαμβάνονται:

α) οι μισθωτοί·

β) τα άτομα που εργάζονται για την επιχείρηση, έχουν σχέση εξάρτησης προς αυτήν και εξομοιώνονται με μισθωτούς με βάση το εθνικό δίκαιο·

γ) οι ιδιοκτήτες επιχειρηματίες·

δ) οι εταίροι που ασκούν τακτική δραστηριότητα εντός της επιχείρησης και προσπορίζονται οικονομικά οφέλη από την επιχείρηση.

Οι μαθητευόμενοι ή οι σπουδαστές που βρίσκονται σε επαγγελματική κατάρτιση στο πλαίσιο σύμβασης μαθητείας ή επαγγελματικής κατάρτισης δεν συνυπολογίζονται στον αριθμό απασχολουμένων. Η διάρκεια των αδειών μητρότητας ή των γονικών αδειών δεν συνυπολογίζεται.

Άρθρο 6

Καθορισμός των στοιχείων της επιχείρησης

1. Στην περίπτωση ανεξάρτητης επιχείρησης, ο καθορισμός των στοιχείων, συμπεριλαμβανομένου του αριθμού απασχολουμένων, πραγματοποιείται αποκλειστικά με βάση τους λογαριασμούς αυτής της επιχείρησης.

2. Στην περίπτωση επιχείρησης που συνεργάζεται ή συνδέεται με άλλες επιχειρήσεις, ο καθορισμός των στοιχείων, συμπεριλαμβανομένου του αριθμού απασχολουμένων, πραγματοποιείται με βάση τους λογαριασμούς και τα λοιπά στοιχεία της επιχείρησης ή —εάν υπάρχουν— με βάση τους ενοποιημένους λογαριασμούς της επιχείρησης ή τους ενοποιημένους λογαριασμούς στους οποίους περιλαμβάνεται και η επιχείρηση βάσει ενοποίησης.

Στα στοιχεία που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο προστίθενται τα στοιχεία των επιχειρήσεων που ενδεχομένως συνεργάζονται με την εξεταζόμενη επιχείρηση, οι οποίες βρίσκονται ακριβώς ανάντη ή κατόντη της εν λόγω επιχείρησης. Τα στοιχεία συγκεντρώνονται κατ' αναλογία προς το ποσοστό συμμετοχής στο κεφάλαιο ή στα δικαιώματα ψήφου (το υψηλότερο από τα δύο αυτά ποσοστά). Σε περίπτωση διασταυρωμένης συμμετοχής, λαμβάνεται υπόψη το υψηλότερο από τα ποσοστά αυτά.

Στα στοιχεία που αναφέρονται στο πρώτο και το δεύτερο εδάφιο προστίθεται το 100 % των στοιχείων των επιχειρήσεων που ενδεχομένως συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με την εξεταζόμενη επιχείρηση και τα οποία δεν περιλαμβάνονται ήδη στους λογαριασμούς βάσει ενοποίησης.

3. Για την εφαρμογή της παραγράφου 2, τα στοιχεία των επιχειρήσεων που συνεργάζονται με την εξεταζόμενη επιχείρηση προκύπτουν από τους λογαριασμούς και τα λοιπά στοιχεία τους, ενοποιημένα εάν υπάρχουν. Σε αυτά προστίθεται το 100 % των στοιχείων των επιχειρήσεων που συνδέονται με αυτές τις συνεργαζόμενες, εκτός εάν τα στοιχεία τους περιλαμβάνονται ήδη βάσει ενοποίησης.

Για την εφαρμογή της παραγράφου 2, τα στοιχεία των επιχειρήσεων που συνδέονται με την εξεταζόμενη επιχείρηση προκύπτουν από τους λογαριασμούς και τα λοιπά στοιχεία τους, ενοποιημένα εάν υπάρχουν. Στα στοιχεία αυτά προστίθενται κατ' αναλογία τα στοιχεία των επιχειρήσεων που ενδεχομένως συνεργάζονται με τις συνδεδεμένες αυτές επιχειρήσεις, οι οποίες βρίσκονται ακριβώς ανάντη ή κατόντη αυτών, εάν δεν περιλαμβάνονται ήδη στους ενοποιημένους λογαριασμούς σε αναλογία τουλάχιστον ισοδύναμη με το ποσοστό που ορίζεται στην παράγραφο 2 δεύτερο εδάφιο.

4. Όταν ο αριθμός των απασχολουμένων δεδομένης επιχείρησης δεν προκύπτει από τους ενοποιημένους λογαριασμούς, υπολογίζεται με κατ' αναλογία συγκέντρωση των στοιχείων από τις επιχειρήσεις που συνεργάζονται με την εν λόγω επιχείρηση και με πρόσδεση των στοιχείων από τις επιχειρήσεις που συνδέονται μαζί της.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

Πληροφορίες σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις που απαλλάσσονται σύμφωνα με τους όρους του παρόντος κανονισμού, οι οποίες πρέπει να υποβάλλονται μέσω της καθιερωμένης ηλεκτρονικής εφαρμογής της Επιτροπής, όπως ορίζεται στο άρθρο 11

ΜΕΡΟΣ Ι

Στοιχεία αναφοράς της ενίσχυσης	(συμπληρώνεται από την Επιτροπή)	
Κράτος μέλος		
Αριθμός αναφοράς του κράτους μέλους		
Περιφέρεια	Ονομασία της περιφέρειας ή των περιφερειών (NUTS ⁽¹⁾)	Καθεστώς περιφερειακών ενισχύσεων ⁽²⁾ ☐ Εξόχως απόκεντρες περιοχές ☐ Μικρά νησιά του Αιγαίου Πελάγους ☐ Άλλο
Χορηγούσα αρχή	Ονομασία	
	Ταχυδρομική διεύθυνση	
	Διαδικτυακή διεύθυνση	
Τίτλος του μέτρου ενίσχυσης	
Εθνική νομική βάση (παραπομπή στη σχετική επίσημη εθνική δημοσίευση)	
Διαδικτυακός σύνδεσμος στο πλήρες κείμενο του μέτρου ενίσχυσης	
Τύπος μέτρου	☐ Καθεστώς	
	☐ Ενίσχυση ad hoc	Επωνυμία του δικαιούχου και του ομίλου ⁽³⁾ στον οποίο ανήκει
Τροποποίηση υφιστάμενου καθεστώτος ενισχύσεων ή υφιστάμενης ad hoc ενίσχυσης	Στοιχεία αναφοράς της Επιτροπής για την ενίσχυση	
	☐ Παράταση	
	☐ Τροποποίηση	
Διάρκεια ⁽⁴⁾	☐ Καθεστώς	ηη/μμ/εεεε έως ηη/μμ/εεεε

Ημερομηνία χορήγησης	☐ Ενίσχυση ad hoc	ηη/μμ/εεεε
Σχετικός/-οί οικονομικός/-οί τομέας/-είς	☐ Να διευκρινιστεί σε επίπεδο ομάδας NACE (5)	
Κατηγορία δικαιούχου	☐ ΜΜΕ	
	☐ Μεγάλες επιχειρήσεις	
Προϋπολογισμός	Καθεστώς: Συνολικό ποσό (6) της ενίσχυσης σε εθνικό νόμισμα... (ακέραιο ποσό)	
	Ενίσχυση ad hoc: Συνολικό ποσό (7) της ενίσχυσης σε εθνικό νόμισμα... (ακέραιο ποσό)	
	☐ Για εγγυήσεις (8)	Εθνικό νόμισμα... (ακέραιο ποσό)
Μέσο ενίσχυσης	☐ Επιχορήγηση/Επιδότηση επιτοκίου	
	☐ Επιδοτούμενες υπηρεσίες	
	☐ Δάνειο/Επιστρεπτές προκαταβολές	
	☐ Εγγύηση (κατά περίπτωση, με παραπομπή στην απόφαση της Επιτροπής (9))	
	☐ Φορολογικό πλεονέκτημα ή φορολογική απαλλαγή	
	☐ Άλλο (να διευκρινιστεί) Να αναφερθεί η πλησιέστερη από τις κατωτέρω ευρείες κατηγορίες ως προς τα αποτελέσματα/τη λειτουργία της ενίσχυσης: <ul style="list-style-type: none"> ☐ Επιχορήγηση ☐ Δάνειο ☐ Εγγύηση ☐ Φορολογικό πλεονέκτημα 	

☐ Σε περίπτωση συγχρηματοδότησης από ταμείο/-α της ΕΕ	Όνομασία ταμείου/-ων της ΕΕ:	Ποσό της χρηματοδότησης (ανά ταμείο της ΕΕ)	Εθνικό νόμισμα... (ακέραιο ποσό)
--	--	--	---

(¹) NUTS — Ονοματολογία Εδαφικών Στατιστικών Μονάδων. Κατά κανόνα, η περιφέρεια κατατάσσεται στο επίπεδο 2.
(²) Αναφέρατε αν η ενίσχυση χορηγείται σε επιχείρηση που δραστηριοποιείται σε μία από τις προκαθορισμένες περιοχές. Διαφορετικά, επιλέξτε το τετραγωνίδιο «Άλλο».
(³) Για τους σκοπούς των κανόνων ανταγωνισμού που ορίζονται στη Συνθήκη και του παρόντος κανονισμού, ως «επιχείρηση» νοείται κάθε οντότητα που ασκεί οικονομική δραστηριότητα, ανεξάρτητα από τη νομική της μορφή και τον τρόπο χρηματοδότησής της. Το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι οι οντότητες που ελέγχονται (σε νομική βάση ή de facto) από την ίδια οντότητα θα πρέπει να θεωρούνται μία και μόνη επιχείρηση.
(⁴) Περίοδος κατά την οποία η χορηγούσα αρχή έχει τη δυνατότητα να δεσμευτεί για τη χορήγηση της ενίσχυσης.
(⁵) NACE αναθ. 2 — Στατιστική ταξινόμηση των οικονομικών δραστηριοτήτων στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Κατά κανόνα, ο τομέας προσδιορίζεται σε επίπεδο ομάδας.
(⁶) Εάν πρόκειται για καθεστώς ενισχύσεων: να αναφερθεί το συνολικό ποσό του προβλεπόμενου από το καθεστώς προϋπολογισμού ή η εκτιμώμενη ετήσια απώλεια φορολογικών εσόδων για τη συνολική του διάρκεια για όλα τα μέσα ενισχύσεων που προβλέπονται στο καθεστώς.
(⁷) Σε περίπτωση χορήγησης ενίσχυσης ad hoc: να αναφερθεί το συνολικό ποσό της ενίσχυσης ή η συνολική απώλεια φορολογικών εσόδων.
(⁸) Για τις εγγυήσεις, αναφέρεται το (μέγιστο) ποσό των εγγυημένων δανείων.
(⁹) Κατά περίπτωση, παραπομπή στην απόφαση της Επιτροπής με την οποία εγκρίνεται η μεθοδολογία υπολογισμού του ακαθάριστου ισοδύναμου επιχορήγησης, σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 3 στοιχείο γ) σημείο ii) του παρόντος κανονισμού.

ΜΕΡΟΣ II

Υποβάλλεται μέσω του καθιερωμένου ηλεκτρονικού συστήματος κοινοποίησης της Επιτροπής, όπως ορίζεται στο άρθρο 11

Να αναφερθεί η διάταξη του ΚΑΚΓ βάσει της οποίας εφαρμόζεται το μέτρο ενίσχυσης

Πρωταρχικοί στόχοι (Είναι δυνατό να υπάρχουν πολλαπλοί στόχοι· στην περίπτωση αυτή, να αναφερθούν όλοι οι στόχοι)	Μέγιστη ένταση ενίσχυσης σε ποσοστό %	Μέγιστο ποσό της ενίσχυσης σε εθνικό νόμισμα σε ακέραιο ποσό
☐ Ενισχύσεις για επενδύσεις σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις που συνδέονται με πρωτογενή γεωργική παραγωγή (άρθρο 14)		
☐ Ενισχύσεις υπέρ του αναδασμού γεωργικών εκτάσεων (άρθρο 15)		
☐ Ενισχύσεις για επενδύσεις που αφορούν τη μετεγκατάσταση κτιρίων γεωργικών εκμεταλλεύσεων (άρθρο 16)		
☐ Ενίσχυση για επενδύσεις συναφείς με τη μεταποίηση και την εμπορία γεωργικών προϊόντων (άρθρο 17)		
☐ Ενισχύσεις εκκίνησης για γεωργούς νεαρής ηλικίας και ενισχύσεις εκκίνησης επιχειρήσεων για την άσκηση γεωργικών δραστηριοτήτων (άρθρο 18)		
☐ Ενισχύσεις εκκίνησης για ομάδες και οργανώσεις παραγωγών στον τομέα της γεωργίας (άρθρο 19)		
☐ Ενισχύσεις για τη συμμετοχή παραγωγών γεωργικών προϊόντων σε συστήματα ποιότητας (άρθρο 20)		
☐ Ενισχύσεις για δράσεις μεταφοράς γνώσεων και ενημέρωσης (άρθρο 21)		

☐ Ενισχύσεις για συμβουλευτικές υπηρεσίες (άρθρο 22)		
☐ Ενισχύσεις για υπηρεσίες αντικατάστασης στην εκμετάλλευση (άρθρο 23)		
☐ Ενισχύσεις για μέτρα προώθησης γεωργικών προϊόντων (άρθρο 24)		
☐ Ενισχύσεις για την αποκατάσταση ζημιών που προκαλούνται από δυσμενή κλιματικά φαινόμενα που είναι δυνατό να εξομοιωθούν με θεομηνία (άρθρο 25)		
	<p>Τύπος δυσμενούς κλιματικού φαινομένου που μπορεί να εξομοιωθεί με θεομηνία:</p> <p>☐ παγετός</p> <p>☐ θύελλα</p> <p>☐ χαλάζι</p> <p>☐ πάγος</p> <p>☐ σφοδρή ή συνεχής βροχόπτωση</p> <p>☐ τυφώνας</p> <p>☐ έντονη ξηρασία</p> <p>☐ άλλο</p> <p>Να διευκρινιστεί:</p>	
	<p>Ημερομηνία επέλευσης του φαινομένου:</p>	<p>ηη/μμ/εεεε έως ηη/μμ/εεεε</p>
☐ Ενισχύσεις για τις δαπάνες πρόληψης, καταπολέμησης και εξάλειψης ασθενειών των ζώων και επιβλαβών για τα φυτά οργανισμών και ενισχύσεις για την αποκατάσταση ζημιών που προκαλούνται από ασθένειες των ζώων ή επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμούς (άρθρο 26)		
☐ Ενισχύσεις στον κτηνοτροφικό τομέα και ενισχύσεις για νεκρά ζώα (άρθρο 27)		
☐ Ενισχύσεις για την πληρωμή ασφαλιστρών και για χρηματοδοτικές συνεισφορές σε ταμεία αλληλοβοήθειας (άρθρο 28)		
☐ Ενισχύσεις για την αποκατάσταση ζημιών που προκλήθηκαν από προστατευόμενα ζώα (άρθρο 29)		
☐ Ενισχύσεις για τη διατήρηση των γενετικών πόρων στη γεωργία (άρθρο 30)		
☐ Ενισχύσεις για δεσμεύσεις για την καλή διαβίωση των ζώων (άρθρο 31)		
☐ Ενισχύσεις για συνεργασία στον γεωργικό τομέα (άρθρο 32)		
☐ Ενισχύσεις λόγω μειονεκτημάτων που σχετίζονται με περιοχές Natura 2000 (άρθρο 33)		

☐ Ενισχύσεις για γεωργο-περιβαλλοντικο-κλιματικές δεσμεύσεις (άρθρο 34)		
☐ Ενισχύσεις για βιολογική γεωργία (άρθρο 35)		
☐ Ενισχύσεις για επενδύσεις υπέρ της διατήρησης της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς που βρίσκεται σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις ή σε δάση (άρθρο 36)		
☐ Ενισχύσεις για την αποκατάσταση ζημιών που προκλήθηκαν από θεομηνίες στον γεωργικό τομέα (άρθρο 37)	Τύπος θεομηνίας:	☐ σεισμός ☐ χιονοστιβάδα ☐ κατολίσθηση ☐ πλημμύρα ☐ ανεμοστρόβιλος ☐ τυφώνας ☐ ηφαιστειακή έκρηξη ☐ ανεξέλεγκτη πυρκαγιά ☐ άλλο Να διευκρινιστεί:
	Ημερομηνία επέλευσης της θεομηνίας:	ηη/μμ/εεεε έως ηη/μμ/εεεε
☐ Ενισχύσεις για έρευνα και ανάπτυξη στους τομείς της γεωργίας και δασοκομίας (άρθρο 38)		
☐ Ενισχύσεις για την κάλυψη δαπανών που πραγματοποιούνται από επιχειρήσεις οι οποίες συμμετέχουν σε έργα των επιχειρησιακών ομάδων της ΕΣΚ (άρθρο 39)		
☐ Περιορισμένα ποσά ενίσχυσης σε επιχειρήσεις που επωφελούνται από έργα επιχειρησιακών ομάδων της ΕΣΚ (άρθρο 40)		
☐ Ενισχύσεις για δάσωση και δημιουργία δασικών εκτάσεων (άρθρο 41)		
☐ Ενισχύσεις για γεωργοδασοκομικά συστήματα (άρθρο 42)		
☐ Ενισχύσεις για την πρόληψη και την αποκατάσταση ζημιών στα δάση (άρθρο 43)		
☐ Ενισχύσεις για επενδύσεις με στόχο τη βελτίωση της ανθεκτικότητας και της περιβαλλοντικής αξίας των δασικών οικοσυστημάτων (άρθρο 44)		
☐ Ενισχύσεις για ειδικά ανά περιοχή μειονεκτήματα που προκύπτουν από συγκεκριμένες υποχρεωτικές απαιτήσεις (άρθρο 45)		

☐ Ενισχύσεις για δασοπεριβαλλοντικές και κλιματικές υπηρεσίες και για τη διατήρηση των δασών (άρθρο 46)		
☐ Ενισχύσεις για δράσεις ανταλλαγής γνώσεων και ενημέρωσης στον τομέα της δασοκομίας (άρθρο 47)		
☐ Ενισχύσεις για συμβουλευτικές υπηρεσίες στον τομέα της δασοκομίας (άρθρο 48)		
☐ Ενισχύσεις για επενδύσεις σε υποδομές σχετικές με την ανάπτυξη, τον εκσυγχρονισμό ή την προσαρμογή του τομέα της δασοκομίας (άρθρο 49)		
☐ Ενισχύσεις για επενδύσεις σε δασοκομικές τεχνολογίες και στη μεταποίηση, διακίνηση και εμπορία δασοκομικών προϊόντων (άρθρο 50)		
☐ Διατήρηση των γενετικών πόρων στη δασοκομία (άρθρο 51)		
☐ Ενισχύσεις εκκίνησης για ομάδες και οργανώσεις παραγωγών στον τομέα της δασοκομίας (άρθρο 52)		
☐ Ενισχύσεις υπέρ του αναδάσμου δασικών εκτάσεων (άρθρο 53)		
☐ Ενισχύσεις για συνεργασία στον τομέα της δασοκομίας (άρθρο 54)		
☐ Ενισχύσεις για βασικές υπηρεσίες και υποδομές σε αγροτικές περιοχές (άρθρο 55)		
☐ Ενισχύσεις εκκίνησης επιχειρήσεων για την άσκηση μη γεωργικών δραστηριοτήτων σε αγροτικές περιοχές (άρθρο 56)		
☐ Ενισχύσεις για νέα συμμετοχή γεωργών σε συστήματα ποιότητας για το βαμβάκι και τα τρόφιμα (άρθρο 57)		
☐ Ενισχύσεις για δραστηριότητες ενημέρωσης και προώθησης όσον αφορά το βαμβάκι και τρόφιμα που καλύπτονται από σύστημα ποιότητας (άρθρο 58)		
☐ Ενισχύσεις για συνεργασία σε αγροτικές περιοχές (άρθρο 59)		
☐ Ενισχύσεις για έργα ΤΑΠΤΚ (άρθρο 60)		
☐ Περιορισμένα ποσά ενίσχυσης για έργα ΤΑΠΤΚ (άρθρο 61)		

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

Διατάξεις σχετικά με τη δημοσίευση πληροφοριών όπως ορίζεται στο άρθρο 9 παράγραφος 1

Τα κράτη μέλη οργανώνουν τους εμπεριστατωμένους δικτυακούς τόπους τους για τις κρατικές ενισχύσεις, στους οποίους πρέπει να δημοσιεύονται οι πληροφορίες που αναφέρονται στο άρθρο 9 παράγραφος 1, κατά τρόπο που να διευκολύνει την πρόσβαση σε αυτές. Οι πληροφορίες δημοσιεύονται σε μορφότυπο δεδομένων λογιστικού φύλλου που επιτρέπει την αναζήτηση, την εξαγωγή και την εύκολη δημοσίευση των πληροφοριών στο διαδίκτυο, για παράδειγμα σε μορφότυπο CSV ή XML. Η πρόσβαση στον δικτυακό τόπο για τις κρατικές ενισχύσεις επιτρέπεται σε κάθε ενδιαφερόμενο χωρίς περιορισμούς. Δεν απαιτείται προηγούμενη εγγραφή χρήστη για την πρόσβαση στον δικτυακό τόπο για τις κρατικές ενισχύσεις.

Δημοσιεύονται οι ακόλουθες πληροφορίες όσον αφορά μεμονωμένες χορηγήσεις ενισχύσεων, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 9 παράγραφος 1 στοιχείο γ):

- α) αναφορά του αναγνωριστικού αριθμού της ενίσχυσης ⁽¹⁾.
- β) αναγνωριστικό ταυτότητας δικαιούχου ⁽²⁾.
- γ) είδος επιχείρησης (ΜΜΕ/μεγάλη) κατά τον χρόνο χορήγησης της ενίσχυσης.
- δ) περιφέρεια στην οποία βρίσκεται ο δικαιούχος, σε επίπεδο NUTS ΙΙ ⁽³⁾ και, κατά περίπτωση, εξόχως απόκεντρες περιοχές ή μικρά νησιά του Αιγαίου Πελάγους.
- ε) τομέας δραστηριότητας σε επίπεδο ομάδας NACE ⁽⁴⁾.
- στ) στοιχείο ενίσχυσης, εκφρασμένο ως ακέραιο ποσό στο εθνικό νόμισμα ⁽⁵⁾.
- ζ) μέσο ενίσχυσης ⁽⁶⁾ [επιχορήγηση/επιδότηση επιτοκίου, δάνειο/επιστρεπτές προκαταβολές/επιστρεπτά επιχορήγηση, εγγύηση, φορολογικό πλεονέκτημα ή φορολογική απαλλαγή, χρηματοδότηση επιχειρηματικού κινδύνου, άλλο (να διευκρινιστεί)].
- η) ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης.
- θ) στόχος της ενίσχυσης ⁽⁷⁾.
- ι) χορηγούσα αρχή.

⁽¹⁾ Παρέχεται από την Επιτροπή στο πλαίσιο της διαδικασίας που αναφέρεται στο άρθρο 9 παράγραφος 1 του παρόντος κανονισμού.

⁽²⁾ Λαμβανομένου υπόψη του έννομου συμφέροντος για διαφάνεια όσον αφορά την παροχή πληροφοριών στο κοινό, κατά τη στάθμιση των αναγκών διαφάνειας με τα δικαιώματα που απορρέουν από τους κανόνες προστασίας των δεδομένων, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η δημοσίευση του ονόματος του δικαιούχου της ενίσχυσης, όταν ο δικαιούχος της ενίσχυσης είναι φυσικό πρόσωπο ή νομικό πρόσωπο που έχει ονόματα φυσικών προσώπων, είναι δικαιολογημένη (βλέπε C-92/09, Volker und Markus Schecke και Eifert, σκέψη 53), λαμβανομένου υπόψη του άρθρου 49 παράγραφος 1 στοιχείο ζ) του κανονισμού (ΕΕ) 2016/679. Οι κανόνες διαφάνειας αποσκοπούν στη βελτίωση της συμμόρφωσης, τη μεγαλύτερη λογοδοσία, την αξιολόγηση από ομοτίμους και, εντέλει, την αύξηση της αποτελεσματικότητας των δημόσιων δαπανών. Ο στόχος αυτός υπερισχύει των δικαιωμάτων προστασίας των δεδομένων των φυσικών προσώπων που λαμβάνουν δημόσια στήριξη.

⁽³⁾ NUTS — Ονοματολογία Εδαφικών Στατιστικών Μονάδων. Κατά κανόνα, η περιφέρεια κατατάσσεται στο επίπεδο 2.

⁽⁴⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1893/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 2006, για τη θέσπιση της στατιστικής ταξινόμησης των οικονομικών δραστηριοτήτων NACE (ΕΕ L 393 της 30.12.2006, σ. 1).

⁽⁵⁾ Ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης.

⁽⁶⁾ Αν η ενίσχυση χορηγείται με πολλά μέσα, το ποσό της ενίσχυσης παρέχεται ανά μέσο ενίσχυσης.

⁽⁷⁾ Αν η ενίσχυση έχει πολλούς στόχους, το ποσό της ενίσχυσης παρέχεται ανά στόχο.